

Iisalmen kaupungin tilinpäätös vuodelta 2013

KVALT 16.6.2014 § 58

Sisällysluettelo

1	Tilinpäätöksen sisältö	4
2	Toimintakertomus.....	6
2.1	Kaupungin hallinto vuonna 2013.....	8
2.2	Yleinen taloudellinen tilanne	9
2.3	Oman talousalueen kehitys	12
2.4	Kaupungin toiminnan ja talouden kehitys.....	14
2.5	Kunnan henkilöstö.....	20
2.6	Arvio merkittävimmistä riskeistä.....	21
2.7	Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä	28
2.8	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus (sis.vesilaitos)	30
2.8.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen (1 000 €, sis. vesilaitos).....	30
2.8.2	Toiminnan rahoitus.....	32
2.9	Rahoitusasema ja sen muutokset (sis. vesilaitos)	34
2.10	Kokonaistulot ja –menot (ei sis. vesilaitosta)	37
2.11	Iisalmi-konsernin toiminta ja talous	37
2.12	Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	42
2.13	Tilikauden tuloksen käsittely.....	46
2.13.1	Tilikauden tuloksen käsittely.....	46
3	Talousarvion toteutuminen	47
3.1	Iisalmen Vesi –liikelaitoksen tavoitteiden toteutuminen	47
3.2	Konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutuminen	48
3.3	Käyttötalouden toteutuminen	48
3.4	Investointiosan toteutumisvertailu.....	119
3.5	Tuloslaskelman toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta).....	124
3.6	Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta)	126
3.7	Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.....	127
3.8	Käyttötalouden ta:n ja ta-muutosten toteutumisvertailun yhdistelmä	129
4	Tuloslaskelma (sis.vesilaitos)	132
5	Rahoituslaskelma.....	133
6	Tase (sis. vesilaitos).....	134
7	Konsernituloslaskelma	136
8	Konsernitase	137
9	Konsernin rahoituslaskelma.....	139
10	Tilinpäätöksen liitetiedot	141
10.1	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	141
10.1.1	Arvostus ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät.....	141
10.2	Tuloslaskelman liitetiedot	143
10.2.1	Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksina	143
10.2.2	Verotulojen erittely	143
10.2.3	Valtionosuuksien erittely.....	143
10.2.4	Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta v. 2012 – 2016 (kaup. + vesil.)	143
10.2.5	Pakollisten varausten muutokset	144
10.2.6	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja –tappiot	144
10.2.7	Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely	144
10.3	Tasetta koskevat liitetiedot	145
10.3.1	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....	145
10.3.2	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	148

10.4	Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	149
10.4.1	Leasingvastuut.....	149
10.4.2	Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta	150
10.4.3	Muut vastuusitoumukset.....	150
10.4.4	Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista.....	150
10.4.5	Arvonlisäveron palautusvastuu.....	150
10.5	Henkilöstöä koskevat liitetiedot.....	150
10.6	Kehittämisen- ja investoinirahasto vuonna 2013	151
10.7	Tilintarkastajan palkkiot	151
10.7	Liikelaitoksen tilinpäätöslaskelmat	152
10.8	Konsernitilinpäätöksen liitetiedot.....	156
10.8.1	Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet	156
10.8.2	Konsernituloslaskelman liitetiedot.....	157
10.8.3	Konsernitaseen liitetiedot	157
7.2.2.	Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista	185

1 Tilinpäätöksen sisältö

Kuntalain 68 §:n ja 68a §:n mukaan kunnan ja kuntayhtymän on sisällytettävä tilinpäätökseensä tase, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma, niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Lisäksi kunnan, jolla on määräämisvalta toisessa kirjanpitovelvollisessa, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös.

Kuntalain 67 §:n perusteella kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan kuntalain ja soveltuvin osin kirjanpitolain säännöksiä. Kirjanpitolain säännösten soveltamisesta antaa ohjeet kirjanpitolautakunnan jaosto. Sen antamat ohjeet kuuluvat kirjanpitolain (1336/97) 3 §:n edellyttämän hyvän kirjanpitotavan lähteisiin kunnan ja kuntayhtymän kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä.

Kuntalain mukaan kunnan tilinpäätös on laadittava tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja se on saatettava valtuuston käsiteltäväksi tilikautta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Kunnan tilinpäätös ja siihen sisältyvät asiakirjat ovat julkisia sen jälkeen, kun kunnanhallituksen jäsenet ja kunnanjohtaja ovat allekirjoittaneet tilinpäätöksen (JulkL 6 § 2. k.). Julkisia ovat tuloslaskelman, rahoituslaskelman, taseen ja niiden liitetietojen lisäksi myös tase-erittelyt ja liitetietojen erittelyt siltä osin kuin ne eivät sisällä salassa pidettäviä tietoja (JulkL 24 §).

Tasekirja ja muu tilinpäätösaineisto muodostavat seuraavan kokonaisuuden:

Tasekirja:

Toimintakertomus
Tuloslaskelma
Rahoituslaskelma
Tase
Konsernitilinpäätös
Liitetiedot
Eriytetyt tilinpäätökset
Tilinpäätöksen allekirjoitus
Tilinpäätösmerkintä
Luettelot ja selvitykset

Muut tilinpäätösasiakirjat:

Tase-erittelyt
Liitetietojen erittelyt
Kunnan liikelaitosten erillistilinpäätökset
Tilikartta
Kirjaussuunnitelma
Menetelmäkuvaus

Talousarvion toteutumisvertailu esitetään toimintakertomuksessa.

Liitetiedoissa esitetään kunnan ja kuntakonsernin liitetiedot.

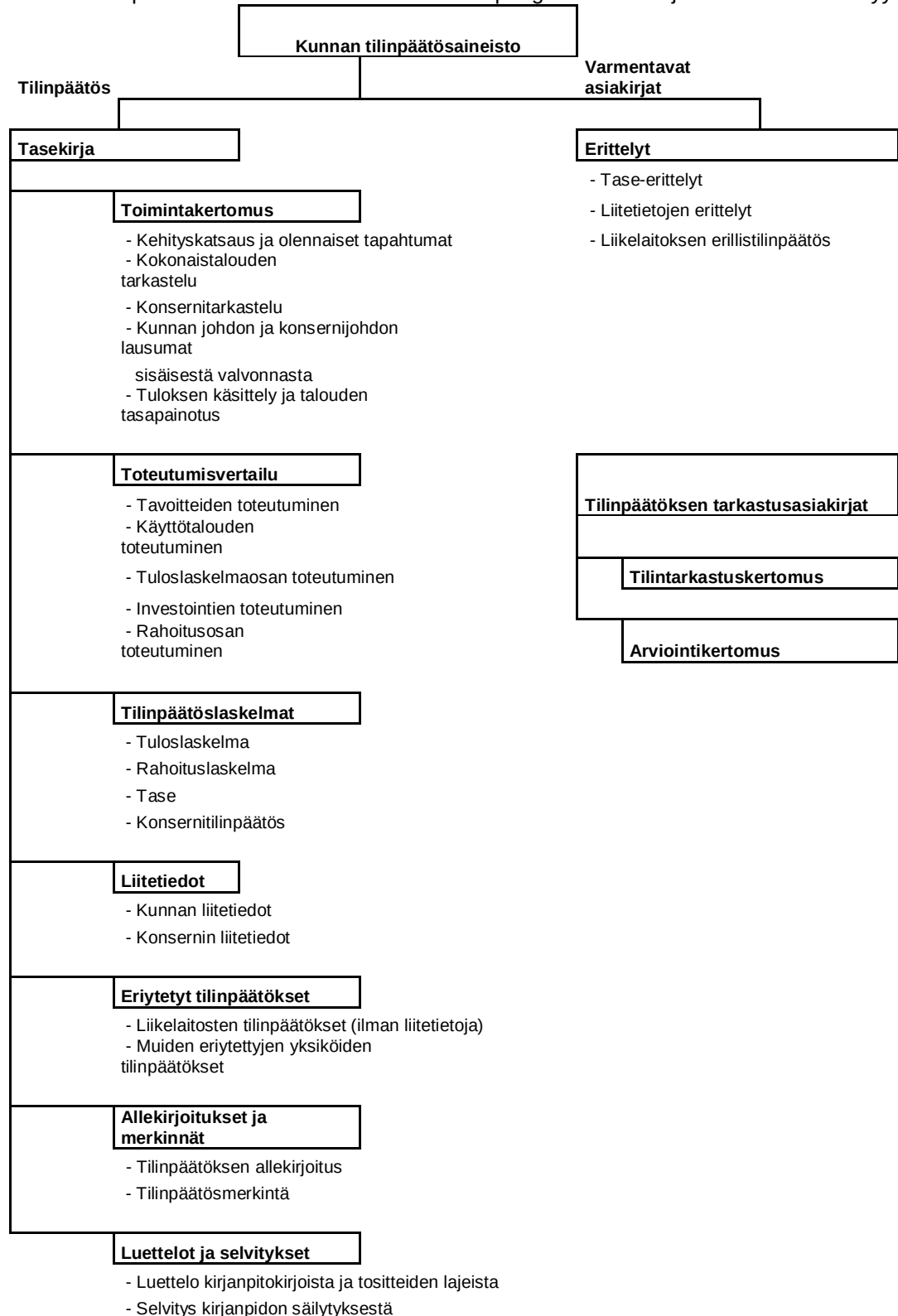
Toimintakertomus on osa kunnan tilinpäätöstä. Toimintakertomuksessa on annettava tietoja sellaisista kunnan talouteen ja konsernitaseeseen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei ole tehtävä selkoa tuloslaskelmassa tai taseessa. Toimintakertomukseen sisällytettävän kunnan johdon selonteko kunnan sisäisen valvonnan tilasta ja olennaisimmista kehitystarpeista. Konsernijohtoon tulee tehdä vastaava selonteko konsernin osalta.

Kuntalain 69 §:n mukaan mikäli kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyydestä talouden tasapainottamiseksi. Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden

tuloksen käsittelystä.

Toimintakertomuksen erityisenä tehtävänä kunnassa on selvittää valtuuston hyväksymien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet hyväksytään kuntalain 65 §:n mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa. Talousarvion toteutumisvertailu on siten olennainen osa toimintakertomusta.

Henkilöstöhallinto on laatinut henkilöstötilinpäätöksen, josta on laadittu erillinen asiakirja. Henkilöstötilinpäätös tuodaan omana asianaan kaupunginhallituksen ja valtuuston käsittelyyn.

2 Toimintakertomus

Kaupunginjohtajan katsaus

Iisalmen kaupungin vuoden 2013 tilinpäätös on ylijäämäinen noin 1 milj. euroa ja on selkeästi parempi kuin talousarviossa arvioitiin. Tiukka menokuri ja ennakoitua suuremmat kertaluontoiset verotuloerät nostivat kaupungin tilinpäätöksen kohtalaiseksi hyväksi. Kaupungin tulosta paransivat erityisesti verotulojen maksutilityksen muutos sekä kuntien jako-osuuden tarkistaminen joulukuussa, jotka lisäsivät verotuloja 1,4 milj. euroa. Sen sijaan valtionosuudet toteutuivat noin 0,7 milj. euroa budjetoitua pienempinä. Loppuvuoden vahvasti kasvanut verotulokehitys nosti vuosikatteen 6,8 miljoonan euroon. Kaupungin vuosikate on noin 2,1 miljoonaa euroa parempi kuin vuotta aiemmin. Kokonaisuutena tuloslaskelman tunnusluvut pysyivät kohtuullisen vakaina. Kaupungin lainamäärä kasvoi 4 miljoonalla eurolla ja asukaskohtainen velka oli viime vuoden lopussa 1 924 euroa.

Kaupungin oman toiminnan osalta viime vuosi oli toiminnallisesti ja taloudellisesti hyvä. Kaupungin toimintamenot kasvoivat maltillisesti 1,1 prosenttia ja henkilöstökulut laskivat 1,1 prosenttia edellisestä vuodesta. Merkittävimmät poikkeamat talousarviosta ovat sosiaali- ja terveystoimen sektorilla, jossa toimintamenot ylittyivät 1,6 milj. eurolla alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille maksettavat vaativan erikois-sairaanhoidon kustannukset kasvoivat edellisestä vuodesta 2,2 milj. euroa.

Merkittävimpiä investointeja olivat päiväkotia Simpukan rakennustöiden aloittaminen, Soinlahden teollisuusalueen infran rakentaminen, Venakkonimen ja Pihlajaharjun kunnallistekniikan rakentaminen, Ratakadun kiertoliittymän rakentaminen sekä Louhenkadun rakentaminen. Kaupungin kokonaisinvestointimäärä oli viime vuonna 9,1 milj. euroa ja merkittävä osa investoinneista suuntautui kaupungin elinvoimaa tukeviin toimiin.

Työttömyysaste on edelleen Iisalmissa korkea. Työvoimasta oli joulukuussa 2013 työttömänä 16,1 prosenttia, mikä tarkoittaa 1 600 iisalmelaista työttömänä. Viime vuoden työttömyysasteen keskiarvo oli 13,8 ja työllisyystilanne Iisalmissa on heikentynyt vuosien 2009-2010 tasolle. Työllisyyden edistämiseksi avainasemassa ovat yritykset, mutta myös kaupungin on parannettava elinkeinopolitiikan vaikuttavuutta ja kehitettävä parempia työllisyyden hoidon toimintamalleja.

Iisalmen väkilukukehitys on viime vuosien aikana onnistuttu kääntämään lievälle kasvu-uralle. Kaupungin asukasluku viime vuoden lopussa oli 22 171 asukasta. Erityisen myönteistä on, että syntyvyys on selkeästi kasvussa. Kokonaisuutena Ylä-Savon seutukunta menetti kuitenkin viime vuonna yli 400 asukasta ja seutukunnan väestömäärä oli vuoden lopussa 56 804. Seutukunnan yhteistyössä ei tapahtunut viime vuonna merkittävää edistymistä. Kesällä voimaan tullut kunta-rakennelaki ja sen mukainen selvittämisvelvollisuus ei johtanut aktiivisiin selvitystoimiin Ylä-Savon kunnissa.

Uuden valtuustokauden alussa päivitimme kaupungin strategian 2025 – ”Positiivisuuden alkulahteilla” vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin. Talouden hallinnan parantamiseksi ja tasapainottamiseksi Iisalmen valtuustoryhmät tekivät loppuvuodesta yhteisen valtuustososopimuksen. Valtuustososopimuksen linjauksilla kaupungin talous pidetään kestäväällä pohjalla iisalmelaisten tarvitsemat palvelut turvaten.

Kaupungin palvelutuotannossa ei tapahtunut vuonna 2013 suuria muutoksia. Palvelutarpeet pystyttiin täyttämään ja kokonaisuutena palvelut tuotettiin ja järjestettiin hyvällä tasolla. Merkittävien palvelujärjestelmää koskeva uudistus oli päätös elinvoimayksikön perustamisesta, joka hyväksyttiin valtuustossa yksimielisesti. Elinvoimayksikön tehtävänä on tuottaa ja järjestää iisalmelaisten yritys- ja neuvontapalvelut, matkailu- ja markkinointipalvelut sekä kehittämispalvelut. Elinvoimayksikön toimintaan kytketään läheisesti maankäytön suunnittelu ja yritysten toimitilapalvelut eli Iisalmen Teollisuuskylä Oy.

Kaupungin kehittämisen perustan muodostavat kasvava ja osaava väestöpohja, kilpailukykyinen yrityskehitys, korkealaatuiset kuntapalvelut ja vakaa talous. Vuoden 2013 positiivisen tuloksen avittamina meillä on hyvät lähtökohdat jatkaa päämäärätietoista kehittämistyötä. Yleinen talous-

tilanne pitää sisällään epävarmuustekijöitä. Kuntatalouden edelleen jatkuva sopeutus on osa valtiontalouden rakennepakettia ja kestävyysvajeen paikkausta. Kaupungin käyttötalouden pitäminen vakaana edellyttää menokuria sekä tuottavuutta parantavien toimien toteuttamista.

Kiitos kaupungin henkilöstölle työstänne ja päätöksentekijöille hyvistä päätöksistä Iisalmen parhaaksi vuonna 2013!

Jarmo Ronkainen
kaupunginjohtaja

2.1 Kaupungin hallinto vuonna 2013

Kaupunginvaltuusto: 43 valtuutettua
pj. Pirjo Rytönen
I vpj. Jouni Toppinen
II vpj. Anne Roponen

Kaupunginvaltuuston paikkajakauma:

Keskusta	16
Kokoomus	8
Vasemmistoliitto	6
SDP	5
Perussuomalaiset	4
Kristillisdemokraatit	2
Vihreät	2

Kaupunginhallitus: 11 jäsentä
pj. Antti Sarvela
I vpj. Iivo Polvi
II vpj. Kauko Korolainen

Kaupunginjohtaja: Jarmo Ronkainen

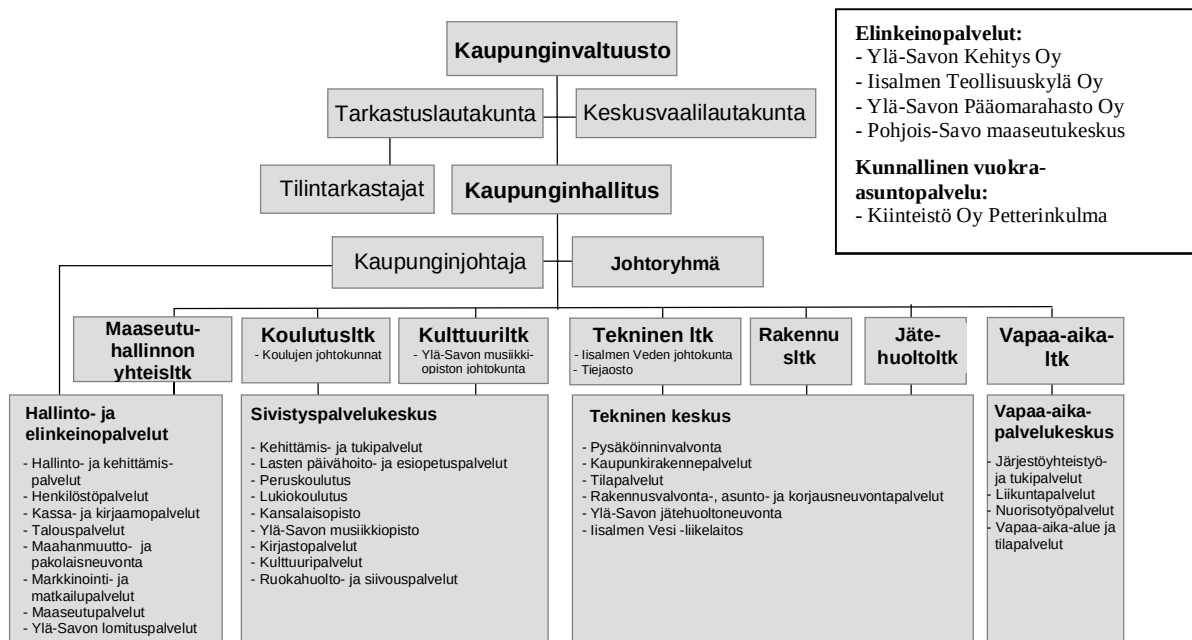
Palvelukeskukset / johtajat:

Hallinto- ja elinkeinopalvelut / Esa Laukkanen
Sivistyspalvelukeskus / Kirsi-Tiina Ikonen
Tekninen keskus / Juhani Räisänen
Vapaa-aikapalvelukeskus / Pekka Partanen

Tilivelvolliset toimielimet sekä viran- ja toimenhaltijat on määritelty kaupunginvaltuuston päätöksessä 21.6.2010 § 47.

Kaupungin organisaatio vuonna 2013

IISALMEN KAUPUNGIN ORGANISAATIO 2013

2.2 Yleinen taloudellinen tilanne

Yleinen taloudellinen tilanne

Muuttuja	2011*	2012*	2013**	2014**	2015**
<i>(%-muutos)</i>					
Tuotanto (määrä)	2,7	-0,8	-1,2	0,8	1,8
Palkkasumma	4,7	3,2	0,9	1,4	2,0
Ansiotaso	2,7	3,2	2,0	1,3	1,2
Työlliset (määrä)	1,1	0,4	-1,1	-0,3	0,6
Inflaatio	3,4	2,8	1,5	1,5	1,6
<i>(%-yksikköä)</i>					
Työttömyysaste	7,8	7,7	8,2	8,4	8,2
Verot/BKT	43,6	44,0	45,4	45,5	45,3
Julkiset menot/BKT	55,2	56,6	58,6	58,9	58,4
Rahoitusjäämä/BKT	-1,0	-2,2	-2,6	-2,5	-2,0
Julkinen velka/BKT	49,2	53,6	57,0	60,0	61,6
Vaihtotase/BKT	-1,5	-2,0	-1,5	-0,8	-0,3
Euribor 3 kk, %	1,4	0,6	0,2	0,3	0,5
10 vuoden korko, %	3,0	1,9	1,9	2,3	2,9

Lähde: Tilastokeskus, VM Suhdannekatsoaus 19.12.2013

31.12.2013/MP

Valtiovarainministeriön suhdannekatsauksen (19.12.2013) mukaan talous on supistunut -1,2 % vuonna 2013 ja vuonna 2014 päästään vain maltilliseen 0,8 prosentin kasvuun. Ennustejakson viimeisenä vuotena 2015 BKT:n kasvuksi muodostuu 1,8 prosenttia. Kasvu on historiaan nähden vaimeaa ja vuosien 2013 -2015 kumulatiivinen kasvu jää vain 1,4 prosenttiin.

Pitkään heikkona jatkunut suhdannetilanne heijastuu nyt selvästi työmarkkinoille. Työllisyys on supistunut koko kuluvan vuoden ajan ja sen heikkeneminen on kiihtynyt kesän jälkeen. Työllisyys heikkenee ensi vuonna ja työttömyysaste kohoa 8,4 %:iin. Viennin ennustetaan lähtevän hitaaseen kasvuun ja vaihtotaseen alijäämä supistuu. Kasvun taustalla on Suomen tärkeimpien vientimaiden talouskasvun vahvistuminen ja maailmankaupan vauhdittuminen vähitellen.

Inflaatio-odotukset ovat maltilliset, selvästi alle 2 prosenttia, mikä tarjoaa keskuspankeille mahdollisuuden keveän rahapolitiikan jatkamiseen. Sekä lyhyet että pitkät korot pysyvät koko ennustejakson ajan euroalueella kriisimaita lukuun ottamatta poikkeuksellisen matalina. Lähivuosien vaikea talouskasvu ei yksistään riitä korjaamaan julkisen talouden epätasapainoa. Julkinen velka lisääntyy edelleen ennustejaksolla sekä nimellisesti että kokonaistuotantoon suhteutettuna. Velkasuhde nousee 60 prosenttiin ensi vuonna.

Kuntatalouden kehitys vuonna 2013

Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösten ennakkotiedot osoittavat, kuntien yhteenlaskettu tulos oli noin 300 miljoonaa euroa positiivinen. Tulos parani edellisestä vuodesta noin 600 miljoonaa euroa. Taustalla ovat toimintakulujen kasvun puolittuminen ja verotuksen kertaeristä johtunut verotulojen kasvu. Verotuksen kertaluonteisten tuloerien lisäksi tulokseen on vaikuttanut kuntien oma-aloitteinen, tiukka taloudenpito.

Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate oli negatiivinen viime vuonna yhteensä 36 kunnalla. Vuonna 2012 vastaava luku oli yli kaksinkertainen. Kuntien verotulot kasvoivat 6,8 prosenttia edellisvuodesta. Tulos on merkittävä, sillä kuntien valtionosuuksia leikattiin viime vuonna yli 800 miljoonaa euroa.

Viime vuoden tuloksen syntymiseen vaikutti suurelta osin kuntien toimintojen tehostaminen, josta suuri osa, noin 400 miljoonaa euroa, on toteutettu henkilöstömenosäästöinä. Lisäksi tulosta kohensivat verotuksen kertaerät 400 miljoonalla eurolla sekä tulo- ja kiinteistöveroprosenttien korotukset noin 170 miljoonalla eurolla. Tulokseen heikentävästi vaikuttaneita tekijöitä olivat puolestaan valtionosuusleikkaukset, sekä kuntien tehtävien kasvu ja palveluiden kysynnän lisäys. Osaltaan kuntien positiivista tulosta selittää kuntien toimintojen yhtiöittäminen, mikä ei

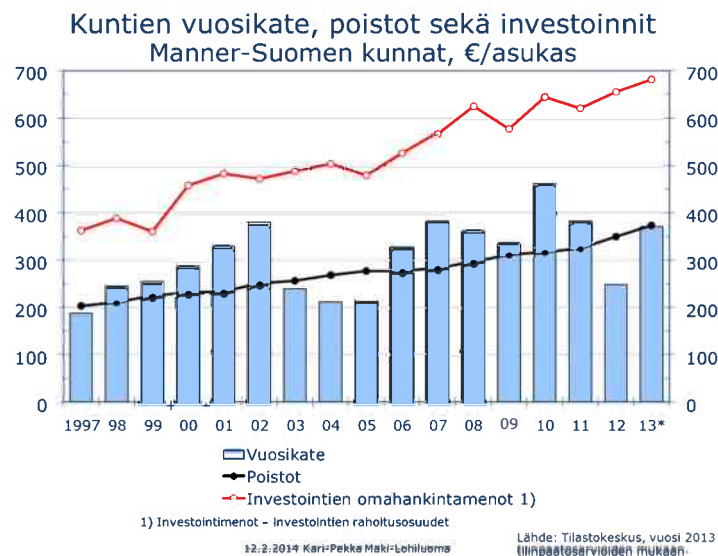
toimenpiteenä sellaisenaan tuo lisää rahaa kunnille.

Tilinpäätösten vuoden 2013 ennakkotietoja tarkasteltaessa on huomioitava, että vuosi 2012 oli kuntatalouden heikoin sitten vuoden 1997. Näin ollen tilanteen parantuminen suhteessa edellisvuoteen ei merkitse talouspaineiden katoamista, vaan tuo kuntatalouden väliaikaisesti suunnilleen keskimääräiselle tiukalle tasolle.

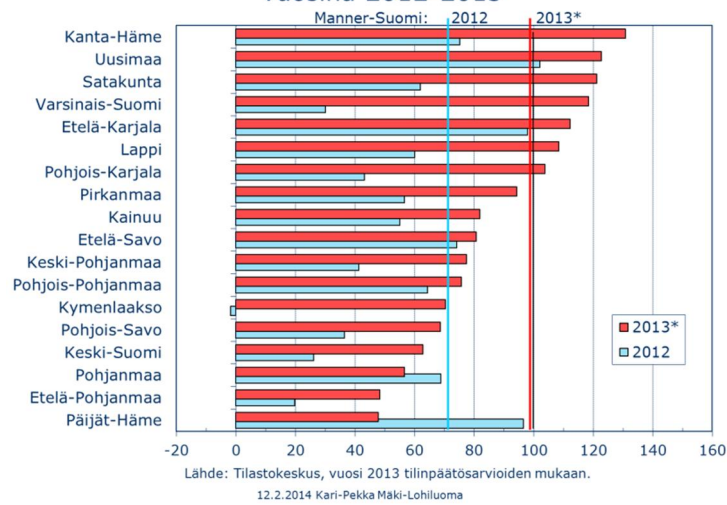
Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate oli 2,7 miljardia euroa, jossa oli kasvua noin 900 miljoonaa euroa edellisvuodesta. Kuntien osalta tulorahoitus ei kuitenkaan ollut riittävä, sillä vuosikate ei riittänyt kattamaan poistoja. Investoinneista rahoitettiin vuosikatteella kunnissa ja kuntayhtymissä vain alle 60 prosenttia. Yhteenlaskettu vuosikate riitti poistoihin vain seitsemässä Manner-Suomen maakunnassa. Muissa yhdessätoista maakunnassa vuosikate ei riittänyt kattamaan poistoja. Kanta-Hämeessä oli korkein vuosikate suhteessa poistoihin, 131 prosenttia, pienin vuosikate suhteessa poistoihin oli Päijät-Hämeessä, 48 prosenttia. Vuosikatteen riittävyys poistoihin nähden parani kaikissa kuntakokoluokissa. Kuntakoon mukaan tarkasteltuna vuosikate suhteessa poistoihin oli korkein 10 000–20 000 asukkaan kunnissa, 115 prosenttia, ja alhaisin 40 000–100 000 asukkaan kunnissa, 84 prosenttia.

Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu lainakanta oli arviolta 15,6 miljardia euroa vuoden 2013 lopussa. Kasvua edellisvuodesta oli noin 13 %. Maakunnittaiset lainakannat vaihtelevat erittäin paljon. Alhaisin lainakanta asukasta kohti oli Pohjois-Karjalassa, 1 813 euroa/asukas, korkein lainakanta oli Keski-Pohjanmaalla, 4 752 euroa/asukas. Manner-Suomen kunnissa keskimääräinen lainakanta oli 2 553 euroa/asukas.

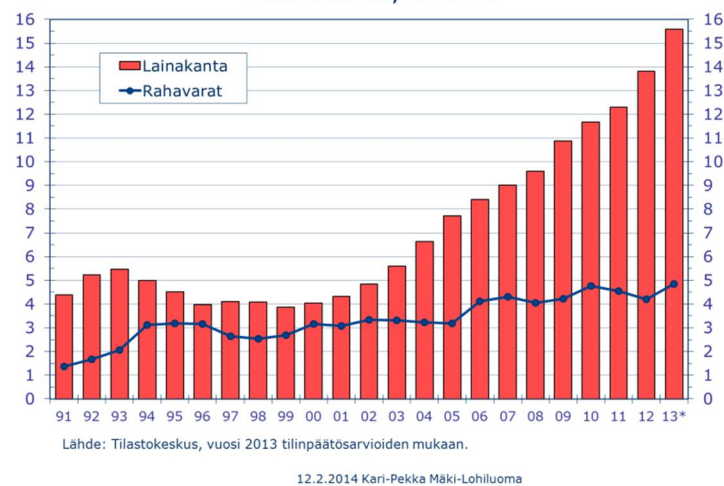
Vuoden 2014 osalta on odotettavissa kuntien tulopohjan kasvuvauhdin merkittävää hidastumista, muun muassa valtionosuudet pienenevät suoritettujen leikkausten johdosta noin 100 miljoonaa euroa. Verotulojen kasvun arvioidaan hidastuvan viime vuoden 6,8 prosentista alle kolmannekseen, eli 2,1 prosenttiin tänä vuonna ja verotulojen kasvun arvioidaan jäävän alle toimintamenojen kasvun.

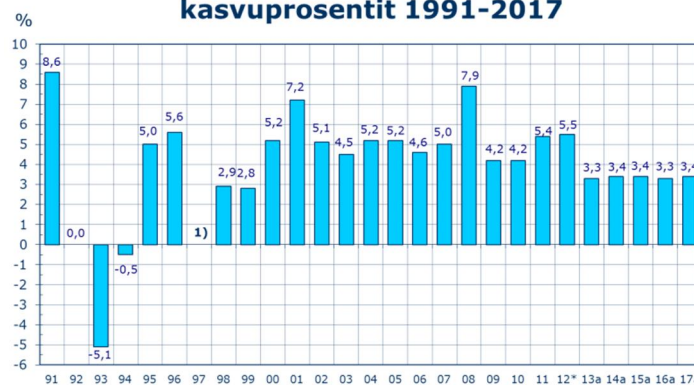
Kuntien vuosikate %:a poistoista maakunnittain vuosina 2012-2013

Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta sekä rahavarat 1991-2013, mrd. €

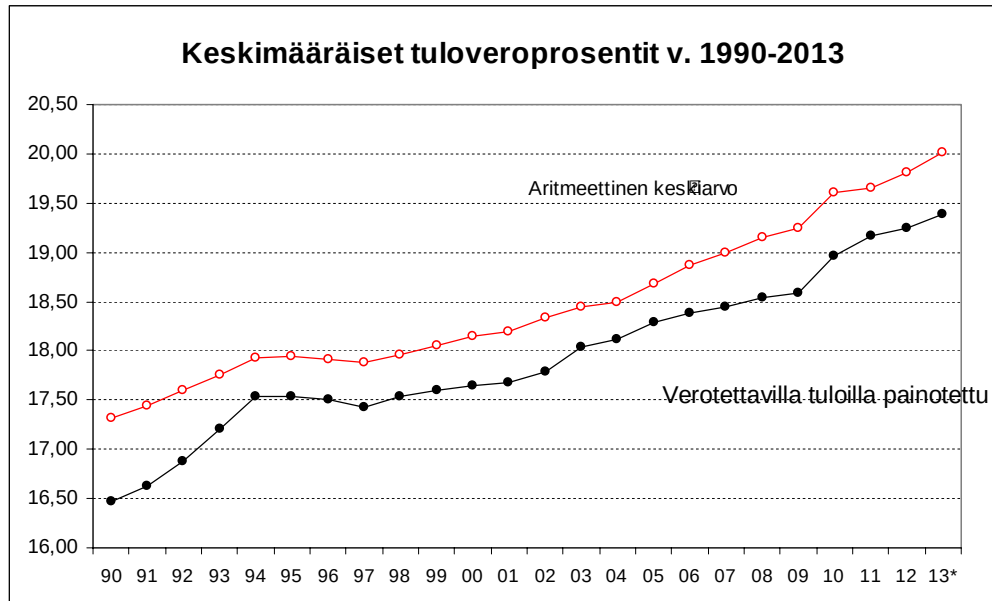

Kuntien ja kuntayhtymien toimintamenojen kasvuprosentit 1991-2017

16.9.2013/hp

Vuoden 2013 keskimääräinen tuloveroprosentti kohosi edellisvuoden 19,24 %:sta 19,38 %:iin. Tuloveroprosenttia nosti 91 kuntaa ja alensi 2 kuntaa. Tuloveroprosentin suuruus vaihteli 16,25 ja 22,00 prosentin välillä.

2.3 Oman talousalueen kehitys

Maakunnan väestökehitys on viime vuotta parempi. Väestömäärä kasvoi lähes 200 henkilöllä. Alueen keskuksista Kuopion väestömäärä kasvoi eniten. Kuopion kasvua selittää työpaikkojen menetysten vähäisyys verrattuna muihin suuriin kaupunkeihin. Ylä-Savon alueen väestömäärä väheni edellisvuodesta 446 henkilöllä. Iisalmen asema Ylä-Savon talousalueen keskuksena vahvistui entisestään, mikä näkyi myös väestömäärän kasvuna 36 henkilöllä.

Suurin osa väestöstä sijoittuu ikäluokkaan työikäiset eli 15-64 –vuotiaat. Iisalmen väestön ikärakenne noudattelee Pohjois-Savon ikärakennetta. Noin 20 % väestöstä on yli 65-vuotiaita. Iäkkäämmän väestön osuus kasvaa Iisalmissa suhteessa muihin ikäryhmiin.

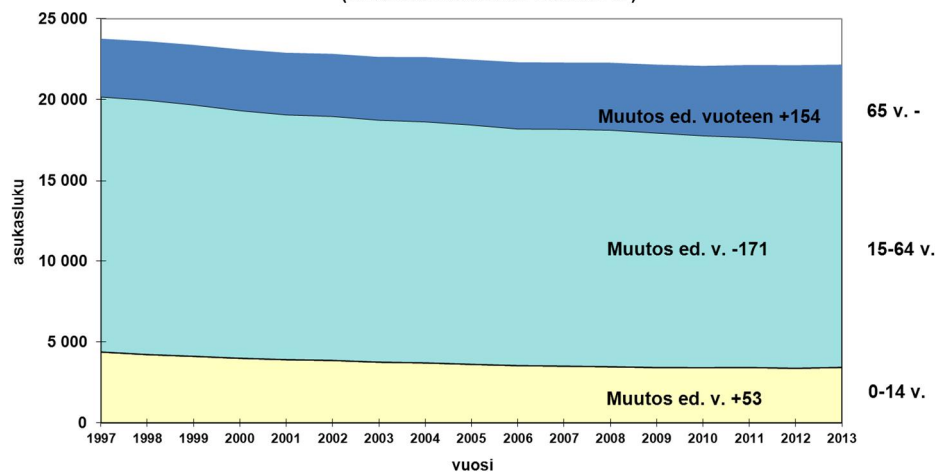
Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston vuoden 2012 tietojen mukaan taloudellinen huoltosuhde nousi edellisestä vuodesta 2,5 prosenttiyksikköä. Vuonna 2012 sataa työssäkäyvää kohden oli 132 ei-työssäkäyvää henkilöä. Ajanjaksolla 1987–2012 huoltosuhde on ollut korkeimmillaan lamavuonna 1993 (172). Matalimmillaan huoltosuhde oli vuonna 1989, jolloin jokaista sataa työssäkäyvää kohden oli 112 ei-työssäkäyvää. Pohjois-Savossa oli vuonna 2012 sataa työssäkäyvää kohden 149 henkilöä ja Iisalmissa vastaava luku oli 148. Taloudellisen huoltosuhteen laskua pidetään positiivisena ja tavoiteltavana ilmiönä ja nousua negatiivisena. Taloudelliseen huoltosuhteeseen vaikuttavat taloudellisten suhdanteiden ja työllisyyskehityksen vaihtelujen lisäksi muun muassa syntyvyys, väestön ikääntyminen ja muuttoliike.

Alueen työttömyys on selvässä kasvussa ja kehitys jatkuu samantyyppisenä lähitulevaisuudessa. Iisalmen työttömyysaste on 13,8 % vuonna 2013, mikä oli selvästi korkeampi kuin maakunnassa keskimäärin. Pidemmällä aikavälillä työllisyyden odotetaan paranevan. Runsas eläkkeelle siirtyminen ja työvoiman tarjonnan väheneminen ikärakenteiden muuttuessa alentavat työttömyyttä hitaankin talouskasvun vaihtoehdossa.

Pohjois-Savon alueen työpaikat sijoittuvat pääosin palveluihin. Palvelualojen työpaikkojen osuus kaikista työpaikoista on yli 70 %. Iisalmen työpaikoista noin 68% on palveluissa, 25 % jalostuksessa ja alkutuotannossa noin 6 %.

Keskeisiä Pohjois-Savon ja Ylä-Savon seutukunnan kehitystä kuvaavia tekijöitä (Lähde: Pohjois-Savon liitto, Tilastokeskus)

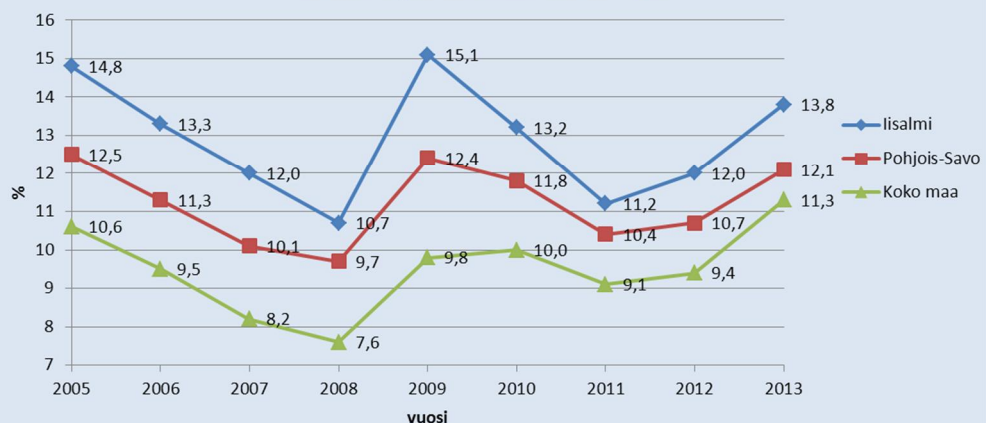
Iisalmen kaupungin väestökehitys ikäryhmittäin v. 1997 - 2013 (kokonaismuutos ed. vuoteen 37)

Tilastokeskus/ Pohjois-Savon liitto

Työttömyysaste (%) Iisalmissa, Pohjois-Savossa ja koko maassa vuosina 2005 - 2013 (keskim./kk)

Lähde: Pohjois-Savon ELY-keskus + TEM

(Lähde: Pohjois-Savon liitto)

Asukkaiden lukumäärät vuosina 2011–2013 (vuoden 2013 tiedot ennakkotietoja)

Alue	2011	2012	2013
Iisalmi	22 142	22 135	22 171
Ylä-Savo	57 689	57 238	56 792
Pohjois-Savo	248 118	248 233	248 430

Väestön ikärakenne 31.12.2012 (%)

Alue	0–14 v	15–64 v	65 v –
Iisalmi	15,2	63,9	20,9
Ylä-Savo	15,2	61,5	23,3
Pohjois-Savo	15,4	63,8	20,8

Taloudellinen huoltosuhde vuosina 2009–2011

Taloudellinen huoltosuhde *)	2010	2011	2012
Iisalmi	1,46	1,43	1,48
Pohjois-Savo	1,52	1,48	1,49
Koko maa	1,31	1,29	1,32

*) Taloudellinen huoltosuhde ilmoittaa kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on yhtä työllistä kohti.

Keskimääräinen työttömyysprosentti / kk vuosina 2011–2013

Alue	2011	2012	2013
Iisalmi	11,2	12,0	13,8
Ylä-Savo	11,3	11,8	12,1
Pohjois-Savo	10,4	10,7	11,3
Koko maa	9,1	9,4	11,3

Työpaikat elinkeinoittain 31.12.2011 (%)

Alue	Alkutuotanto	Jalostus	Palvelut
Iisalmi	5,8	25,2	67,8
Ylä-Savo	15,9	24,4	58,1
Pohjois-Savo	7,4	21,0	70,3

2.4 Kaupungin toiminnan ja talouden kehitys

Kaupungin v. 2013 tilinpäätös, joka sisältää vesilaitoksen, on ylijäämäinen 994 818,53 €, tilikauden tulos 588 452,52 € ja vuosikate 6,8 milj. € (308 €/ asukas). Vuosikate kattaa poistot 109-prosentti-sesti. Vuoden 2012 tilinpäätöksessä alijäämä oli 0,5 milj. €, tilikauden tulos – 1,1 milj. € ja vuosikate 4,7 milj. €.

Vesilaitos pois lukien eli pelkkä kaupunki huomioiden, ylijäämä on 0,86 milj. €, tilikauden tulos 0,5 milj. € ja vuosikate 5,9 milj. €. Vuoden 2013 varsinaisessa talousarviossa ylijäämäksi oli arvioitu muodostuvan 13 290 €, tilikauden tulokseksi – 0,37 milj. € ja vuosikatteen 5,31 milj. €.

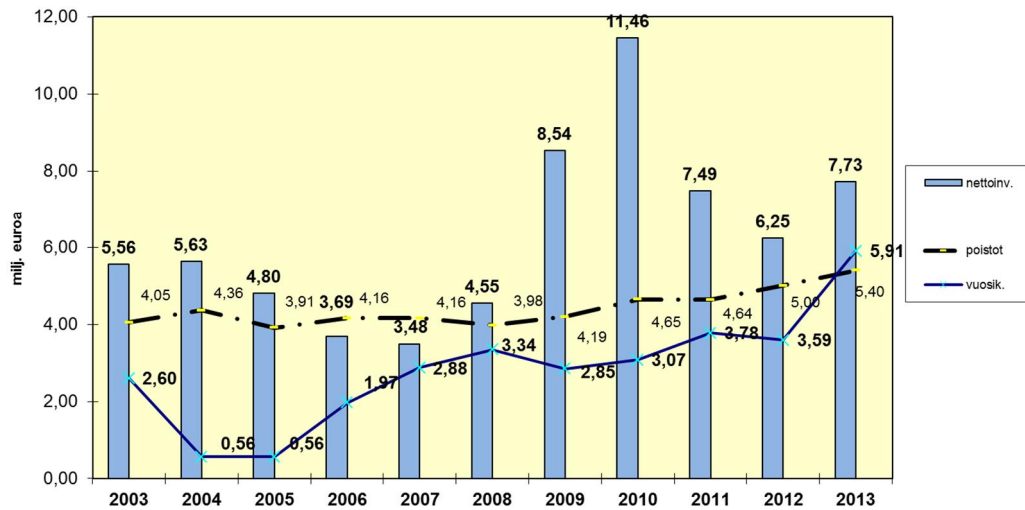
Vuoden 2013 tilinpäätöksen mukaiset toimintatuotot laskivat edelliseen vuoteen verrattuna 1,0 milj. € eli -3,3 %. Merkittävin muutos on lomituspalvelujen tuottojen laskussa 1,1 milj. €. Toimintakulut olivat 141,2 milj. €, jossa lisäystä edellisvuoteen 1,5 milj. € eli vain 1,1 %. Toimintakuluista henkilökulut olivat 45,1 milj. € (45,6 milj. € v. 2012). Palvelujen ostot olivat 84,7 milj. € (82,6 milj. € v. 2012), jossa kasvua 2,5 %.

Maksusuudet Ylä-Savon SOTE ky:lle olivat vuoden 2013 tilinpäätöksen mukaan 70,1 milj. euroa (alkuperäinen talousarvio 68,2 milj. euroa, muutettu TA 70,1, TP 2012 68,5 M€).

Toimintakate oli -111,2 milj. €, kun se edellisvuonna oli – 108,6 milj. €. Toimintakate heikkeni 2,6 milj. € eli 2,4 %.

Suunnitelman mukaiset poistot olivat 6,2 milj. € (5,83 milj. € v. 2012). Poistoeron lisäys oli 0,66 milj. € ja rahastojen vähennys 0,76 milj. €.

**Iisalmen kaupungin nettoinvestoinnit, vuosikate
ja poistot 2003 - 2013, milj. € (ei sis. vesil.)**

Investoinnit (brutto) olivat 11,5 milj. €, josta kaupungin investoinnit 9,1 milj. € ja vesilaitoksen investoinnit 2,4 milj. €. Investointien rahoitusosuudet olivat 0,5 milj. €, josta vesilaitoksen osuus 0,1 M€ ja pysyvien vastaavien myyntituotot 1,0 milj. €.

Merkittävimmät investointikohteet vuonna 2013 olivat:

- Päiväkoti Simpukka 2,4 milj. €
- Soinlahden teollisuusalue 1,0 milj. €
- Paloisvirran sillan korjaus 0,3 milj. €
- Louhen-, Savon- ja Kauppakatu 0,3 milj. €

Maan hankintaan käytettiin 72 t€.

Uutta lainaa (sis. vesilaitos) otettiin 9,2 milj.€ ja vanhoja maksettiin pois 5,2 milj. €. Lainamäärä v. 2013 lopussa oli 42,7 milj. € eli 1 924 €/asukas, josta kaupungin osuus 40,1 milj. € eli 1 809 €/asukas.

Keskeisten tuotto- ja kuluerien muutokset v. 2012 – 2013 (ei sisällä vesilaitosta)

	TP 2012 1000 €	TP 2013 1000 €	Muutos 1000 €	Muutos %
Toimintatuotot	36 749	36 036	-712	-1,94 %
Verotulot	69 148	73 141	3 994	5,78 %
Valtionosuudet	43 500	43 666	166	0,38 %
Palkat+henk.sivukust.	44 805	44 438	-368	-0,82 %
Palvelujen ostot	85 930	87 600	1 670	1,94 %
Poistot	5 003	5 404	400	8,00 %
Vuosikate	3 590	5 907	2 317	64,56 %

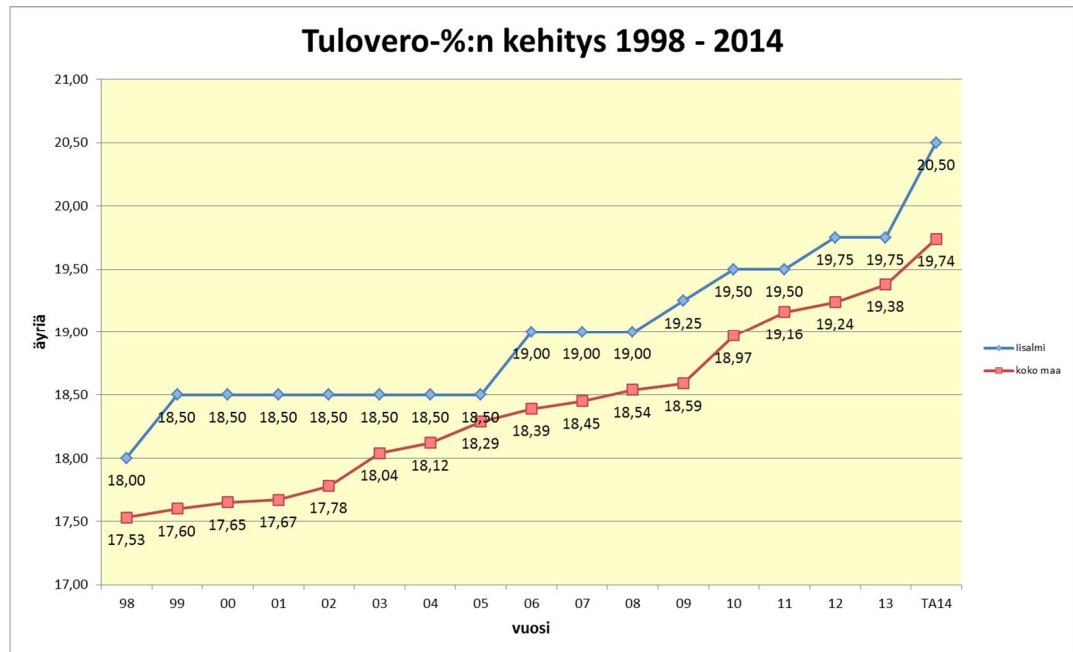
Verotuloja kertyi 73,1 milj. euroa, jossa kasvua edellisvuoteen 5,8 %. Kunnallisveroa kertyi 63,2 milj. euroa, jossa lisäystä edellisvuoteen 2,4 milj. euroa eli 3,95 %. Yhteisöveron kertymä 4,8 milj. euroa, jossa kasvua edellisvuoteen 0,8 milj. euroa eli 19,4 %. Kiinteistövero kertyi 5,1 milj. euroa, jossa kasvua edellisvuoteen 0,8 milj. euroa eli 18,8 %.

Tuloveroprosentin suuruus 19,75 % (v. 2012 19,75 %). Vuoden 2013 efektiivinen veroaste ennakotiedon mukaan on 14,17 % (v. 2012 14,14 %).

Talousarviossa verotuloja oli arvioitu kertyväksi 71,7 milj. €, joten arvio ylittyi 1,4 miljoonalla eurolla. Ilman maksatusaikataulujen muutosta (+1,1 M€) ja jako-osuuksien muutoksesta johtuvaa joulukuun lisätilitystä (0,3 M€) tuloverototeuma olisi jäänyt alle talousarvion 0,5 M€. Kiinteistövero toteutui 102,1 %:sti ja yhteisövero kertyi 0,5 M€ ennakoitua enemmän eli toteuma oli 110,7 %.

Verotulokertymät vuosina 2012– 2013 (milj. €):

Verokertymä	TP 2012	TA 2013	TP 2013
Kunnalllisvero	60,8	62,3	63,2
Kiinteistövero	4,3	5,0	5,1
Yhteistövero	4,0	4,3	4,8
Yhteensä	69,1	71,7	73,1

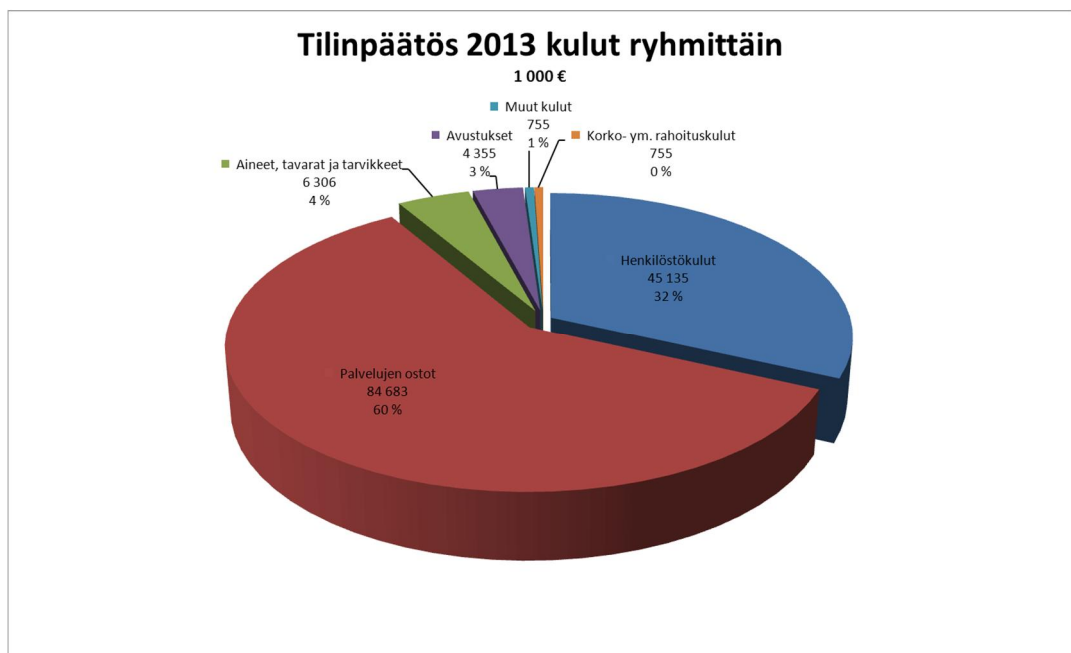
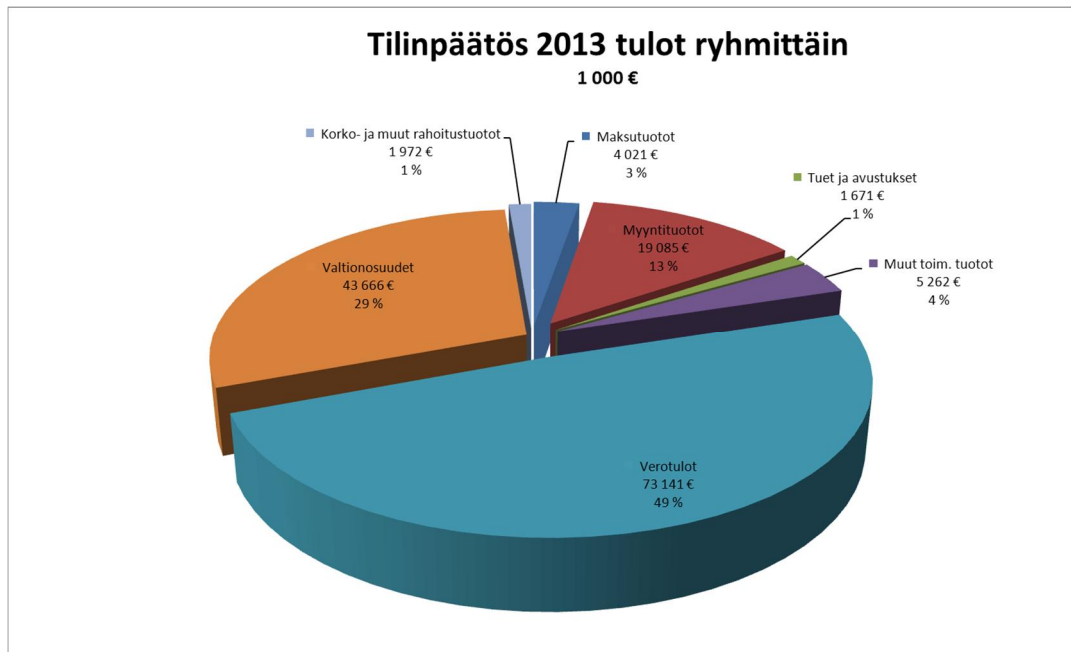
Valtionosuuksia kertyi 43,7 milj. €, jossa kasvua edellisvuoteen vain 0,2 milj. € eli 0,4 %. Alkuperäisessä talousarviossa valtionosuuksia oli arvioitu kertyväksi 44,4 milj. €. Lopullisten valtionosuuuspäätösten jälkeen tehdyn TA-muutoksen jälkeen arvio oli 44,1 milj. €, joka vielä alittui 0,4 milj. € opetustoimen valtionosuuden palautuksen vuoksi.

Valtionosuuksien jakaantuminen vuonna 2013 (milj. €)

Valtionosuus	milj. €
Peruspalvelujen vo.	41,7
Verotulotasaus	5,2
Järjestelmämuutoksen taseaus	-0,1
Opetus- ja kulttuuritoimen vo.	-3,1
Yhteensä	43,7

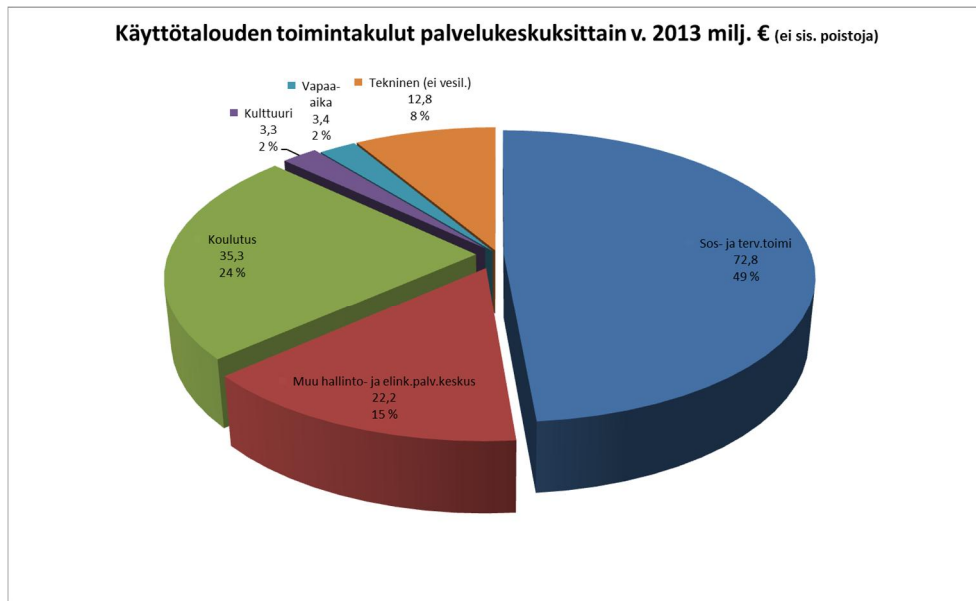
Korkotuottoja kertyi 0,1 milj. € ja muita rahoitustuottoja 3,6 milj. €. Korkokuluja maksettiin 0,3 milj. €. Muita rahoituskuluja maksettiin 0,5 milj. €.

Toimintatuottoja kertyi 36,0 milj. €, jossa laskua -0,7 milj. € eli -3,3 %.

Talousarvion (kaupunki) toimintakulujen toteuma oli 98,8 % ja toimintatuottojen toteuma oli 98,2 %. Investointimenojen toteuma oli 91,3 % ja investointitulojen toteuma 238,6 %. Investointimenot toteutuivat lähes ennakkoidusti, tuotoissa ennakoitua paremmin toteutui maa-alueiden myyntivoitot.

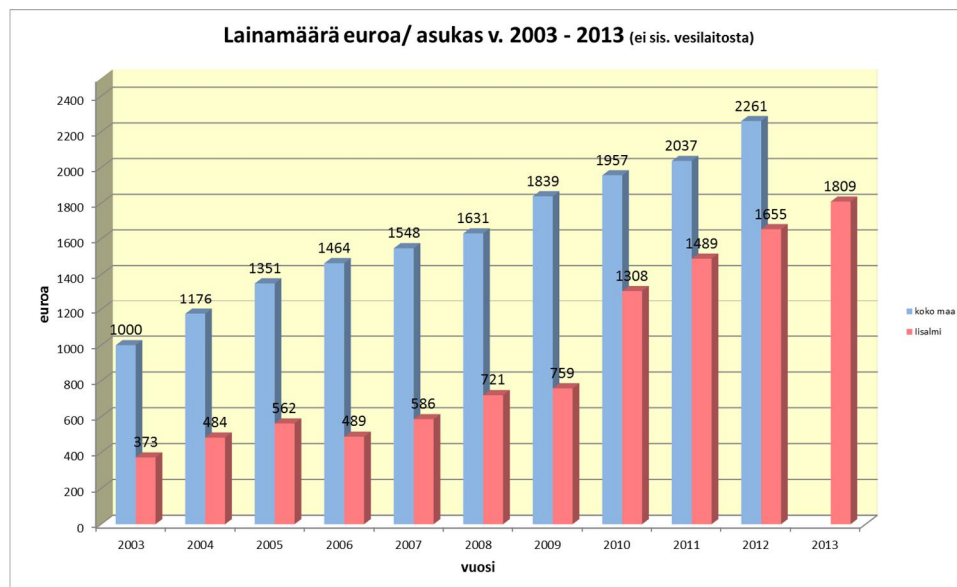
Kattamattomia lisämäärärahoja valtuusto hyväksyi talousarviovuoden aikana 2,3 milj. euroa, joista suurin SOTE kuntayhtymän lisämäärärahat 1,8 M€.

Vuoden 2013 taseen loppusumma (sis.vesi) on 138,7 milj. € (v. 2012 134,3 milj. €).

Vuoden 2013 keskeisiä tapahtumia olivat:

- uusi valtuusto ja uudet lautakunnat aloittivat toimintansa
- merkittävät henkilöstömuutokset kaupungin johdossa
- päiväkotit Simpinan rakentamisen aloittaminen
- investoinnit Soinlahden teollisuusalueeseen
- uuden elinvoimayksikön perustamispäätös ja henkilövalinnat
- mittavat kunnallistekniikan investoinnit

Iisalmen Vesi -liikelaitos

Vesilaitoksesta on muodostettu kaupunginvaltuuston päätöksellä vuoden 2009 alusta lukien kunta-lain mukainen kunnallinen liikelaitos.

Iisalmen Veden vuoden 2013 keskeisiä lukuja:

- Toimintatuotot 4,8 milj. euroa (puhdas vesi 2,5 milj. euroa, jätevesi 2,3 milj. euroa)
- Ylijäämä 137 814 euroa (puhdas vesi 83 617 euroa, jätevesi 54 196 euroa)
- Tuloutus kaupungille 531 000 euroa

Vuoden 2013 vesimaksut (sis. alv):

- puhdasvesimaksu 1,49 € / m³
- jätevesimaksu 1,74 € / m³

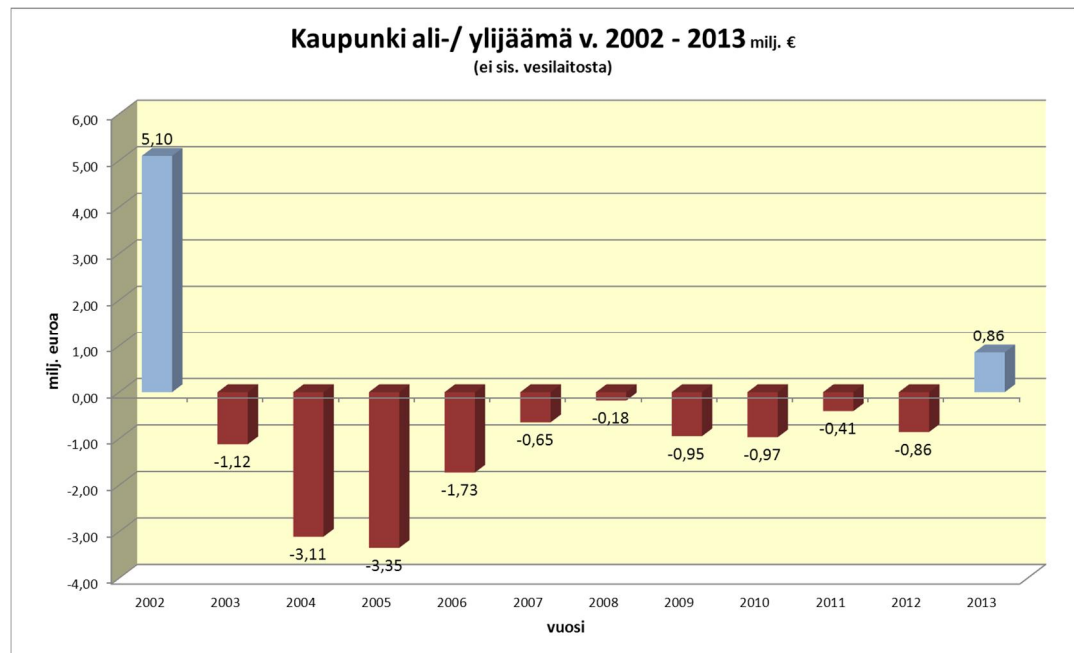
Ylä-Savon Vesi Oy huolehtii vedenhankinnasta ja –tuotannosta. Iisalmen Vesi huolehtii vedenjakelusta, jäteveden puhdistuksesta ja viemäriverkostotoiminnoista sekä kuluttajapalvelusta ja -laskutuksesta.

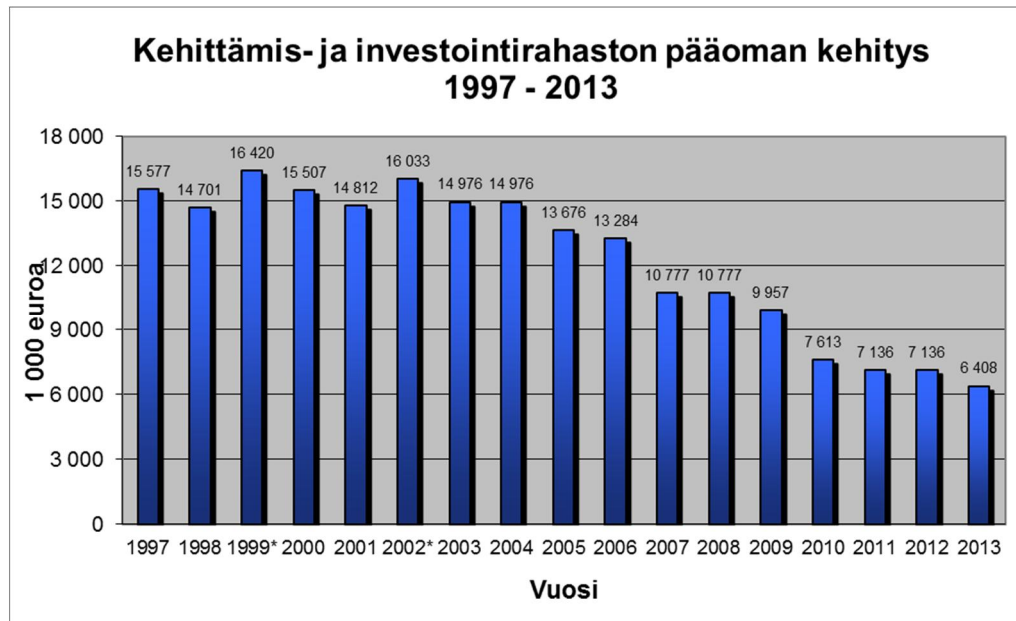
Iisalmen Veden varsinaiset nettoinvestoinnit olivat 2,34 milj. euroa.

Iisalmen kaupungin vuosien 2011–2013 tilinpäätösten keskeiset tunnusluvut

Tunnusluku *)	2011	2012	2013
Tuloveroprosentti	19,50	19,75	19,75
Toimintakate (milj. €)	-107,0	-111,3	-113,8
Verotulot (milj. €)	67,3	69,1	73,1
Valtionosuudet (milj. €)	42,0	43,5	43,7
Vuosikate (milj. €)	3,8	3,6	5,9
Vuosikate €/asukas	171	162	266
Investoinnit netto (milj. €)	7,5	6,2	7,7
Lainojen muutos (milj. €) (sis. vesilaitoslainat)	4,3	3,7	4,0
Lainat € / asukas (sis. vesilaitoslainat)	1596	1747	1924

* ei sisällä vesilaitosta ellei toisin mainita

*) Siirto rahastoon (alkupääoma) 17 295 353 € tilikaudella 1997.

Savon Voiman osakkeiden myyntivoitot, 2,5 milj. € vuonna 1999 ja 1,2 milj. € vuonna 2002.

Tilikauden alijäämän kattaminen:

- v. 2007 1,7 milj. €
- v. 2010 1,1 milj. €
- v. 2011 0,5 milj. €

Vuonna 2013 rahastoa käytetty 728 000 € Soinlahden investointeihin.

2.5 Kunnan henkilöstö

Vuoden 2013 lopussa vakinaista henkilökuntaa Iisalmen kaupungin palveluksessa oli 869 henkilöä (844 omassa vakinaisessa tehtävässä ja 25 tilapäisesti muissa tehtävissä, joilla kuitenkin on oma vakituinen virka/ työsuhteinen tehtävä, mutta jota he eivät ole hoitamassa).

Kaupungin vakinaisen henkilökunnan keski-ikä on 47,9 vuotta. Koko henkilökunnan keski-ikä oli vuoden lopussa 45,0 vuotta.

Henkilöstön lukumäärä (Populus) 31.12.2013

Palvelukeskus	Vakinaiset	Sijaiset	Määrä- aikaiset	Oppisop. suhteiset	Työllis- tetyt	Yhteensä	Yhteensä (ei. sis. työllistettyjä)
Hallintopalvelu- keskus	244 (257)	26 (26)	87 (56)	0 (2)	1 (5)	358 (346)	357 (341)
Sivistyspalvelu- keskus	475 (483)	41 (53)	60 (72)	0 (0)	13 (17)	590 (625)	577 (608)
Vapaa-aika- palvelukeskus	32 (29)	3 (3)	12 (10)	0 (0)	4 (3)	51 (45)	47 (42)
Tekninen keskus	77 (75)	1 (2)	2 (10)	0 (0)	4 (7)	84 (94)	80 (87)
Vesilaitos	15 (15)	0 (0)	1 (0)	0 (0)	1 (0)	17 (16)	16 (16)
Yhteensä	844 (859)	71 (84)	162 (148)	0 (3)	23 (32)	1100 (1126)	1077 (1094)

*) Suluissa tilanne 31.12. 2012

Vuoden 2013 tilinpäätöksen mukaan maksetut palkat ja palkkiot olivat 32 417 154 euroa sekä eläkkeet ja muut henkilöstösivukulut 12 717 635 euroa eli yhteensä 45 134 789 euroa. Vastaava summa vuonna 2012 oli 45 583 086 euroa, joten henkilöstömenojen lasku oli 448 276 €. Menot laskivat edelliseen vuoteen verrattuna 0,98 %. Henkilöstöhallinto on laatinut erillisen henkilöstökertomuksen ja se tuodaan omana asianaan kaupunginhallituksen ja valtuuston

käsittelyyn.

2.6 Arvio merkittävimmistä riskeistä

Henkilöstöriskit

Henkilöstöriskeillä on liittymäkohtia henkilöstön korkeaan ikään ja ikääntymiseen sekä yleiseen työmarkkinatilanteeseen. Henkilöstöriskit jakaantuvat viiteen osa-alueeseen ja niihin on varauduttu seuraavasti:

- 1) Henkilöstön sairastamiseen liittyvät riskit
 - Tyky-toimintaan varattu määräraha kohdennetaan vuosittain erilaisiin henkilökunnan toimintakykyä tukevaan toimintaan. Pääpainona on henkilöstön liikunnan tukeminen erilaisissa muodoissa ja työhyvinvoinnin edistäminen mm. työnohjauksen ja kulttuuri-harrastusten tukemisen keinoin.
 - Laajennettu terveystarkastus on otettu käyttöön vuonna 2007 ja vuoteen 2011 mennessä oli kutsun tarkastukseen saanut koko henkilökunta. Vuonna 2012 alkaen laajennetut terveystarkastukset ovat jatkuneet seurantakäyntien merkeissä. Terveystarkastuksessa jokainen saa todellisen kuvan sen hetkisestä toimintakyvystään ja omaa toimintakykyä vastaavat liikuntasuositukset. Suoritetuissa terveystarkastuksissa on käynyt ilmi mm. lukuisia piileviä sydän- ja verisuonisairauksia.
 - Tupakasta vieroittautuvia tuetaan rahallisesti maksamalla osa korvaushoitotuotteista.
 - Sairauspoissaolopäiviä vuonna 2013 kertyi 16 781 kpl, kun niitä edellisellä vuonna oli 17 569 kpl. Muihin henkilöstöryhmiin verrattuna maatalouslomitustyössä sattuu paljon sairauslomia aiheuttavia tapaturmia. Koska maatalouslomittajat ovat nyt kaupungin suurin yksittäinen henkilöstöryhmä, on maatalouslomittajien ja muiden henkilöstöryhmien sairauspoissaolot syytä raportoida erikseen. Vuonna 2013 lomittajien sairauspoissaolot olivat 26,4 pv/henkilötyövuosi ja muiden henkilöstöryhmien 13,2 pv/htv.
 - Vuonna 2013 maksetut sairaajan palkat olivat 845 000 euroa (vuonna 2012 910 000 €). Sairasloman ja äitiysloman sijaisuuksiin on käytetty 472 000 euroa (vuonna 2012 532 000 €)
- 2) Henkilöstön eläköitymiseen liittyvät riskit
 - Henkilöstön eläköityminen tulee olemaan lähivuosina kohtalaisen runsasta. Eläköitymiseen on varauduttu henkilöstösuunnitelmassa palvelukeskuksittain.
 - Eläköitymisen myötä ns. hiljaista tietoa katoaa paljon, mikä lisää koulutustarvetta
 - Ikääntymiseen tuomia riskitekijöitä varten tehdään ikäohjelma vuoden 2014 aikana.
- 3) Henkilöstön saatavuuteen liittyvät riskit
 - Myönteisen ja vetovoimaisen työnantajakuvan luominen on jatkossa yhä tärkeämpää. Henkilöstön eläköitymisestä johtuen osaavan henkilöstön saatavuus on tulevaisuudessa suuri haaste. Rekrytointikanavia on lisätty ja rekrytoitavan henkilöstön osaamiseen ja soveltuvuuteen kiinnitetään huomiota yhä enemmän. Soveltuvuustestejä käytetään jatkossa useammin. Uudet virka- ja työehtosopimukset mahdollistavat rekrytointilisän käytön, mitä onkin tarkoitus käyttää jatkossa ammattitaitoisen henkilöstön saatavuuden parantamiseksi
 - Henkilöstösuunnitelmassa/toimenpideohjelmassa varaudutaan näihin riskeihin
- 4) Henkilöstön osaamiseen liittyvät riskit
 - Henkilöstön osaamista ylläpidetään palvelukeskusten määrärahojen puitteissa tapahtuvalla koulutuksella. Osaamista seurataan systemaattisesti kehityskeskusteluissa. Henkilöstölle tehdään koulutussuunnitelma vuosittain ja sen toteutumista seurataan myös vuosittain
 - Henkilöstön omaehtoista kouluttautumista ja työnantajan paikallisesti järjestämää koulutusta tuetaan henkilöstöhallinnon keskitetystä koulutusrahasta.
 - Uuden henkilöstön koulutukseen pitää varautua ajoissa mm. riittävällä koulutusmäärärahalla ja parantamalla perehdyttämistä, vuonna 2013 valmistui uusi perehdyttämissuunnitelma/tarkistuslista perehdyttämisen tueksi
 - Henkilöstösuunnitelmassa/toimenpideohjelmassa varaudutaan näihin riskeihin entistä paremmin

5) Henkilöstön hyvinvointiin liittyvät riskit

- Erilaiset kriisit ja kasvava työpaine aiheuttavat työuupumusta ja erilaisia muita ongelmia työpaikoilla. Tämän seurauksena työn tuloksellisuus heikkenee ja henkilöstö voi huonosti. Aktiivisen tuen -toimintamallilla pyritään puuttumaan epäkohtiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tilanteeseen pyritään vaikuttamaan myös kouluttamalla esimiehiä ja henkilöstöä vaikeiden asioiden käsittelyyn työyhteisöissä. Myös yhteistyö työterveyshuollon ja työsuojelun kanssa on tärkeää tilanteiden selvittämiseksi.

Talousriskit

Kaupungin takaukset

Takausten kokonaismäärä 31.12.2013 oli 35,0 milj. euroa, joista takauksia Kiinteistö Oy Petterinkulmalle 20,7 milj. euroa ja Iisalmen Teollisuuskylä Oy:lle 6,3 milj. euroa. Tytäryhtiöiltä ei vastavakuutta pääsääntöisesti vaadittu, muilta on pääsääntöisesti edellytetty takaukselle vastavakuus. Luottotappioita ei takauksista v. 2013 syntynyt.

Kaupungin lainat

Kokonaislainamäärä (sis. vesilaitos) 31.12.2013 oli 42,7 milj. euroa eli 1 924 €/ asukas. Kaupungin lainoista vaihtuvakorkoisia on 40,1 milj. euroa, josta koronvaihtosopimuksella suojattuja on 12,2 milj. euroa. Yhden prosenttiyksikön nousu korkotasossa merkitsee 0,4 M€ lisäystä korkokustannuksissa. Kaupungin lainojen kesikorko vuoden 2013 lopussa oli 0,794 %.

Sijoitukset 31.12.2013

Pysyvien vastaavien sijoituksiin v. 2013 sisältyy osakkeita ja osuuksia 24,1 milj. euroa. Merkittävimmät osuudet ovat kuntayhtymäosuudet 18,1 milj. euroa ja tytäryhtiöosakkeet 3,9 milj. euroa. Antolainoja taseeseen sisältyy 2,5 milj. euroa.

Vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereihin sisältyy sijoituksia 13,3 milj. euroa. Sijoitukset ovat pääasiassa kaupungin kehittämis- ja investointirahaston pääomia. Kaupunginvaltuusto on 4.10.2010 vahvistanut varoille sijoitussuunnitelman, varat ovat salkunhoitajan hoidossa. Kaupunginhallituksen asettama sijoitustyöryhmä on käynnistänyt kaupungin sijoittamisen puitteiden valmistelun ja sijoitussuunnitelman uudelleentarkastelun syksyllä 2013. Työn on määrä valmistua kevään 2014 aikana.

Sijoitussalkunhoitajana toimii Pohjolan Varainhoito Oy. Sijoitusallokaatiota on muutettu viimeksi v. 2010 aikana kaupunginvaltuuston allokatiopäätökseen 4.10.2010 § 74 perustuen. Sijoitusallokaatio 31.12.2013 oli seuraava: korkosijoitukset 80,9 %, osakkeet 19,1 %. Sijoitussalkusta on siirretty 0,6 milj. € kaupunginhallituksen päätöksellä 15.8.2011 § 341 suoriin osakesijoituksiin minkä lisäksi salkusta kertyneet osingot on sijoitettu ko. salkkuun. Suorien osakkeiden hankinta-arvo 31.12.2013 on 663 t€. Sijoitusallokaation uudelleentarkastelu tehdään sijoittamisen puitteiden ja sijoitussuunnitelman valmistuttua.

Omaisuus- ja vastuuriskit

Kaupungin kiinteä omaisuus ja ajoneuvot ovat pääosin vakuutettu vahinkojen varalta. Vakuutusten omavastuu vaihtelee pääosin 4 000 € – 15 000 € välillä. Irtain omaisuus on pääosin vakuuttamatta. Vastuuvahinkoja varten kaupungilla on vakuutusturva. Henkilöstön lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa on 100 000 euron omavastuu. Lisäksi kaupungilla on vapaaehtoinen ryhmätapaturmavakuutus, joka kattaa mm. päivähoitolaisten ja koulujen oppilaille tapahtuneet tapaturmat.

Vakuutusturvaa täydentää vahinkorahasto, jolla katetaan kaupungin omavastuulla olevat vahingot sekä tasataan lakisääteisten tapaturmavakuutusmaksuista aiheutuvia vuosittaisia heilahteluja. Vahinkorahaston pääoma vuoden 2012 lopussa oli 3,4 milj. euroa.

Käyttömenojen kasvu

Vuoden 2008 tilinpäätöksessä kaupungin käyttömenot kasvoivat 8,7 %. Vuoden 2009 tilinpäätöksessä käyttömenot kasvoivat edelleen nopeasti, kasvun ollessa 4,8 %. Vuosien 2010 ja 2011 käyttömenot eivät ole vertailukelpoisia Sote-kuntayhtymään v. 2010 siirtyneiden toimintojen sekä kaupungille v. 2011 siirtyneen Ylä-Savon lomituspalvelukustannusten vuoksi. Vuoden 2012 käyttömenojen kasvu oli 4,8 % ja vuonna 2013 käyttömenojen kasvu oli 1,1%. Keskeistä kaupungin talouden tasapainon kannalta on, että käyttömenojen kasvua saadaan merkittävästi rajattua. Keskeisessä asemassa ovat tällöin sote-menot.

Investoinnit

Kaupungin investoinnit ovat olleet viime vuosina korkealla tasolla verrattuna kaupungin poistoihin ja vuosikatteeseen. Tilinpäätöksen 2013 mukaan (sis. vesilaitoksen) investoinnit olivat 11,5 milj. euroa, poistot 6,2 milj. euroa ja vuosikate 6,8 milj. euroa. Vuosikate kattoi poistot 109 %:sti ja investoinneista 59,2 %. Jatkuva korkea investointien määrä johtaa velkaantumiseen ja vaikeuttaa omalta osaltaan talouden tasapainottamista ja aiheuttaa paineita veroasteen nostoon. Kts. myös tilinpäätöksen liite kohdasta 10.2.4 sumu-poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta.

Talouden yli-/alijäämä

Kaupungin taseen ylijäämä tilanteessa 31.12.2013 on 0,5 milj. euroa. Tilinpäätökset vuodesta 2003 lukien ovat olleet alijäämäisiä. Taloutta on tasapainotettu mm. menoja karsimalla, rahastopääomilla ja veroperusteita tarkistamalla. Kaupunginvaltuusto teki vuoden 2013 lopussa valtuustositomuksen, jolla sitouduttiin taloutta tasapainottaviin ja toimintaa tehostaviin toimenpiteisiin valtuustokauden aikana. Vuoden 2013 tilinpäätös on ylijäämäinen, mikä helpottaa talouden tasapainottamista taloussuunnitelmavuosien aikana. Menot tulee sopeuttaa tulopohjaan. Hallitsematon, pysyvä talouden epätasapaino johtaa peruspalvelujen heikkenemiseen ja veroasteen kohoamiseen. Valtion tulee vahvistaa kuntien veropohjaa ja pitäytyä kuntien velvoitteiden lisäämisestä.

Maksuvalmius

Välitön maksuvalmius on ollut kertomusvuoden ajan hyvä. Pitkäaikaista lainaa on nostettu talousarvion mukaisesti vuoden aikana investointien rahoittamiseksi ja maksuvalmiuden turvaamiseksi. Kaupungilla on kuntatodistussopimukset neljän rahalaitoksen kanssa, mutta niitä ei ole kuluneen vuoden aikana ollut tarvetta käyttää.

Tulopohjaan liittyvät riskit

Kaupungin keskeiset tuloterät ovat: verotulot 73,1 milj. euroa, valtionosuudet 43,7 milj. euroa ja toimintatuotot 30,0 milj. euroa. Taloudellisen epävakauden jatkuessa verotulojen arviointi on edelleen haasteellista ja valtiontalouden tasapainottamistoimenpiteet voivat vaikuttaa merkittävästi myös kuntien tulokertymään ja palvelujen kysyntään. Valtionosuudet määräytyvät pääasiassa laskennallisten perusteiden mukaan, joten kuntien vaikutusmahdollisuudet valtionosuuksien määrään ovat vähäiset.

Kuntayhtymät

Vuoden 2013 tilinpäätöksen mukaan kaupungin käyttötalouden maksuosuudet kuntayhtymille olivat 70,1 milj. euroa eli 46,8 % kaupungin käyttömenoista. Varsinkin suurissa kuntayhtymissä toimintojen ja talouden omistajaohjaus toimii heikosti. Kuntatalouden kiristyneessä jatkossa on erityistä huomiota kiinnitettävä kuntayhtymien talouden- ja toiminnanohjaukseen sekä kuntayhtymien menokehityksen sopeuttamiseen kaupungin tulojen kehitykseen.

ICT-riskit

Ylä-Savon ICT Oy hallinnoi Iisalmen kaupungin tietoliikennettä, lähiverkkoja, tietojärjestelmiä, työasemien perusohjelmistoja ja lisenssejä koskevia sopimuksia sekä toimii omistajiensa ja niiden konsernien ICT-palvelujen tuottajana ja hankintalain mukaisena yhteishankintayksikkönä. Yhtiö vastaa ICT-laitteiden hallinnasta, tuesta ja ylläpidosta. Palvelimet ja verkon aktiivilaitteet

ovat yhtiön omistuksessa. ICT-riskejä tarkasteltaessa tulee ottaa huomioon kaupungin oman tietohallinnon lisäksi YSIT Oy:n hallinnoima osa ICT-toiminnoista.

Tietojärjestelmiin ja tietoturvaan liittyvien riskien hallintaan on kiinnitetty erityistä huomiota tilintarkastusyhteisön tekemän IT-järjestelmätarkastuksen suositusten ja huomioiden perusteella. Iisalmen kaupungin yleiset IT-kontrollit toimivat asianmukaisesti ja tietoturvaan ja -suojaan liittyvä ohjeistus on kattavaa ja ajantasaista. Iisalmen kaupunki on hyväksynyt kertomusvuonna tietoturvaohjeistuksen ja nimennyt tietoturva- ja tietosuojavastaavan.

Seuraavia ICT-riskejä on tunnistettu ja niihin varautuminen on esitetty ohessa.

Laitteistorikot

Riski: Laitteistorikot voivat aiheuttaa keskeytyksiä toiminnassa.

Varautuminen: Laitteistorikkoihin on varauduttu siten, että palvelinlaitteistoilla on voimassa olevat huoltosopimukset (vasteaika pääsääntöisesti seuraava työpäivä, vasteaika kriittisimmillä palvelimilla 24/7) ja että kriittisimmät laitteet on kahdennettu. Verkonaktiivilaitteita on myös varalla.

Varmistukset

Riski: Data voi tuhoutua tai korruptoitua.

Varautuminen: Kaikki palvelimille ja levyjärjestelmiin syntyvä data varmistetaan. Varmistukset säilytetään eri rakennuksessa.

Virustorjunta

Riski: Viruksia, tietoturvauhkia jne. syntyy jatkuvasti. Pahimmillaan virukset/madot voivat lamaannuttaa koko laitteistokannan koko verkon alueella ja estää normaalin toiminnan. Laitteistojen puhdistaminen on työlästä, aikaa vievää, kallista ja aiheuttaa pitkiäkin käyttökatkoja. Varautuminen: Kaikkiin laitteisiin (palvelimet, työasemat, älypuhelimet) on asennettu virustorjunta-ohjelmisto, jota päivitetään jatkuvasti. Tietoturvaohjeet ovat Intranetissä.

Roskaposti

Roskaposti voi toimia virusten välittäjänä. Roskaposti myös kuormittaa sähköpostijärjestelmää. Roskapostin käsittely kuluttaa työaikaa.

Varautuminen: Tuleva sähköpostiliikenne suodatetaan tietojärjestelmän avulla.

Sähkön saanti

Riski: Sähkökatko estää tietojärjestelmien käytön. Sähkökatko saattaa rikkoa laitteita ja tietojärjestelmiä.

Varautuminen: Sähköä syötetään kahta eri kautta. Konesali on varmistettu UPS- laitteistolla, jolla lyhyet sähkökatkokset eliminoidaan. Konesalin laitteet ilmastointia lukuun ottamatta ovat varavoiman piirissä. Kriittiset konosalilaitteet hajautetaan kahteen konesaliin.

Fyysiset uhat

Riski: Ulkopuolinen tekijä tai laitteistovika voi rikkoa konesalissa olevia laitteita.

Varautuminen: Konesali on jatkuvan valvonnan piirissä. Hälytykset (kosteus ja lämpötila) tulevat ICT- henkilöstölle. Murtohälytykset menevät suoraan vartiointiliikelle ja palohälytykset pelastuslaitokselle. Kriittiset konosalilaitteet hajautetaan kahteen konesaliin. Konesaleihin on rajoitettu pääsy.

Hallinto- ja elinkeinopalvelut

Hallinto- ja elinkeinopalveluiden riskejä on arvioitu palvelukeskuksen yleisestä näkökulmasta. Riskejä voi sisältyä sekä eri poliittisten toimielinten että viranhaltijoiden toimivaltaan.

Seuraavassa on esitetty keskeisimmät tunnistetut riskit ja niihin varautuminen:

- 1) konserni- ja omistajaohjaus ei toimi, konsernista saatava tieto ei ole ajantasaista/ kaupunginhallituksen listalle on otettu vakiopykälä, jossa arvioidaan omistajaohjaukseen liittyviä ajankohtaisia asioita, eri sidosorganisaatioiden päätöksentekoa seurataan aktiivisesti, seurantavastuu määrätty
- 2) henkilöstön poistumaan liittyvät riskit, olennaista osaamista poistuu organisaatiosta, ns. hiljainen tieto ei siirry/ päällekkäinen toiminta avainhenkilöiden osalta, varaudutaan talousarviossa päällekkäiseen palkkaukseen, huolellinen perehdyttäminen

- 3) Etappi-hankkeen fyysisesti erillinen sijainti, siirtyvätkö hyvät käytännöt projektin päätyttyä palvelutuotantoon/ hyvät käytännöt kirjataan ja dokumentoidaan ja siirretään uuteen hankkeeseen
- 4) Tietohallinnon organisointi, riittävän asiantuntemuksen turvaaminen kaupungin puolella, ICT-kustannustason nousu/ tehty muutoksia työnjakoon, tietohallintovastuu siirtynyt talousjohtajalle, sopimusten tarkastelu ja uusinta
- 5) henkilökunnan ja organisaatioiden välinen tiedonkulku ei pelaa/ tehostetaan sisäistä tiedonkulkua, intranet uudistetaan
- 6) virheet asioiden valmistelussa ja täytäntöönpanossa, jotka voivat johtaa valituksiin ja päätösten kumoamiseen/ säännölliset valmisteluun liittyvät palaverit, moniammatillisen osaamisen hyödyntäminen
- 7) salassa pitoon liittyvät riskit, julkisuuteen lähinnä kaupungin www-sivuille menee sellaista tietoa, joka on salassa pidettävää / käydään läpi esityslistatekstejä ja reagoidaan nopeasti jos ongelmia
- 8) Kaupungin toiminnan imagoriskit. Kaupungin toiminnassa ilmenee jotain sellaista, jossa kaupungin luotettavuus ja uskottavuus heikkenee / avoin hallintokulttuuri edistää ongelmien ratkaisemista, nopea asioihin reagointi ja ennakointi.
- 9) asioiden valmistelun viivästymiseen liittyvät riskit: kaupungin päätettäväksi tulevien asioiden valmistelu viivästyy jostain syystä, voi aiheutua toiminnallisia tai taloudellisia riskejä / määräaikaisten asioiden erityinen seuranta, uuden kalenteriohjelman käyttö
- 10) poikkeustilanteesta johtuva yllättävä seikka/ poikkeusolojen suunnitelmat ajan tasalle, koulukseen osallistuminen
- 11) vireillä oleviin oikeudenkäynteihin liittyvät riskit (asfaltti- ja puukartelli)/ aina ennen haastehakemusten jättämistä arvioidaan mahdolliset riskit ja pyritään neuvotteluratkaisuun.
- 12) poliittiseen päätöksentekoon liittyvät erimielisyydet, linjaristiriidat voivat halvaannuttaa päätöksentekoa/ avoin vuorovaikutus eri ryhmien kesken, tarvittaessa neuvottelut, valtuustoryhmien välinen sopimus

Sivistyspalvelukeskus

Henkilöstöriskit:

1. Palvelutuotannon keskeytymättömyys lakisääteisissä palveluissa (perusopetus, lukiokoulutus, päivähoito) voi vaarantua, jos laajamittaisen epidemian vuoksi suuri määrä henkilökuntaa joutuu yhtäaikaa sairaalomalalle.
Varauduttiin em. riskiin:
 - sijaisten rekrytoinnissa on päivähoidossa otettu käyttöön Kuntarekryn sijaisrekisteri-toiminto, muiden osalta sijaislistat pyritään pitämään ajan tasalla
 - on tehty suunnitelmat, joiden avulla opetusta voidaan toteuttaa osin etä- ja verkko-opetuksena.
2. Haasteellisten henkilöiden (huoltaja, oppilas, ulkopuolinen) aiheuttama uhka tms. eli väkivaltaisen henkilön kohtaaminen.
Varauduttiin em. riskiin:
 - henkilöstöä koulutettu ja turvallisuussuunnitelmat päivitetty.
3. Kelpoisuusehdot täyttävän henkilöstön saatavuus päivähoidossa
Varauduttiin em. riskiin:
 - houkuttelevan työnantajaimagon luominen
 - yhteistyö lastentarhanopettajia ja perhepäivähoitajia kouluttavien organisaatioiden kanssa

Muut riskit:

1. Poikkeustilanteesta johtuva yllättävä seikka
Varauduttiin em. riskiin:
 - rakennusten turvallisuussuunnitelmat päivitetty
 - pelastusharjoituksia järjestetty säännöllisesti
2. Kiinteistön kunnossa äkillisesti tapahtuva heikentyminen ja siitä johtuva käyttökielto
Varautuminen em. riskiin:
 - ajantasaiset tiedot saatavilla olevista varatiloista

3. Keittiön saastuminen, mahdollinen käyttökielto, ruokamyrkytys.
Varauduttiin em. riskiin:
 - Kaikissa keittiöissä on toimiva omavalvontajärjestelmä. Suunnitelma on hyväksytty Ylä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymän ympäristölautakunnassa 25.9.2008 ja päivitetty 2013.
4. Perus- ja esikoululaisten koulumatkojen turvallisuus
Varauduttiin em. riskiin:
On laadittu Iisalmen liikenneturvallisuussuunnitelma. Kuljetusten järjestämisperusteissa on otettu huomioon vaaralliset tieosuudet:
 - Soinlahden alueen mittavien teollisuusrakentamis- ja tieinfrahankkeiden vuoksi Soinlahden koulun pohjoisen alueen oppilaat, jotka joutuvat käyttämään koulumatkaansa Lehtomäentietä osoitteesta Lehtomäentie 140 pohjoiseen päin, ovat oikeutettuja maksuttomaan koulukuljetukseen lukuvuoden 2013–14 ja syyslukukauden 2014.
 - Koulutuslautakunta päätti muuttaa Pielavedentien yhteysvälillä kotikyläntien risteys– Välikyläntien risteys vaaralliseksi myös 4. luokkalaisille 1.12.2013 alkaen.
5. Palvelujen hankintaosaaminen: hankintojen valmistelu, sopimusten tekeminen, laadun seuranta.
Avainhenkilöitä on koulutettu. Palvelujen ostossa jo tarjouspyynnöt on käsitelty lautakunnissa. Ostettujen palveluiden laatua on järjestelmällisesti seurattu / valvottu.

Vapaa-aikapalvelukeskus

Keskeisimmät riskit ovat:

1. Tapaturmat tiloilla ja –alueilla

Varautuminen em. riskeihin:

- ohjeistus tuoteturvallisuuslain (Tukes) ohjeitten mukainen
- opastusta, ohjeistusta ja osoitteita tiloilla ja alueille lisätty, turvallisuussuunnitelmat ajan tasalla
- järjestys- ja käytösääntöjen tarkistaminen, ohjeet vaaratilanteita varten ajan tasalla
- fyysisestä ympäristöstä huolehtiminen (esteettömyys, korjaukset, huollot)
- kunnossapidon henkilöstön osaamista parannettu

2. Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja palvelujen laatu

Varautuminen em. riskeihin:

- uusien palveluntarjoajien kartoittaminen / sopimukset
- ohjauksen laadussa (esim. ohjaajien ammattitaito) huomioidaan väestön ikääntyminen, erityisryhmät ja haasteelliset nuoret
- ennakoidaan ja varaudutaan mm. henkilöstön valmiuksien ylläpitämisellä odottamattomiin tilanteisiin kuten väkivaltatilanteet

3. Uimahallin asiakasturvallisuuteen ja henkilöstön työturvallisuuteen liittyvät riskit

Varautuminen em. riskeihin:

- turvallisuusohjeistus Tukesin suositusten mukainen mm. henkilöstön koulutuksen ja osaamisen suhteen (henkilöstöltä vaaditaan mm. EA 2 suorittaminen)
- hygienian tason ylläpitäminen, säännöllinen omavalvonta, yhteistyö terveysviranomaisten kanssa
- vedenpuhdistusjärjestelmään liittyvien kemikaalien ja muitten aineitten turvallinen käsittely ja ohjeistus
- fyysisen ympäristön turvallisuuden huomioiminen (esteettömyys, korjaukset, huollot)
- riskien kartoitus ja mittaukset (esim. melutaso) yhteistyössä työterveyshuollon ja työsuojelun kanssa

4. Tilojen ja alueiden korjauskulujen nousuun ja toiminnan jatkuvuuteen liittyvät riskit

Varautuminen em. riskeihin:

- riskien kartoitus myös riittävän vakuutusturvan kannalta
- uimahallin korjaussuunnitelman tarkistus, esim. LVI-kartoitus

Tekninen keskus

Riskit	Vaikutukset	Suojautuminen
Kaupunkiympäristö		
- Tonttivarannon riittämättömyys	- Asumiseen ja elinkeinoelämälle ei pystytä tarjoamaan riittävästi	- Riittävä panostus maanhankintaan
- Maanomistuksen riittämättömyys	- Esteet muuttoliikkeelle Iisalmeen	- Kaavoitukseen riittävät resurssit ja töiden kohdentaminen
- Kaavoitus	- Työpaikkakehityksen vaarantuminen	- Riittävä panostus kunnallistekniikan rakentamiseen ja ylläpitoon
	- Iisalmen vetovoima ja asema aluekeskuksena heikkenee	
- Metsä- ym. omaisuuden omaisuusvahingot tulipalo, luonnonilmiöt ym.	- Omaisuuden arvon alentuminen	- Vakuutukset
- Liikenneväylien ja ohjausjärjestelmien kunnon rapistuminen	- Liikenneturvallisuuden heikkeneminen	- Liikenneverkon peruskorjausohjelman toteutus
	- Onnettomuuksien lisääntyminen	- Liikenneväylien kunnossapidon resurssien riittävyys
	- Perusparannuskustannusten kasvu	- Riittävä investointitaso turvallisuutta säilyttävään/parantavaan kunnallistekniikkaan
	- Perusparannustarpeen aikaistuminen	- Henkilöstön ammattitaidon ylläpito
	- Kaupunkikuvan ja vetovoiman heikkeneminen	- Ostopalveluna hankittavan työn ammattitaidon taso
- Yksityistieverkoston kunnon heikentyminen	- Onnettomuuksien lisääntyminen	- Kaupungin avustustason säilyttäminen
	- Elinkeinoelämän kuljetusten vaarantuminen	- Avustusten tarkoituksenmukainen kohdentaminen
- Ydinkeskustan toimivuuden ja veto-voimaisuuden puutteet	- Liikennejärjestelyjen toimimattomuus	- Hyväksytyn yleissuunnitelman toteuttaminen
	- Palvelutarjonnan heikentyminen keskustassa	- Yhteistyö yrityselämän ja muiden toimijoiden kanssa
	- Aluekeskusaseman heikkeneminen	- Asemakaavan uusiminen
- Haja-asutusalueen jätevesijärjestelmät	- Tarkastus- ja neuvontapalvelutarpeen lisääntyminen rakennusvalvonnassa	- Investoinnit
	- Kustannusten kasvu kiinteistöillä	- Riittävien neuvonta- ja tarkastusresurssien organisointi
		- Kaupungin suunnittelun ja avustusten kohdentaminen haja-alueen viemäröinteihin
Toimitilat		
- Kiinteistöjen kunnon rapistuminen	- Peruskorjauskustannusten kasvu	- Kiinteistöstrategian toimenpideohjelma
	- Tarpeettomat investoinnit ennen peruskorjausta	- Tarpeettomien kiinteistöjen myynti tai purkaminen
	- Peruskorjaustarpeen aikaistuminen	- Riittävä taloudellinen panostus kunnossapitoon
	- Tilojen epäterveellisyys	- Kustannusseuranta
	- Energiakulujen kasvu	- Korjaustarpeiden ennakointi
	- Epätarkoituksenmukaiset tilat	
- Kiinteistöjen energiakulujen kasvu	- Kustannustason nousu -> vähentää muita resursseja	- Energiankulutuksen nousun ehkäiseminen energiataloudellisten korjaustoimenpiteiden avulla; rakennus- ja talotekniset toimenpiteet mm. kiinteistöautomaation lisääminen
		- käyttöaikojen optimointi, käyttäjien informointi
		- Systemaattinen sähkönhankintajärjestelmä
- Kiinteistöjen terveellisuuden heikkeneminen	- Sairauspoissaolot	- Rakennus- ja taloteknisistä virheistä johtuvien korjaustoimenpiteiden suorittaminen
	- Työolosuhteiden heikentyminen	- Panostus kiinteistöjen kunnossapitoon
	- Käyttäjien olosuhteiden huonontuminen	- Luokiteltujen rakennusmateriaalien käyttö
		- Säännölliset sisäilmapalaverit

2.7 Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan toteutusta ohjaavat kaupunginhallituksen vuonna 2003 vahvistamat sisäisen valvonnan ohjeet. Kaupungin valvonta jakaantuu ulkoiseen valvontaan ja sisäiseen valvontaan. Ulkoisen valvonnan tärkein osa on tilintarkastus, jota toteuttavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Sisäisen valvonta on osa organisaation johtamista, joka kattaa koko organisaation. Riittävän ja toimivan sisäisen valvontajärjestelmän luomisesta, ohjeistuksesta, ylläpitämisestä ja seurannasta vastaa kaupunginhallitus. Jokainen viranhaltija vastaa johtamansa toiminnan sisäisestä valvonnasta, jolla varmennetaan mm. määräysten noudattaminen ja toiminnan tuloksellisuus. Erityinen vastuu sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta on tilivelvollisilla.

Sisäistä valvontaa täydentää sisäinen tarkastus. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on selvittää kaupungin johdolle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisuutta ja riittävyyttä sekä suoritta tarkastussuunnitelman mukaiset ja muut kaupungin ylimmän johdon määräämät tarkastustehtävät. Iisalmen kaupungin sisäistä tarkastusta johtaa ja koordinoi talousjohtaja. Ulkoinen ja sisäinen valvonta muodostavat yhtenevän toisiaan täydentävän ja kattavan valvontajärjestelmän. Kaupungin tilintarkastaja antaa tarkastuskertomuksessa lausunnon sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta.

Sisäisen valvonnan keskeisiä osa-alueita ovat:

- strateginen suunnittelu. Valtuusto on vahvistanut kaupungin strategian kokouksessaan.
- taloussuunnitelma ja talousarvio, jotka valtuusto käsittelee vuosittain joulukuussa
- toiminnan ja talouden raportointi, jota toteutetaan kaupunginhallituksen vuosittain vahvistamien talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden puitteissa
- johtamisjärjestelmä, joka on määritelty pääosin kaupungin hallinto- ja toimintasäännössä
- hyvä hallintotapa, jonka keskeinen elementti on julkisuusperiaatteen noudattaminen
- henkilöstöhallinto
- riskien tunnistaminen ja hallinta
- lakien, ohjeiden ja määräysten noudattamisen valvonta

Riskikartoitukset ja riskien hallintasuunnitelmat

Kaupungin toiminnallisten riskien hallinta perustuu toimintaketjujen määrittelyyn, niiden pohjalta tapahtuvaan riskienkartoitukseen sekä sisäisen valvonnan valvontakeinojen määrittelyyn ja vastuutukseen.

Toiminnallisten riskien hallinta muodostuu seuraavista asioista:

- toimintaketjut jaoteltuna osatoimintoihin
- vastuuhenkilöt osatoiminnoittain
- riskien kuvaus
- riskiluokka
- riskienhallinta/ kehittämistoimenpiteet
- sisäisen valvonnan vastuuhenkilö osatoiminnoittain
- sisäisen valvonnan keinot ja tiheys

Edellä olevan pohjalta palvelukeskukset laativat vuosittain sisäisen valvonnan suunnitelman.

Sisäinen tarkastus

Iisalmen kaupungille on laadittu sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelma, jonka mukaisesti sisäistä tarkastusta on suoritettu. Sisäisen tarkastuksen painopistealueita vuonna 2013 ovat olleet hankintaprosessin toimivuus, hankintaohjeistuksen ja hankintalainsäädännön noudattaminen. Lisäksi painopisteitä ovat olleet kassatoimintojen ja käteiskassojen tarkastus sekä koulutusta varten myönnettyjen virkavapauksien tarkastaminen. Tarkastuksen tuloksista ja havainnoista sekä suosituksista on raportoitu kaupunginhallitukselle, tarkastuslautakunnalle, tilintarkastajalle ja ao. hallintokunnalle.

Raportointi

Palveluketjujen päävastuuhenkilö raportoi sisäisen valvonnan havainnoista esimiehelleen puolivuositain (ajalta 1.1. – 30.6. elokuussa ja ajalta 1.7. – 31.12. tammikuussa). Palvelukeskuksen johtaja raportoi omalle lautakunnalleen ja sisäiselle tarkastukselle puolivuositain edellä olevan aika-aulun mukaisesti. Sisäinen tarkastus raportoi vuosittain

kaupunginhallitukselle sen valvontavelvollisuuden täyttämiseksi tarkastus- ja arviointityön keskeiset tulokset. Lisäksi sisäinen tarkastus raportoi säännöllisesti tarkastuslautakunnalle toimintasuunnitelman toteutumisesta, merkittävistä avoimista riskeistä, sisäisen valvonnan tilasta sekä muista organisaation johtamis- ja hallintojärjestelmää koskevista asioista. Kaupunginvaltuustolle sisäisen valvonnan havainnoista ja toimivuudesta raportoidaan kaupungin tilinpäätöksessä.

Kaikki palvelukeskukset ovat annetun ohjeen mukaisesti raportoineet puolivuositain sisäisen valvonnan toteutuksesta ao. hallinnonalallaan. Kaupunginhallitus on käsitellyt sisäisen valvonnan raportit 2.9.2013 § 378 ja 17.2.2014 § 67. Talousarvioraportointi on toteutettu talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden edellyttämässä laajuudessa.

Valtuuston talousarviossa asettamat tavoitteet on pääsääntöisesti saavutettu ja niistä on raportoitu tilinpäätöksen kohdassa talousarvion toteutuminen.

Kaupungin saatavista on raportoitu kaupunginhallitukselle neljännesvuositain. Kaupungin yli 3 kuukautta sitten erääntyneet saatavat olivat vuoden 2013 lopussa 320 000 €. Maksuvalmiudesta kaupunginhallitukselle on raportoitu kuukausittain.

Kaupunginvaltuusto on päätöksellään 21.6.2010 § 47 määritellyt tilivelvolliset toimielimet ja viranhaltijat.

2.8 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus (sis.vesilaitos)

2.8.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen (1 000 €, sis. vesilaitos)

Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma kuvaa tilikauden tuloksen muodostumista ja sitä, riittääkö tuloina kertynyt rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten kattamiseen. Laskelmissa ovat mukana ydinkaupungin ja liikelaitosten ulkoiset tulot ja menot tuloslaskelmariveittäin yhdisteltyinä. Eri taseyksiköiden väliset taloustapahtumat eli sisäiset erät on tässä laskelmassa eliminoitu.

Toimintakate

Toimintatulojen ja –menojen erotus muodostaa toimintakatteen. Se osoittaa, paljonko toiminnan menoista jää verorahoituksella katettavaksi. Toimintatuottojen kokonaismäärä vuoden 2013 tilinpäätöksessä on 30,0 milj. euroa. Tämä on 1,03 milj. euroa ja 3,3 % vähemmän kuin vuoden 2012 tilinpäätöksessä. Merkittävin pudotus tuloissa oli lomatoimen valtionkorvauksen lasku 1,3 milj. € ja metsämyyntitulojen jääminen alle budjetoidun -0,2 M€.

Toimintamenojen kokonaismäärä oli 141,2 milj. euroa. Tämä on 1,6 milj. euroa ja 1,1 enemmän kuin vuoden 2012 tilinpäätöksessä. Suurin muutos toimintamenoissa on palvelujen ostoissa 2,1 milj. €, henkilöstömenot puolestaan laskivat 0,5 M€.

Toimintakate eli toimintatuottojen ja –menojen erotus oli 111,2 milj. euroa. Iisalmen edellisen vuoden toimintakate oli 108,6 milj. euroa. Muutos edelliseen vuoteen oli -2,6 milj. euroa eli 2,4 %. Toimintatuotot kattoivat toimintamenoista 21,32 %. Vuotta aiemmin vastaava tunnusluku oli 22,2 % eli menojen lisäys on ollut suhteellisesti tulojen lisäystä nopeampaa.

Verorahoitus

Valtionosuudet ja verotulot muodostavat verorahoituksen. Verotulot koostuvat kunnallis-, yhteisö- ja kiinteistöverosta. Valtionosuuksiin kirjataan peruspalvelujen eli ns. yhden putken mallin valtionosuudet, jotka sisältävät myös kuntien välisen verotulotasauksen sekä ns. muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet. Verorahoituksen kertymä vuonna 2013 oli 73,1 milj. euroa. Tämä on 4,0 milj. euroa ja 5,8 % edellisvuotta enemmän. Vuoden 2013 verotulokertymä sisältää verotilitysten maksuaikataulujen muutoksesta johtuen 1,1 M€ ylimääräisen erän eli 1,5 % koko verotulokertymästä. Tarkemmat erittelyt verotulojen ja valtionosuuksien kertymistä ja kehityksestä on esitetty tuloslaskelmaosan toteutumisvertailussa.

Rahoitustulot ja -kulut

Korkotuotot olivat noin 52 000 euroa, mikä on 21 000 euroa ja 29 % edellistä vuotta vähemmän, mikä johtuu laina- ja korkokannan laskusta. Muita rahoitustuloja kertyi 1,9 milj. euroa. Tämä on puolestaan 0,3 milj. euroa ja noin 17 % enemmän kuin edellisellä vuonna.

Korkokuluja kirjattiin 285 000 euroa. Korkomenot olivat lähes puolet pienemmät eli 207 000 euroa kuin edellisvuonna, vaikka lainamäärä kasvoi 4,0 M€ edellisvuodesta. Muita rahoituskuluja (mm. luottotappiot, arvopapereiden myyntitappiot ja korkosuojausten korkokulut) kertyi 470 000 euroa, mikä on 95 000 euroa ja 17 % vähemmän kuin edellisvuonna.

Vuosikate, poistot ja satunnaiset erät

Kunnan säännönmukaisen toiminnan tulorahoitusta osoittavaa vuosikatetta kertyi tilikaudella 2013 noin 6,8 milj. euroa. Vuosikate parani edellisestä vuodesta 2,1 milj. euroa, joka on 45 %.

Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot olivat 6,2 milj. euroa. Edellisellä vuonna poistot olivat 5,8 milj. euroa. Vuosikate on 0,6 milj. euroa poistoja suurempi. Vuosikate kattaa poistot 109 %:sti. Kunnan tulorahoituksen katsotaan olevan riittävä kun vuosikate on vähintään poistojen suuruinen.

Tilikauden tulos ja ylijäämä

Tilikaudelle kohdistuvien tulojen ja menojen erotuksesta muodostuu tilikauden tulos, joka lisää tai vähentää kaupungin taseen omaa pääomaa. Vuoden 2013 tilikauden tulos on 1,0 milj. euroa ylijäämäinen. Vuonna 2012 tulos oli 0,5 milj. euroa alijäämäinen. Tulos on siten 1,5 milj. euroa parempi kuin edellisen vuoden tulos.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT **(sis. vesilaitos)**

	2013	2012
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	30 038	31 069
Toimintakulut	-141 235	-139 664
Toimintakate	-111 197	-108 595
Verotulot	73 141	69 148
Valtionosuudet	43 666	43 500
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	52	73
Muut rahoitustuotot	1 920	1 635
Korkokulut	-285	-492
Muut rahoituskulut	-470	-565
Vuosikate	6 827	4 704
Poistot ja arvonalentumiset	-6 238	-5 835
Tilikauden tulos	588	-1 131
Tilinpäätössiirrot	406	617
Tilikauden alijäämä	995	-514

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	Kuntien ka. 2012	2013	2012
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	24	21	22
Vuosikate, % poistoista	71	109	81
Vuosikate/euroa/asukas	249	308	213
Asukasmäärä	-	22 171	22 146

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100*Toimintatuotot/(Toimintakulut-Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate prosenttia poistoista

= 100* Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

2.8.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma kuvaa kirjanpitoon kirjattujen liiketapahtumien vaikutusta kunnan rahavaroihin. Se kertoo toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtojen kautta, lisääntyivätkö vai vähenivätkö kunnan rahavarat tilikauden aikana. Oheiseen rahoituslaskelmaan on koottu koko kunnan kaikki ulkoiset rahan lähteet ja rahan käyttö. Eri yksiköiden väliset sisäiset erät on laskelmassa eliminoitu.

Toiminnan rahavirta

Rahoituslaskelman ensimmäisellä rivillä esitettävä vuosikate oli 6,8 milj. euroa. Vuosikatetta kertyi 2,1 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuosikatetta oikaistaan toiminnan rahavirtaa laskettaessa satunnaisilla erillä ja tulo-rahoituksen korjauserillä. Näitä oli 0,8 milj. euroa ja ne koostuvat pääosin omaisuuden myyntivoitoista.

Investointien rahavirta

Vuoden 2013 investointimenot olivat 11,5 milj. euroa. Investointien euromäärä on 2,8 milj. suurempi kuin edellisen vuoden tilinpäätöksessä. Investointikohteista sekä investointimenojen ja -tulojen toteutumisesta on kerrottu tarkemmin investointiosan toteumavertailussa. Rahoitusosuuksia investointimenoihin saatiin valtion eri viranomaisilta 0,5 milj. euroa. Rahoitusosuudet jäivät noin 0,96 milj. euroa pienemmiksi kuin vuonna 2012.

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloja eli omaisuuden myyntituloja kirjattiin 1,0 milj. euroa, mikä oli edellisvuoden tasolla. Investointien rahavirta muodostui investointimenojen kasvusta ja edellisvuotta pienemmistä rahoitusosuuksista johtuen 3,8 milj. euroa suuremmaksi kuin vuonna 2012. Investointien vuoden 2013 tulo-rahoitusprosentiksi, joka lasketaan vuosikatteen ja investointien omahankintamenon suhteesta, muodostui 62 %. Vastaava tunnusluku oli edellisen vuoden tilinpäätöksessä 64 %. Tunnusluku kertoo, että investointien omahankintamenosta on kyetty rahoittamaan tulo-rahoituksella noin kaksi kolmasosaa ja yksi kolmasosa on rahoitettu omaisuuden myynnillä, kassavaroilla ja lainanotolla.

Lainanhoitokate oli 1. Tunnusluku on sama kuin edellisvuonna ja kuntien keskiarvon tasolla. Iisalmen lainanhoitokyky on hyvä.

Rahoituksen rahavirta

Kaupungille maksettiin takaisin antolainoja 0,2 milj. euroa. Lyhennykset olivat edellisvuoden tasolla. Uusia lainoja ei annettu. Uutta lainaa nostettiin 9,2 milj. euroa ja pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 5,2 milj. eurolla.

Rahoituksen rahavirtaan vaikuttavat oman pääoman muutokset olivat 0,3 milj. euroa, joka on edellisten tilikausien yli-/alijäämään korjattu valtionosuus vuodelta 2011. Muut maksuvalmiuden muutokset olivat vajaat -0,3 milj. euroa. Pitkäaikaisen lainan noston ja oman pääoman muutosten vaikutuksesta rahoituksen rahavirta on 4,2 milj. euroa positiivinen. Rahavarat kasvoivat tilikaudella 0,1 milj. euroa. Rahavarat vuoden 2013 lopussa olivat 23,5 milj. euroa.

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT (sis. vesilaitos) 1000 €

	2013 €	2012 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate ja liikeylijäämä (liikelait poistot+rahoitus)		6 827 4 704
Satunnaiset erät		0 0
Tulorahoituksen korjauserät		-821 -715
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-11 541	-8 765
Rahoitusosuudet investointimenoihin	458	1 416
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 015	1 046
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 062	-2 314
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys		0 -11
Antolainasaamisten vähennys		192 199
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	9 200	8 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 212	-4 289
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0
Oman pääoman muutokset	250	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-251	1 254
Rahoituksen rahavirta	4 178	5 153
Rahavarojen muutos	116	2 839
Rahavarat 31.12	23 501	23 385
Rahavarat 1.1	-23 385	-20 546

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	Kuntien ka. 2012	2013	2012
Investointien tulorahoitus, %	38	62	64
Lainanhoitokate	1	1	1
Kassan riittävyys, pv	30	54	56
Asukasmäärä	-	22 171	22 146

Tunnuslukujen laskentakaavat:

Investointien tulorahoitus, €

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$$

Lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Kassan riittävyys

$$= 365 \text{ pv} * \text{Rahavarat 31.12} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$$

2.9 Rahoitusasema ja sen muutokset (sis. vesilaitos)

Iisalmen kaupungin taseen loppusumma on 138,7 milj. euroa. Lisäys Iisalmen edellisen vuoden tilinpäätökseen on 4,4 milj. euroa.

Pysyvien vastaavien tasearvo on 31.12.2013 yhteensä 106,7 milj. euroa, kun tasearvo vuotta aiemmin oli 102,2 milj. euroa. Muutos pysyvien vastaavien tasearvossa on 4,5 milj. euroa. Tasearvoa kasvattivat mittavat investoinnit. Investointien painopiste oli rakennuksissa ja kunnallistekniikan rakentamisessa. Keskeneräisissä hankinnoissa suurimpana on tilinpäätöksessä uusi päiväkotikoti Simpukka, 2,5 M€ sekä vesilaitoksen jätevedenpuhdistamon saneeraus 1,3 M€.. Osakesijoitusten arvossa ei merkittävää muutosta. Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden tasearvo kohosi edellisestä vuodesta 2,1 milj. euroa 24,8 milj. euroon. Lainasaamiset pienentyivät edellisvuodesta 0,2 milj. euroa. Toimeksiantojen varojen lahjoitusrahastojen erityiskatteet arvo nousi edellisvuodesta 0,25 milj. euroa.

Vaihtuvien vastaavien tasearvo laski edellisvuoden 29,9 milj. eurosta 29,6 milj. euroon. Muutos on 0,3 milj. euroa. Tilanteeseen vaikutti eniten saamisten väheneminen 6,5 milj. eurosta 6,1 milj. euroon. Rahoitusarvopapereiden tasearvo nousi 0,6 milj. euroa. Rahat ja pankkisaamiset vähenivät 0,5 milj. euroa.

Taseen oma pääoma on 31.12.2013 yhteensä 74,6 milj. euroa. Oma pääoma kasvoi edellisvuoden lopusta 0,4 milj. euroa. Asiaan vaikuttivat edellisten vuosien alijäämään tehty korjaus 0,3 milj. euroa, rahastojen muutokset sekä tilikauden 2013 yhden milj. euron ylijäämäisyys.

Kaupungin taseen kumulatiivinen ylijäämä on 0,46 milj. euroa. Vuotta aiempi kumulatiivinen alijäämä oli 0,54 milj. euroa. Asukasta kohden laskettuna vuoden 2013 kumulatiivinen ylijäämä on 21 euroa. Vastaava vuoden 2012 tilinpäätöksen tunnusluku oli alijäämäinen -36 euroa asukasta kohden.

Kaupungin lainakanta oli vuoden 2013 lopussa 43 milj. euroa. Pitkäaikaisen velan määrä kohosi edellisestä vuodesta 4 milj. euroa. Lainamäärä asukasta kohden oli vuoden 2012 lopussa 1 924 euroa. Asukaskohtainen lainamäärä oli vuotta aiemmin 1 747 euroa.

Tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2013	2012
	1 000 €	1 000 €
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	396,1	396,0
II Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	12 073,6	12 154,5
Rakennukset	33 624,9	35 097,4
Kiinteät rakenteet ja laitteet	24 752,1	22 619,3
Koneet ja kalusto	1 626,5	1 702,8
Muut aineelliset hyödykkeet	156,3	156,3
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 313,5	233,7
III Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	27 158,6	27 091,1
Muut lainasaamiset	2 528,3	2 719,9
Muut saamiset	26,7	26,7
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	33,9	38,9
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	2 430,1	2 179,9
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
II Saamiset		
Pitkäaikaiset		
Muut saamiset	2 506,6	2 779,2
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	1 290,2	1 312,2
Lainasaamiset	1,8	0,0
Muut saamiset	2 021,2	2 226,8
Siirtosaamiset	263,7	225,6
III Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	3,7	2,2
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin		
Joukkovelkakirjalainasaamiset		
Muut arvopaperit	13 332,6	12 716,1
IV Rahat ja pankkisaamiset	10 164,5	10 666,7
VASTAAVAA YHTEENSÄ	138 704,8	134 345,3

VASTATTAVAA	2013	2012
	1 000 €	1 000 €
A OMA PÄÄOMA		
I Peruspääoma	63 789,4	63 789,4
Arvonkorotusrahasto	583,1	583,1
Muu oma pääoma	9 811,5	10 569,6
Edellisien tilikausien ylijäämä(-)/alijäämä(+)	-539,6	-275,3
Tilikauden ylijäämä (-)/alijäämä (+)	994,8	-514,2
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	5 498,8	4 837,1
Vapaaehtoiset varaukset	0,0	310,0
C PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	16,8	16,8
Muut pakolliset varaukset	0,0	0,0
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	25,1	29,5
Lahjoitusrahastojen pääomat	2 910,1	2 444,5
Muut toimeksiantojen pääomat	5,1	225,7
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslainat	36 986,7	33 719,2
Saadut ennakot	346,6	372,2
Muut pitkäaikaiset velat	785,5	660,8
II Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	5 680,0	4 960,0
Saadut ennakot	467,6	623,8
Ostovelat	3 885,5	3 249,9
Muut velat	815,5	719,7
Siirtovelat	6 642,4	8 023,6
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	138 704,8	134 345,3

TASEEN TUNNUSLUVUT	Kuntien ka. 2012	2013	2012
Omavaraisuus (%)	62	58	59
Suhteellinen velkaantuneisuus (%)	48	37	35
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	6 642 249	455	-789
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	1 224	21	-36
Lainakanta 31.12., milj €	12 270	43	39
Lainakanta 31.12., €/asukas	2 261	1 924	1 747
Lainasaamiset, milj. €	-	2 528	2 720
Asukkaiden lukumäärä 31.12	-	22 171	22 146

Tunnuslukujen laskentakaavat**Omavaraisuusaste, %**

$$= 100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$
Suhteellinen velkaantuneisuus

$$= 100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$
Lainakanta 31.12

$$= \text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}$$
Lainasaamiset 31.12

$$= \text{Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset}$$
2.10 Kokonaistulot ja –menot (ei sis. vesilaitosta)

TULOT	milj. €	MENOT	milj. €
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	36,0	Toimintakulut	149,8
Verotulot	73,1	Korkokulut	0,3
Valtionosuudet	43,7	Muut rahoituskulut	0,5
Korkotuotot	0,1	Satunnaiset kulut	0,0
Muut rahoitustuotot	3,6	Tulorahoituksen korjauserät	
Satunnaiset tuotot	0,0	Pakollisten varausten muutos	
Tulorahoituksen korjauserät		- pakollisten varausten li. (+), väh(-)	
- pysyvien vastaavien		- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden	
hyödykkeiden luovutusvoitot		luovutustappiot	0,0
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointeihin	0,4	Investointimenot	9,1
Pysyvien vastaavien			
hyödykkeiden luovutustulot	1,0	Rahoitustoiminta	
Rahoitustoiminta		Antolainasaamisten lisäykset	0,0
Antolainasaamisten vähennykset	0,2	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	4,8
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	8,3	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0,6
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		Kokonaismenot yhteensä	165,03
Kokonaistulot yhteensä	165,71		
Täsmäytys:			0,68199
Kokonaistulot-Kokonaismenot=	165,7 -165,03		= 0,7
Muut maksuvalmiuden muutokset - rahavarojen muutos =			-0,5 -0,1 = 0,7

2.11 Iisalmi-konsernin toiminta ja talous

Kunnille säädettiin velvollisuus laatia konsernitase ja sen liitetiedot kuntalain (365/1995) taloutta koskevien säännösten voimaan tullessa vuoden 1997 alusta. 15.5.2007 voimaan tulleella kuntalain muutoksella (519/2007) kunnan konsernitalinpäätöksen sisältöä laajennettiin siten, että konserni-taseen ja liitetietojen lisäksi kunnan on, eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta, laadittava myös konsernituloslaskelma ja konsernin rahoituslaskelma.

- Kuntalain 13 § mukaan valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeistä tavoitteista ja konserniohjauksen periaatteista.
- Kuntalain 16 a §:ssä on määritelty kuntakonserni.
- Kuntalain 25 a §:n mukaan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja ja muut johtosäännössä määrätyt viranomaiset. Konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä.
- Kuntalain 68 a §:ssä on määritelty konsernitalinpäätöksen laatimisvelvollisuus ja sisältö.
- Kuntalain 69 § mukaan toimintakertomuksessa annetaan selvitys kuntakonsernin tavoitteiden toteutumisesta.
- Kuntalain 71 §:n mukaan tarkastuslautakunta arvioi kuntakonsernin tavoitteiden toteutumista.
- Kuntalain 73 §:n mukaan tilintarkastaja tarkastaa konsernitalinpäätöksen ja konsernivalvonnan asianmukaisuuden.

Konsernin toiminnan ohjaus ja valvonta

Konsernin ohjauksen päälinjaukset on määritelty kaupunginvaltuuston hyväksymissä kaupungin konserniohjeissa. Ohjeissa on määritelty kaupunginvaltuuston kaupunginhallituksen ja johtavien viranhaltijoiden toimivalta konserniohjauksessa, konsernin tavoitteenasettelu ja raportointi, tilintarkastus, rahoitus, riskien hallinta, henkilöstöpolitiikka yhteishankinnat ja tiedotus.

Konserniseurantaa varten on valmisteltu vastuumatriisi, jossa on määritelty viranhaltijatason seurantavastuu konserniyhtiöittäin.

Vuosittain talousarvion yhteydessä valtuusto vahvistaa keskeisille konserniyhteisöille tavoitteet. Tili-kauden aikana konserniyhteisöt raportoivat neljännesvuosittain tavoitteiden toteutumisesta. Kaupungin tilinpäätöksen yhteydessä annetaan selvitys konsernin tilikauden toiminnan ja talouden toteutumisesta. Kaupungin tilinpäätös sisältää täydellisen konsernitilinpäätöksen.

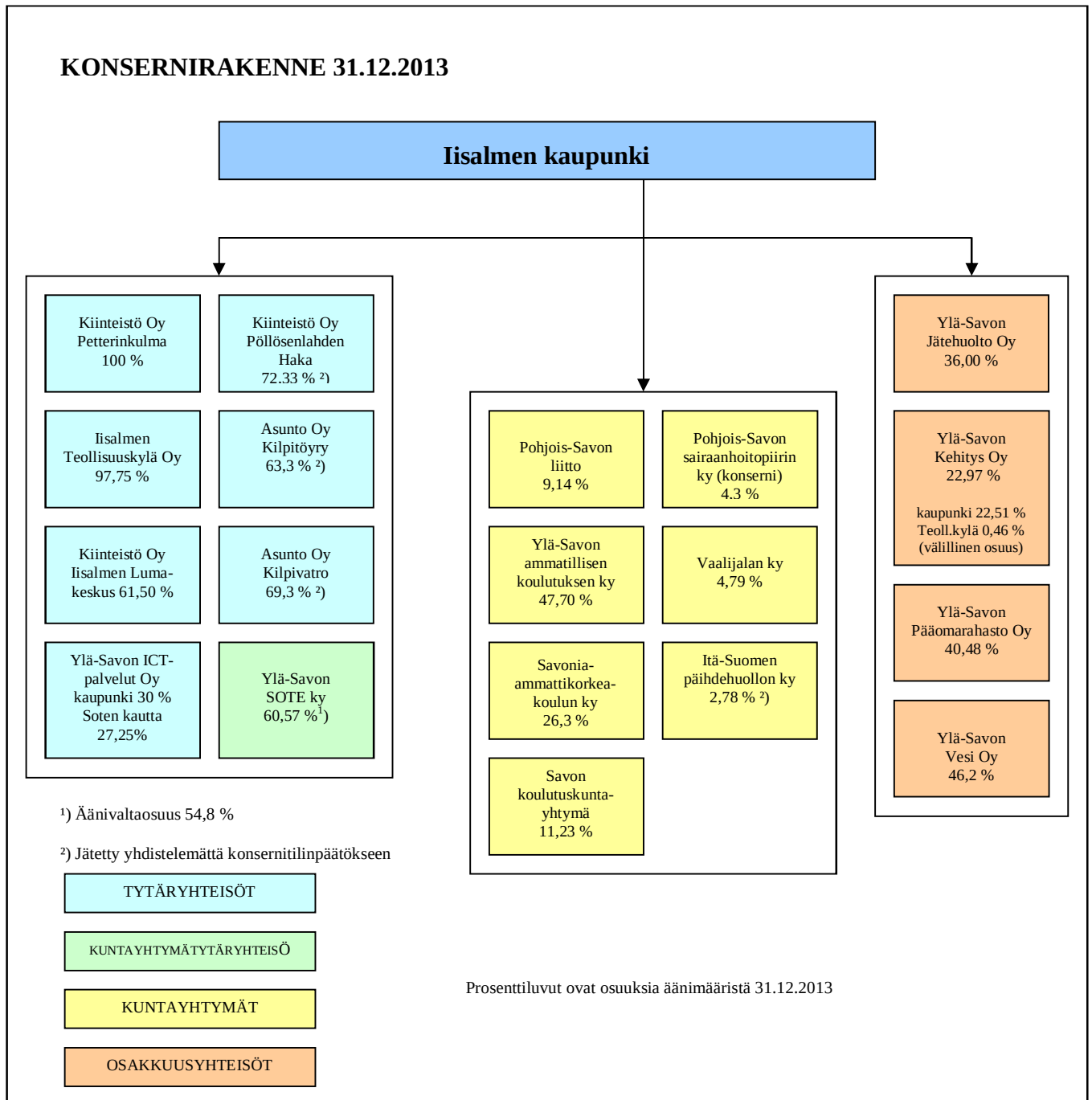
Konsernitilinpäätös tietojen antamista ja valmistelua varten kaupunginhallitus on vahvistanut konsernitilinpäätösohjeet.

Lisäksi tapauskohtaisesti yhteisöedustajia voidaan ohjeistaa, yhtiöiden edustajia kuulla suullisesti ja järjestää suunnittelukokouksia merkittävistä konsernia koskevista asioista.

Iisalmen konserniin v. 2013 kuuluu 8 tytäryhteisöä, 7 kuntayhtymää ja 4 osakkuusyhteisöä. Merkittävimmät tytäryhteisöt ovat Kiinteistö Oy Petterinkulma, Iisalmen Teollisuuskylä Oy ja Ylä-Savon SOTE ky. Merkittävimmät kuntayhtymät ovat Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ja Ylä-Savon ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä. Vuonna 2011 Ylä-Savon SOTE ky on luettu tytäryhteisöksi (KILA, kuntajaoston lausunto 102, 29.11.2011). Tästä johtuen myös Ylä-Savon sairaanhoidon tukisäätiö luetaan Iisalmen kaupungin tytäryhteisöksi. Palvelutuotannon kannalta merkittävä tytäryhteisö on ICT-palveluja kaupungille tuottava Ylä-Savon ICT-Palvelut Oy, josta kaupunki omistaa suoraan 30 %, välillisesti SOTE ky:n kautta 27,25 %

V. 2013 konsernin omistusosuuksissa on tapahtunut seuraavat muutokset:

Iisalmen kaupungin peruspääomaosuus Ylä-Savon SOTE ky:n peruspääomasta 31.12.2013 60,57 %. Ylä-Savon ICT-palvelujen omistusosuus kasvanut SOTE ky:n välillisen omistajuuden kautta 57,25 prosenttiin.

KONSERNIRAKENNE 31.12.2013**Yhteisöjen yhdistely konsernitaseeseen**

Konserniohjeistukseen perustuen seuraavat tytäryhteisöt on niiden vähäisen merkityksen johdosta jätetty yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen: Kiinteistö Oy Pöllösenlahden Haka, Asunto Oy Kilpi-töyry ja Asunto Oy Kilpivatro.

Samoin konsernitilinpäätöksen kannalta epäolennaisena kuntayhtymänä konsernitaseeseen on jätetty yhdistelemättä Itä-Suomen päihdehuollon ky. Ylä-Savon SOTE ky alakonserniin kuuluva Ylä-Savon sairaanhoidon tukisäätiö on jätetty yhdistelemättä Iisalmen konsernitilinpäätökseen.

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat vuonna 2013

Kiinteistö Oy Petterinkulma

Kiinteistö Oy Petterinkulman liikevaihto vuonna 2013 oli 7 790 991 euroa ja muut kiinteistöjen tuotot 110 824 euroa. Yhtiön lainamäärä vuoden lopussa oli 24 693 094 euroa. Uutta lainaa rakennusten perusparantamista varten otettiin 3 000 000 euroa. Lainoja lyhennettiin 1 192 804 euroa. Korko- ja muut rahoituskulut ja 548 052 euroa. Kaupungin takaamien lainojen määrä vuoden 2013 lopussa oli 19,6 miljoonaa euroa.

Asuntojen määrä oli vuoden 2013 lopussa 1 538 kpl ja asukkaiden määrä 2 226 henkilöä. Yhtiön asuinkiinteistöjen painotettu kuukausineliövuokra oli 31.12.2013 8,65 € / m² / kk (8,10 € / m² / kk vuonna 2012).

Kiinteistö Oy Petterinkulman palveluksessa oli vuonna 2013 keskimäärin 32 henkilöä (32 henkilöä vuonna 2012) ja vuoden 2013 lopussa 26 vakinaista henkilöä (26 henkilöä vuonna 2012).

Yhtiön maksuvalmius tilikaudella oli heikko johtuen kassavarojen käytöstä perusparannuksissa. Maksuvalmius nousi tyydyttäväksi tilikauden lopussa.

Tavoitteet ja niiden toteutuma	Tavoite	Toteutuma
Liikevaihto	7 745 000	7 790 991,28
Muut kiinteistön tuotot	88 000	110 823,99
Henkilöstökulut	1 257 000	1 167 827,96
Lainojen lyhennykset	1 190 000	1 192 804,07
Poistot		1 361 807,76
Kiinteistöjen muut kulut	3 913 000	3 784 604,97
Luottotappiot	15 000	15 247,81
Rahoitustuotot ja- kulut	-700 000	-532 189,78
Vuokrasaamiset	alle 100 000	106 070,47
Painotettu keskivuokra kauden lopussa (arava-asunnot)	8,52 €/m ² /kk	8,52 €/m ² /kk
Asuntojen käyttöaste yhteensä		96,5 %
jos perusparannus ei mukana	yli 98 %	98,3 %
Henkilöstömäärä kokopäivätoimiseksi muutettuna	32 hlöä	32 hlöä
Asuntojen perusparannukset Pöllösenlahdenkatu 16		
ABC ja Pöllösenlahdenkatu 1 ABC	57 as	57 as
Asuntojen määrä tilikauden lopussa	1 538 kpl	1 538 kpl

Iisalmen Teollisuuskylä Oy

Olennaisia tapahtumia toimintaympäristössä

Ylä-Savon seudun teollisuuden ja rakentamisen näkymät ja kehitys ovat olleet keskimäärin muuta maata paremmat, joskin tilanne on heikentynyt edelliseen vuoteen nähden. Vienti on vetänyt kohtalaisesti, joskin hidastuen vuoden loppua kohti mentäessä. Kuitenkaan lomautuksilta ja irtisanomisilta ei ole kyetty täysin välttymään. Vuodesta 2011 alkanut kasvu ja teknologia-teollisuuden investoinnit ovat hidastuneet, mutta joillain toimialoilla investointeja on toteutunut entiseen malliin. Investointeja on toteutunut myös kaupan alalla ja varsinkin Iisalmen asema seutukeskuksena niin palveluiden, kaupan kuin teollisuudenkin osalta on vahvistunut entisestään.

Seudun työttömyys on lisääntynyt ollen keskimäärin noin 15 %. Väestön väheneminen koko Ylä-Savossa jatkui. Iisalmissa, seudun keskuksessa, väestön kehitys on ollut niukasti positiivinen.

Soinlahden teollisuusalueen infrastruktuuri-investoinnit ovat edenneet suunnitelmallisesti. Mittavat yritysinvestoinnit ja alueen markkinointi etenevät. Vaikka koko itäisen Suomen elinkeinoelämän suhdanne-ennusteet lähitulevaisuudelle näyttävät viennin heikkenemisen vuoksi

epävarmoilta, ovat näkymät vuodelle 2014 Ylä-Savossa edelleen kohtalaiset.

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Vuosi 2013 oli yhtiön 39. toimintavuosi. Yhtiön toiminta painottui kuluneena tilivuonna vanhojen teollisuushallien käyttöasteen parantamiseen. Tavoitteessa onnistuttiin, sillä vanhimmat teollisuustilat olivat vuoden lopulla täyskäytössä.

Toinen painopistealue oli Soinlahden teollisuusalueen kehittäminen. Alueen markkinointi käynnistyi yritysysteistyötä tiivistämällä ja bioenergialaitoksen tonttikaupat toteutuivat jo tammikuussa 2013. Iisalmen Teollisuuskylä Oy on ollut mukana Iisalmen kaupungin koordinoimissa Soinlahden infrastruktuuri- ja kaavoitustyöryhmissä sekä ohjausryhmässä. Lisäksi yhtiö on ollut mukana edistämässä alueen teollista kehittymistä toimien alueen markkinoinnin suunnittelun ja toteutuksen tukena.

Teollisuuskylän asiakasyrityksillä on ollut positiivinen vire päällä koko vuoden 2013 ajan. Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n toimitilojen vuokraustoiminta on jatkunut yllätyksittä. Iisalmen keskustassa sijaitsevien liiketoimintatilojen käyttöaste oli koko vuoden lähes 100 prosenttia. Teollisten tilojen osalta käyttöaste oli noin 97 %. Vapaita toimitiloja oli vuoden lopussa yhteensä noin 1000 m².

Teollisuuskylän omistamissa kiinteistöissä toimi tilikauden lopulla yhteensä 50 yritystä, jotka työllistivät yhteensä noin 500 henkilöä.

Toimitilojen kunnostukseen on panostettu optimaalisesti ja vahinkojen ennaltaehkäisyyn on kiinnitetty erityistä huomiota. Vanhojen teollisuushallien käyttöönoton parantamiseksi panostettiin erityisesti niiden toimivuuteen ja asiakaslähtöisyyteen.

Tilikauden aikana toteutettiin kolmen vanhimman teollisuuskiinteistön kirjanpitoarvojen alentaminen, yhteismäärältään 255.857 €; arvonalennuksen jälkeen kirjanpitoarvot vastaavat käypää markkinahintaa.

Talouskatsaus vuoteen 2013

Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n taloudellinen tilanne kehittyi suotuisasti vuoden 2013 aikana. Liikevaihto kasvoi 3,9 %, mutta yhtiön nettotulos pieneni tehtyjen arvonalennusten johdosta. Markkinakorkojen alhaisuus vaikutti suotuisasti niin yhtiön tulokseen kuin maksuvalmiuteenkin. Yhtiön maksuvalmius kohentui merkittävästi ja vieraan pääoman määrä väheni 11,1 %. Vuoden 2013 aikana ei syntynyt luottotappioita.

Tavoitteet ja niiden toteuma 2013

Tavoite	Tuloksellinen toimintavuosi ja poistot suunnitelman mukaiset.
Toteutuma	Poisto-ohjelma suunnitelman mukainen. Lisäpoistot suoritetaan kolmeen vanhimpaan teollisuuskiinteistöön Verohallinnon ennakkoratkaisun mukaisesti. Yhteensä 255 857 €. Toimintavuosi voitollinen.
Tavoite	Toimitilojen käyttöaste on n. 95%. Vapaiden teollisuustilojen osalta tehdään aktiivista myyntityötä.
Toteuma	Käyttöaste n. 97%. Vuokralaisten vaihtuvuutta on ollut jonkin verran ja Teollisuuskylään saatu uusia merkittäviä toimijoita. Uusia toimijoita tullut sekä liike- että teollisuustiloihin. Myös vanhimmat teollisuuskiinteistöt 3 kpl 100% vuokrauskäytössä.
Tavoite	Elinkaarensa päässä olevien teollisuuskiinteistöjen markkinointi.
Toteuma	Kysyntää ollut lähinnä tilojen vuokraamisen osalta. Vapaita toimitiloja saatu hyvin vuokratuksi.
Tavoite	Kunnostusta vaativien kohteiden saneeraaminen kiinteistöjen arvon säilyttämiseksi.
Toteuma	Välttämättömiä kunnostuksia suoritettu toimitilojen vuokraamisen mahdollistamiseksi. Kunnostuksilla pyritty eliminoidaan mahdollisten lisävaurioiden syntyminen.
Tavoite	Teollisuustilojen markkinointi ja tarvittaessa uusien toimitilojen rakentaminen.
Toteuma	Kiinteistöjen markkinointia tehostettu mm. kaupungin kotisivujen kautta. Soinlahdesta myyty 7,1 ha määräalaa bioöljyalostamon toteuttamiseksi. Kaupungin kanssa toteutettu yhteistyötä Soinlahden uuden teollisuusalueen suunnittelun ja kehittämisen osalta. Yhdessä käynnistetty Soinlahden markkinointiprojekti. Lupaavia avauksia mahdollisten uusien teollisten yritysten kiinnostuksen herättämiseksi Iisalmeen.

2.12 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA

	2013	2012
Toimintatuotot	119 627,03	118 764,82
Toimintakulut	-250 079,96	-248 727,27
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta(tappiosta)	92,23	122,47
Toimintakate	-130 360,70	-129 839,98
Verotulot	72 802,43	68 860,33
Valtionosuudet	72 269,47	72 645,34
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	74,39	117,64
Muut rahoitustuotot	1 946,55	1 712,69
Korkokulut	-654,34	-1 069,41
Muut rahoituskulut	-1 107,70	-1 059,33
VUOSIKATE	14 970,10	11 367,28
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-11 567,89	-10 892,43
Tilikauden yli- ja alipariarvot	-6,20	0,00
Arvonalentumiset	-492,20	0,00
Satunnaiset erät	0,00	4,67
Tilikauden tulos	2 903,82	479,52
Tilinpäätössiirrot	595,22	-325,15
Vähemmistöosuudet	-14,11	-13,78
TILIKAUDEN		
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	3 484,92	140,59
Tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	47,8	47,7
Vuosikate/Poistot, %	129,4	104,4
Vuosikate/, euroa/asukas	675	514
Asukasmäärä	22 171	22 146

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT**Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista**

= $100 \times \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2013	2012
	1 000 €	1 000 €
Vuosikate	14 970	11 367
Satunnaiset erät	0	5
Tulorahoituksen korjauserät	-964	-788
	<u>14 006</u>	<u>10 584</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-20 508	-18 297
Rahoitusosuudet investointimenoihin	712	1 794
Pysyvien vast.hyödykkeiden luovutustulot	<u>1 199</u>	<u>1 125</u>
	<u>-18 597</u>	<u>-15 378</u>
 Toiminnan ja investointien rahavirta	 -4 591	 -4 794
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0	-28
Antolainasaamisten vähennykset	219	261
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14 776	18 525
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 078	-6 919
Lyhytaikaisten lainojen muutos	12	-6 059
Oman pääoman muutokset	145	-72
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toim.ant.varojen ja pääomien muutokset	17	-19
Vaihto-omaisuuden muutos	176	-89
Saamisten muutos	1 831	536
Korottomien velkojen muutos	<u>1 381</u>	<u>3 063</u>
Rahoituksen rahavirta	<u>10 480</u>	<u>9 198</u>
 Rahavarojen muutos	 5 888	 4 403
 Rahavarojen muutos	 5 888	 4 403
Rahavarat 31.12.	41 752	35 864
Rahavarat 1.1.	-35 864	-31 461

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Investointien tulorahoitus, %	73	62
Pääomamenojen tulorahoitus, %	54	49
Lainanhoitokate	2	2
Kassan riittävyys	54	48

Tunnuslukujen laskentakaavat:**Investointien tulorahoitus, €**

= 100 * Vuosikate/Investointien omahankintameno

Pääomamenojen tulorahoitus, %

= 100 * Vuosikate/(Investointien omahankintameno + Antolainojen nettolisäys + Lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut)/(Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys

= 365 pv * Rahavarat 31.12/Kassasta maksut tilikaudella

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2013	2012
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	1 276	668
Muut pitkävaikutteiset menot	226	668
Ennakkomaksut	45	45
*Aineettomat hyödykkeet	1 548	1 381
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	14 304	14 403
Rakennukset	98 005	96 249
Kiinteät rakenteet ja laitteet	25 355	23 212
Koneet ja kalusto	5 728	5 703
Muut aineelliset hyödykkeet	485	487
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	7 180	3 638
*Aineelliset hyödykkeet	151 057	143 691
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	1 677	4 782
Osakkeet ja osuudet	5 152	2 105
Muut lainasaamiset	0	92
Muut saamiset	114	101
*Sijoitukset	6 943	7 079
**Pysyvät vastaavat	159 548	152 152
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	981	680
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	2 489	2 227
Muut toimeksiantojen varat	336	334
*Toimeksiantojen varat	3 806	3 241
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	331	336
Keskeneräiset tuotteet	0	78
Muu vaihto-omaisuus	327	534
Ennakkomaksut	266	0
*Vaihto-omaisuus yhteensä	924	948
Saamiset		
Pitkäaikaiset		
Myyntisaamiset	2 269	3 983
Lainasaamiset	585	612
Muut saamiset	2 513	3 078
Siirtosaamiset	10	119
*Pitkäaikaiset saamiset	5 377	7 792
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	6 320	3 842
Lainasaamiset	29	30
Muut saamiset	2 788	4 301
Siirtosaamiset	3 195	3 619
*Lyhytaikaiset saamiset	12 332	11 792
**Saamiset	17 709	19 584
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	4	2
Muut arvopaperit	13 336	12 720
*Rahoitusomaisuusarvopaperit	13 340	12 722
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset	28 413	23 142
**Vaihtuvat vastaavat	60 386	56 397
VASTAAVAA	223 740	211 789

VASTATTAVAA	2013	2012
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	63 789	63 789
Arvonkorotusrahoitus	5 413	5 874
Muut omat rahastot	11 276	12 034
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä	-1 214	-2 032
Tilikauden ylijäämä (-)/alijäämä (+)	3 485	141
*Oma pääoma	82 749	79 806
VÄHEMMISTÖOSUUDET	160	150
POISTOEROT JA VAPAAEHTOSET VARAUKSET		
Poistoero	8 129	7 312
Vapaaehtoiset varaukset	7 643	8 320
*Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	15 772	15 632
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	17	17
Muut pakolliset varaukset	492	429
*Pakolliset varaukset	508	445
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiantot	1 033	688
Lahjoitusrahastojen pääomat	3 005	2 527
Muut toimeksiantojen pääomat	365	587
*Toimeksiantojen pääomat	4 402	3 802
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslainat	74 316	68 265
Lainat julkisyhteisöiltä	2 174	1 812
Lainat muilta luotonantajilta	0	478
Saadut ennakot	1 000	664
Ostovelat	0	0
Muut velat	786	661
*Pitkäaikainen	78 276	71 880
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	8 467	7 588
Lainat julkisyhteisöiltä	68	68
Saadut ennakot	1 335	1 695
Ostovelat	11 810	10 584
Muut velat	1 539	1 548
Siirtovelat	18 653	18 590
*Lyhytaikainen vieras pääoma	41 872	40 073
**Vieras pääoma	120 148	111 953
VASTATTAVAA	223 740	211 789
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2013	2012
Omavaraisuusaste	45	46
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	45	42
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	2 271	-1 891
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	102	-85
Konsernin lainat, €/asukas	3 870	3 561
Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 €	85 810	78 872
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 €	585	612
Kunnan asukasmäärä	22 171	22 146

Omavaraisuusaste

= 100 x (Oma pääoma + Vähemmistöosuus + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus

= 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Konsernin lainakanta

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

2.13 Tilikauden tuloksen käsittely

Kunnanhallituksen on kuntalain 69 §:n mukaan tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan talous-suunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Tilikauden tuloksella tarkoitetaan kunnan tuloslaskelman tulosta ennen varauksia ja rahastosiirtoja. Kunnanhallituksen esitys tuloksen käsittelystä voi tarkoittaa investointivarausten, poistoeron tai rahaston lisäystä.

Hyvän kirjanpitotavan mukaisena voidaan pitää seuraavien ehtojen täyttymistä varaus- ja rahastosiirroissa tilikauden tuloksesta:

- investointivarausten lisäys kohdentuu määrättyyn vastaiseen investointimenoon
- poistoeron lisäys liittyy määrättyyn investointivarausten tuloutukseen tilikaudella
- siirto vahinkorahastoon perustuu hyväksyttyyn suunnitelmaan omavastuun kattamisesta
- siirto lahjoitusrahastoon perustuu tilikauden tuloksi kirjattuun lahjoitukseen.

Hyvän kirjanpitotavan mukaista ei ole varaus- ja rahastosiirto tuloksen tasaamiseksi ilman, että ne liittyvät edellä mainittuihin menoeriin tai tuloutuksiin.

Kuntalain säännökset talouden tasapainottamisesta

Talouden tasapainottamista koskevat kuntalain säännökset ovat muuttuneet 1.8.2006. Lainmuutoksella on pyritty terävöittämään ja täsmentämään tasapainottamista koskevia säännöksiä. Keskeiset muutokset ovat seuraavat:

65 § 3 mom. (talousarvio ja -suunnitelma)

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos talousarvion laatimisvuoden taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää. Jos taseen alijäämää ei saada katetuksi suunnittelukautena, taloussuunnitelman yhteydessä on päätettävä yksilöidystä toimenpiteistä (toimenpideohjelma), jolla kattamatonta alijäämää katetaan valtuuston erikseen päättämänä kattamiskautena (alijäämän kattamisvelvollisuus).

69 § 2 mom. (toimintakertomus)

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

71 § 3 mom. (tarkastuslautakunta)

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä.

2.13.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Poistoero

Poistoeron muutos yhteensä -661 686,08 €.

Poistoeron lisäys 1 038 000 € ja poistoeron vähennys yhteensä 376 313,92 €, josta kaupungin poistoeron lisäys 728 000 €, vähennys 323 314 € ja vesilaitoksen poistoeron lisäys 310 000 € ja vähennys 52 999,92 €.

Rahastot

Kehittämisen- ja investointirahastosta käytettiin Soinlahden investointeihin 728 000 € vuonna 2013.

Kaupungin vahinkorahastoon on siirretty 130 012,50 € ja vahinkorahastosta on tuloutettu 159 812,43 € tapaturmavakuutusmaksuja. Lisäksi vahinkorahastosta on tuloutettu 739,00 € hammasvahinkoihin. Kaupungin opintorahastoon on siirretty 2 003,58 € ja rahastosta tuloutettu 1 516,74 €.

Tilikauden ylijäämä

Tilikauden ylijäämä 994 818,53 € kirjataan taseen oman pääoman yli-/ alijäämätilille.

3 Talousarvion toteutuminen

Talousarvion rakenteesta säädetään kuntalaissa siten, että talousarviossa on käyttötalous- ja tulos-laskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Samaa rakennetta noudatetaan toimintakertomukseen otettavassa talousarvion toteutumisvertailussa.

Hyväksyessään talousarvion on valtuusto määritellyt määrätyt toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toimielinten sitovasti noudatettaviksi. Kunnanhallitus antaa selvityksen tavoitteiden toteutumisesta toimintakertomuksessa. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida ovatko valtuuston asettamat tavoitteet toteutuneet

Toiminnallisten tavoitteiden seuranta

Toiminnallinen tavoite on valtuuston asettama määrärahan käyttötarkoitusta, palvelujen tai tavaroiden määrää tai laatua tai toiminnan kehittämissuuntaa koskeva tavoite.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutumis seurannassa esitetään asetettu tavoite ja siihen mahdollisesti tehdyt muutokset, toteutuma ja poikkeama.

Taloudellisten tavoitteiden seuranta

Taloudellisten tavoitteiden seuranta kattaa määrärahojen ja tuloarvioiden seurannan sekä muiden taloudellisten tavoitteiden seurannan.

Määräraha on valtuuston talousarviossa toimielimelle myöntämä, euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen määrätyn tehtävän suorittamiseksi. Toteuttamisvertailusta tulee käydä ilmi myönnetty määrärahat, toteutuneet kulut ja niiden erotus.

Nettobudjetoitujen tehtävien toteutumisvertailussa esitetään sitovien määrärahojen toteutumisen ja poikkeamien lisäksi kulut ja tuotot bruttomääräisenä.

Tuloarvio on valtuuston talousarviossa toimielimelle asettama tehtävävastuuyksikkö- tai tulokohtainen sitova tulotavoite. Toteutumisvertailusta käy ilmi asetetut tuloarviot, toteutuneet tuotot ja niiden erotus.

3.1 Iisalmen Vesi –liikelaitoksen tavoitteiden toteutuminen

Valtuuston päätöksellä 22.12.2008 § 138 vesilaitoksesta on muodostettu 1.1.2009 alkaen kuntalain mukainen kunnallinen liikelaitos. Talousarviossa valtuusto hyväksyy kunnalliselle liikelaitokselle tavoitteet. Alla selvitys Iisalmen Veden valtuustoon nähden sitovien ja ohjeellisten tavoitteiden toteutumisesta v. 2013.

Vuoden 2013 sitovat ja ohjeelliset tavoitteet ja niiden toteutuma:

Sitovat tunnusluvut ja tavoitteet	tavoite	toteutuma
-tuloutus/ korvaus peruspääomasta	531 000 €	531 000 €
-liikeylijäämä	541 280 €	630 116 €
-kokonaisinvestoinnit	2 285 000 €	2 338 757 €
-taksat		
• Jäteveden käyttömaksun korotus 1.1.2013 lukien (0,03 €/ m ³) -> toteutunut, Iisalmen Veden jhtk 27.11.2012 § 59		
• Kulutustaksat ovat vvy:n tilaston perusteella valtakunnallisen keskitason alapuolella nykyisellä tuloutusmäärällä laskettuna -> Taksat annetun tavoitteen mukaiset.		

Ohjeelliset tunnusluvut ja tavoitteet

	tavoite	toteuma
• liikevaihto	4 871 450 €	4 787 507 €
• lainojen muutos	+ 1 306 000 €	+511 000 €
• henkilöstö 31.12.	18	16
• puhtaan veden vuotovesien osuus kok.vesimäärästä	10 – 15 %	8,5 %
• vastaan otetun ja laskutetun jäteveden		
• erotuksen (vuotovesien) osuus	alle 30%	23,5 %

- kuluttajille ei tule ennakoidettavia laitoista riippuvia jakelukeskeytyksiä -> Toteutunut, ei ennakoidettavia jakelukeskeytyksiä (vuotoja)
- jätevesipumppaamoiden ja viemäriverkoston hoito niin, että ympäristöhaitat kiinteistöille ja luonnolle ovat mahdollisimman vähäiset – hoidosta tulevat reklamaatiot alle 5 kpl/ v -> Tarkastelujakson aikana runkoviemäreissä tapahtuneista tukoksista tai muista häiriöistä ei aiheutunut merkittävää haittaa tai reklamaatioita, jotka aiheuttaisivat korvausvaatimuksia laitokselle.

3.2 Konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutuminen

Konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutumisesta on selvitetty tilinpäätöskirjan kohdassa 2.12. Iisalmen konsernin toiminta ja talous.

3.3 Käyttötalouden toteutuminen

Käyttötalouden toteutumisvertailu tehdään talousarviorakennetta noudattaen toimielimittäin ja tehtävittäin.

Toteutumisvertailussa esitetään arvioidut ja toteutuneet kulut ja tuotot sekä niiden poikkeamat alkuperäiseen talousarvioon. Lisäksi esitetään valtuuston hyväksymät muutokset talousarvioon.

Hallinto- ja elinkeinopalvelut Palvelusuunnitelman toteutuminen

Palvelu	Ennuste	Oma osuus	Ostot 2013	Hankintapaikka	Hankintatapa	Toteuma
Puhelinvaihte	vähenee		100 %	Midas Touch Oy	ostopalvelu	100%
ICT-palvelut	kasvaa			Ylä-Savon ICT-palvelut Oy	ostopalvelu	100%
Työvalmennus-palvelut	ennallaan			Ylä-Savon TOIMI-Työvalmennus-säätiö		100%
Elinkeinopalvelut	ennallaan			Ylä-Savon Kehitys Oy	ostopalvelu	95% ostopalveluna ja 5 % omana työnä (Elinvoimapalvelu)
Lomituspalvelut	ennallaan			Iisalmi hallinnoi	Kuntayhteistyö	100% kuntayhteistyönä
Maaseutuhallinto	ennallaan			Iisalmi hallinnoi	Kuntayhteistyö	100% kuntayhteistyönä
Maahanmuutto-neuvonta	kasvaa			Iisalmi hallinnoi	Kuntayhteistyö	100% kuntayhteistyönä
Pakolaisten vastaanotto	kasvaa			Iisalmi hallinnoi	Kuntayhteistyö	Iisalmi hallinnoi, toteutettu kuntayhteistyönä
Sosiaali- ja terveysterveyst	kasvaa			Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä		100% Ylä-Savon SOTE kuntayhtymältä palvelusopimuksen mukaisesti

TULOSALUE: VAALIT

Tilivelvollinen: hallintojohtaja Esa Laukkanen

1. TALOUS

Talous	Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	0	0	0	0	0
Netto (toimintakate)	0	0	0	0	0
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0	0
Laskennalliset erät	0	0	0	0	0

Vuonna 2013 ei järjestetty vaaleja.

TULOSALUE: TILINTARKASTUS

Tilivelvollinen:

1. TALOUS

Talous	Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	5	0	5	5	0
Toimintakulut	-58	0	-58	-48	-10
Netto (toimintakate)	-53	0	-53	-43	-10
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0	0
Laskennalliset erät	1	0	1	1	0

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT (Vuoden 2013 talousarviossa asetetut tavoitteet sekä niiden toteutuma 2013 ja poikkeama)

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Taloudellisuustavoitteet				
Vaikuttavuustavoitteet				
Laatutavoitteet				

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
• Ostetut tilintarkastuspäivät	57	55	48	-7
Taloudellisuustavoitteet				
• €/tarkastuspäivä	510,00	556,36	490,05	-66,31
Vaikuttavuustavoitteet				
Laatutavoitteet				

3. HENKILÖSTÖ (Vuoden 2013 talousarviokirjan taulukon pohjalta toteutumat ja poikkeamat)

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset		0,1	0,1	0
Määräaikaiset		0,0	0,0	0
Yhteensä		0,1	0,1	0

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN (Vuoden 2013 talousarviossa asetetut strategiset tavoitteet sekä niiden toteutuma 2013)**Strategian toteutuminen vuonna 2013**

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma

Hyvinvointisuunnitelman toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma

5. TULOSALUEKOHTAINEN TIIVIS SANALLINEN KATSAUS

Vuosien 2009 - 2012 arviointia varten valittu tarkastuslautakunta kokoontui kertomusvuonna 5 kertaa.

Vuosien 2013 – 2016 arviointia varten valittu tarkastuslautakunta kokoontui kertomusvuonna 6 kertaa.

Tarkastuslautakunta hyväksyi 3.6.2013 vuotta 2012 koskevan arviointikertomuksen ja lähetti sen kaupunginvaltuustolle käsittelyä varten. Tässä kertomuksessa lautakunta arvioi, miten valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet ja esitti samalla muita havaintoja kaupungin taloudesta ja hallinnosta. Arviointitehtävänsä toteuttamiseksi lautakunta on kuullut johtavia viranhaltijoita ja saanut raportteja tilintarkastajalta. Arviointikertomuksensa ohella tarkastuslautakunta lähetti tilintarkastajan antaman tilintarkastuskertomuksen kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Tilintarkastuspalvelut kilpailutettiin ja tilintarkastusyhteisöksi valittiin KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy. Yksi tarjouskilpailuun osallistunut tilintarkastusyhteisö teki valituksen päätöksestä Markkinaoikeuteen ja Markkinaoikeus kumosi päätöksen. Vuoden 2013 tilintarkastuksesta tehtiin väliaikainen sopimus KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy:n kanssa ja tilintarkastuspalvelut kilpailutettiin uudelleen. Uuden kilpailutuksen perusteella tilintarkastusyhteisöksi valittiin KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy vuosille 2014 – 2015. Vastuullisena tilintarkastaja toimii Paula Hellén-Toivanen.

TULOSALUE: YLEISHALLINTO

Tilivelvollinen: Hallintojohtaja Esa Laukkanen

1. TALOUS

Talous	Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	1 389	0	1 389	1 288	101
Toimintakulut	-5 616	-58	-5 677	-5 662	-12
Netto (toimintakate)	-4 227	-58	-4 285	-4 374	89
Suunnitelmapoistot	-213	0	-213	-118	-95
Laskennalliset erät	1 278	0	1 278	1 278	0

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT (Vuoden 2013 talousarviossa asetetut tavoitteet sekä niiden toteutuma 2013 ja poikkeama)

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet		Ta:ssa ei asetettu tavoitteita		
Taloudellisuustavoitteet				
Vaikuttavuustavoitteet				
Laatutavoitteet				

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet		Ta:ssa ei asetettu tavoitteita		
Taloudellisuustavoitteet				
Vaikuttavuustavoitteet				
Laatutavoitteet				

3. HENKILÖSTÖ (Vuoden 2013 talousarviokirjan taulukon pohjalta toteutumat ja poikkeamat)

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset		21	22	1
Määräaikaiset		9	6	-3
Yhteensä		30	28	-2

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN (Vuoden 2013 talousarviossa asetetut strategiset tavoitteet sekä niiden toteutuma 2013)**Strategian toteutuminen vuonna 2013**

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma

Hyvinvointisuunnitelman toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma

5. TULOSALUEKOHTAINEN TIIVIS SANALLINEN KATSAUS**Hallinto- ja elinkeinopalvelut**

Vuosi 2013 käynnisti uuden valtuustokauden. Kaupunginvaltuuston kokoonpano muuttui merkittävästi, joka vaikutti tietenkin myös käytännön toimintaa. Uusien luottamushenkilöiden perehdyttämiseen ja koulutukseen panostettiin aiempia vuosia enemmän. Kaupungin uuden strategian valmistelu käynnistyi ja se valmistui vuoden lopussa saaden nimekseen Iisalmi-

Positiivisuuden alkulähteillä. Luottamushenkilöorganisaatio säilyi pääosin entisellään, uutena toimielimenä aloitti alueellinen jätehuoltolautakunta.

Hallinto- ja elinkeinopalveluissa tapahtui viime vuonna merkittäviä henkilöstömuutoksia, kun pitkäaikainen kaupunginjohtaja, kaupunkineuvos Martti Harju ja kaupunginkamreeri Keijo Ruotsalainen jäivät eläkkeelle. Uusi kaupunginjohtaja Jarmo Ronkainen aloitti työnsä keväällä ja talousjohtajaksi valittu Marja-Leena Martikainen kesällä. Myös kehittämisspäälikkö Riitta Topelius ilmoitti jäävänsä eläkkeelle vuoden lopussa. Henkilöstömuutokset vaikuttavat merkittävästi hallinto- ja elinkeinopalveluiden käytännön toimintaan.

Toisena suurena muutoksena päätettiin perustaa kaupungin oma elinkeino- ja kehittämisyksikkö. Uusi yksikkö aloitti toimintansa vuoden 2014 alussa, mutta varsinainen valmistelutyö tehtiin vuoden 2013 aikana. Yksikön tehtäväksi määrättiin kaupungin strateginen suunnittelu, elinkeino- ja innovaatiopolitiikan valmistelu ja toimeenpano, elinkeinoelämään liittyvät neuvonta- ja konsultointitehtävät, kaupungin edustaminen maakunnallisissa ja seudullisissa aluekehittämistehtävissä, kaupungin omien kehittämishankkeiden organisointi, projektitoimintaan liittyvät asiantuntijapalvelut, kansainvälisten asioiden koordinointi, matkailu- ja markkinointitehtävät, sidosryhmäyhteistyö, maahanmuuttopalvelut, edunvalvonta ja työllisyyspolitiikka. Myös Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n toiminta liitetään kiinteästi uuden yksikön toimintaan. Uuteen yksikköön rekrytoitiin henkilöitä mm. elinkeinojohtaja, yrityspalvelupäälikkö, yritysneuvoja ja matkailu- ja tapahtumakoordinaattori tehtävään. Vastaavasti irtisanottiin Ylä-Savon Kehitys oy:n kanssa tehty yritysneuvontapalvelujen ostoa koskeva sopimus.

Kuntarakenteen ja SOTE-palveluiden valtakunnan tason uudelleenjärjestelyt työllistivät myös paikallistason toimijoita useine lausuntopyyntöineen. Pitkään jatkunut avoin tilanne vaikutti myös kuntien käytännön yhteistyötä hankaloittavasti.

Kaupungintalon neuvonta- ja infopalvelut keskitettiin hallinto- ja elinkeinopalvelujen yhteyteen. Kaupungintalon korjauksen yhteydessä neuvonta muutettiin alakertaan. Maaseutualueiden laajakaistan rakentaminen jatkui alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Tarjouskilpailun rakentamisesta voitti Kaisanet oy, joka oli rakentanut aiemmatkin Iisalmen alueen maaseutualueen laajakaistan osat. Muilta osin hallinto- ja elinkeinopalveluiden toiminta sujui ilman suurempia ongelmia talousarvion ja muiden suunnitelmien mukaisesti.

Seuraavassa toimintaa käydään läpi tarkemmin palvelualueittain:

Kaupunginvaltuusto ja -hallitus

Kaupunginvaltuusto kokoontui kertomusvuonna seitsemän kertaa ja kaupunginhallitus 24 kertaa.

Kaupunginvaltuuston ensimmäisessä kokouksessa valittiin uudet luottamushenkilöt kaupunginvaltuuston johtoon, kaupunginhallitukseen, lautakuntiin ja kuntayhtymien hallintoon. Poliittisten voimasuhteitten muutos kunnallisvaaleissa näkyi luonnollisesti näissä valinnoissa. Helmikuun kokouksessa valtuuston antoi lausuntonsa kuntarakenneluonnoksesta. Valtuusto äänesti kaupunginhallituksen esitykseen sisältyvästä lauseesta: Iisalmi on valmis jatkamaan Sote-kuntayhtymän jäsenenä tai toimivaan vastuukuntana. Em. lause jäi lausuntoon äänin 26 - 17. Samassa kokouksessa päätettiin osallistua Kiuruvedelle perustettavan eläinsairaalan rahoitukseen 47 500 eurolla. Samalla päätettiin, että kaupunki ei ryhdy eläinsairaalan osakkaaksi. Huhtikuun kokouksessa kaupunginvaltuusto hyväksyi periaatteet kaupungin takausten myöntämisestä. Tässä kokouksessa päätettiin myös Soinlahden teollisuusalueen maavaihdosta ja myymisestä Lunawood oy:n ja Teollisuuskylän kanssa. Myös Virranpuiston kumppanuuskaavoituksen valintakriteerit vahvistettiin kokouksessa. Valtuuston päätös oli yksimielinen vaikka asiasta oli teknisessä lautakunnassa jätetty eriävä mielipide. Kaupunginvaltuusto valitsi huhtikuun kokouksessa talousjohtajan virkaan YTM Marja-Leena Martikaisen yksimielisesti. Kesäkuun kokouksessa kaupunginvaltuustolle annettiin tiedoksianto, että kaupunginhallitus on käynnistänyt kaupungin oman elinvoimayksikön valmistelut ja Ylä-Savon kehitys oy:n kanssa solmitun yrityspalveluja koskevan sopimuksen irtisanomisen. Samassa kokouksessa päätettiin äänestyksen jälkeen, että Iisalmi-lisän maksaminen päättyy 31.7.2014. Syyskuun kokouksessa kaupunginvaltuusto myönsi noin miljoonan euron lisämäärärahan Sote-palvelujen ostoon. Lisämäärärahalla kurottiin umpeen ilmeistä Sote-

palvelujen alibudjetointia. Kokouksessa hyväksyttiin myös Ylä-Savon yhteistoiminta-alueen turvallisuussuunnitelma 2013- 2016. "Turvallisempaan arkeen". Tässä kokouksessa hyväksyttiin yksimielisesti järjestelyt kaupungin elinvoimayksikön perustaminen 1.1.2014 alkaen. Marraskuun kokouksessa oli esillä useita valtuustoaloitteita. Iisalmissa kuntalaisten aloitteiden määrä on kolminkertaistunut ja myös valtuustoaloitteiden teko on vilkastunut. Joulukuun kokouksessa perinteisten talousasioiden lisäksi oli esillä mm. Ylä-Savon kehitys oy:n osakassopimuksen irtisanominen, toimitilastrategia, kaupunkistrategia 2025 "Positiivisuuden alkulähteillä".

Sisäinen tarkastus

Iisalmen kaupungin sisäistä tarkastusta johtaa ja koordinoi talousjohtaja. Vuoden 2013 aikana sisäiseen tarkastukseen käytettävät resurssit olivat henkilövaihdosten vuoksi vähäiset erityisesti vuoden alkupuoliskolla. Sisäisen tarkastuksen järjestämiseen ja resursointiin on kiinnitetty erityistä huomiota vuoden loppupuolella, jolloin Iisalmen kaupungille on laadittu sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelma. Sisäistä tarkastusta tehdään laaditun suunnitelman mukaisesti ja tarkastushavainnoista raportoidaan suunnitelman mukaisesti. Sisäisen tarkastuksen resurssina on talousjohtajan lisäksi osa johdon sihteerin Kaisa Kajanuksen työpanoksesta. Lisäksi asiantuntijapalveluita voidaan ostaa tilintarkastusyhteisöltä.

Sisäisen tarkastuksen painopisteitä vuonna 2013 ovat olleet hankintaprosessin toimivuus, hankintaohjeistuksen ja hankintalainsäädännön noudattaminen. Lisäksi painopisteitä ovat olleet kassatoimintojen ja käteiskassojen tarkastus sekä koulutusta varten myönnettyjen virkavapauksien tarkastaminen. Tarkastuksen tuloksista ja havainnoista sekä suosituksista on raportoitu kaupunginhallitukselle, tarkastuslautakunnalle, tilintarkastajalle ja ao. hallintokunnalle.

Taloustoimi

Taloustoimen työtehtävät hoidettiin alkuvuonna 2013 poikkeuksellisin henkilöstöresurssein ja kaupunginkamreerin tehtävät jaettiin sisäisesti talous- ja kirjanpito-pääliköille. Uusi talousjohtaja aloitti tehtävissään heinäkuun lopussa. Taloustoimen johdolla käynnistettiin loppuvuodesta projekti kassaohjelmiston vaihtamiseksi. Uuden kassaohjelman käyttöönotto ajoittuu vuoden 2014 alkupuolelle.

Taloustoimessa on panostettu edelleen sähköiseen laskujen käsittelyyn. Ostolaskuista 41,8 % otetaan vastaan sähköisessä muodossa, myyntilaskuista asiakkaille lähetetään 10,6 % sähköisesti.

Kehittämispalvelut ja aluekehitystoiminta

Iisalmen kaupunkistrategian 2020 tarkistaminen käynnistettiin valtuustoseminaarissa 7.-8.6.2013. Tavoitteena oli, että päivitetty strategia hyväksytään joulukuussa kaupunginvaltuustossa. Strategia sai nimekseen "Kaupunkistrategia 2025 Positiivisuuden alkulähteillä". Valmistelussa sovellettiin uusia työmuotoja mm. sähköistä kyselyä eri sidosryhmille. Suunnittelupäällikkö Riitta Topelius ilmoitti jäävänsä eläkkeelle tammikuussa 2014. Hän toimi lähes 40 vuotta erilaisissa suunnittelu- ja kehittämistehtävissä. Suunnittelu-päällikön virka muutettiin elinkeinojohtajan viraksi. Kesällä 2013 osallistuttiin Ylä-Savon Veturi ry:n päävastuulla toteutetun kansainvälisen LINC 2013 -tapahtuman valmisteluun ja toteutukseen. Tapahtuman pääteemana oli "Hyvinvointi ja sauna". Tapahtumassa oli noin 220 osallistujaa 15 eri maasta. Kaupunginhallitus hyväksyi helmikuussa Iisalmen kaupungin markkinointiviestintästrategian ja siihen liittyvän toimenpidesuunnitelman vuosille 2013-2014. Markkinointiviestinnän kärjiksi määriteltiin 1) Soinlahti, puunjalostus ja puhdas energia, 2) Yhteistyö kärkiyritysten ja oppilaitosten kanssa, 3) Kauppakeskus Iisalmi, 4) "Minun Iisalmeni" – palvelukonsepti ja 5) Matkailu ja tapahtumat. Osallistuttiin Pohjois-Savon maakunnalliseen markkinointihankkeeseen "Tehtävänä tulevaisuus". Oltiin mukana mm. Matka 2013 -messuilla Helsingissä.

Kauppahallin infopisteestä kehitettiin Minun Iisalmeni – palvelupiste, joka palvelee nykyisiä ja uusia kaupunkilaisia sekä matkailijoita. Kaupungin pitkäaikainen matkailu- ja tapahtumasihteerin Harri Leinola jäi eläkkeelle vuoden lopussa. Vapautuneen tehtävän toimenkuvaa muutettiin ja paikka täytettiin vuoden 2014 puolella. Käynnistettiin markkinointiyhteistyö Iisalmissa toimivien

oppilaitosten kanssa. Osallistuttiin kaupungin liden ry:n tuottaman palveluoppaan toteutukseen. Kaupungin imagoesite toteutettiin yhdessä palvelukeskusten kanssa. Toteutettiin Kauppakeskus Iisalmi -markkinointikampanjoita yhdessä kaupan alan yritysten ja mainoslehti Töllöttimen kanssa. Tiivistettiin yhteistyötä Iisalmen Sanomien kanssa. Jatkettiin Minun Iisalmeni -liitteiden tuottamista. Tehtiin sopimus Iisalmen Sanomien kanssa ajankohtaisuutisten tuottamisesta kaupungin nettisivuille. Jatkettiin markkinointiyhteistyötä kärkitapahtumien taustayhteisöjen kanssa mm. yhteinen TV-mainos toteutettiin, sekä yhteinen mainoskampanja. Koljonvirta -ilme, nettisivut ja markkinointimateriaali toteutettiin yhteistyössä kulttuuritoimen ja leirintäalueyrittäjän kanssa.

Ylä-Savon kuusi kuntaa – Iisalmi, Keitele, Kiuruvesi, Pielavesi, Sonkajärvi ja Vieremä - kattanut ja lähes viisi vuotta kestänyt Etappi-välityömarkkinoiden kehittämishanke päättyi 31.12.2012. Työnantajien rekrytoinnin ja työnhakijoiden työllistymisen tueksi tuotettuja palveluja ja käytäntöjä jatko kehitettiin Iisalmen kaupungin hallinnoimassa, 1,5 vuotta kestävässä ETAPPI Open –työllisyshankkeessa. Hanke käynnistyi 1.1.2013 ja päättyy 2014 kesällä.

Ensimmäisen puolivuotisjakson aikana ETAPPI Open –hankkeessa oli mukana yhteensä 121 työnhakija-asiakasta, joista 66 Iisalmesta. Iisalmelaisista työnhakijoista päätti hankejakson 23 henkilöä. Heistä 52 % (12 henkilöä) sijoittui avoimiin työpaikkoihin tai hakeutui vähintään ammattitutkintoon johtavaan koulutukseen. Ylä-Savon kuntien yhteisellä maahanmuuttoneuvoston toiminta jatkui koko vuoden. Tämä palvelu on osoittautunut erittäin tarpeelliseksi ja on myös osa toimivaa elinkeinopolitiikkaa.

ICT –palvelut

Ylä-Savon ICT-palvelut Oy (YSIT Oy) on tuottanut Iisalmen kaupungille ICT-palvelut 1.9.2011 lähtien. Ylä-Savon ICT Oy hallinnoi Iisalmen kaupungin tietoliikennettä, lähiverkkoja, tietojärjestelmiä, työasemien perusohjelmistoja ja lisenssejä koskevia sopimuksia sekä toimii omistajiensa ja niiden konsernien ICT-palvelujen tuottajana ja hankintalain mukaisena yhteishankintayksikkönä. Yhtiö vastaa ICT-laitteiden hallinnasta, tuesta ja ylläpidosta. Palvelimet ja verkon aktiivilaitteet ovat yhtiön omistuksessa. ICT-asioiden koordinointi ja sopimusten hallinta Iisalmen kaupungissa kuuluvat talousjohtajalle.

Alkuvuodesta 2012 käynnistetty Ylä-Savon seudullinen talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmien päivitysprojekti saatiin valmiiksi suunnitelman mukaisesti vuonna 2013. Projektissa uusittiin palvelinympäristö ja päivitettiin tietojärjestelmät.

Vuoden 2013 aikana otettiin käyttöön pikaviestintäratkaisut (Lync). Laajempi käyttöönotto tehdään vuoden 2014 aikana.

YSIT Oy aloitti palvelinten virtualisoinnin vuoden 2013 aikana ja tehtävää jatketaan vuoden 2014 puolella.

Iisalmen kaupunginhallitus hyväksyi YSIT Oy:n valmisteleman yhteisen tietoturvapoliittikan, tietoturvastrategian ja –ohjeet sekä tietoturvan koulutusympäristön. Samalla kaupunginhallitus nimesi kaupungin tietoturva- ja tietosuojavastaavaksi tieto- ja viestintävastaava Kirsi Hukkasen.

ICT-kokonaiskujen selvitystyö aloitettiin yhteistyössä YSIT Oy:n ja osakaskuntien kanssa. Selvitystyötä tekemään perustettiin työryhmä, jonka tavoitteena on määrittää ICT-kulujen rakenne ja taso sekä verrata niitä vastaaviin muiden toimijoiden ICT-kuluihin.

Toimintakertomusvuonna Iisalmen kaupunki varusti nk. apteekinmäen väestönsuojan luokan henkilöstön ICT-koulutustilaksi. Väestönsuojan tilassa on 12 työasemaa + 1 opettajan työasema sekä tykki, jolla voi heijastaa opettajan näytön seinälle. Tilan käyttöönotto ajoittui vuoden 2014 alkupuoliskolle.

Kaupungintalon ja kulttuurikeskuksen langattoman verkon laajennustyöt käynnistettiin vuoden loppupuolella. Laajennuksen jälkeen langaton verkko kattaa molemmat rakennukset lähes kokonaan. Työ saadaan päätökseen vuoden 2014 kevään aikana.

Joukkoliikenne

PALI- palveluliikennettä käytti keskimäärin 1 180 (vuonna 2012: 1 290) matkustajaa/kuukausi. Erityisryhmistä PALI -liikennettä käyttivät edelleen eniten llvolanpirtti ja vammaispalvelulain mukaiset matkustajat. Palveluliikennettä hyödynnettiin myös edellisvuotta enemmän koululaiskuljetuksissa, käyttö oli noin 363 matkaa/kk (vuonna 2012 330 matkaa) koulujen toiminta-aikoina. PALI:n käyttö on pysynyt vakaana ja sitä kehitetään entisestään joustavampaan ja yhä palvelevampaan suuntaan yhdessä SOTE- kuntayhtymän kanssa. Erityisryhmien yksittäiset liikkujat pitäisi saada paremmin palveluliikenteen piiriin.

30 päivän kaupunkilippuja myytiin kertomusvuonna 468 kpl, mikä oli noin 23,5 % enemmän kuin edellisvuonna. Aikuisten lippujen osuus oli 415 kpl ja lasten lippujen 53 kpl. 44 matkan lippuja myytiin 905 kpl, nousua edelliseen vuoteen 9 %. Kaupunkilippu-tuotteiden kysyntä on ilahduttavasti kasvussa.

Ylä-Savon seutulippuja myytiin yhteensä 636 kpl mikä oli 13,7 % vähemmän kuin vuonna 2012, Ylä-Savon seutulippumatkustaminen jatkaa laskuaan. Kuopio-lippuja, entisiä maakuntalippuja, myytiin iisalmelaisille yhteensä 127 kpl mikä oli noin 22,1 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Kuopio-lipun käyttäjämäärä kasvaa edelleen, edellisvuonna kasvua oli 44 prosenttia.

Joukkoliikenteen osalta vuoden 2013 talousarviossa tullaan pysymään vaikka joukkoliikenteen kustannusten nousu jatkuu, mikä taas heijastuu indeksikorotuksina kaupungin kustannuksiin.

Vuonna 2013 ei kilpailutettu joukkoliikennettä. Kaupungin sisäiset avoimet joukkoliikennevuorot kilpailutetaan alkuvuoden 2014 aikana ja palveluliikenteen osalta käytettiin sopimuksen mahdollistama 1 vuoden optio. Sopimus on nyt voimassa toukokuun loppuun 2015 saakka.

Vuoden 2014 kehityskohteena tulee olemaan paikallisliikenne. Pohjois-Savon ELY- keskus on kilpailuttanut paikallisliikenteen vuosien 2013 - 2014 vaihteessa syksyn 2014 osalta ja reitistö kasvaa Kangaslammin alueelle. Matkustajille tulee käyttöön tunnin maksuton vaihto-oikeus linjojen 1 ja 2 välillä ja kaupungin sisäinen liikkuminen täten helpottuu ja halpenee. Lisäksi panostetaan paikallisliikenteen näkyvyyteen ja samalla kaupungin markkinointiin paikallisliikenteen autojen teippauksilla kaupungin markkinointiteeman mukaisesti.

Valtion kustantaman joukkoliikenteen karsiminen jatkuu edelleen, mikä aiheuttaa kustannuspaineita koululaisliikenteen sekä haja-asutusalueiden osalle.

Talous- ja velkaneuvonta

Talous- ja velkaneuvonnassa työskenteli vuonna 2013 yksi neuvoja Seija Grönfors.

Asiakaskäyntejä oli 397 kpl, joista uusia asiakkaita 200 kpl. Velkajärjestelyhakemuksia lähetettiin käräjäoikeuteen 34 kpl ja takaushakemuksia Takuu-Säätiöön 6 kpl. Lisäksi tehtiin vapaaehtoisia sovintoesityksiä velkojille, avustettiin kirkon diakoniarahaston avustusten hakemisessa sekä opastettiin toimeentulotukiasioissa. Lisäksi tarkistettiin asiakkaitten maksuohjelmia ja lisätilityksiä ja tehtiin maksuohjelman muutoshakemuksia käräjäoikeuteen.

Edelleen pikavippien johdosta annettu asiakkaille puhelinneuvontaa puhelimitse sekä sähköpostilla. Sähköpostineuvonta on lisääntynyt huomattavasti. Infotilaisuuksia on pidetty velkaneuvonnassa 2 kpl työvoimakoulutuksen eri ryhmille.

TULOSALUE: SOSIAALI – JA TERVEYDENHUOLTO
Tilivelvollinen: Kaupunginjohtaja

1. TALOUS

Talous	Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	273	0	273	711	-439
Toimintakulut	-70 618	-1 842	-72 460	-72 821	361
Netto (toimintakate)	-70 345	-1 842	-72 188	-72 110	-77
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0	0
Laskennalliset erät	-147	0	-147	-147	0

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT (Vuoden 2013 talousarviossa asetetut tavoitteet sekä niiden toteutuma 2013 ja poikkeama)

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Taloudellisuustavoitteet				
Vaikuttavuustavoitteet				
Laatutavoitteet				

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Taloudellisuustavoitteet				
Vaikuttavuustavoitteet				
Laatutavoitteet				

3. HENKILÖSTÖ (Vuoden 2013 talousarviokirjan taulukon pohjalta toteutumat ja poikkeamat))

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset		1,6	1,4	-0,2
Määräaikaiset		0,0	2,7	2,7
Yhteensä		1,6	4,1	2,5

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN (Vuoden 2013 talousarviossa asetetut strategiset tavoitteet sekä niiden toteutuma 2013)

Strategian toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Hoito- ja hoivapalvelut: vanhustenhoidon avohoitopainotteisuus	Vähentää laitoshoidtoa	Toteutuneet hoitopäivät	Sosiaalihuollon yksiköt TA 24 455 hp Tot 24198 hp Tot % 98 Terveyskeskus v-os TA 15 211 hp Tot 17 145 hp Tot % 112,7

Päivystyspainotteisen vastaanottotoiminnan purkaminen	Vähentää yhteispäivystyksen käyttöä, lisätä ajanvarausvastaanoton käyttöä	Toteutuneet käynnit	Yhteispäivystys TA 23 241 Tot 18 955 Tot% 81,6 Ajanvaraus TA 63 762 tot 48 682 Tot % 72,3
Psykiatrian avohoitopainotteisuus	Sairaansijojen vähentäminen ja avohoidon lisääminen	Toteutuneet hoitopäivät ja avohoitokäynnit	TA 4270 hp TOT 3514 Tot % 82,3 Käynnit TA 23 850 Tot 22 578 Tot % 94,7

Hyvinvointisuunnitelman toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Hyvinvointisuunnitelman laatiminen alkaa v. 2014			

5. TULOSALUEKOHTAINEN TIIVIS SANALLINEN KATSAUS

Pakolaisten vastaanotto ja kotouttaminen

Ensimmäinen ryhmä afgaanipakolaisia tuli Iranista kuntiin tammikuussa 2013. Iisalmeen saapui 21, Lapinlahdelle 8 ja Sonkajärvelle 9 henkilöä. Toinen 45 henkilön pakolaisryhmä saapui 17.9 - 4.11 välisenä aikana. Vuoden 2013 lopussa oli pakolaisia Iisalmissa 40. Yhteysjohtaja vastaa pakolaisasioista kaupungin organisaatiossa sekä koordinoi kuntien yhteistyötä.

Euroopan pakolaisrahaston rahoittama 1,5-vuotinen Uusi Koti –hanke käynnistyi 1.1.2013. Hankkeen tavoitteena on luoda Iisalmele, Lapinlahdelle ja Sonkajärvelle yhteinen toimintamalli kiintiöpakolaisten vastaanottoon sekä käynnistää pakolaisten kotouttaminen. Pakolaiskoordinaattorin ja pakolaisohjaajan palkkaukseen sekä matkakorvauksiin saadaan hankkeen kautta 50 % rahoitus. Uusi Koti -hanke on tehnyt yhteistyötä OPM:n rahoittaman ja vapaa-aikatoimen hallinnoiman maahanmuuttajien liikuntahankkeen kanssa.

Vuonna 2013 Iisalmen kaupungille aiheutui tuloja kiintiöpakolaisten vastaanotosta yhteensä noin 567.000 euroa. Menoja pakolaisten vastaanottotoiminnasta syntyi noin 517.000 euroa. Näihin sisältyvät ELY- keskuksen kaupungille korvaamat laskennalliset korvaukset 1.1. -31.12. väliseltä ajalta n. 57 400 €, sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannukset n. 51 900 €, toimeentulotukimenot n. 107 000 € ja korvaus tulkin käytöstä n. 274 000 €. Tämän lisäksi pakolaisista tulee kuten muistakin kuntalaisista asukaskohtainen yleinen valtionosuus ja peruskoulutuksessa olevista korotettu valtionosuus. Sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannukset ja toimeentulotukimenot sisältyvät SOTE kuntayhtymän lopulliseen laskutukseen.

Pakolaisten kotoutuminen on edistynyt hyvin eri toimijoiden välisenä verkostoyhteistyönä. Vapaaehtoisten työpanos on ollut suuri. Pakolaiset ovat päivähoitossa tai peruskoulussa tai TE toimiston järjestämässä kotouttamiskoulutuksessa.

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Iisalmen kaupungin talousarviossa on varattu SOTE -kuntayhtymän palvelujen ostoon 68,2 milj. €, josta KYS maksuosuuteen 13,9 milj. €. SOTE maksuosuuteen on myönnetty lisämäärärahaa 1, 842 milj. €. Lisämäärärahan jälkeen SOTE maksuosuuteen on varattu 70,1 milj. €.

SOTE kuntayhtymän tilinpäätöksessä Iisalmen maksuosuus on 70,1 milj. € ja lisälaskutus on 332 000 €. Suurimmat poikkeamat palvelusopimukseen ovat hoito- ja hoivapalveluissa, joissa kasvu oli 4,7 % ja perhepalveluissa, joissa kasvu oli 6,3 %.

TULOSALUE: HENKILÖSTÖTOIMI

Tilivelvollinen: henkilöstöpäällikkö Sinikka Laatikainen

1. TALOUS

Talous	Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	446	0	446	513	-67
Toimintakulut	-923	13	-910	-934	24
Netto (toimintakate)	-477	13	-465	-421	-43
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0	0
Laskennalliset erät	-11	0	-11	-11	0

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT (Vuoden 2013 talousarviossa asetetut tavoitteet sekä niiden toteutuma 2013 ja poikkeama)

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Vakituisen henkilökunnan määrä	875	886	869	17
Maksetut palkat kpl	21 149	22 000	21 079	921
Taloudellisuustavoitteet				
Henkilöstöhallinto (sisältää palkkalaskenta) kulut €/palkansaaja (brutto)		348	341	7
Vaikuttavuustavoitteet				
Työpaikkaruokailu: ateria omakustannushinta (sis. alv)		5,05		
Laatutavoitteet				
Palkkalaskelmien oikeellisuus, virhe % < 2 %				
Henkilökunnan työkyky ja –motivaatio säilyy vähintään entisellä tasolla				

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Taloudellisuustavoitteet				
Vaikuttavuustavoitteet				
Laatutavoitteet				

3. HENKILÖSTÖ (Vuoden 2013 talousarviokirjan taulukon pohjalta toteutumat ja poikkeamat)

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset	8	8	8	0
Määräaikaiset				
Yhteensä	8	8	8	0
Luvut sisältävät työsuojelupäällikön (osa-aikainen 60 %) sekä päätoimisen pääluottamusmies/työsuojeluvaltuutetun.				

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN (Vuoden 2013 talousarviossa asetetut strategiset tavoitteet sekä niiden toteutuma 2013)

Strategian toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Tehtäväkuvat ajan tasalla ja kehityskeskustelujen käymistä terävöitetään	Tehtäväkuvat ja kehityskeskustelut viedään Populus-palkkajärjestelmään	Seurantaraaportit palkkausjärjestelmästä, henkilöstökysely	Toteutunut
Palkkausjärjestelmiä kehitetään	Otetaan käyttöön uudet palkkausjärjestelmät johdon ja kvtes-henkilöstön osalta	Seuranta	Toteutunut
Henkilöstön ammattitaitoa ylläpidetään ja täydennetään	Perehdyttämisooppaan jalkauttaminen Aloitetaan koulutustietojen seuranta populus-palkkajärjestelmässä	Seuranta ja raportointi (koulutuksia seurataan henkilötasolla)	Populuksen koulutusosio otettu käyttöön Perehdyttämissuunnitelma ja tarkistuslista ovat käytössä
Työkyvyn ylläpitäminen, työhyvinvointipalvelujen kehittäminen	Aktiivisen tuen toimintamallin käytön tehostaminen, ikäohjelman tekeminen, yhteistyön tiivistäminen työterveyshuollon ja Kevan kanssa	Sairauspoissaolojen määrän seuranta, henkilöstökysely	Sairauspoissaolojen määrä laski lähes päivällä, ollen 16,2 kpv/htv Henkilöstökyselyn mukaan tavoitteet ovat toteutuneet melko hyvin

Hyvinvointisuunnitelman toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma

5. TULOSALUEKOHTAINEN TIIVIS SANALLINEN KATSAUS

Vakituisen henkilöstön määrä säilyi lähes ennallaan, Vuoden aikana ei ollut mitään sellaisia isoja organisaatiomuutoksia, jotka olisivat vaikuttaneet henkilöstön määrään. Vuoden 2012-2013 palkkaratkaisu nosti henkilöstön palkkoja 1.2.2013 alkaen yleiskorotuksella ja paikallisella järjestelyerällä sopimuslata riippuen niin, että kustannusvaikutus vuodelle 2013 oli keskimäärin 1,89 %.

Työterveyshuollon arvion mukaan yhteydenotot työterveyshuoltoon ovat lisääntyneet Aktiivisen tuen toimintamallin käyttöön oton jälkeen ja yhteistyö on tiivistynyt. Toimintaa on terävöittänyt myös Populus-palkkajärjestelmään liitetty poissaolohälytystoiminto, joka helpottaa esimiesten tekemää poissaolojen seurantaa ja pakottaa esimiehiä reagoimaan sairauspoissaoloihin ja miettimään toimenpiteitä henkilöstön työkyvyn ylläpitämiseksi ja edistämiseksi.

Työterveyshuollon toimintasuunnitelma päivitettiin ja siinä samalla rajattiin joitakin palveluja pois sopimuksen piiristä. Tällä pyritään suuntaamaan työterveyshuollon resursseja enemmän ennaltaehkäisevään toimintaan. Työterveyshuollon kustannukset kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna huomattavasti, noin 70 000 euroa.

Sairauspoissaolojen lievä vähentyminen johtui lähinnä maatalouslomittajien sairauspoissaolojen

vähentymisestä.

Keväällä otettiin käyttöön uusittu yhteistyöryhmän hyväksymä henkilöstöhallinnon, työterveyshuollon ja työsuojelun yhteistyönä tekemä päihdeohjelma sekä uusi perehdyttämisohjeistus lomakkeineen.

Kelalta saatiin hyväksyvä päätös toisen Tyk-kuntoutuksen järjestämiseksi. Päätettiin työterveyshuollon kanssa aloittaa Tyk-kuntoutuksessa käyneiden jatkoseuranta, koska sellaista ei kuntoutuksen toteuttajan toimesta järjestetä.

Tammikuussa nimettiin työryhmä tekemään ikäohjelmaa, Suunnitteluvaihe saatiin valmiiksi kesäkuussa ja työyksikötason suunnittelu aloitettiin elokuussa. Ikäohjelman on tarkoitus olla valmis vuoden 2014 aikana.

Helmikuun alussa otettiin käyttöön uudet työnvaativuuden arviointijärjestelmät johtoryhmän ja KVTES:n piiriin kuuluvan henkilöstön osalta ja elokuussa luokanopettajien osalta.

Tehtäväkuvat vietiin palkkausjärjestelmään KVTES:n ja OVTES:n piiriin kuuluvan henkilöstön osalta.

Huhtikuun alusta TS- ja TTES-sopimuksen henkilöstö- ja palkkaussasiat siirtyivät henkilöstöhallinnon vastuulle, joten ko. ryhmien osalta työnvaativuuden arviointi ja tehtäväkuvat viedään Populukseen myöhemmin.

Uusina HR-toiminnallisuuksina otettiin käyttöön vuoden alussa tehtäväkuvien lisäksi populuksen kehityskeskustelu-osio ja loppuvuodesta koulutustenhallinta-osio, jolla koulutuksia voidaan seurata henkilötasolla uuden lainsäädännön mukaisesti.

Esimiestyön kehittämistä jatkettiin koulutuksilla ja pitämällä koko päivän kestävä esimiespäivä keväällä ja esimiesinfo joulukuussa, joissa käytiin läpi ajankohtaisia yhteisiä asioita ja toimintatapoja.

Kaupunginhallituksessa hyväksyttiin kesäkuussa uudet ohjeet vuosilomien pitämiseen. Syy uuden ohjeistuksen tekemiseen oli lomapalkkavelan huomattava kasvu ja sen vaikutus kaupungin tulokseen vuodelta 2012.

Uusi tasa-arvosuunnitelma vuosille 2013 – 2015 hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 1.7.2013.

Heinäkuussa nimettiin talous- ja henkilöstöhallinnon ohjelmien osalta seudulliset masterpääkäyttäjät kehittämään ohjelmistoja ja yhteistyötä Ylä-Savon kuntien kesken.

Marraskuussa toteutettiin laaja uudenmuotoinen henkilöstökysely, vastausprosentti oli 55,3 %, nousua edelliseen kyselyyn 5,3 prosenttiyksikköä. Kyselyn tulosten perusteella palvelukeskuksissa tehdään omat kehittämisohjelmat sekä koko kaupungin tasolla muita yhteisiä kehittämistoimenpiteitä tuloksiin perustuen.

TULOSALUE: TYÖLLISYYDENHOITO

Tilivelvollinen: Hallintojohtaja Esa Laukkanen

1. TALOUS

Talous	Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	277	0	277	381	-105
Toimintakulut	-1 150	0	-1 150	-1 250	100
Netto (toimintakate)	-873	0	-873	-868	-5
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0	0
Laskennalliset erät	-14	0	-14	-14	0

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT (Vuoden 2013 talousarviossa asetetut tavoitteet sekä niiden toteutuma 2013 ja poikkeama)

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Taloudellisuustavoitteet				
Vaikuttavuustavoitteet				
Laatutavoitteet				

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Taloudellisuustavoitteet				
Vaikuttavuustavoitteet				
Laatutavoitteet				

3. HENKILÖSTÖ

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset				
Määräaikaiset				
Yhteensä				

Tukityöllistämisasiointia hoidetaan SOTE kuntayhtymän työllisyysasiainsihteerin kautta, ei henkilöstöä kaupungin palveluksessa.

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN**Strategian toteutuminen vuonna 2013**

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma

Hyvinvointisuunnitelman toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma

5. TULOSALUEKOHTAINEN TIIVIS SANALLINEN KATSAUS

Kaupungin omiin työllistämiskohteisiin on palkattu ensisijaisesti 500 pv työttömyyspäivärahaa saaneita. Palkkatuen lisätuet hoidettu Ylä-Savon SOTE kuntayhtymässä.

Työllisyydenhoidon kustannuspaikalta 1851 työllistettiin keskimäärin 28 henkilöä. Määrärahaa siirrettiin erityistyöllistämisen kustannuspaikalta 1853 60000 €.

Pääasiallisesti työllistettiin 500 pv:ää työttömänä olleita.

Nuorten kesätyötoiminnasta kesätyötukea myönnettiin 246 nuoren palkkaukseen ja 60 nuorta palkattiin Tvist-jaksolle.

TULOSALUE: LOMATOIMI

Tilivelvollinen: Iomatoimenjohtaja Pirkko Eskelinen

1. TALOUS

Talous	Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	15 302	0	15 302	14 218	1 084
Toimintakulut	-14 922	0	-14 922	-13 878	- 1 044
Netto (toimintakate)	380	0	380	339	40
Suunnitelmapoistot					
Laskennalliset erät	-183	0	-183	-183	0

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT (Vuoden 2013 talousarviossa asetetut tavoitteet sekä niiden toteutuma 2013 ja poikkeama)

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
• lomitettavat päivät	64 175	64 000	59 866	- 4 134
• lomaan oikeutetut maat.yritt	1 232	1 210	1 188	- 22
Taloudellisuustavoitteet				
• €/lomituspäivä (brutto)				
• €/lomituspäivä (netto)				
Vaikuttavuustavoitteet				
• lain mukaiset lomituspäivät saadaan toteutettua, siirretyt vuosilomapäivät vähenevät	1 916	2 000	1 156	- 844
Laatutavoitteet				
Tuotetaan asiakaslähtöisiä, luotettavia, laadukkaita ja taloudellisia lomituspalveluja. Henkilöstön asiantuntemus ja palvelujen toimintavarmuus				
• asiakastytyväisyys yleisarvosana		4	4	

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Taloudellisuustavoitteet				
Vaikuttavuustavoitteet				
Laatutavoitteet				

3. HENKILÖSTÖ (Vuoden 2013 talousarviokirjan taulukon pohjalta toteutumat ja poikkeamat)

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset, maat.lomittajat	206	206	194	- 12
Määräaikaiset	25	30	26	- 4
Hallinto	14	14	14	0
Yhteensä	245	250	234	- 16
Lisäksi tilapäiset, määräaikaiset maatalouslomittajat				
Kunnallisessa lomituksessa 13,6 % lomitetuista päivistä on ostettu ostopalveluyrittäjiltä				

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN (Vuoden 2013 talousarviossa asetetut strategiset tavoitteet sekä niiden toteutuma 2013)

Strategian toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Palvelusuunnitelmien toteutus maataloille	260 maatilaa	100 %	100 %

Hyvinvointisuunnitelman toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Työhyvinvointi; työvuorosuunnittelu	Työajan tehokas käyttö	Lomitettut päivät	Lomituspäivät vähenivät
Tilakartoitukset, työsuojelun tehostaminen	Työtapaturmien väheneminen	Sairauspoissaolot	Ei toteutunut, työtapaturmat eivät vähentyneet

5. TULOSALUEKOHTAINEN TIIVIS SANALLINEN KATSAUS

Lomituspalveluja tuotettiin maatalousyrittäjille seuraavasti:
 Kunnallisessa lomituksessa oli 94,3 % tiloista (1126 yrittäjää)
 - lomitukset omana työnä 86,4 %
 - ostopalveluyrittäjien lomittamana 13,6 %
 Itsejärjestetyssä lomituksessa oli 5,7 % tiloista (62 yrittäjää)

Vuoden 2013 alusta voimaan tulleet Lomituspalvelulain muutokset säästöjen saamiseksi tehosivat hyvin. Lomituspäivän keskimääräinen pituus lyheni ja lomituspäivän hinnannousu taittui. Lomittajien työpäivien määrä väheni ennakoitua enemmän, mikä osittain johtui samanaikaisten lomien pitovelvollisuuden laajenemisesta ja sijaisapumaksun korotuksesta.

Maataloille vuoden 2013 loppuun mennessä määrätyt palvelusuunnitelmat saatiin tehdyiksi kaikille tiloille.

TULOSALUE: YLÄ-SAVON MAASEUTUPALVELUT
Tilivelvollinen: maaseutujohtaja Eero Pulkkinen

1. TALOUS

Talous	Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	342	0	342	313	29
Toimintakulut	-453	0	-453	-415	-38
Netto (toimintakate)	-111	0	-111	-102	-9
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0	0
Laskennalliset erät	-6	0	-6	-6	0

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT (Vuoden 2013 talousarviossa asetetut tavoitteet sekä niiden toteutuma 2013 ja poikkeama)

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Taloudellisuustavoitteet				
- nettomenot €/tukea hakenut tila	327	347	327	43
Vaikuttavuustavoitteet				
Laatutavoitteet				

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Taloudellisuustavoitteet				
Vaikuttavuustavoitteet				
- aktiivitalat	1 220	1 190	1 197	7
- viljelty peltoala ha	46 737	47 000	46 764	-236
- sukupolvenvaihdoksi kpl	27	25	19	-6
Laatutavoitteet				
- asiakastyytyväisyys	4,5	hyvä (4)	4	0
- valitusten määrä, alle 0,2% tukipäätöksistä	0	>0,2 %	0	0,2
- tuet maksetaan maksuluvan tullessa ja oikeansuuruisuena, oikaisujen määrä alle 0,5 % maksetusta määrästä	0,18 %	0 >0,5 %	5 kpl myöhässä 0,01 %	5 0,49

3. HENKILÖSTÖ (Vuoden 2013 talousarviokirjan taulukon pohjalta toteutumat ja poikkeamat)

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset	7	7	7	0
Määräaikaiset	0,7	0,7	0,7	0
Yhteensä	7,7	7,7	7,7	0

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN (Vuoden 2013 talousarviossa asetetut strategiset tavoitteet sekä niiden toteutuma 2013)

Strategian toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Yrittäjyyden edistäminen	Hyödynnetään Maaseutuammattiin ry:n	Tapahtumien määrä Osallistuneet yläasteiden oppilaat	1 18
Maatilyrittäjien neuvonnan turvaaminen maaseutuhallinnon muutoksessa	Palveluun kuuluva neuvonta mm. kiintiökaupoissa ja pellon vuokrauksen jatkuu	Palvelu kysyntää vastaavasti	Palvelu kysyntää vastaavasti
Tilusjärjestelyt/asenteen muokkaaminen	Vieremän ja Sonkajärven hankkeiden kokemusten hyödyntäminen	Esiselvityshanke Lapinlahdella tai Iisalmissa	Ei toteutunut

Hyvinvointisuunnitelman toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma

5. TULOSALUEKOHTAINEN TIIVIS SANALLINEN KATSAUS

Maaseutuhallinto hoidettiin pääosin maksajavirastosopimuksen mukaisesti. Muutamia lieviä puutteita havaittiin, niiden osalta seurannan kehittämisellä pyritään poistamaan jatkossa vastaavat puutteet. Suoritetussa tarkastuksessa lopputuloksena oli maininta ”Tarkastuksessa ei todettu olennaista huomautettavaa”. Tukia maksettiin vuoden aikana 42,3 milj. euroa, josta EU:n maksuosuus oli 14 milj. euroa.

Hukkakauratarkkailuun tuli uusia tiloja 6 kpl, joista 5 Lapinlahdelta ja 1 Vieremältä. Tarkkailussa oleva peltopinta-ala oli 1 157 ha, joka on 2,5 % peltoalasta. Satovahinkoja ei juuri ilmoitettu, hakemuksia tuli 2 ja ilmoituksia 23. Petoeläinvahinkoja ei ilmoitettu yhtään.

Alueen 430 maitotilyrittäjää tuottivat maitoa 107,3 milj. litraa, joka oli 1,6 % edellistä vuotta enemmän. Naudanlihaa alueen yrittäjät tuottivat 2,9 milj. kiloa ja sianlihaa 2 milj. kiloa. Naudanlihan osalta muutosta edelliseen vuoteen ei juuri ollut, mutta sianlihan tuotanto väheni 7 %. Tätä selittää alan huono kannattavuus.

Vaikuttavuustavoitteissa oleva sukupolvenvaihdosten määrä ei vuositasona yltänyt tavoitteeseen, mutta kolmen edellisen vuoden keskiarvo (24) on melkein tavoitteessa. Kehittämisrahasta jäi käyttämättä n. 16 700 euroa. Tilusjärjestelyjen osalta ei ollut resursseja tehdä aktiivista edistämistyötä. Alueen yläasteille markkinoitu ylä-asteiden oppilaiden vierailumahdollisuus ei tuottanut yhteydenottoja kuin yhden Lapinlahdelta. Näiden lisäksi käytettiin 5 päiväkotiryhmää (2 Iisalimesta, 2 Sonkajärveltä ja 1 Vieremältä) tutustumassa maaseutuyritykseen, mukana oli 144 esikoululaista tai muuta lasta.

Sivistyspalvelukeskus/ koulutuslautakunta
PALVELUSUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Palvelu	Ennuste	Oma osuus	Ostot 2013	Hankinta-paikka	Hankin-tatapa	Toteuma
Päivähoito	tarve kasvaa	74 %	26 % lapsista	Yksityiset päiväkodit ja perhepäivähoitajat	Yksityisen hoidon tuki ja kuntalisä	22 %
Perusopetus	tarve ennallaan	98,03 %	1,97 % €:sta	muut kunnat (sijoitettujen lasten opetus)	muut kunnat/ kotikuntakorvaukset	2,33 %
- pienryhmät	tarve kasvaa	100 %				100 %
- maahanmuuttaja opetus	tarve kasvaa	100 %				100 %
- keskitetty erityisopetus	tarve vähenee alueellista misen myötä	99,83 %	0,17 % €:sta	valtion erityiskoulut, sairaalakoulut	sopimus/laskutus	0,43 %
Lukiokoulutus						
- päivälukio	opetuksen määrä vähenee	95 %	5 % kurssisuoritteista	ISOVerstas, MAHIS-oppilaitokset	sopimus/laskutus	Toteutui, lukiokoulutuksen kurssisuoritteista 6,1 % ostoina
- aikuislukio		90 %	10 % kurssisuoritteista	ISOVerstas	sopimus/laskutus	
Ruokapalvelut	tarve ennallaan	96 %	4 % €:sta	Coor Service	Ostopalvelu	Ostot 2,6 %
Siivouspalvelut	tarve ennallaan	60 %	40 % €:sta	Coor Service	Ostopalvelu	Toteutui

TULOSALUE: LASTEN PÄIVÄHOITO JA ESIOPETUS
Tilivelvollinen: Päivähoidon johtaja Sinikka Hyvärinen

1. TALOUS

Talous	Alku-per. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	1 194	0	1 194	1 099	94
Toimintakulut	- 12 668	- 8	- 12 676	- 12 503	- 173
Netto (toimintakate)	- 11 474	- 8	- 11 482	- 11 404	- 78
Suunnitelmapoistot	- 32	0	- 32	- 27	- 5
Laskennalliset erät	- 387	0	- 387	- 387	0

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Hoitopäivien lkm yhteensä, joista	102 553	119 000	99 998	- 19 002
¹⁾ Kokopäivähoidon hoitopäivien lkm	80 323	94 000	71 829	-22 171
Osapäivähoidon hoitopäivien lkm	22 230	25 000	19 817	-5 183
Tuntiperusteisten hoitopäivien lkm			8 352	
²⁾ Päiväkotihoidon hoitopäivät	74 605	84 000	76 333	-7 467
Perhepäivähoidon hoitopäivät	27 948	35 000	23 665	-11 335
Esiopetuspäivien lkm	29 914	32 000	29 576	-2 424
Taloudellisuustavoitteet				
€/päiväkodin hoitopäivä (brutto)	70,91	64,15	72,13	7,98
€/perhepäivähoidon hoitopäivä (brutto)	78,75	67,62	90,98	23,36
Vaikuttavuustavoitteet				
Ikäluokasta 1-6 v lapsia päivähoidossa %		65,00	72,89	7,89

Laatutavoitteet:

Päivähoitopaikkoja tarjotaan perheiden tarpeita vastaavasti

Toteuma 96 %. Osalle perheistä ei ole voitu tarjota hoitopaikkaa heidän haluamastaan päivähoitoyksiköstä.

Henkilöstöllä on selkeät tehtäväkuvat ja vastuut

Henkilöstö on sijoitettu tva-luokkiin ja palkat maksettu 1.12.2013 alkaen niiden mukaisesti.

Henkilöstön määrä, rakenne ja osaaminen vastaavat kunkin yksikön toiminnan tarpeita ja noudattavat lain ja asetuksen säännöksiä

Toteutui.

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
• Itse tuotetut hoitopäivät	102 553	126 000	99 998	- 26 002
• Ostetut hoitopäivät	538	500	903	403
Päiväkotihoito, yhteensä, joista	478	507	490	-17
• Lapsia kokopäivähoidossa	337	330	373	43
- joista alle 2 v	69	70	106	36
- joista tuntiperusteisessa päivähoidossa			133	
• Lapsia osapäivähoidossa	141 ⁽¹⁾	177 ⁽¹⁾	117 ⁽¹⁾	- 60
- joista alle 2 v	2	7	5	- 2
Perhepäivähoito, yhteensä, joista	208	194	170	- 24
• Lapsia kokopäivähoidossa	205	190	163	- 27
- joista alle 2 v	50	80	64	-16
• Lapsia osapäivähoidossa	3	4	7	3
- joista alle 2 v	1	1	3	2
• Lapsia koululaisten iltapäivätoiminnassa	150	160	140	-20
• Koul. ip-toiminnan läsnäolotuntien lukumäärä	9 200	9 200	7 760	-1 440
• Lastenhoidon tuen piiriin kuuluvien lasten määrä	360	390	418	28
• Leikkikerhon lasten lukumäärä	25	40	35	-5
• Esiopetuksen oppilaiden lukumäärä	225	220	232	12

⁽¹⁾ mukana esioppilaiden iltapäivät

Laatutavoitteet:

Vanhempainillat kaikissa yksiköissä vähintään 1/vuosi

Toteutuu päiväkodeissa 100 %. Perhepäivähoidossa vanhempainiltoja on ollut syksyllä 3kpl.

Keskustelut vanhempien kanssa vähintään 1/vuosi

Toteutuu 100 % koko päivähoidossa.

Henkilöstön koulutus on suunnitelmallista

Osaamisen arviointi on toteutettu ja alustava koulutussuunnitelma sen pohjalta laadittu.

3. HENKILÖSTÖ

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset	203	210	204	- 6
Määräaikaiset		6	3	- 3
Yhteensä	203	216	207	- 9

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Strategian toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Laadukkaat ja ajanmukaiset oppimisympäristöt ml. terveelliset koulurakennukset ja päiväkodit	Päiväkoteja korjataan/remontoidaan suunnitelmien/tarpeen mukaisesti. Uuden päiväkodin suunnittelua jatketaan ja rakentaminen aloitetaan.	Kuntotarkastukset vuosittain	Kuntotarkastukset on suoritettu ja päiväkoteja on korjattu ja remontoitu tarpeen mukaan. Keskustan päiväkotisiirto syyskuussa evakkoon Raatihuonelle päiväkodin tiloissa toteutettavan sisäilmatutkimuksen vuoksi. Päiväkotisiirron rakentaminen on edennyt hyvää vauhtia ja on aikataulussa.
Pätevien ja osaavien opettajien rekrytointiin panostaminen	Lastentarhanopettajien tehtäviin (vakinaisiin ja sijaisuuksiin) saadaan riittävä määrä esiopetuspätevyyden omaavaa henkilöstöä Luodaan sijaisrekisteri yhteiskäyttöä varten (tavoite lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa)	Pätevien/epäpätevien työntekijöiden määrä	Vakinaisiin tehtäviin ja pitempiaikaisiin sijaisuuksiin on saatu koulutettua henkilökuntaa. Lyhyisiin sijaisuuksiin ja esiopetukseen jouduttu palkkaamaan myös epäpäteviä sijaisia. 40 eripituista sijaisuutta, 8 epäpätevää. Kuntarekry on otettu vähitellen käyttöön sijaishankinnoissa
Varhaiskasvatuksessa on tarjolla vaihtoehtoja	Kokopäivähoidon rinnalle lisätään varhaiskasvatuksen kerhotoimintaa	Erilaisten vaihtoehtojen määrä suhteessa kokonaisuuteen	Kokopäivähoidon rinnalle on lisätty varhaiskasvatuksen kerhotoimintaa kahdella kerholla. Kerhoja on toiminnassa 4.
Laadukkaat päivähoitopalvelut vastaamaan lasten ja perheiden tarpeisiin	Varhaiskasvatukseen laaditaan systemaattinen laadunarviointijärjestelmä Asiakaspalautejärjestelmä liitetään osaksi laadunhallintaa.	Asiakaspalautteet liitettynä laadunarviointiin	Varhaiskasvatuksen laatu-käsikirja valmistui keväällä ja sen pohjalta tehtiin nettipohjainen asiakas – ja henkilöstökysely huhtikuussa 2013. Tulokset ovat yksiköiden käytössä.

Hyvinvointisuunnitelman toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Riittävän aikainen puuttuminen lasten ja perheiden ongelmiin toteutuu	Varhaisen tuen moniammatillinen verkosto toimii suunnitelmallisesti	Alle kouluikäisten huostaan otettujen määrä	Yhteistyötä sosiaalityön ja lastenneuvolan kanssa on lisätty. Alle kouluikäisiä huostaan otettuja 1.

5. TULOSALUEKOHTAINEN TIIVIS SANALLINEN KATSAUS

Päivähoitopaikkoja on pystytty tarjoamaan pääsääntöisesti perheiden tarpeita vastaavasti. Päiväkotien alle 3-vuotiaiden ryhmiin (Heinäkelkka, Varpula) on lisätty henkilökuntaa ja näin on saatu lisää hoitopaikkoja pienille. Pienten lisääntyneeseen hoitopaikkojen tarpeeseen päiväkodeissa on vaikuttanut perhepäivähoitajien väheneminen eläköitymisen ja pitkien sairauslomien vuoksi.

Lapsia, joilla ei ole päivähoidon tarvetta vanhempien työssäkäynnin tai opiskelun vuoksi, on ohjattu varhaiskasvatuksen kerhotoimintaan. Uusi leikkikerho aloitti elokuussa eteläisellä alueella. Toimintapaikkoina ovat Lippuniemen seurakuntakoti ja Lippuniemen asukas yhdistyksen tila Lipetti.

Malminrannan ja Paloisten päiväkodeissa otettiin elokuussa käyttöön tuntiperusteinen päivähoitomaksu. Osaviikkolasten hoitomaksuluokkia muutettiin myös elokusta alkaen. Osaviikkolasten määrä on lisääntynyt 32 lapsella edelliseen vuoteen verrattuna. Tämä vaikuttaa hoitopäiväkertymään.

Esiopetusta on tarjottu kaikissa päiväkodeissa (myös yksityisissä), Kilpijärven, Hernejärven ja Kangaslammin erillisryhmissä sekä Partalan yhdysluokassa.

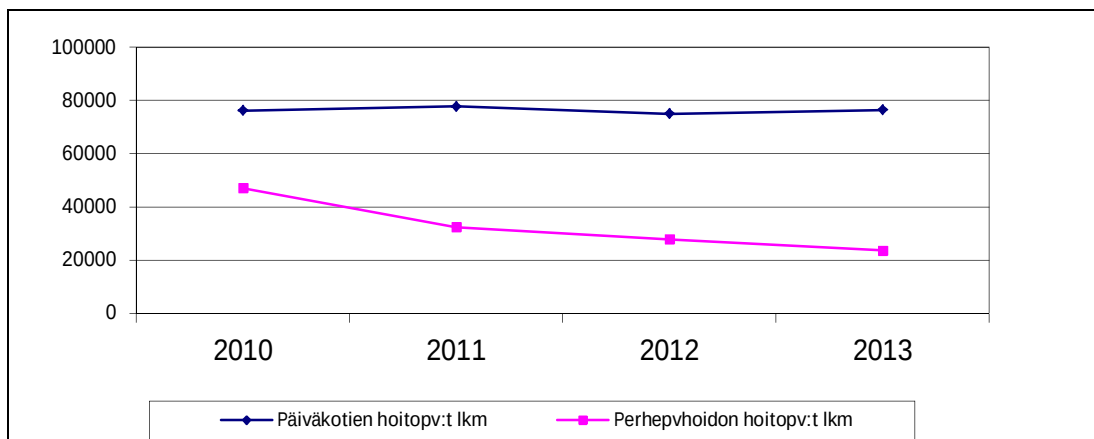
Seutukunnallista yhteistyötä Ylä-Savon kuntien päivähoitovastaavien jatkettiin säännöllisten tapaamisten muodossa.

Yksityisistä päiväkodeista Vekaramäen päiväkoti lopetti toimintansa 9.12.2013.

Hoitopäivämaksuja kertyi n. 180 000 euroa arvioitua vähemmän. Vastaavasti henkilöstömenot alittuivat 210 000 eurolla, joten toimintakate jäi kuitenkin ylijäämäiseksi 78 000 euroa.

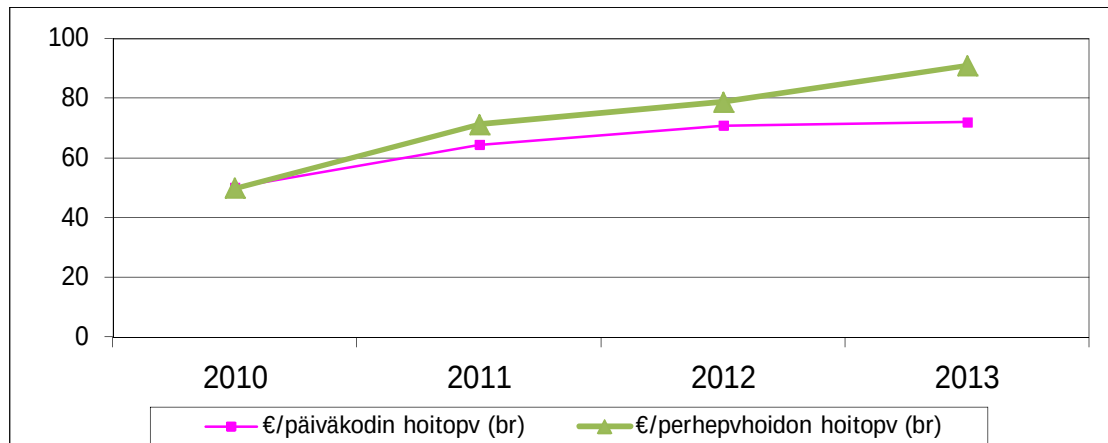
Lasten päivähoito

Vuosi	2010	2011	2012	2013
Päiväkotien hoitopv:t lkm	76 304	77 893	75 143	76 533
Perhepvhoidon hoitopv:t lkm	47 187	32 513	27 948	23 665

Kustannuskehitys

Vuosi	2010	2011	2012	2013
€/päiväkodin hoitopv (br)	50,23	64,43	70,91	72,13
€/perhepvhoidon hoitopv (br)	49,85	71,25	78,75	90,98

TULOSALUE: PERUSOPETUS

Tilivelvollinen: Sivistystoimenjohtaja Kirsi-Tiina Ikonen

1. TALOUS

Talous	Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	303	218	521	613	- 92
Toimintakulut	- 17 446	-245	- 17 691	-17 204	- 486
Netto (toimintakate)	- 17 143	-27	-17 170	- 16 591	- 578
Suunnitelmapoistot	- 323	0	- 323	- 312	- 11
Laskennalliset erät	159	0	159	159	0

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
* Opetustuntien määrä	143 510	143 819	138 537	- 5 282
* Oppilasmäärä (lk ka)	2 040	2 030	2 037	7
Taloudellisuustavoitteet				
* €/opetustunti (netto)	113,46	114,09	114,55	0,46
* € /oppilas (netto)	7 981	8 083	7 790	-293

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
* Tuntikehyksen määrä (20.9.)	3 872	3 896	3 866	- 30
* Tuntikehys/ oppilas	1,91	1,92	1,90	-0,02
* Kuljetettavien oppilaiden määrä	561	591	615	24
Vaikuttavuustavoitteet				
* Päätötdistuksen saaneet %		100	100	0

3. HENKILÖSTÖ

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset	186	189	186	-3
Määräaikaiset	5	6	8	2
Yhteensä	191	195	194	1

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Strategian toteutuminen vuonna 2013

Koulutuksen laatu

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Laadukkaat ja ajanmukaiset oppimisympäristöt ml. terveelliset koulurakennukset ja päiväkodit	Kangaslammin/Kauppi-Heikin koulun peruskorjauksen suunnittelu alkaa	Suunnitelmien eteneminen	Koulujen kuntokartoitukset tehty. Kangaslammin koulun hanketyöryhmä on nimetty.
Pätevien ja osaavien opettajien rekrytointiin panostaminen	Kaikki tehtävät ml. pidemmät sijaisuudet saadaan täytettyä kelpoisella henkilöstöllä	Opettajien kelpoisuudet/henkilöstökertomus	Kaikki tehtävät ml. pidemmät sijaisuudet on saatu täytettyä kelpoisella henkilöstöllä.
Koulutilojen yhteiskäytön kehittäminen	Yhteistyötä nuorisotoimen ja vapaa-aikatoimen kanssa lisätään	Iltaikäytötunnit	Kouluilla on ollut vapaa-aikatoimen kanssa yhteistyössä järjestettyjä kerhoja.

Syrjäytymisen ehkäiseminen

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Kehitetään joustavia oppimispolkuja	Kehitetään moniammatillista yhteistyötä jopotoiminnassa	Yhteistyökumppaneiden määrä	Yhteistyökumppaneita 13. Nuorisotyö, Kehypaja, Seurakunta, Sakky, Tatuhanke, Savonia AMK, Sote, koulukuraattori, Poliisi, YSAO, Tatuhanke, Etsivä nuorisotyö
Vahvistetaan nuorten koulutustakuuajattelua	Kaikki 9.luokkalaiset saavat jatko-opiskelupaikan	Ilman koulutuspaikkaa jääneiden määrä	Kaikki päättöluokkalaiset saivat opiskelupaikan tai sijoituivat muuten. Ammatillisen ja lukio-koulutuksen lisäksi oppilaita sijoittui seuraavasti: ammattistartti/ura tai perusopetuksen lisäopetus tai oppisopimus.

Kansainvälisyys ja yrittäjäkasvatus

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Peruskoululaisten perehdyttäminen kärkitoimialoihin/koulujen ja elinkeinoelämän yhteistyö.	Oppilaat osallistuvat alueella järjestettävälle messuille ja muihin yrittäjyyttä tukeviin tapahtumiin.	Osallistuttavien tapahtumien määrä ja oppilasmäärät	Tapahtumia 9, osallistujia 681. TET-rekry-messut 8.-9. lk, Kuopion 2. asteen oppilaitosten avoimet ovet 9 lk), Matkalippu tulevaisuuteen projekti rahankäytöstä, työelämän pelisääntöistä, suvaitsevaisuudesta ja hyvistä tavoista sekä päätös palkitsemistilaisuus 9. TET-jaksot 8.-9 luokille ja 7. luokkien sis.tet, Verraton Venäjä –messut, Koulutusmessut, "Kasikurkistus" toisen asteen oppilaitoksiin, Tutustumiskäynnit Genelec, Ponsse, Timaco
Toteutetaan kotouttamista ja maahanmuuttajakoulutusta.	Lisätään resursseja maahanmuuttajataisten lasten opettamiseen.	Tuntimäärät.	Uusi maahanmuuttajaopettaja aloitti työnsä tammikuussa 2013. Tuntimäärä 24 vkt. Elokuussa aloitti työnsä S2-kielen opettaja.

Hyvinvointisuunnitelman toteutuminen vuonna 2013

Ongelmien ennaltaehkäiseminen ja varhainen tunnistaminen

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma 30.6.2013
Koulujen kerhotoimintaa kehitetään	Kerhojen määrä on vähintään edellisvuoden tasolla	Kerhojen määrä	Syksyllä toimi 68 kerhoa. Kerhojen määrä lisääntyi reippaasti edellisvuoteen verrattuna. Uutena toiminta-muotona KUVU (kulttuurien välinen vuorovaikutus) –kerhot, joihin houkuteltiin erityisesti maahanmuuttajataustaisia lapsia.
Turvataan opetus-, oppilashuolto ja opinto-ohjauksen palveluiden korkea laatu ja ammatti-henkilöstön saatavuus	Henkilöstön määrä on suositusten mukainen	Henkilöstön määrä ja kelpoisuus	Henkilöstön määrä on ollut suositusten mukainen.

5. TULOSALUEKOHTAINEN TIIVIS SANALLINEN KATSAUS

Perusopetuksen oppilasmäärän lasku on taittunut. Vuonna 2013 oppilaita oli syyskuun tilastointipäivänä yhteensä 2031, mikä on 10 oppilasta vähemmän kuin edellisenä syksynä. Lisäksi oli 9 valmistavan opetuksen oppilasta.

Iisalmi otti vastaan pakolaisia. Perheissä oli myös kouluikäisiä lapsia, joista 15 aloitti koulunkäyntinsä vuonna 2013. Heidän koulunkäynnin tukemiseen palkattiin heti vuoden alusta maahanmuuttajaopettaja ja 1.8. alkaen suomi toisena kielenä opettaja.

Oppilaita, joille on tehty erityisen tuen päätös, oli 129 kpl (6,4 %, 20.9.2013), joista 61 käy koulua Edvin Laineen koulun pienryhmissä (pr) ja loput 68 on integroitu yleisopetuksen luokkiin. 4 pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvaa oppilasta on saanut opetusta eri päiväkodeissa.

Koulu	Vuosiluokat	Oppilasmäärä v. 2013 ka
Edvin Laineen koulu	1-6 ja pr 0-9	236, josta pienryhmissä 59
Hernejärven koulu	1-6	67
Juhani Ahon koulu	7-9	519
Kangaslammin koulu	1-6	337
Kauppi-Heikin koulu	1-6	117
Kauppi-Heikin koulu	7-9	168
Kilpijärven koulu	1-6	160
Kirkonsalmen koulu	1-6	236
Partalan koulu	1-4	19 + 4 esioppilasta
Runnin koulu	1-6	43
Soinlahden koulu	1-6	65
Sourunsalon koulu	1-6	60

Luokkien oppilasmäärät eivät ole ylittäneet talousarviossa määriteltyjä laatutavoitteita. Perusopetusryhmien keskipitoisuus on ollut 1.-6. luokilla 18,25 oppilasta ja 7.-9. luokilla 20,94 oppilasta. (20.9.2013).

Perusopetuksen puolella oli käynnissä lukuisia hankkeita, joihin saatiin erityisavustuksia. Erityisavustuksia kohdentui koko vuodelle yhteensä 385 542 euroa.

Opettajatilanne säilyi hyvänä. Vuonna 2013 täytettiin vakinaisesti yksi lehtorin virka, seitsemän luokanopettajan virkaa ja kolme erityisopettajan virkaa. Myös määräaikaiset virat saatiin täytettyä kelpoisuuden omaavalla henkilöstöllä.

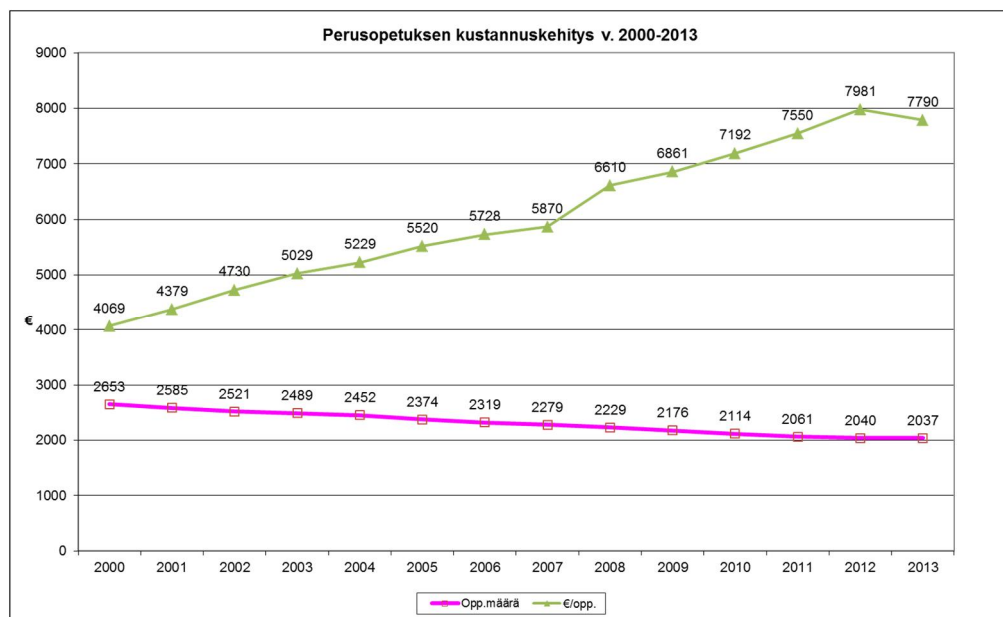
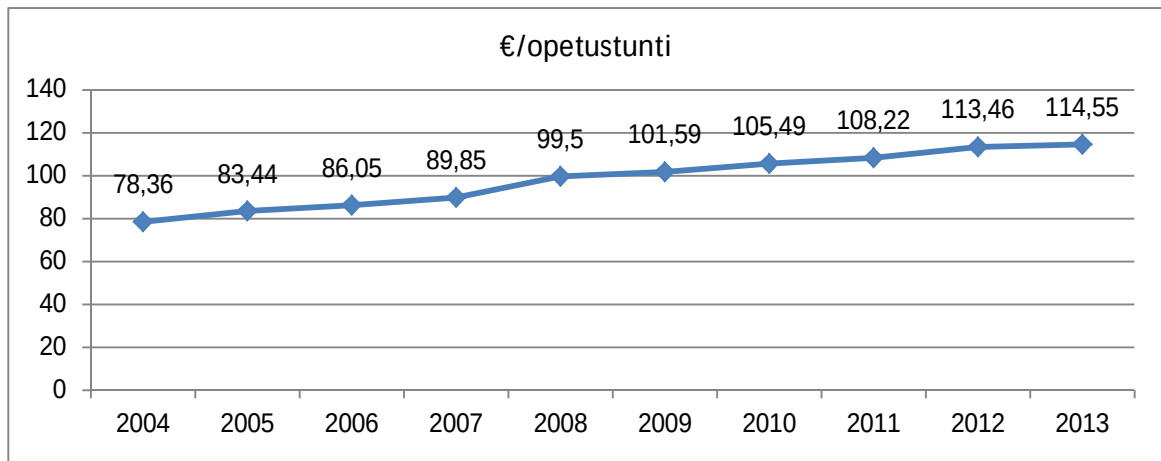
Vuonna 2013 päätoimista opetushenkilöstöä oli 152, joista 8 oli määräaikaisia, sekä 5 päätoimista rehtoria (1.8.2013). Vuoden lopussa perus- ja esiopetuksessa työskenteli 31 kouluavustajaa. Työllistämistuella palkattuja avustajia oli keskimäärin 8. Lisäksi kouluilla on ollut

työmarkkinatuella palkattuja avustajia sekä harjoittelijoita. Koulusihteereitä oli 3. Henkilöstömenot

Koulukuljetus järjestettiin 615 oppilaalle. Kuljetuskustannukset ovat nousseet vuosittain johtuen avoimen joukkoliikenteen supistumisesta.

Kustannuskehitys (toimintakate)

Vuosi	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
€/opetustunti	78,36	83,44	86,05	89,85	99,50	101,59	105,49	108,22	113,46	114,55
€/oppilas	5229	5520	5728	5870	6610	6861	7192	7550	7981	7790

Esiopetus

Esiopetus on järjestetty yhdessä päivähoiton kanssa siten, että esiopetusta on annettu sekä päiväkodeissa, koulujen erillisissä esiopetusryhmissä että kyläkoulujen yhdysluokissa. Yhdysluokissa esikoululaisia oli kevätlukukaudella 8 ja syyslukukaudella 16. Hallinnollinen vastuu esiopetuksesta on ollut päivähoiton johtajalla.

Kehittämisen- ja tukipalvelut

Koulutuslautakunnan kokouksia oli vuoden aikana 11.

Toimisto- ja hallintopalvelujen yksikkö tuotti talous- ja yleishallinnon- sekä kehittämispalveluja koko sivistyspalvelukeskukselle koulutus- ja kulttuurilautakunnan toimialueilla. Vuoden lopussa toimistossa työskenteli 9 kokoaikaista työntekijää.

TULOSALUE: LUKIOKOULUTUS
Tilivelvollinen: Rehtori Pasi Tolonen

1. TALOUS

Talous	Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	131	16	147	167	- 19
Toimintakulut	- 3 158	- 16	- 3 175	- 3 039	- 135
Netto (toimintakate)	- 3 027	0	-3 027	- 2 873	- 154
Suunnitelmapoistot	- 56	0	- 56	- 47	9
Laskennalliset erät	- 46	0	- 46	- 46	0

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
* Opetustuntien määrä, kpl/vuosi	19 431	17 700	18 184	484
* Opiskelijamäärä (valtionosuuspainotus)	411	390	369	- 21
Taloudellisuustavoitteet				
* €/opetustunti (brutto, sis.poistot)	160,01	178,42	169,72	-8,7
* €/opetustunti (netto, sis.poistot)	150,38	171,02	160,56	-10,46
* €/oppilas (brutto, sis.poistot)	7 564	8 097	8 364	267
* €/oppilas (netto, sis.poistot)	7 110	7 762	7 912	150

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
* Ylioppilaskokelaiden läpäisyaste %		98	99	1
Vaikuttavuustavoitteet				
* Kurssikehys/ opiskelija (20.9.)		1,63	1,36	- 0,27

3. HENKILÖSTÖ

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset	30,5	29	30,5	1,5
Määräaikaiset				
Yhteensä	30,5	29	30,5	1,5

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Strategian toteutuminen vuonna 2013

Koulutuksen laatu

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Pätevien ja osaavien opettajien rekrytointiin panostaminen	Kaikki tehtävät saadaan täytettyä kelpoisella henkilöstöllä	Opettajien kelpoisuudet/ henkilöstökertomus	Kaikki vakinaiset päteviä. Yhdeltä sijaiselta puuttuu muodollinen pätevyys.
Toisen asteen oppilaitosten yhteistyön kehittäminen, MAHIS-yhteistyön edelleen kehittäminen	Toiminnan vakiinnuttaminen jaksojärjestelmäeroista huolimatta	MAHIS-opiskelijoiden määrä	Määrä pysynyt ennallaan jaksojärjestelmäeroista huolimatta. Yhteistyö hyvää.
Uusiin tietoteknisiin apuvälineisiin ja opettajien koulutukseen panostaminen	Langaton verkko toimii, iPadit käytössä, opettajat koulutetaan hyötyohjelmien käyttöön	Uusi TVT käytössä opetuksessa	Uutta teknologiaa käytetään entistä enemmän. Toimintaa kehitetään edelleen. Aktiivista kouluttautumista. DINO-hankkeen avulla hankittiin lisää uutta teknologiaa opetukseen
Koulutilojen yhteiskäytön kehittäminen	Yhteistyötä vapaa-aikatoimen ja järjestöjen kanssa lisätään	Iltakäyttötunnit	Ilta-aikaan luokat suhteellisen tehokkaassa käytössä (kansalaisopisto, aikuislukio, musiikkiopisto). Salien käyttöaste suhteellisen pieni johtuen salien koosta.

Syrjäytymisen ehkäiseminen

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Kehitetään joustavia oppimispolkuja	Parannetaan yhteistyötä MAHIS-verkoston sisällä ja aikuislukion kanssa	MAHIS-opiskelijoiden määrä	Joustavuus opinnoissa toteutuu. Mahis -opiskelijoiden määrä vakaa. Yhteistyö hyvää.
Kiusaamiseen ja syrjäytymiseen puuttuminen	Ryhmäyttämistä jatketaan 1. vuosikurssin opiskelijoiden parissa ja kehitetään edelleen	Opiskelijapalaute	Lukuvuosipalautteen mukaan 90%:lla kouluviihtyvyys on hyvä tai erittäin hyvä. Kiusaaminen vähäistä (kiusaamista = ryhmän ulkopuolelle jättämistä oli kokenut yksi eli 0,5 % vastaajista).

Kansainvälisyys ja yrittäjäkasvatus

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Kansainvälisyys aktiivisena osana lukio-opiskelua	Järjestetään KV-kursseja, uusi Comenius-projekti	KV-toimintaan osallistuvien opiskelijoiden ja opettajien määrä	Kv-toiminta erittäin aktiivista (useita hankekokouksia, vierailuja, vaihto-opiskelijoita). KV-toimintaan osallistui aktiivisesti (vierailuilla mukana) noin 40 opiskelijaa ja 10 opettajaa.

Yrittäjyysopetuksen lisääminen	Yrittäjyyskurssi saadaan toteutettua, yhteistyön lisääminen yritysten kanssa.	Kurssin toteutuminen kontaktit yritysten kanssa	Opettajien yritysvierailu Normetilla. Uusi YH6 toteutui, sen eräänä alueena yrittäjyys. Laadittu koulun oma toimintamalli yritys- ja työelämäyhteistyöstä.
--------------------------------	---	---	--

Hyvinvointisuunnitelman toteutuminen vuonna 2013

Ongelmien ennaltaehkäiseminen ja varhainen tunnistaminen

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma 30.6.2013
Opiskelijahuoltotyötä kehitetään	Ryhmänohjaajien vastuuta omista ryhmistään lisätään	Ryhmänohjaustuokiot iso opiskelijahuoltoryhmä	Ryhmänohjaajien vastuu lisääntynyt. Opiskelijahuolto toimii hyvin, kuraattori ja erityisopettaja aktiivisesti mukana opiskelijahuollossa.
Turvataan opetus-, opiskelija-huolto ja opinto-ohjauksen palveluiden korkea laatu ja ammattihenkilöstön saatavuus	Henkilöstön määrä on suositusten mukainen	Opiskelijoiden määrä / opo	230 opiskelijaa / opo eli suhde on hyvin lähellä valtakunnallista suositusta. Sähköisten asiakirjojen (wilma) käyttöä ohjauksessa lisätty.

5. TULOSALUEKOHTAINEN TIIVIS SANALLINEN KATSAUS

Lyseon opiskelijamäärä laski 45 opiskelijalla (11 %) edelliseen vuoteen verrattuna (painotetut opiskelijamäärät v.2012 393 -> v.2013 348). Opiskelijamäärän lasku oli hieman pienempi kuin edellisenä vuonna (15 %). Kurssimäärää supistettiin vastaavana aikana 32 kurssilla. Valtaosa supistuksesta kohdistui syyslukukauteen, sillä kevätlukukaudella opetusmäärä oli opiskelijamäärään nähden liian suuri.

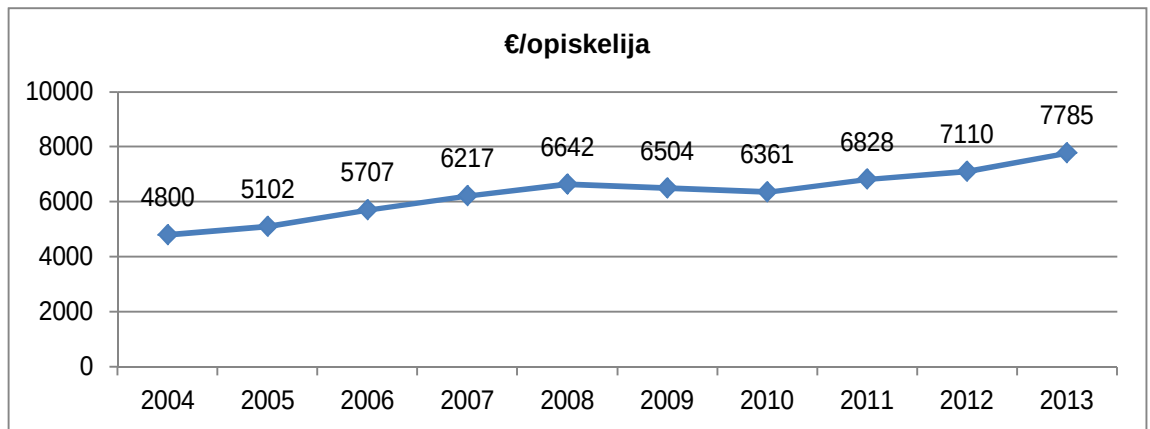
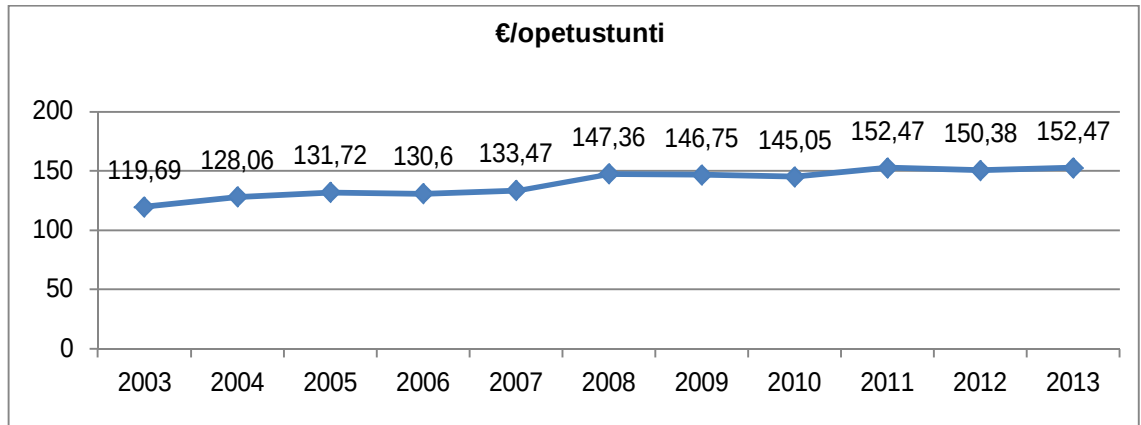
Iisalmen aikuislukion varsinaisten opiskelijoiden määrä kasvoi hieman (v.2012 30 -> v.2013 35). Muutos ei vaikuttanut aikuislukion lähiopetuksen määrään, sillä kutakin kurssia järjestetään vain yksi ryhmä.

Isoverstaan verkko-opintoja suoritettiin aktiivisesti sekä aikuislukiossa että lyseossa. Kaikkiaan etäopetusta ostettiin 136 kurssia ja näiden kokonaiskustannus oli 16 380 euroa. Lyseo pääkouluna opiskeleville MAHIS-opiskelijoille ostettiin 330 ammattikurssia kustannuksen ollessa 43 040 euroa. Ammattiopistoille myytyjen lukiokurssien määrä oli lähes sama (335 lukiokurssia, kustannus 43 650 euroa).

Ylioppilaskirjoitusten tulokset olivat jälleen erittäin hyvät. Lähes kaikissa kokeissa olimme tuloksissa valtakunnan keskiarvon yläpuolella. Kuntakohtaisissa tuloksissa Iisalmi oli 9. paras ja selkeästi paras lukiokunta Pohjois-Savossa.

Kustannuskehitys (toimintakate)

Vuosi	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
€/opetustunti	128,06	131,72	130,60	133,47	147,36	146,75	145,05	152,47	150,38	157,98
€/opiskelija	4 800	5 102	5 707	6 217	6 642	6 504	6361	6828	7110	7 785

TULOSALUE: RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUT

Tilivelvollinen: Ruoka- ja siivouspalvelupäällikkö Pirjo Heikkilä

1. TALOUS

Talous	Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	2 796	0	2 796	2 703	93
Toimintakulut	- 2 702	0	- 2 702	- 2 586	-116
Netto (toimintakate)	94	0	94	117	-23
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0	0
Laskennalliset erät	- 116	0	- 116	- 116	0

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
* Ruokasuoritteiden määrä	815 212	796 810	805 313	8 503
* Siivouspinta-ala m ² , oma siivous	22 290	19 628	19 628	0
* Siivouspinta-ala m ² , ostettu siivous	20 357	22 972	23 116	144
Taloudellisuustavoitteet				
* €/ruokasuorite (netto)	2,26	2,38	2,27	-0,11
* €/siivottu m ² (netto)	20,33	20,98	20,47	-0,51

Laatutavoitteet:

Saavuttaa päiväkodeissa 50 %, kouluruokailussa 25 % ja työpaikkaruokailussa 33 % ravintosuosituksen mukaisesta päivittäisestä kokonaistarpeesta

Toteutumista on seurattu Aromi-ruokapalveluohjelmalla. Tavoite on saavutettu.

Asiakaspalautteesta alle 10 % on "ei tyytyväisiä"

Tavoite saavutettu, vastaajista 5 % oli "ei tyytyväisiä"

3. HENKILÖSTÖ

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset	39	38	36	-2
Määräaikaiset				
Yhteensä	39	38	36	-2

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN**Strategian toteutuminen vuonna 2013**

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Terveellisten elämäntapojen edistäminen -painonhallinta/ ravitsemustietous	Päiväkot- ja kouluruokailussa noudatetaan ravitsemussuosituksia ja korostetaan oikean ravitsemuksen tärkeyttä.	Aromi-ruokapalveluohjelman ravintoarvolaskelmat.	Toteutunut.

5. TULOSALUEKOHTAINEN TIIVIS SANALLINEN KATSAUS

Coor Service Management LP Oy:ltä on ostettu siivouspalvelua Iisalmen lyseolle sekä Kilpijärven, Partalan, Kauppi-Heikin, Edvin Laineen, Kirkonsalmen, Kangaslammin ja Soinlahden kouluille.

Ruoanjakotyötä on ostettu Kirkonsalmen, Partalan ja Kauppi-Heikin kouluille.

Siivouspalvelun tarjouspyyntö on hyväksytty koulutuslautakunnassa. Kilpailutus tapahtuu alkuvuodesta 2014.

Taajamassa ruokaa kuljettaa Kuljetus Kari Rönkkö Oy, Sourunsalon koululle S.J.Toivonen Oy ja Runnin sekä Partalan koululle Mika K. Niskanen Oy.

Suomessa on otettu käyttöön uusi elintarvikevalvonnan tarkastustietojen julkistamisjärjestelmä OIVA. Oivassa terveystarkastajat arvioivat hymynaamoin keittiöiden elintarvikehygieniaa ja tuoteturvallisuutta. Raportit tulevat esille vuoden 2014 alussa kaikkien ruokaloiden seinille ja Eviran sivuille nettiin.

Ruokapalvelu on säilyttänyt valtion ravitsemusneuvottelukunnan suositusten mukaisen ruokapalvelun maailmanlaajuisesta hintojen vaihteluista huolimatta.

Lähiiruokaa on ostettu seuraavasti: Kiurun Leipomo Oy leipomotuotteet, Sinikasvis Ky pakastemarjoja, paikalliset marjanpoimijat metsämarjoja ja Mika Leponiemi TMI kotimaisia omenoita.

Kustannuskehitys (toimintakate + poistot + laskennalliset erät)

Vuosi	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ruokahuollon suorite (vastaa peruskoulun oppilaan ateriaa)	2,09	2,28	2,20	2,22	2,22	2,38	2,20	2,23	2,26	2,27

**SIVISTYSPALVELUKESKUS/KULTTUURILAUTAKUNTA
PALVELUSUUNNITELMA**

Palvelu	Ennuste	Oma osuus	Ostot 2013	Hankintapaikka	Hankintatapa	Toteuma
Kansalaisopiston opetus	Tarve kasvaa (ikääntyneiden määrä kasvaa)	99 %	1 %	Yritykset ja toiminimet (luennot, lyhytkurssit ja muut tilanteet, joissa yrittäjän tunnusmerkit toteutuvat	Ostopalveluna	1 %
Kirjastopalvelut	Tarve kasvaa (ikääntyneiden määrä kasvaa)	100 %				100%/0%
Kulttuuripalvelut	Tarve kasvaa (ikääntyneiden määrä kasvaa)	100 %				99,6%/0,4%
Musiikin opetus	Tarve ennallaan	100 %				100%/0%

TULOSALUE: KANSALAI SOPISTO

Tilivelvollinen: Kansalais- ja musiikkiopiston rehtori Tapani Lakaniemi

1. TALOUS

Talous	Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	169	3	172	177	- 5
Toimintakulut	- 712	-3	- 715	- 699	- 16
Netto (toimintakate)	- 543	0	- 543	- 522	- 21
Suunnitelmapoistot	- 1	0	- 1	0	1
Laskennalliset erät	- 92	0	- 92	- 92	0

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Opetustuntien määrä	11 063	11 000	10 859	- 141
Oppilasmäärä (lk ka)	7 381	6 900	8 021	1 121
Taloudellisuustavoitteet				
€/opetustunti (netto, sis. vyör.)	55,03	57,79	56,46	- 1,33
€/oppilas (netto, sis. vyör.)	82,48	92,12	76,44	- 15,68
Vaikuttavuustavoitteet				
Oppilasmäärä, netto	1 840	2 000	1 878	- 122
Kurssilaisten määrä	7 354	7 000	8 021	1 021
Laatutavoitteet				
Kysyntä ja tarjonta kohtaavat opetustarjonnassa: 85 % suunnitelluista kursseista toteutuu. Uusia kursseja on tarjolla vuosittain.				
Suunnitellusta opetuksesta 88,62 % toteutui.				
Uusia kursseja toteutettu 13.				

3. HENKILÖSTÖ

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset	1,5	1,5	1,5	0
Määräaikaiset	48	43	43	0
Yhteensä	49,5	44,5	44,5	0

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN**Strategian toteutuminen vuonna 2013**

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Vapaan sivistystyön mahdollisuuksien hyödyntäminen	Elinikäisen oppimisen mahdollistaminen niille kuntalaisille, joita alueen muu koulutustarjonta ei tavoita	Kansalaisopiston tilastot/opiskelijoiden ikärakenne	Ikäryhmä 61 tai yli: netto-opiskelijoita 546 Erityiskursseja vammaisille 14 kpl, joissa opiskelijoita 122 (brutto)
Pätevien ja osaavien opettajien rekrytointiin panostaminen	Kaikki viranhaltijat ovat opistoissa muodollisesti päteviä	Henkilöstökertomus	Kaikki päteviä

Koulutilojen yhteiskäytön kehittäminen	Tilojen yhteiskäyttöä perusopetuksen koulujen ja lyseon kanssa	Iltakäyttötuntien määrä kouluilla	Iltakäyttötunnit kouluilla 2242
--	--	-----------------------------------	---------------------------------

Aikuisten ja ikääntyvien koulutustarpeeseen vastaaminen

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Huolehditaan ikääntyvien tietoyhteiskunta-taidoista	Järjestetään tietotekniikan kursseja ikäihmisille sekä vertaisneuvontaa yhteistyössä Savonetti ry:n kanssa	Kurssilaisten ja kurssien määrä	Ikäihmisten tietotekniikkakursseja 17, opiskelijoita 132

Kansainvälisyys ja yrittäjäkasvatus

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Kansainvälisyyteen kasvatetaan läpäisyperiaatteella kaikilla koulutustasoilla	Kansainvälistä yhteistyötä kansalaisopistossa Grundtvig-rahoituksella	EU-rahoitteisten liikkuvuuksien määrä	Grundtvig-rahoitteiset liikkuvuudet: opettajat 12, opiskelijat 18
Toteutetaan kotouttamista ja maahanmuuttaja-koulutusta	Suomen kielen kursseja järjestetään kansalaisopistossa Maahanmuuttajat osallistuvat myös muille kansalaisopiston kursseille	Kurssien ja kurssilaisten määrä	Suomen kielen kurssit: 9 kurssia, 73 opiskelijaa

Hyvinvointisuunnitelman toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Tavoitetaan myös ne nuoret, jotka tarvitsevat tukea kehitykseensä	Bändi- ja ilmaisutaidon kurssien järjestäminen nuorisolle.	Ryhmien määrä ja alle 20-vuotiaiden määrä ryhmissä.	Bändi- ja ilmaisutaidon ryhmissä alle 20-vuotiaita 22. Kuviskoulussa 15 ryhmää, joissa 162 opiskelijaa.

5. TULOSALUEKOHTAINEN TIIVIS SANALLINEN KATSAUS

Kansalaisopistossa jatkui kevään aikana CIMOn rahoittama Grundtvig-musiikkihanke, jonka puitteissa tehtiin vierailuja eri kokoonpanoin Tsekkeihin ja Ranskaan. Kansalaisopistossa päättyi kaksivuotinen musiikkiaiheinen EU-rahoitteinen Grundtvig-hanke Iisalmen Kalevalakuoron vierailuun Ranskassa heinäkuussa. Hanke sai kansainvälisen liikkuvuuden keskuksen arvioinnissa arvioksi "very good" (erittäin hyvä).

Afgaanipakolaisille järjestettiin alustavaa kielikoulutusta ennen varsinaisen kotouttamiskoulutuksen alkamista. Kevätnäyttely ja kielten messut järjestettiin huhtikuussa.

Uusi toimintakausi käynnistyi syyskuun alussa. Uutta kurssitarjonnassa on mm. ruuanvalmistuskurssit sekä miehille suunnatut kurssit. Opetushallituksen 8000 euron avustuksella eläkeläisille, työttömille sekä maahanmuuttajille myönnetään 20 % alennus kurssimaksusta. Monen tasoisia suomen kielen kursseja on pidetty pakolaisille ja maahanmuuttajille täydentämään TE-keskuksen kotouttamiskoulutustarjontaa. Kansalaisopiston strategia vuosille 2014 - 2016 hyväksyttiin kulttuurilautakunnassa marraskuussa.

TULOSALUE: KIRJASTO

Tilivelvollinen: Kirjastotoimenjohtaja Ullamaija Hirvonen

1. TALOUS

Talous	Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	59	29	88	67	21
Toimintakulut	- 1 191	- 22	- 1 213	- 1 195	- 18
Netto (toimintakate)	- 1 132	7	- 1 125	- 1 128	3
Suunnitelmapoistot	- 60	0	- 60	- 54	- 6
Laskennalliset erät	- 43	0	- 43	- 43	0

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Lainauten lukumäärä	455 775	461 500	439 779	- 27 721
Taloudellisuustavoitteet				
€/laina (netto, sis. poistot, vyör. kulut)	2,64	2,68	2,78	0,10
Vaikuttavuustavoitteet				
Kirjaston asiakkaina % asukkaista (on kirjastokortti)	45	45	38	- 7
Laatutavoitteet				
Kokoelma säilyy laadukkaana; hankintojen ja poistojen määrä lähellä toisiaan (hankinnat-poisto=0)	0	0	0	0

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Fyysisten käyntien lkm/v	299 678	315 000	277 098	- 37 902
www-käyntien lkm	459 032	320 000	555 128	235 128
Taloudellisuustavoitteet				
€/käynti (netto, sis. poisto + vyör.kulut)	4,05	3,80	4,42	0,62
Laatutavoitteet				
Kokonaislainaus yli 20 lainaa/as	20,55	20,64	19,70	- 0,94

3. HENKILÖSTÖ

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset	14,5	15	14,5	- 0,5
Määräaikaiset	1	1	1	0
Yhteensä	15,5	16	15,5	- 0,5

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Strategian toteutuminen vuonna 2013

Aikuisten ja ikääntyvien koulutustarpeisiin vastaaminen

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
---------------------	--------------	---------	---------

Huolehditaan ikääntyvien tietoyhteis-kuntataidoista	Jatketaan ikääntynei-den tietokoneopastus-ta yhteistyössä esim. järjestöjen kanssa	Osallistuneiden määrä	240
---	--	-----------------------	-----

Laadukkaat kirjastopalvelut

Strateginen tavoite	Toimenpide2013	Mittari	Toteuma
Kirjastoammatillisen koulutustason riittävyys.	Mahdollisesti vapautuvat paikat täytetään siten kirjastoasetuksen mitoitukset toteutuvat. Henkilöstölle tarjotaan riittävästi täydennyskoulutusta,	Kokoelmien ja tapahtumien tilastointi	37,9 % hlöstöstä on yliopistossa tai amk:ssa suoritettu kirjastoasetuksen mukainen korkea-koulututkinto, asetuk-sen mukaan tulisi olla 45 %:lla hlös-töstä. Koulutukset: 79 5 pv/hlö
Haja-asutusalueen kirjastopalvelujen turvaaminen	Suunnitellaan kirjasto-auton reitit asiakkai-den toiveet huomioi-den	Lainaus- ja kävijätilastot	Lainaus 91 163 Kävijät 56 807
Ikääntyvien kirjastopalveluista huolehtiminen	Pyritään ottamaan kotipalvelun piiriin kaikki sitä haluavat asiakkaat, jotka täyttävät ko. palvelun kriteerit. Huolehdi-taan kirjaston esteettömyydestä myös ikääntyvien tarpeet huomioiden	Kotipalveluun osallistuvien määrä	8

5. TULOSALUEKOHTAINEN TIIVIS SANALLINEN KATSAUS

Kirjasto osallistui Kansalliskirjaston järjestämään käyttäjäkyselyyn, joka kerää tietoa kirjastopalvelujen käytöstä, asiakastytyväisyydestä ja vaikuttavuudesta. Kysely tuki kirjaston omia tilastoja, että kokonaislainaus on vähentynyt 3,25 %. Näin ollen tavoite 20 lainaa /asiakas ei aivan toteudu. Lainaus vähenee myös valtakunnallisesti. Kyselyn mukaan kirjastoon tullaan viettämään aikaa ja tapaamaan ystäviä, mutta kuitenkin pääkirjaston kävijämäärä laskenut 10 %. Vähentyminen voi selittyä edellisen vuoden vaalitapahtumilla, jotka lisäsivät kirjaston v. 2012 kävijämäärää reilusti.

Kirjastoauto on ollut mukana kesä- ja joulumessuilla. Autossa kävijöitä on ollut 5 % viime vuotta enemmän, joten näyttää siltä, että palveluja tulisi viedä enemmän ihmisten luo. Kirjastoautonkuljettaja-virkailijan tehtävään saatiin kirjastoammatillisen pätevyyden omaava henkilö. Muutama kirjastoautonpysäkki on muutettu asiakkaiden tarpeet huomioon ottaen. Ikääntyville on tarjottu tietokoneopastusta yhteistyössä Savonetti ry:n kanssa.

Kirjasto ihmisten keskellä -hankkeen asiakasraati on kokoontunut kaksi kertaa. Kokoontumisen aikana on keskusteltu kirjaston toiminnasta ja kirjallisuudesta. Kirjastosta on edustus Ikäihmisten neuvostossa.

Kirjasto on mukana EU:n rahoittamassa Grundtvig- elinikäisen oppimisen toimintaohjelmassa. Kansainvälisen yhteistyön tavoitteina on vahvistaa kirjastoammatillisuutta ja kehittää uusia työmuotoja elinikäisen oppimisen tarpeisiin. Hankkeeseen osallistuu koko henkilökunta. Hanke kestää 2 vuotta.

TULOSALUE: KULTTUURITOIMI**Tilivelvollinen: Kulttuuritoimenjohtaja Sanna Marin-Kainulainen****1. TALOUS**

Talous	Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	107	72	178	173	5
Toimintakulut	- 620	- 72	- 691	- 664	- 27
Netto (toimintakate)	- 513	0	- 513	- 491	- 22
Suunnitelmapoistot	- 20	0	- 20	- 26	6
Laskennalliset erät	- 23	0	- 23	- 23	0

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Kulttuuritapahtumien lukumäärä	33	20	44	24
Taloudellisuustavoitteet				
Kaupungin tuki €/kulttuuritapahtumassa käynti		8,35	6,93	- 1,42
Kulttuuritoimen nettokustannukset, €/asukas	21,72	23,17	22,12	- 1,05
Vaikuttavuustavoitteet				
Kulttuuritapahtumiin osallistuneiden määrä, hlöä/% asukkaista		3500/16 %	5063/23 %	1563/7 %

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Juhani Ahon museon kävijämäärä	2 760	2 600	3 054	454
Avustusta saavien yhteisöjen ja muiden toimijoiden lukumäärä	10+7	18	14+8	4
Taloudellisuustavoitteet				
€/Juhani Ahon museokäynti	8,12	12,91	7,96	- 4,95
Vaikuttavuustavoitteet				
Kulttuurikeskuksen kävijämäärä (sis. kirjaston, opistot, luontomuseon, näyttelyt ja tapahtumat) (sis. kirjaston ja tapahtumien kävijät)	317 636	360 000	292 044	- 67 956
Laatutavoitteet: Iisalmen kulttuurikeskus tavoittaa uusia asiakasryhmiä. Kulttuurikeskuksessa 2-3 valtakunnallista tai kansainvälistä tapahtumaa vuodessa Kaksi valtakunnallista ja kolme kansainvälistä tapahtumaa				

3. HENKILÖSTÖ

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset	4	4	4	
Määräaikaiset	-	-	3	Hankehenkilöitä 2, museoamanuenssi
Yhteensä	4	4	7	

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Strategian toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Kulttuuriympäristöt: Erityisenä vahvuutena taajama-alueen arvokkaat kulttuuriympäristökokonaisuudet mm. satama-Kirkkopuisto, tori, Koljonvirta-Runni maaseudun kehittämisvyöhyke, Mansikkaniemen alue museoineen, Kustaa Adolfin kirkon ympäristö, Kirkkopuiston kirkot ja koulut	Koljonvirran alueen (sis. Mansikkaniemen alueen) kehittämissuunnitelman toteuttaminen: kulttuuriperinnön säilyttäminen ja esille tuominen	Kehittämissuunnitelman toimenpiteiden vuosittainen toteutuminen	Kehittämissuunnitelman toimenpiteet edenneet suurin piirtein aikataulussa
Kulttuurin hyvinvointivaikutusten huomiointi: Kulttuurin hyvinvointivaikutusten tunnistaminen ja toimenpideohjelman laatiminen Pilottikokeilut	Hanke tai pilottikokeilu kulttuurin hyvinvointivaikutuksista	Hankkeen toteutuminen	Yhteistyössä kirjaston kanssa suunniteltu VIRTAt-hanke, alkanut toukokuussa 2013
Kulttuurin hyvinvointivaikutusten huomiointi: Kulttuurijärjestöjen toimintaedellytysten turvaaminen	Pyritään säilyttämään avustukset samalla tasolla kuin aiemmin, tai lisäämään avustusmäärärahoja	Avustusmäärärahojen määrä	Säilynyt ennallaan
Matkailuelinkeinon kehittäminen: Tuotteistus, markkinointi ja myynti -kulttuurimatkailutuotteet, vahvuuksia mm. Juhani Ahon perintö/syntymästä 150 v. 2011, Koljonvirta, Runni, Evakokeskus - Venäjä, vesistöt - kokousmatkailu	Koljonvirran alueen kokonaiskehittämisen ja -markkinoinnin avulla tuetaan yrittäjiä kehittämään ja myymään Koljonvirran historiaan pohjautuvia matkailutuotteita	Uusien tuotteiden määrä	Juhani Ahon museolle tehty uusi ryhmäopastus, leirintäalueella runsaasti uusia tapahtumia

Hyvinvointisuunnitelman toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Lasten ja nuorten hyvinvointia edistetään monipuolisten kulttuuri- ja kirjastopalvelujen avulla	Kulttuurin alue-keskusten tuottamien palveluiden saaminen alueelle (kuten taide-museo, valokuvakeskus jne.)	Tapahtumien määrä	Kuopion kaupunginorkesterin vierailu
Lapset oppivat tuntemaan omaa kulttuuriperintöään ja juuriaan mm. alueen museoissa	Ylä-Savon museoiden yhteinen markkinointi	Yhteisesite	Ylä-Savon museoiden yhteisesite valmis

5. TULOSALUEKOHTAINEN TIIVIS SANALLINEN KATSAUS

Kulttuuritoimi on jatkanut työtä Koljonvirran alueen kehittämiseksi yhteistyössä teknisen keskuksen ja markkinointiyksikön kanssa. Ylä-Savon Veturilta on saatu hankerahoitusta vuodelle 2013 Mansikkaniemen alueen infran parantamiseen, mm. opasteisiin ja parkkipaikkoihin. Aluetta on markkinoitu matkailullisesti, ja kesäkuun alussa avattiin uusi nettisivusto www.koljonvirta.fi, joka toimii koko alueen tarjonnan kokoavana sivustona.

Ylä-Savon kuntien kulttuuritoimet saivat yhdessä 60 000 € hankerahoituksen opetus- ja kulttuuriministeriöltä ”Tehdään yhdessä” -hankkeen toteuttamiseen. Hankkeen tarkoituksena on kehittää kuntien kulttuuripalveluja, luoda yhteinen kulttuuristrategia ja kulttuurikasvatusmalli sekä etsiä uusia yhteistyömuotoja ja rahoituskanavia kulttuuritoiminnoille. Hanketta hallinnoi Iisalmen kulttuuritoimi. Hankkeessa työskentelee koordinaattori Ann-Mari Karvinen, joka aloitti työnsä huhtikuussa. Hankkeen kesto oli suunnitelman mukaan vuoden 2013 loppuun, mutta hankkeelle saatiin jatkoaikaa kaksi kuukautta.

Opetus- ja kulttuuriministeriöltä saatiin lisäksi rahoitusta 18 000 € Työtä teatterista -hankkeeseen. Hanke alkoi marraskuun alussa ja jatkuu huhtikuun 2014 loppuun. Hallinnoijana toimii Iisalmen kulttuuritoimi, ja osatoteuttajina mukana ovat Lapinlahden ja Kiuruveden kulttuuritoimet. Hankkeen tavoitteena on kulttuurialan ammattilaisten työllistymisen parantaminen sekä teattereiden resurssien lisääminen. Hankkeessa on projektityöntekijänä Marja Kettunen.

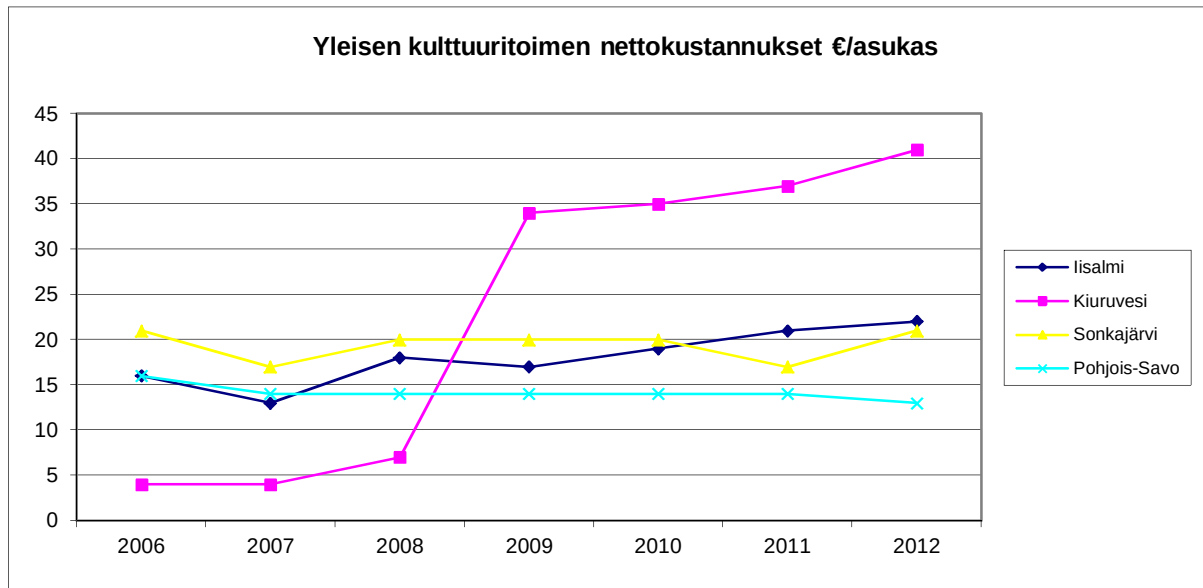
Juhani Ahon museolla muutettiin aukioloaikoja edellisistä vuosista. Museo avautui yleisölle 15.5. ja on auki elokuun loppuun ma-su klo 10–18. Museoamanuenssi Nina Pelli vastasi museon toiminnasta kesän ajan. Juhannuksen jälkeisellä viikolla 25.6. museolla oli jälleen lastentapahtuma ”Jussin ja Allin leikki- ja laulupiiri”, jossa oli tarjolla työpajoja, perinteistä musiikkia ja perinneleikkejä. Juhani Ahon museolla pidettiin 28.7. Juhani Ahon perinnepäivä. Tapahtumassa oli perinteisiä työnäytöksiä, kansanmusiikkia, työpaja lapsille, käsityötuotteiden myyntiä sekä Juhani Ahon perinnepurran vierailu. Syyskuun ensimmäinen päivä pidettiin Elotori-tapahtuma, jossa oli myynnissä lähialueiden ruoka- ja käsityötuotteita. Museon kävijämäärä ylitti ensimmäistä kertaa vuosiin 3000 kävijän rajan.

Vaihtuvien näyttelyiden tila Vennyssä on ollut vuoden loppuun mennessä 11 näyttelyä ja kävijöitä n.2000. Näistä kulttuuritoimen tilaamia näyttelyitä olivat Kalevalan kautta -näyttely sekä lastennäyttely ”Mainio Herra Ilonin”.

Kulttuuritoimi on jatkanut yhteistyötä useiden toimijoiden kanssa. Kuopio Tanssii ja Soi vieraili jälleen Iisalmissa huhtikuussa yhteistyösopimuksen turvin. Kuhmon Kamarimusiikki vieraili Iisalmissa festivaalin alla 13.7. Zaide-oopperalla. Suomen Kansallisooppera ja Baletti vierailivat myös Iisalmissa elokuussa yläkouluikäisille suunnatulla teoksella ”Tanssimatsi”. Teokseen liittyi myös työpaja. Lastenkulttuurikeskus Lastun kanssa solmittiin yhteistyösopimus, joka kattaa työpajojen pitämisen useissa kulttuuritoimen lastentapahtumissa. Ylä-Savon kulttuurivastaavat ovat jatkaneet säännöllisiä kokoontumisiaan.

Iisalmissa yleiseen kulttuuritoimintaan käytettiin vuonna 2012 (tilastokeskuksen kuntien

tunnusluvut) 22 €/asukas (nettokustannukset). Pohjois-Savon keskiarvo oli 13 €. Kiuruvedellä vastaava luku oli 41 €/asukas ja Sonkajärvellä 21 €/asukas.

TULOSALUE: MUSIIKKIOPISTO

Tilivelvollinen: Kansalais- ja musiikkiopiston rehtori Tapani Lakaniemi

1. TALOUS

Talous	Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	217	0,8	218	215	3
Toimintakulut	- 745	- 0,8	- 746	- 721	- 25
Netto (toimintakate)	- 528	0	- 528	- 506	- 21
Suunnitelmapoistot	- 2	0	- 2	- 2	0
Laskennalliset erät	- 95	0	- 95	- 95	0

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Opetustuntien määrä	11 236	11 200	10 825	- 375
Oppilasmäärä (lk ka)	250	245	249	4
Taloudellisuustavoitteet				
€/opetustunti (netto, sis. poisto+vyör.)	54,59	55,73	55,69	- 0,04
€/opiskelija/opisto (netto, sis. poistot+ vyör.)	2 371	2 548	2 421	- 127,04
Vaikuttavuustavoitteet				
Musiikkileikkikoulun toiminnan piirin kuuluvien lasten lkm	186	210	180	- 30
Vuosittainen konserttien määrä	52	45	58	13
Laatutavoitteet				
Opistoasteelle siirtyvät oppilaat	1	5-10	7	0
Musiikkileikkikoulusta soitinopintoihin siirtyvien lasten lkm	10	10	7	- 3
Vuosittaisia tasosuorituksia				
- solistisissa aineissa	88	80	96	16
- musiikin perusteet	135	80	143	63
Päätötodistusten määrä	13	15	19	4

3. HENKILÖSTÖ

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset	15,5	14,5	14,5	0
Määräaikaiset	5	5	9	4
Yhteensä	20,5	19,5	23,5	4

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Strategian toteutuminen vuonna 2013

Koulutuksen laatu

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
---------------------	--------------	---------	---------

Pätevien ja osaavien opettajien rekrytointiin panostaminen	Kaikki viranhaltijat ovat opistoissa muodollisesti päteviä	Henkilöstökertomus	Kaikki virkaopettajat päteviä, 14 tuntiopettajaa, joista muodollisesti päteviä 10
Koulutilojen yhteiskäytön kehittäminen	Tilojen yhteiskäyttöä lyseon ja Juhani Ahon koulun sekä Edvin Laineen koulun kanssa	Iltakäyttötunnit kouluissa	470 tuntia

Hyvinvointisuunnitelman toteutuminen vuonna 2013

Ongelmien ennaltaehkäiseminen ja varhainen tunnistaminen

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Musiikin harrastusmahdollisuuksia tarjotaan kaikille lapsille	Muskareiden perustaminen myös päiväkoteihin	Ryhmien määrä yhteensä päiväkodeissa	Kiuruvedellä keväällä 4 ja syksyllä 3 ryhmää

5. TULOSALUEKOHTAINEN TIIVIS SANALLINEN KATSAUS

Musiikkiopiston opetustunnit ovat vähentyneet edellisvuodesta, koska ryhmäopetusta on siirretty kansalaisopistoon. Oppilasmäärä on kuitenkin ennallaan. Musiikkiopiston keväällä pidettyihin pääsykokeisiin ilmoittautui opiston toiminta-alueella 141 lasta ja nuorta. Taloudellisessa kurimuksessa oleva Sonkajärven kunta päätyi harkinnan jälkeen ostamaan edelleen toistaiseksi musiikkiopistolta entisen määrän eli 29 oppilaspaikkaa.

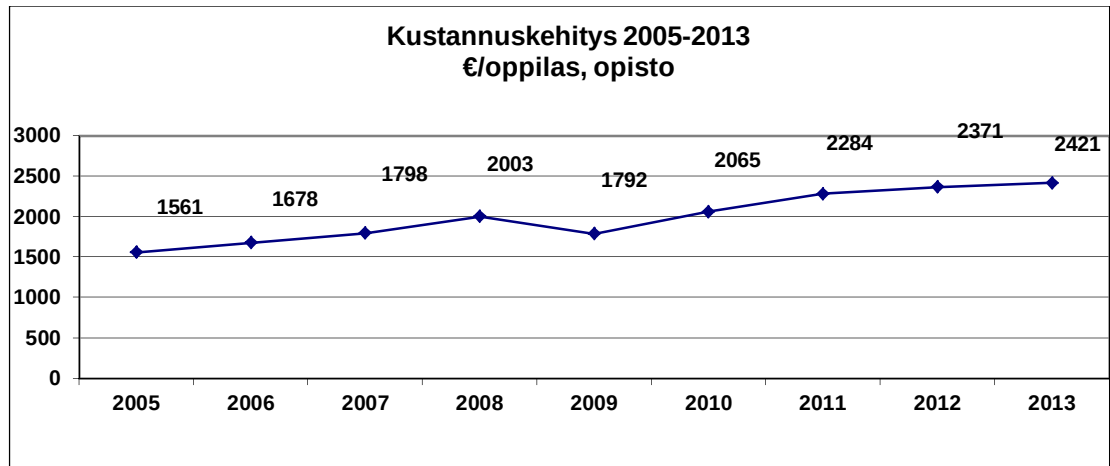
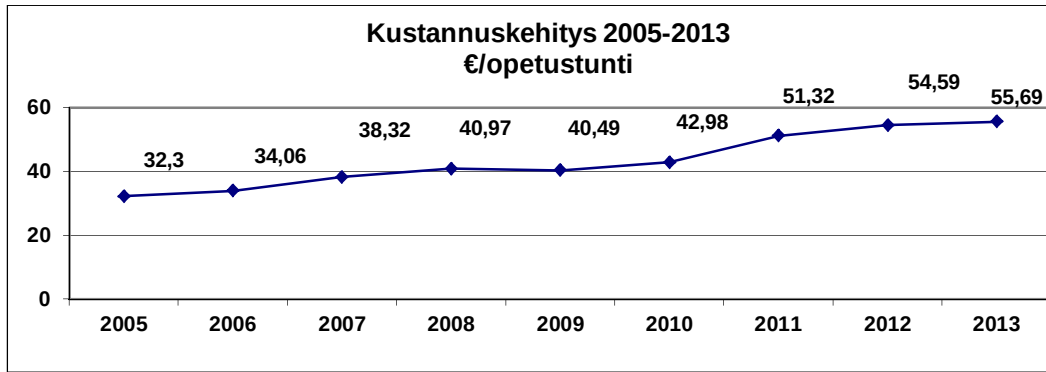
Musiikkiopiston uusi toimintakausi käynnistyi elokuun puolella välissä. Opetuksen houkuttelevuus on säilynyt korkealla tasolla sillä kevään pääsykokeissa oli kaikkiaan 130 hakijaa. Raatihuone siirtyi päivähoidon käyttöön, joten opetus sieltä jouduttiin siirtämään takaisin Kulttuurikeskukseen. Opetusta on lisäksi myös Juhani Ahon sekä Edvin Laineen kouluissa. Yllättävät kahden opettajan irtisanoutumiset ja kahden muun opettajan lakisääteiset vuoden mittaiset virkavapaudet aiheuttivat musiikkiopistossa nopeita uusia opettajajärjestelyjä, mutta kaikkiin opettajien tehtäviin löytyi lopulta soveliaat hoitajat.

Musiikkiopiston syksyn konserteista kannattaa erikseen mainita Perheen talo -yhteistyön kanssa toteutettu noin 500 ihmistä paikalle houkutellut Lapsen oikeuksien konsertti lokakuussa.

Iisalmelaisista alle kouluikäisistä on 7,35 % muskarissa.

Kustannuskehitys (toimintakate + poistot + lask.erät)

Vuosi	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Opetustunti (netto)/€	32,30	34,06	38,32	40,97	40,49	42,98	51,32	54,59	55,69
Opiskelija: opisto (netto)/€	1 561	1 678	1 798	2 003	1 792	2 065	2 284	2 371	2 421

VAPAA-AIKAPALVELUKESKUS**PALVELUSUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN 2013**

Palvelu	Ennuste	Oma osuus	Ostot 2013	Hankintapaikka	Hankintatapa	Toteutuma
Liikuntatoiminta						
Ohjattu terveysliikunta aikuisväestölle ja erityisryhmille	tarve kasvaa (ikäntyneiden määrä kasvaa)	70 %	30 %	Liikuntajärjestöt ja yksityiset palveluntarjoajat	Ostopalvelu, kumpp.sopimus	37 % sis. hanke
Lasten ja nuorten liikunta	tarve kasvaa	60 %	40 %	Liikuntajärjestöt ja yksityiset palveluntarjoajat	Ostopalvelu, kumpp.sopimus	57 % sis. hankkeet
Järjestöyhteistyö	tarve kasvaa			Liikunta- ja nuorisojärjestöt ja erityisryhmät	Avustukset, kumpp.sopimus	suunnitelman mukaisesti
Nuorisopalvelut						
Omatoiminta	tarve kasvaa	100 %				100 %
Kesätyötoiminta	tarve kasvaa	100 %				100 %
Tytöt toimii	tarve kasvaa		100%	Nuorten Palvelu ry	Kumpp.sopimus	100 %
Etsivä Nuorisotyö	tarve kasvaa	10 %	90 %	Iisalmen Nuorison Tuki ry	Kumpp.sopimus	90 %
Tilat ja alueet						
Sisäliikuntapaikat	tarve ennallaan	80 %	20 %	Liikuntajärjestöt, yksityiset palveluntarjoajat	Ostopalvelu, kumpp.sopimus	20 %
Ulkoliikuntapaikat	tarve kasvaa	80 %	20 %	Liikuntajärjestöt, yksityiset palveluntarjoajat	Ostopalvelu, kumpp.sopimus	20 %
Uimahallipalvelut	tarve kasvaa	80 %	20 %	Yksityiset palveluntarjoajat, liikuntajärjestöt	Ostopalvelu	27 %

TULOSALUE: VAPAA-AIKATOIMI

Tilivelvollinen: vapaa-aikajohtaja Pekka Partanen

1. TALOUS

Talous	Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	236	46	282	274	8
Toimintakulut	- 2 491	- 44	- 2 535	- 2 515	- 20
Netto (toimintakate)	- 2 255	- 2	- 2 253	- 2 241	- 12
Suunnitelmapoistot	- 89	0	- 89	- 91	2
Laskennalliset erät	- 31	0	- 31	- 31	0

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Nuorten kesätyötoiminnalla työllistyneet	235	300	306	6
Avustettavien järjestöjen määrä	59	65	59	- 6
Tilat ja alueet/käyttöaste käyttökaudelta (%)				
Jäähalli 5.8. – 15.4. - päivä klo 8 - 16 - ilta klo 16 - 22		67 96	69,7 93,8	2,7 - 2,2
Jalkapallohalli 1.11. – 30.4. - päivä klo 8 - 16 - ilta klo 16 - 22		34 68	33,1 79,9	- 0,9 11,9
Liikuntahalli 1.9. – 31.5. - päivä klo 8 – 16 / tatami - päivä klo 8 – 16 / alakerta		28 53	30,8 52,3	2,8 - 0,7
- ilta klo 16 – 22 / tatami - ilta klo 16 – 22 / alakerta		44 68	44,3 74,3	0,3 6,3
Kankaan tekonurmi 15.4.– 15.11. (ei vapaakäyttöä mukana) - päivä klo 8 - 16 - ilta klo 16 - 22		35 60	12,2 31,6	- 22,8 - 28,4
Nuorisotalon sali 1.9. – 31.5. - päivä klo 8 - 16 - ilta klo 16 - 22		47 55	56,9 58,2	9,9 3,2
Koulujen liikuntasalit 1.9. – 31.5. - ilta klo 16 - 22		37	33,0	- 4,0
Taloudellisuustavoitteet				
Nettokustannukset €/iisalmelainen	99	101	101	0

Vaikuttavuustavoitteet

Syrjäytyneitten ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tavoittaminen.
- etsivästä ja tyttötyöstä omat erilliset raportit.

Laatutavoitteet

Liikuntapaikat ja –alueet ja nuorisotilat sekä toiminnalliset palvelut ovat turvallisia ja täyttävät kuluttajaviraston palveluntuottajalle asettamat turvallisuusvaatimukset.

- tärkeimpien tilojen ja alueiden turvallisuussuunnitelmat päivitetty
- Hanhilammen ampumakeskuksen ja Kankaan Liikuntapuiston ulkoliikuntapaikkojen turvallisuus- suunnitelmien valmistelu käynnistetty, Hanhilammen ampumaradan maksu- ja kulunvalvonta otettu käyttöön
- tärkeimpien ulkoilureittien pinnoitusta ja opastusta parannettu, uimarantoja kunnostettu
- henkilöstön EA-valmiudet päivitetty

Asiakaspalvelu hyvällä tasolla, sähköisten palvelujen kehittäminen

- puutteellisia perehdyttämiskansioita ja asiakaspalveluun liittyviä lomakkeita uusittu
- uusittu tilojen ja alueiden varausjärjestelmä parantanut vuorojen varauksia ja asiakaspalvelua.
- yleinen asiakaspalaute palveluista hyvä

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Ohjatun liikunnan kausikorttien määrä	1 058	800	764	- 36
Nuorisotoiminnan kävijämäärä	14 513	14 000	14 041	41
Avustusta saavien liikunta- ja nuoriso-järjestöjen toimintaan osallistuvien alle 18-v. määrä		3 500	3893	393
Tilat ja alueet / m² / km / kpl				
- nurmialueet (m ²)	31 500	31 500	31 500	0
- luistelualueet (m ²)	23 525	23 525	23 525	0
- hiihtoladut (km)	107	107	108	1
- ulkoilureitit (km)	70	70	70	70
- taukopaikat (kpl)	24	24	24	24
- uimarannat (kpl)	13	13	13	13
Taloudellisuustavoitteet				
Nettokustannukset €/iisalmelainen	99	101	101	0
Vaikuttavuustavoitteet				
Ohjatun liikunnan kausikorttien määrä	1 058	800	764	- 36
Yläkouluikäisten omatoimisen liikkumisen määrä (Sporttari/ liikunnan määrä/oppilas)		4,2	4,3	0,1

Laatutavoitteet

Liikuntapaikat ja –alueet ja nuorisotilat sekä toiminnalliset palvelut ovat turvallisia ja täyttävät kuluttajaviraston palveluntuottajalle asettamat turvallisuusvaatimukset.

Asiakaspalvelu hyvällä tasolla, sähköisten palvelujen kehittäminen. (ks. Valtuuston hyväksymät muut tavoitteet-kohta).

3. HENKILÖSTÖ

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset	16	18	18	0
Määräaikaiset	6,6	7	7,1	0,1
Yhteensä	22,6	25	25,1	0,1

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Strategian toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen liikunnallista elämäntapaa tukien - erityispainopiste lapsissa ja nuorissa - omatoimisuuden edistäminen - järjestöjen toimintaedellytysten turvaaminen	Lasten ja nuorten liikunnan kehittäminen yhteistyöllä ja hanke- rahoituksella.	Suunnitelmien toteutuminen	Toteutui suunnitelmien mukaisesti: varhaiskasvatuksen liikunta- suunnitelma, Sporttari- toiminta ala- ja yläkouluilla, maahan- muuttajien liikunnan kehittämishanke hyvänä tukena afgaani- pakolaisten kotouttamis- sessa, ohjatussa ryhmätoiminnassa vähennystä syyskaudelle n. 10 ryh.
	Ohjatun toiminnan järjestäminen aikuis- väestölle ja erityis- ryhmille. Järjestöavustusten, edullisten tilamaksujen tilojen ja alueiden jako- perusteiden kohden- tuminen alle 18- vuotiaisiin.	Suunnitelmien toteutuminen Järjestötoimin- nan määrälliset ja laadulliset asiat	Vuorojen jaossa nou- datettu ltk:n hyväksymiä jakokriteereitä, vuorojen määrät edellisvuoden tasolla (jäävuorojen tarve lisääntynyt), toiminta- avustusten painotus alle 18-vuotiaitten määrällisissä ja laadullisissa asioissa.
Sähköisten palvelujen kehittäminen	Tilavaraus- ja kulun- valvontajärjestelmien parantaminen (Web- timmi, Pusatec)	Suunnitelmien toteutuminen	Tilavarausohjelma päivitettiin, Hanhilammen maksu- ja kulun- valvontajärjestelmä samaan järjestelmään uimahallin kanssa.
	Ohjatun liikunnan kalenterin uudista- minen (kalenteri ja nettiversio) Netin ja sosiaalisen median hyödyntä- minen.	Markkinointi- suunnitelman toteutuminen Sivujen kävijämäärät	Toteutui suunnitelmien mukaisesti. Uimahallin nettisivujen ja facebookin kävijämäärä korkea, hyödynnetty uimahallin ja nuorisopalvelujen markkinoinnissa. Po1nt-sivuston kävijämäärä hyvä www.iisalmi.fi/harrastehaku sivustoa laajennettiin Fastroi-latupalvelua laajennettiin kattamaan kaikki hiihtoreitit ja hiihdon suorituspaikat (halsterit)

Syrjäytymisen ehkäisy	Nuorisotoiminnan uudistaminen jalkautumalla nuorten kokoontumis- paikkoihin ja haja- asustusalueille.	Suunnitelmien toteutuminen	Uusia toimintamuotoja otettu käyttöön.
	Syrjäytyneitten ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tavoittaminen (yhteistyön tiivistäminen oppilaitosten, etsivän nuorisotyön, tyttötyön ja järjestöjen kanssa)	Etsivän nuorisotyön ja tyttötyön tulokset.	Raportoitu erillisillä raporteilla
	Nuorten kesätyötoiminnan laajentaminen TA2013 ehdotuksen mukaisesti.	Järjestötoiminnassa mukana olevien alle 18-vuotiaitten määrä	Järjestötoiminnassa mukana toiminta-avustusten perusteella 3 893 alle 18 -vuotiasta
	Nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen.	Suunnitelmien toteutuminen	Yhteensä kesätyötuella 306 nuorta
Virikkeellisen ja turvallisen liikkumisympäristön kehittäminen, omatoimisuuden edistäminen	Nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen.	Uudet toimintamuodot	Linkki-koulunuorisotyön hanke käynnistyi 9/2013.
			Aloitekanavan kautta tuli 8 uutta aloitetta, vaikuttamispäivä Kauppi-Heikin koululla, Nuorisoneuvosto INN uudistettiin.
	Lähiliikuntapaikka-suunnitelman valmistelu	Suunnitelmien toteutuminen	Ei toteutunut
	Kankaan liikuntapuiston ja Hanhilammen ampumaradan käyttöönotto	Suunnitelmien toteutuminen	Kankaan alueen kunto- ja hiihtoreitti sekä parkour-alue valmistui, Hanhilammen käyttöönotto myöhästyi (vko 33)
	Liikuntapaikkojen ja –alueiden kehittäminen investointiohjelman mukaisesti (mm. Paloisvuoren rinteen turvallisuuden parantaminen)	Tilojen ja alueiden turvallisuus-suunnitelmien ja käyttö-ohjeitten päivitys	Toteutui suunnitelmien mukaisesti (poikk. Hanhilampi)

5. TULOSALUEKOHTAINEN TIIVIS SANALLINEN KATSAUS

Toiminta-avustuksia myönnettiin yhteensä 40 liikunta- ja nuorisojärjestölle sekä liikunnan kohdeavustuksia 15 vammaisjärjestölle. Uusina lajeina avustuksissa huomioitiin lentopallo, taitoluistelu ja triathlon. Urheiluapurahoja jaettiin yhteensä 37 henkilölle (16 järjestöä). Ostopalvelua palvelujen tuottamisessa urheilujärjestöjen kanssa lisättiin. Vorussa järjestettäviin ystävyyskaupunki-olympialaisiin osallistui nuoria yleisurheilijoita ja jalkapalloilijoita, valmentajia ja kaupungin edustajia yhteensä 30.

Liikuntatoiminnassa (lasten- ja nuorten liikunta, aikuisväestön ja erityisryhmien liikunta) ohjattujen liikuntaryhmien määrä väheni Kunnossa Kaiken –ikää hankerahan loputtua. Lasten- ja nuorten liikunnan edistämiseksi tehtiin yhteistyötä etenkin varhaiskasvatuksen, koulujen ja järjestöjen kanssa. OKM:n avustuksella (24 800) käynnistettiin maahanmuuttajien ”Liikunnalla hyvinvointia – Ylä-Savon maahanmuuttajien liikuntahanke”. Hankkeen toimenpiteillä onnistuttiin tukemaan afgaani-pakolaisten sopeutumista uuteen asuin- ja elinympäristöön sekä vaikuttamaan heidän liikuntatottumuksiin. Seniorikorttien määrä kasvoi edellisvuodesta (yhteensä 353 kpl).

Nuorisopalveluissa uutena toimintamuotona käynnistettiin Linkki-koulunuorisotyöhanke tavoitteena lisätä nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia. Linkki-hankkeen kautta nuoret ottivat kantaa mm. kaupungin strategiaan. Nuorisoneuvoston kokoonpano ja toimintatapaa uudistettiin. Nuoriso-ohjaajien ”jalkaantumista” lisättiin mm. keväällä yläkouluihin ja syksyllä ammatillisiin oppilaitoksiin sekä haja-asutusalueelle. Monialaisen työryhmän kokoonpanoa uudistettiin ja nuoriso-takuun toimeenpanosuunnitelmatyö käynnistettiin. Tapahtumien järjestämiseen saatiin lahjoitusvaroja, joka mahdollisti mm. JVG:n konsertin. Nuorisotalon avointen ovien toiminnan kävijämäärä väheni ja vastaavasti Kangaslammin nuorisotuvan kävijämäärä lisääntyi. Nuorten kesätyötoiminnassa jaettu suurempi tuki peruskoulunsa päättäneille ei lisännyt edellisvuoteen verrattuna heidän työllistymistä.

Tytöt Toimii -toiminnalle avattiin syyskuussa uusi tila Pohjolankadulle avustusvaroin. Kokoontuvia ryhmiä toimi yhteensä 9 ja niissä 43 tyttöä (ohjautuminen toimintaan pääasiassa koulukuraattorin kautta). Etsivän työn asiakasmäärä oli koko vuonna yhteensä 79. Asiakkaat ohjautuivat pääsääntöisesti peruskoulun ja ammatillisten oppilaitosten kautta. Vuoden 2013 etsivässä työssä näkyi voimakkaasti nuorten mielenterveysongelmat.

Kunnossapidossa kevään hiihtokausi jatkui edellistä kautta pitempään ja vastaavasti loppuvuoden osalta hiihtokausi luonnon lumella ei päässyt kunnolla edes alkamaan. Ensilumenlenkin merkitys korostui, maksullisuus kattoi lumetuksesta aiheutuvat käyttökulut lähes kokonaan (heijastinnauhoja myytiin yhteensä 216 kpl). Paloisvuoren rinteiden turvallisuus parani mm. rinteiden muotoilun ja valvontarakennuksen valmistuttua. Hanhilammen ampumakeskuksen maksu- ja kulunvalvonta-järjestelmän käyttöönotto viivästyi suunnitellusta, otettiin käyttöön elokuussa. Kankaan Liikunta-puiston tekonurmi otettiin käyttöön viikolla 16. Käyttöönoton myötä ongelma- keleillä harjoitukset ja pelit on siirretty tekonurmelle. Järjestely on mahdollistanut nurmikenttien pysymisen erittäin hyvässä kunnossa. Alueelle rakennettu parkour –alue ja kunto- / hiihtoreitti otettiin käyttöön syyskuussa. Liikunta- ja nuorisotapahtumia tiloilla ja alueilla järjestettiin Iisalmissa edellisvuotta enemmän.

TULOSALUE: UIMAHALLI

Tilivelvollinen: vapaa-aikajohtaja Pekka Partanen

1. TALOUS

Talous	Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	648	0	648	685	-37
Toimintakulut	- 907	0	- 907	-871	-35
Netto (toimintakate)	- 259	0	- 259	-186	-72
Suunnitelmapoistot	-115	0	- 115	- 115	0
Laskennalliset erät	-25	0	- 25	- 25	0

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Uimahallin kävijämäärä	166 318	160 000	169 970	9 970

Taloudellisuustavoitteet				
Kaupungin subventio/kävijä ilman poistoja ja rahoituskustannuksia	1,50	1,60	1,10	- 0,50
Toimintatuotot % kuluista	72,4 %	71 %	78,6 %	7,6 %

Vaikuttavuustavoitteet				
Ikäihmisten terveyden ja toimintakyvyn ylläpitäminen ja parantaminen Seniorikorttien määrä/kävijämäärä	356/10 298	300/10 000	353/12 702	53/2 702

Laatutavoitteet**Turvallisuusvaatimiset ohjeistuksen mukaiset (tekniikka, hygienia, asiakasturvallisuus)**

- turvallisuusvaatimukset kuluttajaviraston ohjeistuksen mukaiset, tapaturmien määrä pysynyt vähäisenä (mm. henkilöstön EA 2- ja defibrilaattorivalmiudet päivitettiin)
- näytteiden puhtausarvot terveystarvikkeiden suositusten mukaiset, omavalvonta säännöllistä

Palvelun laatu tasolla hyvä ja laatua arvioidaan asiakaskyselyllä

- marraskuussa toteutetun asiakastyytyväisyyskyselyn perusteella uimahallin palveluista annettiin yleisarvosanaksi 8,01 ja kuntosalille 8,07
- eniten tyytymättömyyttä ilmeni allastilojen riittävydestä
- asiakastyytyväisyyskyselyn tuloksia hyödynnetään vuoden 2014 palvelujen tuottamisessa

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Uimahallin kävijämäärä	166 318	160 000	169 970	9 970
Uimaopetuksessa olevien päiväkotien ja koulujen lukumäärä/kävijämäärä	36/11776	41/14200	40/12807	- 1/-1393

Taloudellisuustavoitteet				
Kaupungin subventio/kävijä ilman poistoja ja rahoituskustannuksia	1,50	1,60	1,10	0,50
Toimintatuotot % kuluista	72,4 %	71 %	78,6 %	7,6 %

Vaikuttavuustavoitteet				
Valtakunnallisen uimataito-kriteerin täyttäneet % (6. lk)	82 %	80 %	83,9 %	3,9 %
Laatutavoitteet Turvallisuusvaatimukset ohjeistuksen mukaiset (tekniikka, hygienia, asiakasturvallisuus). Palvelun laatu tasolla hyvä ja laatua arvioidaan asiakaskyselyllä.				

3. HENKILÖSTÖ

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset	13	13	13	0
Määräaikaiset	0,5	0,6	0,5	-0,1
Yhteensä	13,5	13,6	13,5	-0,1

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Strategian toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Uimahallin palvelu- tuotannon laadun, monipuolisuuden ja turvallisuuden kehittäminen	Palvelujen tuotteista- minen ja markkinointi	Kävijämäärän toteutuminen	Kokonaiskävijämäärä kasvanut 169 970 (vuonna 2013 166 318)
	Peruskorjauksen liittyvät kuntotutkimuk- set ja hankesuunni- telman valmistelu	Suunnitelmien toteutuminen	Valmistui 20.5.
	Henkilökunnan ammattitaidon yllä- pitäminen	Turvallisuusvaati- mukset kuluttajaviraston ohjeistuksen mukaiset	Toteutui suunni- telmien mukaisesti (esim. koulutus)

5. TULOSALUEKOHTAINEN TIIVIS SANALLINEN KATSAUS

Uimahallin kävijämäärätoteutuma oli 169 970 kävijää, josta kuntosalin kävijämääräarvio oli 46 000. Kävijämäärän lisäys edellisvuoteen johtui mm. lasten- ja nuorten sekä eläkeläisten kävijämäärän ja sunnuntain aukioloaikojen lisäyksestä, onnistuneesta markkinoinnista ja palvelujen tuotteistamisesta. Vuosihuollon ajankohta toteutettiin ajalla 15.6.-16.7., suurimpana korjauskohteena monitoimialtaan saumaus. Uimahallin kaikkia taksoja korotettiin 1.1. alkaen. Uimahallin ohjeellinen peruskorjauksen ja laajennuksen hankesuunnitelma valmistui 20.5. sisältäen mm. kuntokartoitukset, nykytilanteen analysoinnin ja eri vaihtoehdot kustannus-arviointineen. Peruskorjaus ja mahdollinen laajennus siirtyi koulujen korjausinvestointien takia.

TEKNINEN KESKUS

PALVELUSUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN 2013

Palvelu	Ennuste	Oma osuus	Ostot 2013	Hankintapaikka	Hankintatapa	Toteutuma
KAUPUNKIRAKENNE:						
Kaavoitus	tarve kasvaa	90 %	10 %	Konsulttipalvelut	Tarjouspyynnöt	95/5 %
Tonttipalvelu	tarve kasvaa	100 %				100/0 %
Yleisten alueiden suunnittelu	tarve ennallaan	90 %	10 %	Konsulttipalvelut	Tarjouspyyntö	83/17 %
Kartasto- ja mittaus	tarve ennallaan	90 %	10 %	Konsultit	Tarjouspyyntö	90/10 %
Kunnallistekn. rakent.	tarve kasvaa	20 %	80 %	Urakoitsijat	Tarjouspyyntö	10/90 %
Liikenneväylien ylläpito	tarve ennallaan	60 %	40 %	Urakoitsijat	Vuositarjous	40/60 %
Maa- ja metsätilat	tarve ennallaan		100 %	MHY	Vuositarjous	90/10 %
Puistojen ylläpito	ostop.tarve lisääntyy	90 %	10 %	Urakoitsijat	Vuositarjous	90/10 %
TILAPALVELU:						
Suunnittelu ja rakennuttaminen	tarve ennallaan	85 %	15 %	Suunnitt. konsultit	Tarjouspyyntö/ Vuositarjous	85/15 %
Rakentaminen	tarve ennallaan	20 %	80 %	Urakoitsijat	Tarjouspyyntö/ vuositarjous	20/80 %
Kiinteistön hoito	tarve ennallaan	85 %	15 %	Huoltoyritykset	Vuositarjous	85/15 %
Kunnossapito	tarve ennallaan	70 %	30 %	Urakoitsijat	Vuositarjous	70/30 %
RAKENNUSVALVONTA	tarve ennallaan	95 %	5 %	Korjausneuvonnan asiantuntijat	Vuosisopimus	95/5 %

TULOSALUE: HALLINTO

Tilivelvollinen: Hallintopäällikkö Olavi Haanketo/taluspäällikkö Timo Lappi

1. TALOUS

Talous	Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	46	0	46	57	-11
Toimintakulut	-2 269	-7	-2 276	-2 210	-67
Netto (toimintakate)	-2 223	-7	-2 230	-2 152	-78
Suunnitelmapoistot	-8	0	-8	-7	-1
Laskennalliset erät	407	0	407	407	0

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Taloudellisuustavoitteet				
Vaikuttavuustavoitteet				
Laatutavoitteet				

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
-Teklan kokousten lkm, kpl	19	18	17	-1
Taloudellisuustavoitteet				
Vaikuttavuustavoitteet				
Laatutavoitteet				

3. HENKILÖSTÖ

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset	8	3	3	0
Määräaikaiset	0	0	0	0
Yhteensä	8	3	3	0

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN**Strategian toteutuminen vuonna 2013**

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma

Hyvinvointisuunnitelman toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma

5. SANALLINEN KATSAUS

Pysäköinninvalvonta siirtyi vuoden 2013 aikana kaupunkirakenne-palvelualueelle. Toteutettiin henkilöstöjärjestelyjä hallintopalvelun ja kaupunkirakenne-palvelualueen sekä taloustoimi - palvelualueen välillä.

TULOSALUE: KAUPUNKIRAKENNE

Tilivelvollinen: tekninen johtaja Juhani Räisänen

1. TALOUS

Talous	*Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	*Ta+muut. 1000 euroa	*Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	2 591	0	2 591	2 811	-220
Toimintakulut	-3 927	11	-3 916	-3 954	38
Netto (toimintakate)	-1 336	11	-1 336	-1 143	-182
Suunnitelmapoistot	-2 688	0	-2 688	-2 551	-136
Laskennalliset erät	-421	0	-421	-421	0

* Vähennetty Jätehuollon tuotot ja kulut ja siirretty kohtaan Ylä-Savon jätehuoltotk

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
- Luovutusvalmiit tontit, kpl	60	40	60	20
- Rakennetut kadut, km	1,30	2,41	1,87	-0,54
- Peruskorjatut kadut, km	1,90	2,00	1,93	-0,07
Taloudellisuustavoitteet				
- Kaavoitus, €/as.	12,98	15,50	12,52	-2,98
- Yleisten alueiden suunn., €/as.	9,28	11,28	11,26	-0,02
- Kadunrakennus 1 000 €/km	359,32	376,00	451,08	75,08
- Katujen peruskorjaus 1 000 €/km	358,51	332,00	646,81	314,81
- Liikenneväylien ylläpito, €/km	7328,00	6469,00	6777,00	308,00
- Puistojen ja virkistys-alueiden ylläpito, €/ha	4990,00	5251,00	5044,00	-207,00
Vaikuttavuustavoitteet				
Laatutavoitteet				

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
- Asemakaavojen uudistaminen, ha	64	60	25	-45
- Uusien alueiden kaavoitus, ha				
- asemakaavat	176	0	0	0
- yleiskaavat	918	500	0	-500
- Tonttivaranto asemakaavoissa, kpl	462	249	454	205
- Avustukset, €				
- yksityistiet	258 852	266 500	255 151	-11 349
- vesialueet	0	0	0	0
- vesihuolto	0	15 000	0	-15 000
- Asemakaava-alue, ha	1 949	1 900	1 949	49
- Yleiskaava-alue, ha	17 426	17 100	17 426	326
- Katuverkko, km	195,0	197,7	202,3	4,6
- Pohjakartta-alue, ha	2 500	2 500	2 500	0
- Puistot ja virkistysalueet, ha	72	72	72	0
- Tonttien määrä, kpl	1 365	1 400	1 384	-16
- Maa- ja vesiomaisuus, ha				
- omassa	2 676	2 700	2 676	-24
kaupungissa				
- muissa kunnissa	1 339	1 340	1 339	-1
Taloudellisuustavoitteet				
Vaikuttavuustavoitteet				
Laatutavoitteet				

- Ylläpidon taso säilyy (liikenneväylät, puistot)	Kesäsää suosi puistotöitä, työskentelyolosuhteet olivat hyvät. Hoitotöistä selvittiin hyvin talousarvion puitteissa. Roska-astioita hankittiin 10 kpl lisää asennettavaksi pyöräteiden varsille. Toukokuulla järjestettiin Siisti Iisalmi-kampanja, johon osallistui myös luottamushenkilöitä. Teknisen keskuksen henkilökunta vietti ulkoilutapäivää Mansikkaniemen siivouskampanjan merkeissä. Kampanjaa jatketaan v. 2014. Liikenneväylien talvihoidon alueurakat suoritettiin talvikaudella sopimusten mukaisin laatuvaatimuksin. Omana työnä aurattiin keskusta-alue sekä Luuniemi ja Makkaralahti. Asfalttikatujen ajoratamerkintöjä tehtiin kesäaikana normaalia enemmän. Pääpaino on ollut asfalttikatujen huonokuntoisten ajoratamerkintöjen korjauksilla ja hulevesikaivojen puhdistustöillä. Asfalttiin muodostuneita ajouria päällystettiin Koljonvirrantiellä, Pohjolankadulla sekä Eteläisellä Pohjolankadulla. Katuvalaistusta uusittiin maakaapeleiksi ja metallipylväiksi Savon Voiman sähkötöiden yhteydessä Peltosalmella ja Lintukylässä. Kadunparannustöitä on tehty keskusta-alueella Louhenkadulla ja Riistakadulla. Paloisvirran sillan peruskorjaus valmistui. Katuverkon peruskorjauksia on tehty Parkatintiellä, Allinkadulla ja Aurankadulla. Venakkoniemen 1. vaiheen asuntoalueen kadut päällystettiin elokuussa Partalantien ja Kauppiis-Heikintien peruskorjaukset käynnistettiin pohjaus- ja vesihuoltotöillä, jotka saatiin valmiiksi joulukuun mennessä. Yrittäjätien ja Ahertajantien risteysalueen muutostyöt tehtiin suunnitelmien mukaisesti sorapintaiseen vaiheeseen.
- Vanhentuneet asemakaavat uudistuvat	Yrittäjätien ympäristön asemakaavan muutos valmistui. Virranpuiston avoin tontinluovutuskilpailu käynnistyi. Makkaralahden ja Teollisuuskylän asemakaavat etenivät ehdotusvaiheeseen.
- Kuntalaisten sähköinen asiointi paranee	Tehty sopimus Lupapiste.fi sähköisen asiointipalvelun käyttöönotosta sekä tehty käyttöönottosuunnitelma ja projektinhallinta alkuvuodelle 2014.
- Tonttitarjonnan monipuolisuus säilyy	Tonttitarjonta toteutunut suunnitelman mukaisesti. Tarjonta ollut hyvä.

3. HENKILÖSTÖ

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset	41,5	45	45	0
Määräaikaiset	0	0	0	0
Yhteensä	41,5	45	45	0

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Strategian toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteutuma
Elinkeinoelämän toimintaedellytysten parantaminen	- Ydinkeskustan kehittämissuunnitelman toteuttaminen - Soinlahden uuden teollisuusalueen kaavoitus ja liikennejärjestelyt - Marjahaka-Ahmo alueen laajentaminen / maanhankinnat - Kaupan ja logistiikan hankkeiden suunnittelu ja järjestelyt (Prisma, Yrittäjätien ymp.)	Toteutuneet hankkeet Toteutuneet hankkeet Toteutuneet kaupungit Toteutuneet suunnitelmat ja järjestelyt	Louhenkatu välillä Kauppakatu-Savonkatu. Asemantie valmis ja uusi alue rakenteilla urakalla. Sopimus sillasta valmis. Ei toteutunut vielä. KoljonvIRRantien ympäristö valmistui ja Eteläisen Yrittäjätien pohjaukset.
Asuinympäristöjen kehittäminen	- Keskusta-asumisen kehittäminen, vetovoimaiset tontit - Monipuolisen pientalotontti-tarjonnan ja asuinalueiden monimuotoisuuden kehittäminen: - Ohenmäen uuden asuinalueen rakentaminen - Pihlajaharjun laajennusalueen rakentaminen - Taajaman ranta-asumismahdollisuuksien lisääminen - Venakkoniemen rakentaminen - Kyläalueiden kehittäminen - Eteläisen kaupungin kyläalueiden suunnittelu - Kyläkeskusten kehittäminen täydennysrakentamalla	Asuinmahdollisuuksien lisäykset Kunnallistekniikan ja viheralueiden toteutus Asemakaavojen uudistaminen Kunnallistekn.toteutus Osayleiskaavan toteutus ja ympäristöjen kehittäminen	Virranpuiston alueen kumppanuuskaavahankkeen kilpailutus käynnistyi. Kustaa Aadolfin kirkon ympäristön suunnittelu käynnistyi. 1. vaihe päällystettiin, valmis. Teodorinrinne rakennuskelpoiseksi. Makkaralahden kaavaehdotus valmistui. 1. vaihe päällystettiin, valmis. Kirmanseudun OAS valmistui.

Kestävä kehitys	Katuverkon ja valaistuksen peruskorjausohjelmien toteutus Makkaralahden ja Lippuniemen alueilla - Vesihuollon kehittämissuunnitelman toteuttaminen kehittyvillä kyläalueilla Kestävä kaupunkirakenne - tasapuolinen palvelujen turvaaminen; kaupat, koulut, päiväkodit - eri väestöryhmien arjen liikkumismuodot - elinkaariajattelu - Erilaisten väestöryhmien ja esteettömyyden huomioiminen suunnittelussa.	Rakentaminen Vesihuollon toteuttaminen Toteutuneet palveluverkot, liikenneratkaisut ja kestävät rakenteet toteutuksessa	Valmistuivat suunnitelman mukaisesti. Soinjoen vesiosuuskunnan hanke käynnissä. Riistakadun kevyen liikenteen väylä, Louhenkatu. Yhteistyö MAL -verkoston kautta SOTE:n ikäihmisten palveluiden tarjoajaan. Asemakaavoissa on huomioitu kestävä kaupunkirakenteen periaatteet (Makkaralahti, Teollisuuskylä ja Virranpuisto)
Virkistys-, kulttuuri- ja liikunta-ympäristöjen kehittäminen	- Kankaan liikuntapuiston toteuttaminen - Kirkkopuistosuunnitelman toteuttaminen kirkkoaukiolla - Arkiliikkumista palvelevien viheryhteyksien toteuttaminen - Koljonvirran alueen ympäristösuunnitelman laatiminen (päivitys) - Palojsjärvi-Kilpijärvi kunnostushankkeen toteuttaminen	Rakentamisen toteutuminen Toteutuneet hankkeet	Kankaan lähiliikunta-alue Suunnitelmat valmiit Pitkälahden puisto rakenteille. Suunnitelma valmistui ja pääosin toteutettiin Valmis , lukuun ottamatta Poskipuron pohjapatoa
Liikkumisen ja yhteyksien kehittäminen	- Seudullisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja aiesopimuksen toteutus - Seudullisen sekä kaupunki-kohtaisen liikenneturvallisuus-suunnitelman toteutus - Kevyen liikenteen yhteyksien parantaminen kaupunkialueella		Aiesopimus allekirjoitettu, logistiikkayhteistyön kehittäminen. Hidasteet, liikennevalot ja nopeusrajoitusten alentaminen Riistakatu

Hyvinvointisuunnitelman toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteutuma
Lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksien parantaminen oman elinympäristönsä suunnittelussa	Suunnitelmien laatimisen ja toteuttamisen yhteydessä toimitaan aktiivisesti tilojen käyttäjiä kuunnellen.	Lasten ja nuorten osallistuminen kirjataan ja osana päätöksenteossa.	On aloitettu yhteistyö lähiympäristön havainnoimiseksi ja suunnittelemiseksi Makkaralahden kaava-alueella, Lumilinnapäiväkodin, ja Kustaa Aadolfin kirkon ympäristössä, Kirkonsalmen koulun kanssa.

5. SANALLINEN KATSAUS

Kaavoituksen painopiste oli asemakaavojen ajantasaistamisessa Makkaralahdelle, Kivirannalla ja Teollisuuskylässä. Tonttitarjonta säilyi hyvänä ja monipuolisena. Tontteja luovutettiin 23 kpl.

Rakentamisen kesäkausi oli erityisen vilkas, kokonaisinvestointien ollessa infran tuotannossa yli 5 milj. euroa. Investointimäärärahat toteutuivat työohjelman mukaisesti kokonaisuutena hyvin. Vähäisiä määrärahasiirtoja hankkeiden välillä tehtiin.

Peruskorjauksen painopiste oli Lippuniemen alueella. Elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä parannettiin Soinlahden työpaikka-alueen, Prisman ympäristön sekä Kivirannalla Yrittäjätien ympäristön suunnittelulla ja rakentamisella.

Uutta asuinaluetta rakennettiin Pihlajaharjussa (Teodorinrinne), Ohenmäessä ja Venakkoniemessä. Kaupunkiympäristöä parannettiin ydinkeskustassa (Louhenkatu), Kirkkopuistossa ja Kankaan liikunta-alueella.

Käyttötalouden toteutuma oli kokonaisuutena hyvä. Nettomenot olivat n. 287 000 euroa talousarviota pienemmät. Henkilöstö säilyi ennallaan. Pieniä järjestelyjä aiheutti hallintopalvelualueen lakkauttaminen.

TULOSALUE: TILAPALVELU

Tilivelvollinen: kaupunginarkkitehti Pirjo Pykäläinen

1. TALOUS

Talous	Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	9 427	0	9 427	9 268	160
Toimintakulut	-6 378	3	-6 375	-6 242	-133
Netto (toimintakate)	3 049	3	3 052	3 026	27
Suunnitelmapoistot	-2 076	0	-2 076	-2 053	-24
Laskennalliset erät	-191	0	-191	-191	0

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Taloudellisuustavoitteet				
- Tuotto, €/vuokrattu hum ² /v.	84,68	86,03	84,18	-1,85
- Kiinteistönhoito, €/hum ² (ilman pääomavelan korkoa)	40,84	40,27	39,37	-0,90
- Kunnossapito- kustannukset, €/hum ²	4,84	5,38	5,31	-0,07
Vaikuttavuustavoitteet				
Laatutavoitteet				

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
- Ylläpidettävät kiinteistöt, hum ²	109898	109869	109839	-30
- Sisäisesti vuokratut tilat, hum ²	74137	74137	74383	246
- Muut vuokratut tilat, hum ²	30172	30172	30113	-59
- Vuokratut asunnot, hum ²	3145	3323	2965	-358
Taloudellisuustavoitteet				
Vaikuttavuustavoitteet				
Laatutavoitteet				

- Rakennusten kiinteistökohtaiseen toimintaan liittyvä energiankulutus pidetään nykyisellä tasolla, energiataloudellisilla korjaustoimenpiteillä pyritään pienentämään kiinteistöjen energiankulutusta. Suurten peruskorjaustoimenpiteiden jälkeen vertailuindeksiksi otetaan toisen käyttövuoden mukainen kulutustaso	Talonrakennuskohteiden pienistä investointimäärärahoista on lautakunnassa tehty päätökset energiataloutta parantavien taajuusmuuttajien (ilmastointiin) asennuksiin Keskusvarikon, Lumilinnan päiväkotiin, Peltosalmen päiväkotiin, Soinlahden kouluun, Sourunsalon kouluun, ja Kivirannan Teollisuustaloon (inv. arvo yht.67 000 €). Investoinnin takaisinmaksu aika 2–4 v. ja tavoitteena 20 000–25 000 €:n vuosittainen säästö energia-kustannuksissa (säästöä sekä lämmössä että sähkössä)
	Vuoden 2013 sääkorjatut olivat 20785,47 MWh (v. 2012 20387,17 MWh), eli vuonna 2013 kulutus oli 1,25 % suurempi sääkorjattuna kuin edellisenä vuonna. (sääkorjauksessa erittäin lauha vuosi vaikuttaa sääkorjattuja lukemia korottavasti).
- Toimitilojen ongelmiin puututaan pikaisesti ja taloteknisistä ja rakennusteknisistä virheistä johtuvat ongelmat korjataan pikaisesti	Vuonna 2013 lämmityskulut olivat 1 296 384 € (v. 2012 1 342 614 €), eli 46 230 € vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kaukolämmön hinta oli v. 2013 56,10 €/MWh (v. 2012 51,20 €/MWh eli 9,6 % korkeampi kuin edellisenä vuonna. Seuraavissa rakennuksissa sääkorjattu lämmönkulutus on alentunut huomattavasti: Kulttuurikeskus, - 19,2 % (taajuusmuuttajien vaikutus, Keskusvarikko, - 14,6 % (ilmastoinnin käyttäjät / automatiikka, Lumilinnan PK, -9,6 % (taajuusmuuttajat), Taskukello, -15,4 % (automatiikka), Kilpijärven koulu – 17,4 % (automatiikka). Seuraavissa rakennuksissa sääkorjattu lämmönkulutus on noussut huomattavasti: Raatihuone / Kauppakatu 24, + 15,8 % (päiväkotikiinteistö Raatihuoneelle), Montessori PK, +26,3 % ja Peltosalmen PK, +39,6 % (ilmastoinnin käyttöaikoja pidentetty), Edvin Laineen koulu, +12,2 %, Lyseo, +8,1 %, Kangaslammen nuorisotupa, 17,6 % ja Kauppi-Heikin koulu, 9,1 % (näissä kiinteistöissä ilmastoinnin käyttöaikoja lisätty)., Jäähalli, 14,7 % (jäähallin aktiivinen toiminta-aika pidempi edellisvuosia). Rakennusten sähkökulut v. 2013 olivat 849 104 € (v. 2012 916 900 €, eli 7,4 % vähemmän kuin v. 2012), kulujen alennukseen vaikuttivat sähköenergian hieman alhaisempi hinta sekä rakennuksissa toteutetut taajuusmuuttajien lisäykset. Meijerikatu 1:n kiinteistö on ollut tyhjillään koko vuoden 2013. Meijerinkatu 1:n sisäilmaongelmia on tutkittu lukuisin ilma- ja materiaalinäyttein. Suomen Sisäilmakeskus Oy:n tekemän sisäilmaselvityksen pohjalta teetettiin suunnitelmat ja rakennuksen peruskorjaus aloitettiin 9.12.2013. Sisäilmapalavereita on pidetty tarpeen mukaan eri kiinteistöillä, palavereissa on ollut edustus tilapalvelusta, käyttäjistä, työsuojelusta, työterveyshuollosta ja Soten ympäristöorganisaatiosta. Sisäilmatyöryhmä kokoontui helmikuussa pohtimaan kaupungin sisäilmaongelmia, sisäilmatutkimuksia on suoritettu omilla laitteilla useissa eri kohteissa (Voc-mittarilla ja hiilidioksidimittarilla). Keskustan päiväkodista (Pohjolankatu 12) käynnistettiin sisäilmaselvitys (Sisäilmatalo Kärki OY:llä), raportti valmistuu alkuvuodesta 2014. Pohjolankatu 12 rakennus on ollut

- Investointipäätöksiä tehtäessä huomioidaan investointikustannusten lisäksi elinkaarikustannukset - Kiinteistökutsut intran kautta huoltokirjaan	tyhjiään elokuusta alkaen (päiväkotitoiminta siirtyi väistötiloihin Raatihuoneelle). Otavan koulun sisäilmaselvitys/rakennuksen kuntoselvitys käynnistetty tilapalvelun omalla henkilökunnalla. Uusi päiväkotitoiminta on suunniteltu energiatehokkaaksi, suunnitelmien mukainen laskennallinen energialuokka täyttää uusien energiamääräysten mukaisen B-energialuokan vaatimukset. Kiinteistönhuoltokutsuja on tullut 1.1.2013–31.12.2013 välisenä aikana 82 kpl. Keskimääräinen palvelupyyntöjen aloitusaika 1,4 vrk ja keskimääräinen loppuun käsittelyaika aloituksesta 2 vrk. Käyttäjiä tulee edelleen informoida käyttämään ao. linkkiä enemmän, sillä useimmat yhteydenotot tapahtuvat edelleen puhelimitse tai sähköpostin kautta.
---	---

3. HENKILÖSTÖ

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset	22,8	23,8	23,8	0
Määräaikaiset	0	0	0	0
Yhteensä	22,8	23,8	23,8	0

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Strategian toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteutuma
Kestävä kehitys	Uusien energiamääräysten mukaisten energiatodistusten laatiminen merkittävimmille kiinteistöille.	Energiatodistusten määrä.	Kulttuurikeskukseen, Kaupungintalolle, Kirkonsalmen palvelukeskukseen ja Kangaslammin ja Kauppi-Heikin kouluille on laadittu viralliset energia-todistukset.
	Suunnittelussa ja rakentamisessa huomioidaan energiataloudelliset toimenpiteet. Käyttäjien toimintaan vaikuttaminen.	Kulutusseuranta.	Taajuusmuuttajien asennus osalle kiinteistöjä on vähentänyt näissä kiinteistöissä energiankulutusta.
	Kestävät ja ympäristöystävälliset rakennusmateriaalit	Tehdyt toimenpiteet	Kaikessa rakentamisessa käytetään luokiteltuja materiaaleja.

Viihtyisät toimitilat	Sisäilmaongelmiin reagoiminen. Rakennus- ja taloteknisistä syistä johtuvat ongelmat selvitetään Toiminnallisesti ja esteettisesti hyvät tilat	Tehdyt toimenpiteet	Meijerikatu 1:ssä aloitettu sisäilmakorjaus tehtyjen sisäilmaselvitysten perusteella. Rakennustyöt toteutetaan P1-puhtausluokan töinä. keskustan päiväkodista tehty sisäilmaselvitys, toiminta siirtynyt väliaikaisesti Raatihuoneelle.
-----------------------	---	---------------------	---

Tehokkaat tilat	Toimitilastrategia Turhista tiloista luopuminen Kustannustehokkaat tilat Tilamitoitukset	Poistuneet m ² Muutokset m ² /käyttäjät Toteutetut järjestelyt	Toimitilastrategia hyväksytty valtuustossa.
Koulu- ja päiväkotikiinteistöjen kunnon ja toimivuuden parantaminen	Uuden päiväkodin rakentaminen Kangaslammin ja Kauppi-Heikin koulujen peruskorjausten hankesuunnitelmat Hernejärven koulun laajennustarveselvitys	Valmiusaste	Päiväkodin valmiusaste n. 65 %, työt ovat aikataulussa. Kangaslammin koulun hankesuunnittelu käynnistetty. Hernejärven koulun laajennus on päätetty toteuttaa vuokratiloina pitkäaikaisella vuokrasopimuksella.

Hyvinvointisuunnitelman toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteutuma
Lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuk sien parantaminen oman elinympäristönsä suunnittelussa	Suunnitelmien laatimisen ja toteuttamisen yhteydessä toimitaan aktiivisesti tilojen käyttäjiä kuunnellen.	Lasten ja nuorten osallistuminen kirjataan ja osana päätöksenteossa	----

5. SANALLINEN KATSAUS

Uuden päiväkodin rakentaminen käynnistyi toukokuussa ja se on edennyt ongelmitta aikataulun mukaisesti. Rakennustöiltä edellytetään P1-puhtausluokan töitä. Meijerikatu 1:n korjaustyöt sisäilmakorjauksena käynnistyivät loppuvuodesta ja ne toteutetaan myös P1-puhtausluokan rakennustöinä ja erityisesti vaipan tiiveydelle on asetettu tiukat vaatimukset.

Rakennusmestari jäi elokuussa osa-aikaeläkkeelle ja loppuvuodesta saatiin pitkään kaivattu tilapalvelusihteerin tehtävä täytetyksi.

TULOSALUE: RAKENNUSVALVONTA

Tilivelvollinen: rakennustarkastaja Johanna Venäläinen

1. TALOUS

Talous	Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	169	0	169	141	28
Toimintakulut	-381	3	-378	-363	-16
Netto (toimintakate)	-212	3	-210	-222	12
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0	0
Laskennalliset erät	-13	0	-13	-13	0

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Taloudellisuustavoitteet				
Vaikuttavuustavoitteet				
Laatutavoitteet				

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Rakennusvalvonta				
- Myönnetty rakennusluvut, kpl	348	350	340	-10
- Katselmukset, kpl	372	400	437	37
- Myönnetty uudisrak.m ² /työntekijä	14 646	8 000	11 901	3 901
Asuntotoimi/Korjausneuvonta				
- Myönnetty avustukset	91	120	34	-86
Taloudellisuustavoitteet				
Rakennusvalvonta				
- Nettomenot €/asukas	1,96	3,09	3,96	0,87
- Toiminnan kate-%	79,44	71,2	61,7	-9,5
Vaikuttavuustavoitteet				
- Matalaenergiarakennuksia, %		20	8	-12
Laatutavoitteet				

3. HENKILÖSTÖ

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset	4	4	4	0
Määräaikaiset	0	0	0	0
Yhteensä	4	4	4	0

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Strategian toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
- Ohjata ja tukea laadukasta rakentamista	- Internet –sivuston uudistaminen käyttäjiä paremman palvelevaksi - Suunnitelmien tason nostaminen		- Sivuston uudistaminen on vielä työn alla. Samalla toteutetaan sähköisen asiointin aloittaminen.
- Energiatehokkaan rakentamisen edistäminen	-Neuvonta ja ohjaus kohti energiatehokasta rakentamista - Haja-asutusalueen jätevesijärjestelmien kunnostamisen neuvonta ja luvittaminen jätevesiasetuksen mukaisesti		- Matalaenergiataloja rakennettiin 8 % uusista rakennuksista. Energiatehokkuudeltaan minimi vaatimuksia paremmaksi rakennettiin kuitenkin 45 %. - Jätevesijärjestelmien uusiminen ja kunnostaminen jätevesiasetuksen mukaiseksi ei ole vielä lähtenyt käyntiin.
- Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:n myöntämien avustusten mahdollisimman täysimääräinen hyödyntäminen	- ARA:n myöntämistä avustuksista tiedottaminen ja neuvonta avustuksen saamiseen		- ARAN:n avustuksista tiedotettiin lehdessä ja internet-sivuilla. Avustukset myönnettiin ARA:n ohjeiden mukaisesti.

Hyvinvointisuunnitelman toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma

5. SANALLINEN KATSAUS

Kertomusvuonna uudisrakennuslupien lukumäärä vastasi suunnilleen viiden edellisen vuoden keskiarvoa ja oli lähes sama edellisvuoden kanssa. Kerrosala sekä tilavuus olivat hieman viiden edellisvuoden keskiarvoa pienempiä.

Myönnettyjen lupien lukumäärään (340) sisältyvät rakentamisilmoitukset.

Suoritettujen katselmusten lukumäärä (437) on vähän viittä edellisvuotta enemmän.

Rakennusvalvontamaksutuottoja kertyi n. 16,5 % talousarvioon merkittyä vähemmän. Rakennusvalvontamaksuilla katettiin noin 39 % rakennusvalvonnan kuluista, mikäli kuluista poistetaan asuntotoimen osuus, niin rakennusvalvontamaksuilla katettiin noin 62 % rakennusvalvonnan kuluista.

TULOSALUE: JÄTEHUOLTO

Tilivelvollinen: Jäteasiantuntija Terhi Lylyjärvi

1. TALOUS

Talous	Alkuper. ta 1000 euroa	Ta-muut. 1000 euroa	Ta+muut. 1000 euroa	Toteuma 1000 euroa	Poikkeama 1000 euroa
Toimintatuotot	62	0	62	56	6
Toimintakulut	-62	0	-62	-50	-12
Netto (toimintakate)	0	0	0	6	-6
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0	0
Laskennalliset erät	-6	0	-6	-6	0

2. MITTARIT JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät tavoitteet ja tunnusluvut	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Taloudellisuustavoitteet				
Vaikuttavuustavoitteet				
Laatutavoitteet				

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet	Tot. 2012	TA2013	Tot. 2013	Poikkeama
Tuotantotavoitteet				
Taloudellisuustavoitteet				
Vaikuttavuustavoitteet				
Laatutavoitteet				

3. HENKILÖSTÖ

Henkilöstömäärä	Tot. 2012	TA 2013	Tot. 2013	Poikkeama
Vakinaiset	0	1	1	0
Määräaikaiset	0	0	0	0
Yhteensä	0	1	1	0

4. TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN**Strategian toteutuminen vuonna 2013**

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma
Jätelain 646/2011 23 §:n mukaisen sopimuksen laatiminen alueellisesta jätehuoltoviranomaisesta.			Sopimus solmittu 14.2.2013
Tehostaa ja selkeyttää viranomaistehtävien hoitoa ja varmistaa jätehuollon viranomaistehtävissä kuntalaisten kannalta yhdenmukainen ja toimiva päätöksenteko.			Jäteasiantuntija aloitti virassaan 21.5.2013

Hyvinvointisuunnitelman toteutuminen vuonna 2013

Strateginen tavoite	Tavoite 2013	Mittari	Toteuma

5. SANALLINEN KATSAUS

Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan toiminta käynnistyi konkreettisesti vuoden 2013 keväällä viranhaltijan (jäteasiantuntija) valinnan jälkeen. Ylä-Savon jätehuoltolautakunta kokoontui viisi kertaa.

Toimialueella tehtiin päätös kiinteistökohtaisen jätteenkuljetuksen jatkamisesta sekajätteen osalta. Muiden jätejakeiden osalta toimintaa tarkkaillaan. Lautakunnan käsiteltäväksi ei tullut poikkeamisia eikä vapautuksia.

Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan tehtävien hoidon kustannukset katettiin julkisoikeudellisilla jätemaksuilla. Jäteyhtiö tilitti isäntäkunnalle jätehuoltolautakunnan kustannusosuuden talousarvioon perustuen ja viimeisessä erässä tasattiin toteutuneiden kulujen ja maksettujen erien erotus. Toimintakuluissa muodostui säästöä 10 % arvioituihin kuluihin nähden, johtuen rekrytoinnin pitkittymisestä.

3.4 Investointiosan toteutumisvertailu

Investointiosan toteutumisvertailussa esitetään valtuuston hankkeittain tai hankeryhmittäin hyväksymien määrärahojen ja tuloarvion toteutuminen. Hankkeet ja hankeryhmät ryhmitellään tarvittaessa toimielimittäin ja tehtävittäin vastaavalla tavalla kuin talousarviossa.

Toteutumisvertailussa esitetään investointihankkeen tai hankeryhmän talousarviovuodelle hyväksytty määräraha ja sen käyttö sekä niiden erotus. Lisäksi esitetään poikkeama alkuperäiseen talousarvioon, valtuuston hyväksymät muutokset määrärahaan.

Toteutumisvertailussa seurataan myös hankkeen tai hankeryhmän tuloja sekä nettomenojen toteutumista. Investointituloja ovat rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnit.

Investointiosan ta ja ta-muutosten toteutumisvertailu

Hanke/ hankeryhmä	Kustannus- arvio ja muutokset euroa	Ed. vuosien käyttö euroa	Alkuperäinen talousarvio euroa	Talousarvio- muutokset euroa	Talousarvio muutosten jälkeen euroa	Toteuma euroa	Poikkeama euroa	Kustannusarviosta käytetty 31.12. euroa
<u>Kaupunginhallitus</u>								
Pohjois-Savon laajakaistaverkko								
Kulut			182 000	0	182 000	143 532	38 468	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Netto			182 000	0	182 000	143 532	38 468	
Kuntayhtymät (P-S Sairaanhoidopiirin ky, Y-S terveydenhuollon ky/ eläinkl.)								
Kulut			68 000	0	68 000	67 482	518	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Netto			68 000	0	68 000	67 482	518	
Arvopaperit (Muut osakkeet)								
Kulut			0	0	0	0	0	
Tuotot			0	0	0	-10	10	
Netto			0	0	0	-10	10	
Atk-kalusto								
Kulut			70 000	-13 800	56 200	14 027	42 173	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Netto			70 000	-13 800	56 200	14 027	42 173	
Kiinteistöjen osto/myynti kvalt								
Kulut			200 000	0	200 000	71 925	128 075	
Tuotot			-150 000	0	-150 000	-968 454	818 454	
Netto			50 000	0	50 000	-896 529	946 529	
Kaupunginhallitus yhteensä								
Kulut			520 000	-13 800	506 200	296 966	209 234	
Tuotot			-150 000	0	-150 000	-968 464	818 464	
Netto			370 000	-13 800	356 200	-671 498	1 027 698	
<u>Koulutuslautakunta</u>								
Koneet ja kalustot/peruskoulut (kopiokoneet, atk- ja av-laitteet, oppilaskalusteiden uusiminen, lukion ja päiväkotien kalusteiden uusinta)								
Kulut			262 000	0	262 000	256 782	5 218	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Netto			262 000	0	262 000	256 782	5 218	
Koulutuslautakunta yhteensä								
Kulut			262 000	0	262 000	256 782	5 218	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Netto			262 000	0	262 000	256 782	5 218	

Hanke/ hankeryhmä	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Kustannusarviosta käytetty 31.12.
	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa
<u>Kulttuurilautakunta</u>								
Koneet ja kalustot/kulttuuritoimi (musiikkiopiston soittimet, Juhani Ahon-museon ja kaupungin taide-esineiden konservointi, kirjaston kalusteiden uusiminen, kulttuurikeskuksen kalusto)								
Kulut			70 000	0	70 000	60 325	9 675	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Netto			70 000	0	70 000	60 325	9 675	
Muut talonrakennushankkeet (Juhani Ahon museo)								
Kulut			10 000	0	10 000	8 204	1 796	
Tuotot			-5 000	0	-5 000	0	-5 000	
Netto			5 000	0	5 000	8 204	-3 204	
Kulttuurilautakunta yhteensä								
Kulut			80 000	0	80 000	68 529	11 471	
Tuotot			-5 000	0	-5 000	0	-5 000	
Netto			75 000	0	75 000	68 529	6 471	
<u>Vapaa-aikalautakunta</u>								
Koneet ja kalustot								
Kulut			70 000	0	70 000	70 335	-335	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Netto			70 000	0	70 000	70 335	-335	
Muut talonrakennushankkeet (uimahallin peruskorjaus, uimahallin korjaukset)								
Kulut			90 000	-10 000	80 000	70 723	9 277	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Netto			90 000	-10 000	80 000	70 723	9 277	
Vapaa-aikalautakunta yhteensä								
Kulut			160 000	-10 000	150 000	141 058	8 942	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Netto			160 000	-10 000	150 000	141 058	8 942	
<u>Tekninen lautakunta</u>								
Koneet ja kalustot/ tekninen palvelukeskus (tekvin muu kalusto, konttorikalusto)								
Kulut			150 000	89 000	239 000	236 883	2 117	
Tuotot			0	-46 200	-46 200	-46 200	0	
Netto			150 000	42 800	192 800	190 683	2 117	
Tonttien kunnostus								
Kulut			40 000	830	40 830	40 825	5	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Netto			40 000	830	40 830	40 825	5	
Kadunrakennuskohteet (Pihlajajarju, Venakkoniemi, Luuniemi, Partala, Kirkonsalmen länsiranta, muu liikenteenohjaus, liikenneturvallisuussuunnitelman toteutus, liikennevalot, Veturitalinkatu, Teollisuuskujan kevyenliikenteen väylä, Soinlahti, Prisman liikennejärjestelyt)								
Kulut			835 000	298 010	1 133 010	925 429	207 581	
Tuotot			0	-130 000	-130 000	-127 915	-2 085	
Netto			835 000	168 010	1 003 010	797 514	205 496	

Hanke/ hankeryhmä	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Kustannusarviosta käytetty 31.12.
	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa
Kankaan urheilualue								
Kulut			70 000	0	70 000	69 665	335	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Netto			70 000	0	70 000	69 665	335	
Muut ulkoilu- ja urheilualueet (Hanhilampi, laskettelurinteen turvallisuuden parantaminen, Paloisvuori, ulkoilu- ja venereittien taukopaikkojen peruskorjaus, lähiliikuntapaikat, ulkoilureittien valaistuksen saneeraus)								
Kulut			414 000	11 539	425 539	315 958	109 581	
Tuotot			-20 000	0	-20 000	-30 000	10 000	
Netto			394 000	11 539	405 539	285 958	119 581	
Muut investoinnit (arvaamattomat työt, vesistöjen kunnostus, venevalkamat, viheraluejärjestelmän toteutus, suunnittelupalkkiot, maasto- ja runkomittaukset, matonpesupaikka, Porovedentien kunnostus, Mansikkaniemen kulttuuriympäristön parantaminen, Yrittäjätie-Ahertajantie)								
Kulut			820 000	-27 194	792 806	634 461	158 345	
Tuotot			-125 000	0	-125 000	-96 915	-28 085	
Netto			695 000	-27 194	667 806	537 546	130 260	
Liikenneväylien peruskorjaus (valaistuksen peruskorjaus, päällysteiden uusinta, kevyen liikenteen väylien peruskorjaus, Riistakatu, Kauppiis-Heikintie, Makkaralahden kadut, Paloisvirran sillan korjaus, Partalantie, Allinkatu)								
Kulut			1 458 000	-86 960	1 371 040	1 334 104	36 936	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Netto			1 458 000	-86 960	1 371 040	1 334 104	36 936	
Liikenneväylien peruskorjaus/ Lippuniemen kadut								
Kulut			214 000	0	214 000	213 874	126	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Netto			214 000	0	214 000	213 874	126	
Liikenneväylien peruskorjaus/ Parkatintie								
Kulut			100 000	3 800	103 800	103 798	2	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Netto			100 000	3 800	103 800	103 798	2	
Soinlahden liikennejärjestelyt								
Kulut			600 000	122 000	722 000	721 263	737	
Tuotot			0	-95 636	-95 636	-95 189	-447	
Netto			600 000	26 364	626 364	626 074	290	
Keskustan kaupunkirakenteen parantaminen (keskustan puistot, Louhenkatu/ Savonkatu/ Kauppakatu)								
Kulut			420 000	-25 730	394 270	389 055	5 215	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Netto			420 000	-25 730	394 270	389 055	5 215	
Puistot, leikkikentät ym. (muut puistot ja leikkikenttien saneeraus)								
Kulut			110 000	880	110 880	110 869	11	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Netto			110 000	880	110 880	110 869	11	

Hanke/ hankeryhmä	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Kustannusarviosta käytetty 31.12.
	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa
Muut talonrakennushankkeet (pienet talonrak.kohteet, koulujen ja vk.keitt.laitt.uusiminen, nimettyjen hankkeiden jälkityöt, uusien hankkeiden suunnittelu, Terveyskeskus, Kivirannan teollisuustalo, Keskusvarikko, Kissala, Hernejärven koulu, Kalliosuoja, Ylä-Savo talo)								
Kulut			840 000	-120 000	720 000	713 771	6 229	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Netto			840 000	-120 000	720 000	713 771	6 229	
Päiväkoti								
Kulut	3 830 000	30 914	2 200 000	204 000	2 404 000	2 380 900	23 100	2 411 814
Tuotot	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	3 830 000	30 914	2 200 000	204 000	2 404 000	2 380 900	23 100	2 411 814
Kangaslammin ja Kauppi-Heikin koulut								
Kulut			25 000	0	25 000	23 679	1 321	
Tuotot			0	0	0	0	0	
Netto			25 000	0	25 000	23 679	1 321	
Meijerikatu 1								
Kulut	775 000	0	0	200 000	200 000	115 697	84 303	115 697
Tuotot	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	775 000	0	0	200 000	200 000	115 697	84 303	115 697
Tekninen lautakunta yhteensä								
Kulut	4 605 000	30 914	8 296 000	670 175	8 966 175	8 330 231	635 944	2 527 511
Tuotot	0	0	-145 000	-271 836	-416 836	-396 219	-20 617	0
Netto	4 605 000	30 914	8 151 000	398 339	8 549 339	7 934 012	615 327	2 527 511
<u>Investoinnit yhteensä</u>								
Kulut	4 605 000	30 914	9 318 000	646 375	9 964 375	9 093 566	870 809	2 527 511
Tuotot	0	0	-300 000	-271 836	-571 836	-1 364 683	792 847	0
Netto	4 605 000	30 914	9 018 000	374 539	9 392 539	7 728 883	1 663 656	2 527 511

3.5 Tuloslaskelman toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta)

	Talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos yht.	Toteutunut	Poikkeama muut.jälkeen
Toimintatuotot					
Myyntituotot	19 119 550		19 119 550	17 966 132,88	1 153 417,12
Maksutuotot	4 015 650		4 015 650	4 072 858,06	-57 208,06
Tuet ja avustukset	1 121 380	384 672	1 506 052	1 715 257,28	-209 205,28
Muut toimintatuotot	12 050 850		12 050 850	12 281 996,74	-231 146,74
Toimintuotot yhteensä	36 307 430	384 672	36 692 102	36 036 244,96	655 857,04
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-33 329 880	-155 510	-33 485 390	-31 920 368,05	-1 565 021,95
Henkilöstösiivoukset					
Eläkekulut	-10 134 650	-26 340	-10 160 990	-10 314 078,44	153 088,44
Muut henkilöstösiivoukset	-1 932 690	-8 928	-1 941 618	-2 203 115,89	261 497,89
Palvelujen ostot	-86 129 220	-1 895 959	-88 025 179	-87 599 878,07	-425 300,93
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 947 400	-135 360	-5 082 760	-4 981 667,63	-101 092,37
Avustukset	-3 923 040	-47 500	-3 970 540	-4 369 163,05	398 623,05
Muut toimintakulut	-8 999 480	-18 664	-9 018 144	-8 437 558,05	-580 585,95
Toimintakulut yhteensä	-149 396 360	-2 288 261	-151 684 621	-149 825 829,18	-1 858 791,82
Toimintakate	-113 088 930	-1 903 589	-114 992 519	-113 789 584,22	-1 202 934,78
Verotulot	71 675 130	0	71 675 130	73 141 125,38	-1 465 995,38
Valtionosuudet	44 425 150	-353 530	44 071 620	43 665 557,00	406 063,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT					
Korkotuotot	175 800	-90 000	85 800	51 617,73	34 182,27
Muut rahoitustuotot	3 292 630	0	3 292 630	3 577 013,86	-284 383,86
Korkokulut	-702 500	90 000	-612 500	-268 616,47	-343 883,53
Muut rahoituskulut	-461 430	0	-461 430	-469 938,50	8 508,50
Rahoitustuotot ja kulut yhteensä	2 304 500	0	2 304 500	2 890 076,62	-585 576,62
Vuosikate	5 315 850	-2 257 119	3 058 731	5 907 174,78	-2 848 443,78
POISTOT JA ARVONALENNUKSET					
Suunnitelman mukaiset pois-	-5 682 560	0	-5 682 560	-5 403 536,08	-279 023,92
Tilikauden tulos	-366 710	-2 257 119	-2 623 829	503 638,70	-3 127 467,70
Poistoeron muutos lisäys(-) tai vä-	-220 000	-130 000	-350 000	-404 686,00	54 686,00
Rahastojen muutos lisäys(-) tai vä-	600 000	130 000	730 000	758 052,09	-28 052,09
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	13 290	-2 257 119	-2 243 829	857 004,79	-3 100 833,79

Verotulojen erittely (€)

Verotulot	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	62 339 130	0	62 339 130	63 236 807	897 677
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 299 000	0	4 299 000	4 759 437	460 437
Kiinteistövero	5 037 000	0	5 037 000	5 144 881	107 881
Yhteensä	71 675 130	0	71 675 130	73 141 125	1 465 995

Verovuosi	Tulovero- prosentti	Enn.pid.al. tulot yht. M€	Muutos
2008	19,00	337,5	6,7 %
2009	19,25	364,2	7,9 %
2010	19,50	375,4	3,1 %
2011	19,50	391,1	4,2 %
2012	19,75	408,3	4,4 %
2013	19,75	-	-

Kiinteistöveroprosentit 2013	
* vakituinen asunto	0,55 %
* muu kuin vakituinen asunto	0,80 %
* yleinen kiinteistövero%	1,10 %
* voimalaitokset	2,85 %
* kiinteistöverolain 13a § main. rak. ja maapohjat	0,00 %
* rakentamaton rakennuspaikka	3,00 %

Valtionosuuksien erittely (€)

Valtionosuudet	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Kunnan peruspalvelujen (ns. yhden putken) valtionosuus, ml. tasaukset	47 302 350	-537 343	46 765 007	46 764 996	-11
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-2 877 200	183 813	-2 693 387	-3 099 439	-406 052
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0	0	0	0	0
Yhteensä	44 425 150	-353 530	44 071 620	43 665 557	-406 063

Toimintatuottoja talousarviossa oli arvioitu kertyväksi 36 692 102 €, tilinpäätöksen mukainen toteuma oli 36 036 245 €, toteumaprosentti 98,2 %.

Toimintakuluja oli talousarvioon laskettu 151 684 621 €, tilinpäätöksen mukainen toteuma 149 825 829 €, toteumaprosentti 98,8 %.

Toimintakate oli talousarviossa -114 992 519 € ja tilinpäätöksessä -113 789 584 €, toteumaprosentti 99,0 %.

Verotulot ja valtionosuudet käsitelty yllä olevissa taulukoissa.

Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä oli talousarviossa 2 304 500 euroa ja tilinpäätöksessä 2 890 077 euroa.

3.6 Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta)

ei eliminoitu

	Talous- arvio	Ta- muutos	Ta+muut yht.	Toteuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	5 315,9	-2 257,1	3 058,7	5 907,2	-2 848,4
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät	-564,2	0,0	-564,2	-821,0	256,8
*Toiminnan rahavirta yht	4 751,7	-2 257,1	2 494,5	5 086,2	-2 591,7
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-9 318,0	-634,8	-9 952,8	-9 093,6	-859,3
Rahoitusosuudet investointimenoihin	300,0	271,8	571,8	350,0	221,8
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	664,2	0,0	664,2	1 014,7	-350,5
* Investointien rahavirta yhteensä	-8 353,8	-363,0	-8 716,8	-7 728,9	-987,9
Toiminta ja investoinnit, netto	-3 602,2	-2 620,1	-6 222,3	-2 642,7	-3 579,6
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Antolainasaamisten vähennys	123,8	0,0	123,8	191,6	-67,8
*Antolainojen muutokset yhteensä	123,8	0,0	123,8	191,6	-67,8
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	8 300,0	0,0	8 300,0	8 300,0	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 866,0	0,0	-4 866,0	-4 823,5	-42,5
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,0	0,0	0,0	-614,4	614,4
* Lainakannan muutokset yhteensä	3 434,0	0,0	3 434,0	2 862,1	571,9
Oman pääoman muutokset	0,0	0,0	0,0	249,8	-249,8
Muut maksuvalmiuden muutokset	0,0	0,0	0,0	-545,0	545,0
Vaikutus maksuvalmiuteen	-44,3	-2 620,1	-2 664,5	115,8	-2 530,4

3.7 Yhteenvedo valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	Määrärahat						Tuloarviot				
	Sito- vuus	Talousarvio	Ta- muutos	Muutettu talousarvio	TA:n toteutuma	Poik- keama	Talous- arvio	Ta- muutos	Muutettu talousarvio	TA:n toteutuma	Poik- keama
Käyttötalousosa											
Keskusvaalilautakunta	B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tarkastuslautakunta	B	-58	0	-58	-47	10	5	0	5	5	0
Kaupunginhallitus											
Yleishallinto	B	-5 616	-58	-5 674	-5 662	12	1 509	0	1 509	1 289	-220
Terveydenhuolto	B	-70 618	-1 842	-72 460	-72 821	-361	273	0	273	711	439
Henkilöstötoimi	B	-923	13	-910	-934	-24	446	0	446	513	67
Työllisyydenhoito	B	-1 150	0	-1 150	-1 250	-100	277	0	277	381	105
Lomat		-14 922	0	-14 922	-13 878	1 044	15 302	0	15 302	14 218	-1 084
Yhteensä		-93 228	-1 888	-95 116	-94 545	571	17 805	0	17 806	17 111	-694
Ylä-Savon maaseutupalvelut	B	-453	0	-453	-415	38	342	0	342	313	-29
Koulutuslautakunta											
Lasten päivähoito ja esiopetus	B	-12 668	-8	-12 676	-12 503	172	1 194	0	1 194	1 099	-94
Peruskoulutus ja esiopetus	B	-17 446	-245	-17 691	-17 204	486	303	218	521	613	92
Lukiokoulutus	B	-3 158	-16	-3 175	-3 039	135	131	16	147	167	19
Ruokahuolto ja siivous	B	-2 702	0	-2 702	-2 586	116	2 796	0	2 796	2 703	-93
Yhteensä		-35 974	-269	-36 243	-35 333	910	4 423	235	4 658	4 582	-76
Kulttuurilautakunta											
Kansalaisopisto	B	-712	-3	-715	-699	16	169	3	172	177	5
Kirjastopalvelut	B	-1 191	-22	-1 213	-1 195	18	59	29	88	67	-21
Kulttuuripalvelut	B	-620	-72	-691	-664	27	107	72	178	173	-5
Musiikkiopetus	B	-745	-1	-746	-721	25	217	1	218	215	-3
Yhteensä		-3 267	-97	-3 365	-3 279	86	552	104	656	633	-24
Vapaa-aika lautakunta											
Vapaa-aikatoimi	B	-2 491	-44	-2 535	-2 515	20	236	46	282	274	-8
Uimahalli	N	-907	0	-907	-871	36	648	0	648	685	37
Yhteensä		-3 398	-44	-3 442	-3 386	56	884	46	930	959	29
Tekninen lautakunta											
Hallintopalvelut	B	-2 269	-7	-2 277	-2 210	67	46	0	46	58	11
Kaupunkirakenne	B	-3 989	11	-3 978	-4 004	-27	2 653	0	2 653	2 967	314
Tilapalvelut	B	-6 378	3	-6 375	-6 243	133	9 427	0	9 427	9 268	-160
Yhteensä		-12 636	7	-12 629	-12 457	172	12 127	0	12 127	12 293	166
Rakennuslautakunta											
Rakennusvalvonta	B	-381	3	-379	-363	16	169	0	169	141	-28
Yhteensä		-381	3	-379	-363	16	169	0	169	141	-28
Yhteensä		-149 396	-2 288	-151 685	-149 826	1 859	36 307	385	36 693	36 036	-657
Tuloslaskelmaosa											
Verotulot	B						71 675	0	71 675	73 141	1 466
Valtionosuudet	B						44 425	-354	44 072	43 666	-406
Korkotuotot	N						176	-90	86	52	-34
Muut rahoitustuotot	N						3 293	0	3 293	3 577	284
Korkokulut	N	-703	90	-613	-269	344					
Muut rahoituskulut	N	-461	0	-461	-470	-9					
Satunnaiset erät	N	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rahoitusosa yhteensä		-1 164	90	-1 074	-739	335	119 569	-444	119 125	120 435	1 310

	Sito- vuus	Määrärahat					Tuloarviot				
		Talousarvio	Ta- muutos	Muutettu talousarvio	TA:n toteutuma	Poik- keama	Talous- arvio	Ta- muutos	Muutettu talousarvio	TA:n toteutuma	Poik- keama
Investointiosa											
Kaupunginhallitus											
Pohjois-Savon laajakaistaverkko	B	-182	0	-182	-144	38	0	0	0	0	0
Kuntayhtymät	B	-68	0	-68	-67	1	0	0	0	0	0
Muut osakkeet	B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Atk-kalusto	B	-70	14	-56	-14	42	0	0	0	0	0
Kiinteistöjen osto/myynti	B	-200	0	-200	-72	128	150	0	150	968	818
Yhteensä		-520	14	-506	-297	209	150	0	150	968	818
Koulutuslautakunta											
Koneet ja kalusto	B	-262	0	-262	-257	5	0	0	0	0	0
Yhteensä		-262	0	-262	-257	5	0	0	0	0	0
Kulttuurilautakunta											
Koneet ja kalusto	B	-70	0	-70	-60	10	0	0	0	0	0
Juhani Ahon museo	B	-10	0	-10	-8	2	5	0	5	0	-5
Yhteensä	B	-80	0	-80	-69	11	5	0	5	0	-5
Vapaa-aikalautakunta											
Koneet ja kalusto	B	-70	0	-70	-70	0	0	0	0	0	0
Uimahalli	B	-90	10	-80	-71	9	0	0	0	0	0
Yhteensä	B	-160	10	-150	-141	9	0	0	0	0	0
Tekninen lautakunta											
Koneet ja kalusto/tekn. palv. keskus	B	-150	-89	-239	-237	2	0	46	46	46	0
Tonttien kunnostus	B	-40	-1	-41	-41	0	0	0	0	0	0
Soinlahden kunnallistekniikan rak.	B	0	-260	-260	-256	4	0	130	130	128	-2
Prisman liikennejärjestelyt	B	0	-72	-72	-72	0	0	0	0	0	0
Katujen ja yleisten teiden rak.	B	-835	34	-801	-598	203	0	0	0	0	0
Lähiliikuntapaikat	B	-210	0	-210	-139	71	20	0	20	30	10
Muut ulkoilu- ja urheilualueet	B	-204	-12	-216	-177	39	0	0	0	0	0
Kankaan urheilualue	B	-70	0	-70	-70	0	0	0	0	0	0
Muut investoinnit	B	-820	27	-793	-634	158	125	0	125	97	-28
Soilahden teollisuusalue	B	-600	-122	-722	-721	1	0	96	96	95	0
Katujen ja yleisten al. peruskorjaus	B	-1 458	87	-1 371	-1 334	37	0	0	0	0	0
Lippuniemen kadut (Nouvanl.-Aurankatu)	B	-214	0	-214	-214	0	0	0	0	0	0
Parkatintie	B	-100	-4	-104	-104	0	0	0	0	0	0
Keskustan kaup.rakenteen parant.	B	-420	26	-394	-389	5	0	0	0	0	0
Puistot, leikkikentät ym.	B	-110	-1	-111	-111	0	0	0	0	0	0
Kangaslammin ja Kauppiis-Heikin koulu	B	-25	0	-25	-24	1	0	0	0	0	0
Päiväkoti Simpukka	B	-2 200	-204	-2 404	-2 381	23	0	0	0	0	0
Muut talonrakennushankkeet	B	-840	-80	-920	-829	91	0	0	0	0	0
Muut talonrakennushankkeet	B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä		-8 296	-670	-8 966	-8 330	636	145	272	417	396	-21
Investoinnit yhteensä		-9 318	-646	-9 964	-9 094	871	300	272	572	1 365	793
Rahoitusosa											
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten lisäys	B										
Antolainasaamisten vähennys	B						124	0	124	192	68
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B						8 300	0	8 300	8 300	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	-4 866	0	-4 866	-4 823	43					
Lyhytaikaisten lainojen muutos					-614						
Oman pääoman muutokset										250	
Vaikutus maksuvalmiuteen											
YHTEENSÄ		-164 744	-2 845	-167 589	-165 096	2 493	164 600	213	164 813	166 577	1 764

3.8 Käyttötalousosan ta:n ja ta-muutosten toteutumisvertailun yhdistelmä

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Keskusvaalilautakunta					
100 Rahoitus					
Tuotot	120 000	0	120 000	800	119 200
Kulut	0	0	0	0	0
Netto	0	0	120 000	800	119 200
Tarkastuslautakunta					
111 Tilintarkastus					
Tuotot	5 000	0	5 000	5 000	0
Kulut	-57 630	0	-57 630	-47 380	-10 250
Netto	-52 630	0	-52 630	-42 380	-10 250
Kaupunginhallitus					
120 Yleishallinto					
Tuotot	1 388 800	0	1 388 800	1 287 899	100 902
Kulut	-5 615 820	-57 950	-5 673 770	-5 661 885	-11 885
Netto	-4 227 020	-57 950	-4 284 970	-4 373 987	89 017
170 Terveystieteiden ja -huolto					
Tuotot	272 520	0	272 520	711 091	-438 571
Kulut	-70 617 750	-1 842 289	-72 460 039	-72 821 185	361 146
Netto	-70 345 230	-1 842 289	-72 187 519	-72 110 095	-77 425
180 Henkilöstötoimi					
Tuotot	445 670	0	445 670	512 641	-66 971
Kulut	-922 670	12 500	-910 170	-934 058	23 888
Netto	-477 000	12 500	-464 500	-421 418	-43 083
185 Työllisyydenhoito					
Tuotot	276 600	0	276 600	381 289	-104 689
Kulut	-1 149 900	0	-1 149 900	-1 249 572	99 672
Netto	-873 300	0	-873 300	-868 284	-5 017
189 Lomatoimi					
Tuotot	15 301 690	0	15 301 690	14 217 589	1 084 102
Kulut	-14 922 190	0	-14 922 190	-13 878 423	-1 043 767
Netto	379 500	0	379 500	339 166	40 335
Kaupunginhallitus yhteensä					
Tuotot	17 685 280	0	17 685 280	17 110 507	574 774
Kulut	-93 228 330	-1 887 739	-95 116 069	-94 545 123	-570 946
Netto	-75 543 050	-1 887 739	-77 430 789	-77 434 617	3 828
190 Ylä-Savon maaseutupalvelut					
Tuotot	342 000	0	342 000	312 809	29 191
Kulut	-453 100	0	-453 100	-415 226	-37 874
Netto	-111 100	0	-111 100	-102 417	-8 683

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Koulutuslautakunta					
300 Siv.pk hallinto					
Tuotot	0	0	0	302	-302
Kulut	-735 090	0	-735 090	-722 347	-12 743
Netto	-735 090	0	-735 090	-722 045	-13 045
310 Lasten päivähoito ja esiopetus					
Tuotot	1 193 630	0	1 193 630	1 099 279	94 351
Kulut	-12 667 910	-7 910	-12 675 820	-12 503 416	-172 404
Netto	-11 474 280	-7 910	-11 482 190	-11 404 137	-78 053
315 Peruskoulutus ja esiopetus					
Tuotot	302 880	218 338	521 218	612 936	-91 718
Kulut	-16 711 060	-244 628	-16 955 688	-16 482 102	-473 586
Netto	-16 408 180	-26 290	-16 434 470	-15 869 166	-565 304
320 Lukiokoulutus					
Tuotot	131 000	16 344	147 344	166 570	-19 226
Kulut	-3 158 310	-16 344	-3 174 654	-3 039 290	-135 364
Netto	-3 027 310	0	-3 027 310	-2 872 720	-154 590
330 Ruoka- ja siivouspalvelut					
Tuotot	2 795 550	0	2 795 550	2 702 764	92 786
Kulut	-2 701 930	0	-2 701 930	-2 586 317	-115 613
Netto	93 620	0	93 620	116 447	-22 827
Koulutuslautakunta yhteensä					
Tuotot	4 423 060	234 682	4 657 742	4 581 851	75 891
Kulut	-35 974 300	-268 882	-36 243 182	-35 333 472	-909 710
Netto	-31 551 240	-34 200	-31 585 440	-30 751 621	-833 819
Kulttuurilautakunta					
400 Kansalaisopisto					
Tuotot	169 100	3 140	172 240	177 415	-5 175
Kulut	-711 740	-3 140	-714 880	-698 974	-15 906
Netto	-542 640	0	-542 640	-521 559	-21 081
410 Kirjastopalvelut					
Tuotot	59 300	28 700	88 000	67 102	20 898
Kulut	-1 191 020	-21 850	-1 212 870	-1 194 661	-18 208
Netto	-1 131 720	6 850	-1 124 870	-1 127 559	2 690
420 Kulttuuripalvelut					
Tuotot	106 550	71 500	178 050	173 328	4 722
Kulut	-619 750	-71 500	-691 250	-663 990	-27 260
Netto	-513 200	0	-513 200	-490 662	-22 537
430 Musiikinopetus					
Tuotot	217 250	850	218 100	214 966	3 134
Kulut	-744 830	-850	-745 680	-721 116	-24 564
Netto	-527 580	0	-527 580	-506 150	-21 430
Kulttuurilautakunta yhteensä					
Tuotot	552 200	104 190	656 390	632 811	23 579
Kulut	-3 267 340	-97 340	-3 364 680	-3 278 741	-85 938
Netto	-2 715 140	6 850	-2 708 290	-2 645 930	-62 359

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Vapaa- aikalautakunta					
500 Vapaa-aikatoimi					
Tuotot	236 100	45 800	281 900	274 326	7 574
Kulut	-2 491 350	-43 650	-2 535 000	-2 515 068	-19 932
Netto	-2 255 250	2 150	-2 253 100	-2 240 742	-12 358
540 Uimahalli					
Tuotot	648 000	0	648 000	684 606	-36 606
Kulut	-906 600	0	-906 600	-870 897	-35 703
Netto	-258 600	0	-258 600	-186 291	-72 309
Vapaa-aikalautakunta yhteensä					
Tuotot	884 100	45 800	929 900	958 932	-29 032
Kulut	-3 397 950	-43 650	-3 441 600	-3 385 965	-55 635
Netto	-2 513 850	2 150	-2 511 700	-2 427 033	-84 667
Tekninen lautakunta					
600 Teknin hallintopalvelut					
Tuotot	46 300	0	46 300	57 680	-11 380
Kulut	-2 269 410	-7 420	-2 276 830	-2 210 204	-66 626
Netto	-2 223 110	-7 420	-2 230 530	-2 152 524	-78 006
630 Kaupunkirakenne					
Tuotot	2 653 200	0	2 653 200	2 967 420	-314 220
Kulut	-3 988 860	11 270	-3 977 590	-4 004 525	26 935
Netto	-1 335 660	11 270	-1 324 390	-1 037 105	-287 285
690 Tilapalvelu					
Tuotot	9 427 290	0	9 427 290	9 267 599	159 691
Kulut	-6 378 070	3 000	-6 375 070	-6 242 509	-132 561
Netto	3 049 220	3 000	3 052 220	3 025 090	27 130
Tekninen lautakunta yhteensä					
Tuotot	12 126 790	0	12 126 790	12 292 699	-165 909
Kulut	-12 636 340	6 850	-12 629 490	-12 457 238	-172 252
Netto	-509 550	6 850	-502 700	-164 539	-338 161
Rakennuslautakunta					
Tuotot	169 000	0	169 000	140 837	28 163
Kulut	-381 370	2 500	-378 870	-362 683	-16 187
Netto	-212 370	0	-212 370	-221 846	9 476
Käyttötalous yhteensä					
Tuotot	36 307 430	384 672	36 692 102	36 036 246	655 857
Kulut	-149 396 360	-2 288 261	-151 684 621	-149 825 828	-1 858 792
Netto	-113 088 930	-1 903 589	-114 992 519	-113 789 583	-1 202 936

4 Tuloslaskelma (sis.vesilaitos)

KAUPUNGIN TULOSLASKELMA

kaupunki ja vesilaitos vähennettynä sisäiset

	2013	2012	%
	€	€	
Toimintatuotot			
Myyntituotot	19 084 787,91	20 087 316,92	-5,0
Maksutuotot	4 020 704,80	3 900 572,30	3,1
Tuet ja avustukset	1 670 731,02	1 555 441,44	7,4
Muut toimintatuotot	5 261 531,82	5 526 048,88	
Toimintuotot yht.	30 037 755,55	31 069 379,54	-3,3
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-45 134 809,30	-45 583 085,54	
Palkat ja palkkiot	-32 417 173,74	-33 130 691,92	-2,2
Henkilöstösivukulut			
Eläkekulut	-10 480 229,39	-10 115 979,52	3,6
Muut henkilöstösivukulut	-2 237 406,17	-2 336 414,10	-4,2
Palvelujen ostot	-84 683 487,87	-82 603 967,74	2,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 305 947,88	-6 592 902,30	-4,4
Avustukset	-4 355 473,05	-3 937 890,51	10,6
Muut kulut	-754 955,59	-946 278,63	-20,2
Toimintakulut yht.	-141 234 673,69	-139 664 124,72	1,1
Toimintakate	-111 196 918,14	-108 594 745,18	2,4
Verotulot	73 141 125,38	69 147 594,35	5,8
Valtionosuudet	43 665 557,00	43 499 779,04	0,4
Rahoitustuotot ja -kulut:			
Korkotuotot muilta	51 617,73	72 896,56	-29,2
Muut rahoitustuotot muilta	1 920 115,83	1 635 387,92	17,4
Korkokulut	-284 851,08	-491 979,92	-42,1
Muut rahoituskulut	-469 938,50	-565 147,39	-16,8
Rahoitustuotot ja kulut yht.	1 216 943,98	651 157,17	86,9
Vuosikate	6 826 708,22	4 703 785,38	45,1
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 238 255,70	-5 834 679,90	6,9
Tilikauden tulos	588 452,52	-1 130 894,52	-152,0
Poistoeron muutos lisäys(-) tai väh.(+)	-661 686,08	480 629,00	-237,7
Varausten muutos lisäys(-) tai väh.(+)	310 000,00		
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	758 052,09	136 099,42	457,0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	994 818,53	-514 166,10	-293,5

5 Rahoituslaskelma

KAUPUNGIN RAHOITUSLASKELMA

(eliminoitu sis. vesilaitos)

	2013 €	2012 €
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate ja liikeylijäämä (liikelait poistot+rahoitus)	6 826 708,22	4 703 785,38
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-820 962,91	-714 794,48
*Toiminnan rahavirta yht	6 005 745,31	3 988 990,90
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot *)	-11 540 706,43	-8 765 162,78
Rahoitusosuudet investointimenoihin	458 402,58	1 416 166,95
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot *)	1 014 663,69	1 045 750,35
* Investointien rahavirta yhteensä	-10 067 640,16	-6 303 245,48
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 061 894,85	-2 314 254,58
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutos		
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	-10 920,00
Antolainasaamisten vähennykset	191 589,15	198 913,06
*Antolainojen muutokset yhteensä	191 589,15	187 993,06
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	9 200 000,00	8 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 212 473,90	-4 288 921,90
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00
* Lainakannan muutokset yhteensä	3 987 526,10	3 711 078,10
Oman pääoman muutokset	249 845,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksian.varojen ja pääoman muutokset	-4 751,65	35 633,00
Saamisten muutos	460 324,98	-76 707,97
Korottomien velkojen muutos	-706 813,30	1 295 335,93
*Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	-251 239,97	1 254 260,96
Rahoituksen rahavirta	4 177 720,28	5 153 332,12
RAHAVAROJEN MUUTOS	115 825,43	2 839 077,54
Rahat ja pankkisaamiset 31.12. +	23 500 807,08	23 384 981,65
Rahat ja pankkisaamiset 1. 1. -	-23 384 981,65	-20 545 904,11
Rahavarojen muutos	115 825,43	2 839 077,54

6 Tase (sis. vesilaitos)

eliminoitu

VASTAAVAA	2013	2012
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	396 101,33	395 994,10
*Aineettomat hyödykkeet	396 101,33	395 994,10
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	12 073 574,91	12 154 515,22
Rakennukset	33 624 885,83	35 097 355,58
Kiinteät rakenteet ja laitteet	24 752 092,02	22 619 339,10
Koneet ja kalusto	1 626 470,22	1 702 848,50
Muut aineelliset hyödykkeet	156 330,26	156 330,26
Ennakomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 313 464,38	233 660,32
*Aineelliset hyödykkeet	76 546 817,62	71 964 048,98
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	27 158 590,99	27 091 119,49
Muut lainasaamiset	2 528 293,94	2 719 883,09
Muut saamiset	26 699,00	26 699,00
*Sijoitukset	29 713 583,93	29 837 701,58
**Pysyvät vastaavat	106 656 502,88	102 197 744,66
Toimeksiantojen varat		
Valtion toimeksiannot	33 887,93	38 915,93
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	2 430 143,49	2 179 864,61
*Toimeksiantojen varat	2 464 031,42	2 218 780,54
Vaihtuvat vastaavat		
Saamiset		
Pitkäaikaiset		
Muut saamiset	2 506 638,00	2 779 227,00
*Pitkäaikaiset saamiset	2 506 638,00	2 779 227,00
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	1 290 172,52	1 312 186,60
Lainasaamiset	1 780,98	0,00
Muut saamiset	2 021 151,39	2 226 771,49
Siirtosaamiset	263 678,52	225 561,30
*Lyhytaikaiset saamiset	3 576 783,41	3 764 519,39
**Saamiset	6 083 421,41	6 543 746,39
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	3 705,40	2 235,70
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	0,00
Muut arvopaperit	13 332 619,79	12 716 083,32
*Rahoitusomaisuusarvopaperit	13 336 325,19	12 718 319,02
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset	10 164 481,89	10 666 662,63
**Vaihtuvat vastaavat	29 584 228,49	29 928 728,04
Vastaavaa	138 704 762,79	134 345 253,24

VASTATTAVAA	2013	2012
Oma pääoma		
Peruspääoma	63 789 390,30	63 789 390,30
Arvonkorotusrahasto	583 091,31	583 091,31
Muu oma pääoma	9 811 512,19	10 569 564,28
Edellisien tilikausien ylijäämä(-)/alijäämä(+)	-539 633,59	-275 312,49
Tilikauden ylijäämä (-)/alijäämä (+)	994 818,53	-514 166,10
*Oma pääoma	74 639 178,74	74 152 567,30
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Poistoero	5 498 755,02	4 837 068,94
Vapaaehtoiset varaukset	0,00	310 000,00
*Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	5 498 755,02	5 147 068,94
Pakolliset varaukset		
Eläkevaraukset	16 785,00	16 785,00
Muut pakolliset varaukset	0,00	0,00
*Pakolliset varaukset	16 785,00	16 785,00
Toimeksiantojen pääomat		
Valtion toimeksiannot	25 051,40	29 479,40
Lahjoitusrahastojen pääomat	2 910 076,00	2 444 526,10
Muut toimeksiantojen pääomat	5 085,84	225 708,51
*Toimeksiantojen pääomat	2 940 213,24	2 699 714,01
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslainat	36 986 676,45	33 719 150,35
Saadut ennakot	346 646,65	372 166,65
Muut pitkäaikaiset velat	785 528,75	660 798,75
*Pitkäaikainen	38 118 851,85	34 752 115,75
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	5 679 973,90	4 959 973,90
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Saadut ennakot	467 607,16	623 788,58
Ostovelat	3 885 462,25	3 249 924,35
Muut velat	815 503,27	719 715,33
Siirtovelat	6 642 432,36	8 023 600,08
*Lyhytaikainen vieras pääoma	17 490 978,94	17 577 002,24
**Vieras pääoma	55 609 830,79	52 329 117,99
Vastattavaa	138 704 762,79	134 345 253,24

7 Konsernituloslaskelma

	2013	2012
Toimintatuotot	119 627,03	118 764,82
Toimintakulut	-250 079,96	-248 727,27
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta(tappiosta)	92,23	122,47
Toimintakate	-130 360,70	-129 839,98
Verotulot	72 802,43	68 860,33
Valtionosuudet	72 269,47	72 645,34
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	74,39	117,64
Muut rahoitustuotot	1 946,55	1 712,69
Korkokulut	-654,34	-1 069,41
Muut rahoituskulut	-1 107,70	-1 059,33
VUOSIKATE	14 970,10	11 367,28
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-11 567,89	-10 892,43
Tilikauden yli- ja alipariarvot	-6,20	0,00
Arvonalentumiset	-492,20	0,00
Satunnaiset erät	0,00	4,67
Tilikauden tulos	2 903,82	479,52
Tilinpäätössiirrot	595,22	-325,15
Vähemmistöosuudet	-14,11	-13,78
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	3 484,92	140,59

8 Konsernitase

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT VASTAAVAA	2013	2012
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	1 276	668
Muut pitkävaikutteiset menot	226	668
Ennakkomaksut	45	45
*Aineettomat hyödykkeet	1 548	1 381
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	14 304	14 403
Rakennukset	98 005	96 249
Kiinteät rakenteet ja laitteet	25 355	23 212
Koneet ja kalusto	5 728	5 703
Muut aineelliset hyödykkeet	485	487
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	7 180	3 638
*Aineelliset hyödykkeet	151 057	143 691
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	1 677	4 782
Osakkeet ja osuudet	5 152	2 105
Muut lainasaamiset	0	92
Muut saamiset	114	101
*Sijoitukset	6 943	7 079
**Pysyvät vastaavat	159 548	152 152
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	981	680
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	2 489	2 227
Muut toimeksiantojen varat	336	334
*Toimeksiantojen varat	3 806	3 241
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	331	336
Keskeneräiset tuotteet	0	78
Muu vaihto-omaisuus	327	534
Ennakkomaksut	266	0
*Vaihto-omaisuus yhteensä	924	948
Saamiset		
Pitkäaikaiset		
Myyntisaamiset	2 269	3 983
Lainasaamiset	585	612
Muut saamiset	2 513	3 078
Siirtosaamiset	10	119
*Pitkäaikaiset saamiset	5 377	7 792
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	6 320	3 842
Lainasaamiset	29	30
Muut saamiset	2 788	4 301
Siirtosaamiset	3 195	3 619
*Lyhytaikaiset saamiset	12 332	11 792
**Saamiset	17 709	19 584
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	4	2
Muut arvopaperit	13 336	12 720
*Rahoitusomaisuusarvopaperit	13 340	12 722
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset	28 413	23 142
**Vaihtuvat vastaavat	60 386	56 397
VASTAAVAA	223 740	211 789

VASTATTAVAA	2013	2012
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	63 789	63 789
Arvonkorotusraho	5 413	5 874
Muut omat rahastot	11 276	12 034
Edellisten tilikauden ylijäämä/alijäämä	-1 214	-2 032
Tilikauden ylijäämä (-)/alijäämä (+)	3 485	141
*Oma pääoma	82 749	79 806
VÄHEMMISTÖSUUDET	160	150
POISTOEROT JA VAPAAEHTOSET VARAUKSET		
Poistoero	8 129	7 312
Vapaaehtoiset varaukset	7 643	8 320
*Poistoero ja vapaaehtoisetvaraukset	15 772	15 632
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	17	17
Muut pakolliset varaukset	492	429
*Pakolliset varaukset	508	445
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	1 033	688
Lahjoitusrahastojen pääomat	3 005	2 527
Muut toimeksiantojen pääomat	365	587
*Toimeksiantojen pääomat	4 402	3 802
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslainat	74 316	68 265
Lainat julkisyhteisöiltä	2 174	1 812
Lainat muilta luotonantajilta	0	478
Saadut ennakot	1 000	664
Ostovelat	0	0
Muut velat	786	661
*Pitkäaikainen	78 276	71 880
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	8 467	7 588
Lainat julkisyhteisöiltä	68	68
Saadut ennakot	1 335	1 695
Ostovelat	11 810	10 584
Muut velat	1 539	1 548
Siirtovelat	18 653	18 590
*Lyhytaikainen vieras pääoma	41 872	40 073
**Vieras pääoma	120 148	111 953
VASTATTAVAA	223 740	211 789

9 Konsernin rahoituslaskelma

	2013	2012
	1 000 €	1 000 €
Vuosikate	14 970	11 367
Satunnaiset erät	0	5
Tulorahoituksen korjauserät	-964	-788
	14 006	10 584
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-20 508	-18 297
Rahoitusosuudet investointimenoihin	712	1 794
Pysyvien vast.hyödykkeiden luovutustulot	1 199	1 125
	-18 597	-15 378
 Toiminnan ja investointien rahavirta	 -4 591	 -4 794
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0	-28
Antolainasaamisten vähennykset	219	261
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14 776	18 525
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 078	-6 919
Lyhytaikaisten lainojen muutos	12	-6 059
Oman pääoman muutokset	145	-72
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toim.ant.varojen ja pääomien muutokset	17	-19
Vaihto-omaisuuden muutos	176	-89
Saamisten muutos	1 831	536
Korottomien velkojen muutos	1 381	3 063
Rahoituksen rahavirta	10 480	9 198
 Rahavarojen muutos	 5 888	 4 403
Rahavarojen muutos	5 888	4 403
Rahavarat 31.12.	41 752	35 864
Rahavarat 1.1.	-35 864	-31 461

KAUPUNKI

Tilinpäätöksen liitetiedot

10 Tilinpäätöksen liitetiedot

10.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

10.1.1 Arvostus ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Tulot ja menot jaksotetaan eri tilikausille suoriteperusteen mukaan, poikkeuksena verotulot, jotka kirjataan tilitysten mukaan.

Pysyvien vastaavien arvostus ja suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty alla.

Poistosuunnitelma

Kaupunginvaltuusto on 11.11.1996 vahvistanut poistosuunnitelman.
(* Muutos 1.1.2008 alkaen kv 17.12.2007 § 143)

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Aineettomat hyödykkeet	Poistomenetelmä	Poistoaika / poisto-%
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	3 vuotta
Perustamis- ja järjestelymenot	Tasapoisto	3 vuotta
Tutkimus- ja kehittämismenot	Tasapoisto	3 vuotta
Konserniliikearvo	Tasapoisto	5 vuotta
Liikearvo	Tasapoisto	5 vuotta
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	3 vuotta
Muut	Tasapoisto	3 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
x) Hallinto ja laitosrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Talousrakennukset	Tasapoisto	15 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäännöspoisto	15 %*
Sillat, laiturit ja uimalat	Menojäännöspoisto	15 %*
Muut maa- ja vesirakenteet	Menojäännöspoisto	15 %
Vedenjakeluverkosto	Menojäännöspoisto	9 %
Viemäriverkko	Menojäännöspoisto	9 %
Kaukolämpöverkko	Menojäännöspoisto	13 %
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistus	Menojäännöspoisto	18 %
Muut putki- ja kaapeliverkot	Menojäännöspoisto	18 %
Sähkö, vesi-, yms. laitosten		
laituskoneet ja laitteet	Menojäämäpoisto	25 %
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	Menojäämäpoisto	18 %
Liikenteen ohjauslaitteet	Menojäämäpoisto	22 %
Muut kiinteät koneet, laitteet ja		

rakenteet	Menojäämäpoisto	23 %
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	Menojäännöspoisto	20 %
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	Menojäännöspoisto	27 %
Muut kuljetusvälineet	Menojäännöspoisto	30 %
Muut liikkuvat työkoneet	Menojäännöspoisto	30 %
Muut raskaat koneet	Menojäännöspoisto	25 %
Muut kevyet koneet	Menojäännöspoisto	30 %
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	Menojäännöspoisto	30 %
Atk-laitteet	Menojäännöspoisto	40 %
Muut laitteet ja kalusteet	Menojäännöspoisto	40 %
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa	
Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa
---------------------	------------

x) Raatihuoneen ja kulttuurikeskuksen poisto aika edellä selostetusta poikkeavasti on 40 v. ja
xx) Palloiluhallin poisto aika on edellä selostetusta poiketen 12 v. (kv. 10.12.2001)

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa. Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kunta on sitonut osan pitkäaikaisista vaihtuvan koron lainoista koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Koronvaihtosopimuksia 5 kpl, niistä voimassa vuoteen 2014 1 kpl ja 2017 4 kpl.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenon vähennykseksi.

Muut erät

Lomapalkat ja lomarahat on kohdistettu tilikaudelle, jolle lomapäivien perustana olevat palkat merkitään ottaen huomioon kunnallisen virka- ja työehtosopimusten määräykset vuosilomasta, loma-ajan palkasta ja lomarahasta. Tuloslaskelman toimintakuluihin kirjattu lomapalkkavelan määrä tilinpäätöspäivänä on laskettu henkilöittäin käyttäen palkanlaskentajärjestelmään perustuvien todellisten ansaittujen lomapäivien ja pitämättömien lomapäivien sekä säästövapaiden määriä.

Edellisten tilikausien vertailukelpoisuus

Edellisten tilikausien yli-alijäämä tilille on siirretty saatuihin ennakoihin vuonna 2011 kirjattu kertaluonteinen valtionosuuden lisäys 249 845 euroa.

Tilikausien vertailukelpoisuuteen vaikuttaa vuoden 2013 verotulojen poikkeukselliset erät, joita olivat verotilityslain muutoksesta sekä elokuussa ja joulukuussa tehdyt kuntien jako-osuuden oikaisut. Iisalmen osalta vaikutus 1,4 milj. euroa.

10.2 Tuloslaskelman liitetiedot**10.2.1 Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksina**

Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksina		
	2013	2012
Hallintopalvelukeskus	16 356 550,00	17 423 559,95
Sivistyspalvelukeskus	2 625 408,55	2 757 014,29
Vapaa-aikapalvelukeskus	888 968,82	796 295,83
Tekninen keskus	5 536 966,53	5 504 489,64
Vesilaitos	4 629 861,65	4 588 019,83
Yhteensä	30 037 755,55	31 069 379,54

10.2.2 Verotulojen erittely

Verotulojen erittely		
	2013	2012
Kunnan tulovero	63 236 807,18	60 831 614,38
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 759 437,46	3 984 659,90
Kiinteistövero	5 144 880,74	4 331 320,07
Verotulot yhteensä	73 141 125,38	69 147 594,35

10.2.3 Valtionosuuksien erittely

Valtionosuuksien erittely		
	2013	2012
Peruspalvelujen valtionosuus	41 682 459,00	40 794 423,00
Verotuloihin per.valtionos. tasaus	5 186 046,00	5 729 408,04
Järjestelmämuutoksen tasaus	-103 509,00	-103 509,00
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-3 099 439,00	-2 920 543,00
Yhteensä	43 665 557,00	43 499 779,04

10.2.4 Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta v. 2012 – 2016 (kaup. + vesil.)

Keskimääräisen suunnitelman mukaiset poistot	6 830 760
Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno	8 393 438
Poikkeama (€)	-1 562 678
Poikkeama %	-19

Investointi- ja poistotason poikkeama johtuu siitä, että tarkastelujaksolle ajoittuu useita merkittäviä peruskorjaus-, laajennus- ja uusinwestointeja; Kauppi-Heikin koulu, uuden päiväkodin rakentaminen, Vuohiniemen jätevedenpuhdistamon saneeraus, vesitornin peruskorjaus sekä Soinlahden teollisuusalueen kunnallistekniikan rakentaminen.

Erittely suunnitelmanmukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta (kaupunki + vesilaitos)

	TP2012	TP2013	Taloussuunnitelma		
			2014	2015	2016
Poistonalaiset investoinnit	8 365 062	11 357 592	11 130 500	7 361 000	7 345 000
Rahoitusosuudet	1 413 863	504 603	1 673 500	0	0
Investointien omahankintameno	6 951 199	10 852 989	9 547 000	7 361 000	7 345 000
Suunnitelman mukaiset poistot	5 775 836	6 238 256	7 175 010	7 543 580	7 421 120
Viiden vuoden keskiarvo:					
Suunnitelman mukaiset poistot	6 830 760				
Poistoalaisten investointien omahankintameno	8 393 438				
Ero, €	-1 562 678				
Poikkeama, %	-19				

Jos eroa verrataan suunnitelman mukaisiin poistoihin: 23 %

Jos eroa verrataan investointeihin: 19 %

Suunnitelman mukaiset poistot ovat investoinneista: 81 %

10.2.5 Pakollisten varausten muutokset

Pakollisten varausten muutokset		
	2013	2012
Eläkevastuu 1.1	16 785,00	16 961,00
Lisäykset tilikaudelle		
Vähennykset tilikaudella		-176,00
Eläkevastuu 31.12	16 785,00	16 785,00

10.2.6 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot		
	2013	2012
Muut toimintatuotot		
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	774 762,91	568 117,01
Rakennusten myyntivoitot	0,00	15 000,00
Muut myyntivoitot	46 200,00	131 501,47
Myyntivoitot yhteensä	820 962,91	714 618,48

10.2.7 Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
	2013	2012
Osinkotuotot muista yhteisöistä	741 361,64	552 634,18
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	272 655,24	272 216,15
Yhteensä	1 014 016,88	824 850,33

10.3 Tasetta koskevat liitetiedot

10.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

10.3.1.1. Arvonkorotukset

Arvonkorotukset		
	2013	2012
Rakennukset		
Uima- ja jäähalli	583 091,31	583 091,31
Arvonkorotukset yhteensä	583 091,31	583 091,31

10.3.1.2. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Pysyvien vastaavien hyödykkeet	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet							Pysyvät vast. hyöd. yhteensä
	Aineet-tomat oikeudet	Muut pitkä-vaikutteiset menot	Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesk.er. hankinnat ja ennakset	Aineelliset hyödykkeet yhteensä	
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	395 994,10	395 994,10	12 154 515,22	35 097 355,58	22 619 339,10	1 702 848,50	156 330,26	233 660,32	71 964 048,98	72 360 043,08
Lisäykset tilikaudella	0,00	143 532,00	143 532,00	112 750,47	793 586,80	5 408 253,39	638 352,90	0,00	4 376 749,37	11 329 692,93	11 473 224,93
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-222 103,63	0,00	0,00	-236 298,95	-458 402,58	-458 402,58
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	-193 690,78	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-193 690,78	-193 690,78
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	13 025,17	47 621,19	0,00	0,00	-60 646,36	0,00	0,00
Tilikauden poisto	0,00	-143 424,77	-143 424,77	0,00	-2 279 081,72	-3 101 018,03	-714 731,18	0,00	0,00	-6 094 830,93	-6 238 255,70
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	396 101,33	396 101,33	12 073 574,91	33 624 885,83	24 752 092,02	1 626 470,22	156 330,26	4 313 464,38	76 546 817,62	76 942 918,95
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	583 091,31		0,00	0,00		583 091,31	583 091,31
Poistamaton kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	396 101,33	396 101,33	12 073 574,91	33 624 885,83	24 752 092,02	1 626 470,22	156 330,26	4 313 464,38	76 546 817,62	76 942 918,95
*) Sis. arvonkorotus 583 091,31											
Olennaiset lisäpoistot	0,00	2 480,19	2 480,19	0,00	60 147,41	4 112,32	66 641,43	0,00		130 901,16	133 381,35
Erittely olennaisista lisäpoistoista Taloushallinnon ohjelmistovaihdoksen yhteydessä tehdyn KOM-kirjanpidon päivityksessä tehdyt lisäpoistot, yht. 133381,35											

Pysyvien vastaavien sijoitukset	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset					Pysyvien vastaavien sijoitukset yhteensä
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Kunta-yhtymä-osuudet	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Saamiset konserni-yhteisöiltä	Saamiset kunta-yhtymiltä	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä		
Hankintameno 1.1.	3 909 420,35	17 994 517,95	1 377 101,31	3 810 079,88	27 091 119,49	2 719 883,09	0,00	26 699,00	2 746 582,09	29 837 701,58	
Lisäykset	0,00	67 481,50	0,00	0,00	67 481,50	0,00	0,00	0,00	0,00	67 481,50	
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	-10,00	-10,00	-191 589,15	0,00	0,00	-191 589,15	-191 589,15	
Hankintameno 31.12.	3 909 420,35	18 061 999,45	1 377 101,31	3 810 069,88	27 158 590,99	2 528 293,94	0,00	26 699,00	2 554 992,94	29 713 583,93	
Arvonl. ja niiden palaut.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 909 420,35	18 061 999,45	1 377 101,31	3 810 069,88	27 158 590,99	2 528 293,94	0,00	26 699,00	2 554 992,94	29 713 583,93	

10.3.1.3. Maa- ja vesialueet erittely

Maa- ja vesialueet erittely		
	2013	2012
Maa- ja vesialueet		
Kiinteistöjen liittymismaksut	103 250,06	103 250,06
Muut maa- ja vesialueet	11 970 324,85	12 051 265,15
Maa- ja vesialueet yhteensä	12 073 574,91	12 154 515,21

10.3.1.4. Olennaiset kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset

Olennaiset kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset						
	Tasearvo 1.1.	Lisäykset tilikaudella	Vähennykset tilikaudella	Tasearvo 31.12.	Kunnan osuus ky:n peruspo:sta	Ero
Pohjois-Savon shp ky	4 653 450,91			4 653 450,91	4 365 174,96	288 275,95
Ylä-Savon SOTE ky	6 625 943,68	67 481,50	*)	6 693 425,18	6 693 425,18	
Savonia amm.kork.koul. ky	3 722 207,21			3 722 207,21	3 272 970,87	449 236,34

*) eläinklinikan lainan lyhennys 67 481,50 €

10.3.1.5. Omistukset muissa yhteisöissä

IISALMI-KONSERNIN RAKENNE JA SISÄLTÖ

2013

Yhteisö/yhtymä	Kotipaikka	Kaupungin omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
1. TYTÄRYHTEISÖT						
Yhdistelty pariarvomenetelmällä						
Kiinteistö Oy Petterinkulma	Iisalmi	100,0	100,0	2 939 024,28	25 898 111,74	34,33
Iisalmen Teollisuuskylä Oy	Iisalmi	97,8	97,8	1 184 780,90	7 691 762,59	25 292,95
Kiint. Oy Iisalmen Lumakeskus	Iisalmi	61,5	100,0	90 059,42	3 366 970,44	-10 623,25
Ylä-Savon ICT-palvelut Oy	Iisalmi	30,0	57,3	56 055,13	461 485,29	-4,74
Yhdistelemättömät tytäryhteisöt						
Kiint. Oy Pöllösenlahden Haka	Iisalmi	72,3	72,3	72 876,18	541 090,62	29,34
As. Oy Kilpitöyry	Iisalmi	63,3	63,3	167 085,18	256 910,09	0,00
As. Oy Kilpivatro	Iisalmi	69,3	69,3	70 270,48	227 215,17	0,00
2. KUNTAYHTYMÄTYTÄRYHTEISÖ						
Ylä-Savon SOTE ky	Iisalmi	60,6	60,6	6 423 672,25	12 368 739,42	0,00
3. KUNTAYHTYMÄT						
Ylä-Savon ammatillisen koulutuksen ky	Iisalmi	47,7	47,7	8 610 973,16	2 548 260,91	788 117,36
Savonia ammattikorkeakoulun ky	Kuopio	26,3	26,3	11 683 195,67	2 288 791,77	1 819 601,61
Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri ky (konserni)	Kuopio	4,3	4,3	3 938 987,15	9 396 066,30	71 963,31
Pohjois-Savon liitto	Kuopio	9,1	9,1	51 909,25	38 664,27	4 160,03
Savon koulutuskuntayhtymä	Kuopio	11,2	11,2	4 681 787,96	2 671 115,92	98 106,99
Vaalijalan ky	Pieksänmaa	4,8	4,8	420 304,10	805 829,15	-16 884,74
Yhdistelemättömät kuntayhtymät						
Itä-Suomen Päihdehuollon ky	Mäntyharju	2,8	2,8	53 700,17	20 016,54	10 683,74
4. OSAKKUUSYHTEISÖT						
Ylä-Savon Jätehuolto Oy	Iisalmi	36,0	36,0	298 692,49	210 366,03	-20 100,66
Ylä-Savon Kehitys Oy	Iisalmi	22,5	23,0	74 363,84	353 667,14	5 504,60
Ylä-Savon Pääomarahasto Oy	Kuopio	40,5	40,5	1 312 823,87	4 902,57	16 020,10
Ylä-Savon Vesi Oy	Iisalmi	46,2	46,2	3 182 647,25	3 883 874,90	44 202,94
Yhteensä				45 313 208,74	73 033 840,86	2 836 103,91

10.3.1.6. Saamisten erittely

Saamisten erittely	2013		2012	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	20 819,30	0,00	103 647,94
Muut saamiset	0,00	79 836,34	0,00	42 390,29
Yhteensä	0,00	100 655,64	0,00	146 038,23
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	39 730,44	0,00	78 421,52
Muut saamiset	0,00	155 816,00	0,00	81 681,00
Siirtosaamiset	0,00	257 024,07	0,00	222 499,25
Yhteensä	0,00	452 570,51	0,00	382 601,77
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusosuusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	38 597,69		14 082,05
Muut saamiset	0,00	0,00		0,00
Yhteensä	0,00	38 597,69	0,00	14 082,05
Saamiset yhteensä	0,00	591 823,84	0,00	542 722,05

Kiinteistö Oy Lumakeskuksen rakentamiseen kaupungille myönnetty valtionosuus on käsitelty tilin-päätöksessä kohdassa pitkäaikainen vieras pääoma/saadut ennakot ja lyhytaikainen vieras pääoma/ saadut ennakot. Valtionosuutta tuloutetaan tuloslaskelmaan sen mukaisesti kun pääomavuokria erääntyy maksettavaksi.

10.3.1.7.Siirtosaamisiin siirtyvät olennaiset osat

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät		
	2013	2012
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Siirtyvät korot	260 164,35	225 561,30
Muut siirtosaamiset	3 514,17	
Yhteensä	263 678,52	225 561,30

10.3.1.8. Rahoitusarvopaperit

Rahoitusarvopaperit		
	2013	2012
Osakkeet ja osuudet		
Jälleenhankintahinta	25 910,19	19 213,86
Kirjanpitoarvo	3 705,40	2 235,70
Erotus	22 204,79	16 978,16
Sijoitukset rahanmarkkinainstrumentteihin		
Jälleenhankintahinta	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo	0,00	0,00
Erotus	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainasaamiset		
Jälleenhankintahinta	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo	0,00	0,00
Erotus	0,00	0,00
Muut arvopaperit		
Jälleenhankintahinta	14 345 633,89	13 935 805,61
Kirjanpitoarvo	13 332 619,79	12 716 083,32
Erotus	1 013 014,10	1 219 722,29
Yhteensä rahoitusarvopaperit (kp-arvot)	13 336 325,19	12 718 319,02

10.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot**10.3.2.1. Oma pääoma erittely**

Oman pääoman erittely	2013	2012
Peruspääoma 1.1./31.12	63 789 390,30	63 789 390,30
Arvonkorotusrahasito 1.1./31.12	583 091,31	583 091,31
Muut omat rahastot 1.1.	10 569 564,28	10 705 663,70
Vahinkorahaston pääoma 1.1.	3 371 885,01	3 507 996,16
Siirrot rahastoon	130 012,50	127 883,45
Siirrot rahastosta	-160 551,43	-263 994,60
Vahinkorahaston pääoma 31.12	3 341 346,08	3 371 885,01
Investointi- ja kehittämisrahaston pääoma 1.1	7 135 779,10	7 135 779,10
Siirrot rahastoon		
Siirrot rahastosta	-728 000,00	0,00
Investointi- ja kehittämisrahaston pääoma 31.12	6 407 779,10	7 135 779,10
Opintorahaston pääoma 1.1	61 900,17	61 888,44
Siirrot rahastoon	2 003,58	1 411,73
Siirrot rahastosta	-1 516,74	-1 400,00
Opintorahaston pääoma 31.12	62 387,01	61 900,17
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	9 811 512,19	10 569 564,28
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1	-789 478,59	-275 312,49
VO-siirto ed.tilik. tulos v. 2011 (palkkaratkaisukorotus)	249 845,00	0,00
Edellisten tilikausien alijäämä 31.12.	-539 633,59	-275 312,49
Tilikauden alijäämä	994 818,53	-514 166,10
Oma pääoma yhteensä	74 639 178,74	74 152 567,30

10.3.2.2. Pitkäaikaiset velat

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua		
	2013	2012
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	14 925 106,30	14 433 588,50
Pitkäaikaiset velat yhteensä	14 925 106,30	14 433 588,50

10.3.2.3. Pakolliset varaukset

Pakolliset varaukset		
	2013	2012
Muut pakolliset varaukset		
Eläkevastuu	16 785,00	16 785,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	16 785,00	16 785,00

10.3.2.4. Vieras pääoma

Vieras pääoma		
	2013	2012
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	97 935,64	22 561,00
Yhteensä		
Velat kuntayhtymille		
Ostovelat	97 441,20	124 065,15
Siirtovelat	331 061,61	2 251 027,71
Yhteensä	428 502,81	2 375 092,86
Velat osakkuusyhteisöille		
Ostovelat	131 988,18	101 570,68
Yhteensä	131 988,18	101 570,68
Vieras pääoma yhteensä	560 490,99	2 476 663,54

10.3.2.5. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
	2013	2012
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus	4 752 457,84	4 844 660,75
Korkojaksotukset	51 759,95	58 442,40
Valtionosuudet	1 360 279,84	122 502,00
Velat jäsenkuntayhtymille	331 061,61	2 251 027,71
Palkkaperusteiset maksut	133 416,51	767 686,42
Muut	13 456,64	-20 815,33
Yhteensä	6 642 432,39	8 023 503,95

10.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot**10.4.1 Leasingvastuut**

Leasingvastuut 31.12.2013 yhteensä 1 660,83 €(sis. alv)

10.4.2 Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
	2013	2012
Tytäryhteisöjen puolesta annetut takaukset		
Alkuperäinen pääoma	38 454 109,82	35 754 109,82
Jäljellä oleva pääoma	27 577 068,40	26 867 217,32
Osakkuusyhteisöjen puolesta annetut takaukset		
Alkuperäinen pääoma	5 849 000,00	5 849 000,00
Jäljellä oleva pääoma	3 836 672,49	4 209 068,89

Vastuu osakkeittain suhteessa Ylä-Savon Jätehuolto Oy:n vastuista mikäli yhtiö purkautuu tai ei kykene hoitamaan sille asetettuja vastuita.

10.4.3 Muut vastuusitoumukset

Muut vastuusitoumukset		
	2013	2012
Takaukset muiden puolesta		
Alkuperäinen pääoma	5 959 702,04	5 313 927,04
Jäljellä oleva pääoma	3 576 082,15	3 201 770,50

10.4.4 Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
	2013	2012
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	96 454 032,92	82 733 448,21
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0,00	0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastoista 31.12.	64 687,36	58 448,59

10.4.5 Arvonlisäveron palautusvastuu

Ei palautuksenalaisia kiinteistöjä.

10.5 Henkilöstöä koskevat liitetiedot

10.5.1. Henkilöstön lukumäärä	2013	2012
	1 100	1 126

10.5.2. Henkilöstökulut

	2013	2012
Palkat ja palkkiot	33 001 595,46	33 705 643,69
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	10 480 229,39	10 115 979,52
Muut henkilöstösivukulut	2 237 406,17	2 336 414,10
Henkilöstökorvaukset ja muut korvauserät	-584 421,72	-574 951,77
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	45 134 809,30	45 583 085,54
Käyttöomaisuuteen aktivoidut hlöstökulut	813 089,26	652 467,23
Yhteensä henkilöstökulut	45 947 898,56	46 235 552,77

10.6 Kehittämis- ja investoinirahasto vuonna 2013

Alkupääoma 1.1.2013	7 135 779 €
Soinlahden investointeihin	-728 000 €
Pääoma 31.12.2013	6 407 779 €

Sijoitussalkkua hoitaa Pohjola Varainhoito Oy
 Sijoitussalkku koostuu rahastosijoituksista.
 Sijoitusallokaatio 31.12.2013

Korkosijoitukset	80,9 %
Osakkeet	19,1 %

10.7 Tilintarkastajan palkkiot

	2013	2012
BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	8 818,50	26 267,50
Projektitarkastukset	422,00	
Muut tarkastajalle kuuluvat tehtävät		
Tarkastuslautakunnan kokoukset	1 296,00	1 296,00
Muut palkkiot		
<i>BDO Audiator Oy yhteensä</i>	10 536,50	27 563,50
KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	11 148,00	
Projektitarkastukset	394,00	
Muut tarkastajalle kuuluvat tehtävät		
Tarkastuslautakunnan kokoukset	1 260,00	
Muut palkkiot	693,00	
<i>KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy yht.</i>	13 495,00	0,00
Palkkiot yhteensä	24 031,50	27 563,50

10.7 Liikelaitoksen tilinpäätöslaskelmat

Tuloslaskelma/vesilaitos

	2013	2012
	€	€
Liikevaihto	4 787 507,17	4 740 024,07
Liiketoiminnan muut tuotot	26 551,64	53 625,41
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 636 858,44	-1 473 288,45
Palvelujen ostot	-858 917,50	-741 536,37
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-496 805,69	-563 326,40
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	-166 150,95	-173 418,04
Muut henkilöstösivukulut	-34 290,28	-41 076,93
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunitelman mukaiset poistot	-834 719,62	-831 519,41
Liiketoiminnan muut kulut	-156 199,95	-132 750,10
Liikeliikenne (alijäämä)	630 116,38	836 733,78
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Muut rahoitustuotot	1 932,05	7 440,74
Muille maksetut korkokulut	-16 234,61	-30 603,34
Korvaus peruspääomasta	-531 000,00	-531 000,00
Muut rahoituskulut	0,00	0,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	84 813,82	282 571,18
Poistoeron muutos lisäys(-) tai väh(+)	-257 000,08	61 300,00
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai väh. (+)	310 000,00	0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	137 813,74	343 871,18

Rahoituslaskelma/vesilaitos

	2013 €	2012 €
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikeliikettä (-alijäämä)	630 116	836 734
Poistot ja arvonalentumiset	834 720	831 519
Rahoitustuotot ja -kulut	-545 303	-554 163
Tulorahoituksen korjauserät	0	-9 696
*Toiminnan rahavirta yht.	919 533	1 104 395
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-2 447 141	-772 980
Rahoitusosuudet investointimenoihin	108 384	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	10 000
* Investointien rahavirta yhteensä	-2 338 757	-762 980
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 419 223	341 414
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lainakannan muutokset		
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen lisäys	900 000	0
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	-389 000	-344 000
Kunnalta saatujen lyhytaikaisten lainojen muutos		
* Lainakannan muutokset yhteensä	511 000	-344 000
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	587 164	-169 632
Saamisten muutos muilta	-8 527	-25 432
Korottomien velkojen muutos kunnalta	103 949	1 108
Korottomien velkojen muutos muilta	225 638	196 541
* Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	908 223	2 586
Rahoituksen rahavirta	1 419 223	-341 414
RAHAVAROJEN MUUTOS	0	0
Rahat ja pankkisaamiset 31.12. +		0
Rahat ja pankkisaamiset 1.1. -		
Rahavarojen muutos	0	0

Tase / Vesilaitos

VASTAAVAA	2013	2012	VASTATTAVAA	2013	2012
Pysyvät vastaavat			Oma pääoma		
Aineettomat oikeudet			Peruspääoma	4 557 689,22	4 557 689,22
Muut pitkävaikutteiset menot	24 108,49	50 822,67	Edellisen tilikauden ylijäämä(-)/alijäämä(+)	4 154 999,08	3 811 127,90
Aineelliset hyödykkeet			Tilikauden ylijäämä (-)/alijäämä (+)	137 813,74	343 871,18
Rakennukset	735 864,14	852 162,44	*Oma pääoma	8 850 502,04	8 712 688,30
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 853 222,14	6 664 904,39	Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Koneet ja kalusto	50 515,99	84 846,47	Poistoero	698 225,77	441 225,69
Keskeneräiset hankinnat	1 493 062,25	0,00	Vapaaehtoiset varaukset	0,00	310 000,00
*Aineelliset hyödykkeet	9 132 664,52	7 601 913,30	*Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	698 225,77	751 225,69
Sijoitukset			Vieras pääoma		
Osakket ja osuudet			Pitkäaikainen		
*Osakkeet ja osuudet	3 030 720,00	3 030 720,00	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 126 000,00	1 705 000,00
*Sijoitukset	3 030 720,00	3 030 720,00	Liittymismaksut ja muut pitkäaik. Velat	785 528,75	660 798,75
**Pysyvät vastaavat	12 187 493,01	10 683 455,97	*Pitkäaikainen	2 911 528,75	2 365 798,75
Vaihtuvat vastaavat			Lyhytaikainen		
Saamiset			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	434 000,00	344 000,00
Pitkäaikaiset			Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Muut saamiset	29 420,00	22 480,00	Ostovelat	284 852,34	305 463,03
*Pitkäaikaiset	29 420,00	22 480,00	Muut velat	231 781,57	0,00
Lyhytaikaiset			Siirtovelat	135 562,85	141 877,51
Myyntisaamiset	278 585,93	329 055,06	*Lyhytaikainen	1 086 196,76	791 340,54
Saamiset kaupungilta	961 622,56	1 542 272,65	**Vieras pääoma	3 997 725,51	3 157 139,29
Muut saamiset	89 331,82	43 789,60	Vastattavaa	13 546 453,32	12 621 053,28
Siirtosaamiset	0,00	0,00			
*Lyhytaikaiset saamiset	1 329 540,31	1 915 117,31			
**Saamiset	1 358 960,31	1 937 597,31			
Rahat ja pankkisaamiset					
Rahat ja pankkisaamiset	0,00	0,00			
**Vaihtuvat vastaavat	1 358 960,31	1 937 597,31			
Vastaavaa	13 546 453,32	12 621 053,28			

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

10.8 Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

10.8.1 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt lukuun ottamatta Kiinteistö Oy Pöllösenlahden Hakaa, Asunto Oy Kilpitöyryä ja As Oy Kilpivatroa, koska yhdistelemättä jättämisellä on vain vähäinen merkitys konsernin omaan pääomaan.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä, paitsi Itä-Suomen Päihdehuollon ky, jossa kaupungin omistusosuus on vähäinen 2,78 % eikä kaupungin osuus kuntayhtymien varoista ja veloista ole määrältään olennainen konsernitaseen kannalta.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty. Konserniyhteisöjen kiinteistöverot on eliminoitu.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pariarvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Valtionosuudet

Koulutuskuntayhtymien valtionosuudet (ammattikoulutuksen yksikköhintarahoitus) esitetään valtion-osuudet erässä emon tuloslaskelman laadintaperiaatteita noudattaen. Kuntayhtymien omassa tuloslaskelmassa valtionosuudet sisältyvät toimintatuottoihin.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmilte tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoisia varauksia ei ole jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennal-liseen verovelkaan.

Edellisten tilikausien vertailukelpoisuus

V. 2013 konsernin omistusosuuksissa on tapahtunut seuraavat muutokset:

Iisalmen kaupungin peruspääomaosuus Ylä-Savon SOTE ky:n peruspääomasta 31.12.2013 on 60,57 % (v. 2012 60,32 %). Ylä-Savon ICT-palvelut Oy:sta kaupunki omistaa suoraan 30 %, välillisesti SOTE ky:n kautta 27,25 % (v. 2012 57,14 %).

Kaupungin edellisten tilikausien yli-/alijäämää on kirjattu 0,3 M€ vuoden 2011 valtionosuuksien korjausta.

10.8.2 Konsernituloslaskelman liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain	2013	2012
Yleishallinto	17 552 856	16 721 804
Sosiaali- ja terveystoimet	74 912 025	73 863 669
Opetus- ja kulttuuritoimet	8 753 311	9 821 018
Yhdyskuntapalvelut	18 408 839	18 358 328
Muut palvelut (ei voi tarkemmin eritellä)		
Konsernin toimintatuotot yhteensä	119 627 031	118 764 819

Satunnaisten erien erittely	2013	2012
Satunnaiset tuotot		
PSSHP, IS huoltopalvelut, (Servica)		4 912,97
Satunnaiset kulut		
PSSH, Kt Oy Isoharja		-238,35
Satunnaiset erät yhteensä	0,00	4 674,62

10.8.3 Konsernitaseen liitetiedot

Maa- ja vesialueiden erittely	2013	2012
Maa- ja vesialueet	13 679 142,33	13 835 636,60
Kiinteistöjen liittymismaksut	625 004,24	567 669,45
Maa- ja vesialueet yhteensä	14 304 146,57	14 403 306,05

Arvonkorotukset	2013	2012
	1 000 €	1 000 €
Maa- ja vesialueet	242,9	242,9
Muutos	0,0	0,0
Arvonkorotukset 1.1.-31.12.	0,0	0,0
Arvonkorotusten purku 1.1.-31.12	0,0	0,0
Maa- ja vesialueiden arvonkorotukset 31.12.	242,9	242,9
Rakennukset	5 873,6	5 873,6
Muutos	0,0	0,0
Arvonkorotukset 1.1.-31.12.	0,0	0,0
Arvonkorotusten purku 1.1.-31.12		
(Savonia)	-460,5	0,0
Rakennusten arvonkorotukset 31.12.	5 413,1	5 873,6

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	2013	2012
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät		
Siirtyvät korot	1 722,70	225 561,30
Kela-korvaukset	352 806,34	381 825,64
Valtionavut, EU-tuet ja avustukset, projektituet	1 478 489,42	747 103,67
Yksikköhintarahojen saamiset	111 924,71	
Muut tulojäämät	1 249 981,48	2 264 070,93
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	3 194 924,65	3 618 561,53

Oman pääoman erittely	2013	2012
Peruspääoma 1.1./31.12	63 789,4	63 789,4
Arvonkorotusrahasto 1.1./31.12 (Muutos Savonia 1750,9 x 26,31 %= 460,5)	5 413,1	5 873,6
Muut omat rahastot 1.1.	12 034,5	12 170,9
Vahinkorahaston pääoma 1.1.	3 371,9	3 508,0
Siirrot rahastoon	130,0	127,9
Siirrot rahastosta	-160,6	-264,0
Vahinkorahaston pääoma 31.12	3 341,3	3 371,9
Investointi- ja kehittämisrahaston pääoma 1.1	7 135,8	7 135,8
Siirrot rahastosta	-728,0	0,0
Investointi- ja kehittämisrahaston pääoma 31.12	6 407,8	7 135,8
Opintorahaston pääoma 1.1	61,9	61,9
Siirrot rahastoon	2,0	1,4
Siirrot rahastosta	-1,5	-1,4
Opintorahaston pääoma 31.12	62,4	61,9
Muiden rahastojen pääomat	1 464,5	1 465,0
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	11 275,9	12 034,5
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1	-1 891,1	-2 335,5
Osak.yht. ed. tilik. tietojen muut. (KYS, kaup.)	-132,3	
Ed. tilikausien muutos (KYS, kaupunki)	244,0	
Muut muutokset	565,5	303,8
Edellisten tilikausien alijäämä 31.12.	-1 213,9	-2 031,7
Tilikauden yli-/alijäämä	3 484,9	140,6
Oma pääoma yhteensä	82 749,5	79 806,4

Pakolliset varaukset	2013	2012
Muut pakolliset varaukset		
Eläkevaraus, kaupunki	16 785,00	16 785,00
Vuokravastuut, Savon koul. ky		5 616,53
Potilasvahinkovak.maksuvastuu, PSSHP	491 538,55	422 967,66
Suunnittelukust.korvaus, Savonia		
<i>Muut pakolliset varaukset yhteensä</i>	<i>508 323,55</i>	<i>445 369,19</i>

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pidemmän ajan kuluttua konsernin ulkopuolelta		
	2013	2012
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	35 233 630,64	36 047 182,57
Lainat julkisyhteisöiltä		*

* vertailutietoon lisätty Petterinkulman >5 vuoden erääntyvät lainat 16 113 044,31 €

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pidemmän ajan kuluttua konsernin sisällä		
	2013	2012
Lainat julkisyhteisöiltä	2 430 562,69	2 994 115,41

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2013	2012
Lomapalkkajaksotus (KYS:n osalta sis. myös muut palkkaper. maksut)	14 476 570,35	12 352 476,98
Korkojaksotus/-suojaus	140 761,31	130 995,70
Valtionosuudet	1 541 052,92	183 198,40
Palkkaperusteiset maksut	576 443,44	1 435 914,64
Tulospalkkiovaraus	49 582,44	
Muut siirtovelat	1 868 964,86	4 487 487,69
Yhteensä	18 653 375,33	18 590 073,41

Vakuudet ja vastuusitoumukset	2013	2012
Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
Tytäryhteisöjen velasta		
Kiinnitykset	10 227 200,00	
Takaukset	27 577 068,40	30 144 039,67
Osakkuusyhteisöjen velasta		
Takaukset	3 836 672,49	4 209 068,89
Leasingvastuut	1 405 847,95	1 193 792,96
Vastuusitoumukset muille		
Takaukset	2 359 946,69	3 394 195,50
Arvonlisäveron palautusvastuu (PSSH, Savonia, Vaalijala)	761 809,57	1 802 894,73
Vuokravastuut	4 482 669,09	
Muut vastuut	69 710,34	4 857 134,71
Johdannais sopimukset	18 210 096,11	

ERIYTETTYT TILINPÄÄTÖKSET
IISALMEN VESI -LIIKELAITOS

Iisalmen Vesi -liikelaitos

Tilinpäätös

vuodelta 2013

1 Tilinpäätöksen sisältö

Kirjanpitovelvollisuus ja kirjanpidon eriyttäminen

Kuntalaissa säädetään erikseen kunnan tai kuntayhtymän liikelaitoksen kirjanpitovelvollisuudesta.

Kunnan tai kuntayhtymän liikelaitos ei ole itsenäinen kirjanpitovelvollinen, vaan kunta tai kuntayhtymä on kirjanpitovelvollinen kuntalain 67 §:n perusteella myös liikelaitoksensa kirjanpidosta.

Liikelaitoksen kirjanpito on eriytettävä kunnan tai kuntayhtymän kirjanpidossa. Liikelaitoksen kirjanpito yhdistellään kunnan tai kuntayhtymän muuhun kirjanpitoon tilinpäätöksessä ja välitilinpäätöksissä siten, että sisäiset tulot ja menot, sisäiset saatavat ja velat sekä sisäinen omistus ja sisäiset katteet eliminoidaan.

Kunnallisessa liikelaitoksessa sovelletaan kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjetta kunnan ja kuntayhtymän liikelaitoksen kirjanpidollisesta käsittelystä. Lisäksi soveltuvin osin noudatetaan kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamia muita kirjanpidon yleisohjeita ja lausuntoja.

Kunnan tai kuntayhtymän liikelaitoksen tilinpäätös

Johtokunnan on laadittava kalenterivuositain liikelaitoksen erillistilinpäätös ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi ja kunnanhallitukselle tai yhtymähallitukselle yhdisteltäväksi kunnan tai kuntayhtymän tilinpäätökseen. Valmisteluajataulun osalta noudatetaan, mitä kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen valmistelusta on säädetty. Erillistilinpäätöksen allekirjoittavat johtokunnan jäsenet ja liikelaitoksen johtaja.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma ja niiden liitteenä ilmoitettavat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Liikelaitoksen tilinpäätöslaskelmat laaditaan noudattaen kirjanpitolautakunnan kuntajaoston liikelaitosohjeen mukaisia tase-, tulos- ja rahoituslaskelmakaavoja ja kuntajaoston antamaa liitetieto-ohjetta.

Liikelaitoksen tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä päättää valtuusto tai yhtymäkokous osana kunnan tai kuntayhtymän tilinpäätöksen hyväksymistä. Kunnan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella myös liikelaitoksen hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida ovatko valtuuston tai kuntayhtymäkokouksen liikelaitokselle asettamat tavoitteet toteutuneet. Tilintarkastaja suorittaa liikelaitoksen tarkastuksen osana kunnan tai kuntayhtymän tarkastusta.

Toimintakertomus ja tilikauden tuloksen käsittely

Kunnallisen liikelaitoksen johtokunnan on laadittava toimintakertomus, jossa sen on tehtävä selkoa talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutumisesta tilikaudella. Toimintakertomus on osa liikelaitoksen tilinpäätöstä. Toimintakertomuksessa on annettava tietoa myös sellaisista liikelaitoksen talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei tehdä selkoa tulos- tai rahoituslaskelmassa taikka taseessa.

Liikelaitoksen toimintakertomuksen rakenteesta ja sisällöstä annetaan yksityiskohtaisemmat ohjeet kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeessa kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta, joka sisältää erillisen ohjeen kunnallisen liikelaitoksen tilinpäätöksestä.

Johtokunnan on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tällöin tilikauden yli- tai alijäämää ennen varaussiirtoja.

Jos taseessa on kattamatonta alijäämää, on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kunnallisen liikelaitoksen ylijäämäisestä tuloksesta voidaan tehdä investointivaraus. Kunnan tai kuntayhtymän liikelaitoksessa varauksen tekemistä rajoittaa kunnan tai kuntayhtymän kokonaistuloksen määrä. Esityksen investointivaraksesta tekee johtokunta tilinpäätöksen yhteydessä. Varaus- ja rahastosiirroista päättää valtuusto tai yhtymäkokous tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä.

2 Toimintakertomus

2.1 Katsaus vuoteen 2013

Vuosi 2013 oli Iisalmen vesilaitoksen 81. ja Iisalmen Vesi- liikelaitoksen viides toimintavuosi. Vesilaitos on perustettu vuonna 1932 ja se on toiminut kirjanpidollisesti eriyttynä kunnallisena liikelaitoksena vuodesta 1998 saakka, sekä kuntalain 15.5.2007 § 10a mukaisena Iisalmen Vesi kunnallisena liikelaitoksena 1.1.2009 alkaen. Iisalmen Veden johtokuntana toimii Iisalmen tekninen lautakunta. Iisalmen Veden organisaatiokaavio on tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Vesilaitostoiminta jatkui kertomusvuoden aikaisemmassa laajuudessaan, jossa vesilaitos vastaa vedentuotantoa lukuun ottamatta kaikista vesilaitostoiminnoista toiminta-alueellaan. Sen lisäksi vesilaitos tarjosi vesihuoltopalveluja myös toiminta-alueen ulkopuolisille kiinteistöille ja vesiyhtiöille Iisalmen kaupungin alueella, sekä vastasi Vieremän ja Sonkajärven jätevesien puhdistamisesta jätevedenpuhdistamollaan.

Tarkoituksena on tuottaa vesihuoltopalvelut laadukkaasti ja kohtuullisin kustannuksin huomioonottaen tulevaisuuden peruskorjaus- ja kehitysinvestoinnit liiketaloudellisuusperiaatteita noudattaen huomioiden kuitenkin toiminnassa kestävän kehityksen periaatteet.

Vedentuotannosta 1.10.2004 alkaen on alueellisesti vastannut Ylä-Savon Vesi Oy, jonka kanssa yhteistyö on sujunut hyvin. Veden laatu ja toimitusvarmuus on säilynyt koko kertomusvuoden asetetuissa tavoitteissa.

Vesilaitoksen toiminta ja alueelliset kehitysnäkymät

Vesilaitoksen toiminta-alue käsittää vesi- ja jätevesi sekä hulevesiviemäreiden osalta pääosin asemakaava-alueen ja eräitä taajama-alueen välittömässä läheisyydessä olevia taajaan asuttuja alueita. Vesilaitospalvelut näillä alueilla on voitu tarjota suunnitellusti.

Vesihuollon kehityssuunnittelu määrittelee nykyisten asemakaava-alueiden ulkopuolisten taajaan asuttujen alueiden vesihuollon tarpeet ja yleiskaava määrittelee tulevat rakentamisen ja asumisen painopistealueet asemakaava-alueen ympäristössä. Näille alueille tulee kohdistumaan vesilaitoksen merkittäviä verkostoinvestointeja tulevina vuosina. Kertomusvuonna on jatkunut yhtiömuotoinen haja-asutusalueiden viemäröintitoiminta, myös laitoksen itsensä toteuttama viemäriverkosto valmistui asemakaava-alueen ulkopuolelle Suurusuolla ja Poskimäen alueella.

Kertomusvuonna päättyi Ylä-Savon kuntien kaikki vesihuoltotoimialat kattavan vesilaitoksen selvitystyö. Konsulttityö tästä valmistui v. 2012 aikana, mutta käsitelty mukana olleiden omistajakuntien päättävissä elimissä kariutti hankkeen Kiuruveden ja Lapinlahden kielteisiin osallistumispäätöksiin.

Yhteistoiminta

Vesilaitoksella oli aktiivista yhteistoimintaa mm. tiedotusvälineiden, valvontaviranomaisten, muiden vesilaitosten, Ylä-Savon Vesi Oy:n, suurimman asiakkaan Olvi Oyj:n, vesilaitostoimialajärjestöjen, suunnittelutoimistojen, laite- ja materiaalitoyttajien sekä alan oppilaitosten kanssa.

Henkilöstö

Vesilaitoksen vakinaisen henkilöstön määrä vuoden 2013 lopussa oli 15 henkilöä.

Henkilöstön keski-ikä on korkea, yli 50 vuotta, siksi henkilöstön jaksamiseen ja hyvinvointiin on panostettava. Seuraavan kymmenen vuoden aikana yli puolet henkilöstöstä saavuttaa eläkeiän. Korkea henkilöstön keski-ikä ja raskaat työolosuhteet rakennus- ja kunnossapitotoissa ovat aiheuttaneet henkilöstön työssä jaksamisen ongelmia.

Tuloslaskelman mukaan maksetut palkat ja palkkiot olivat 496 805 euroa sekä eläkkeet ja muut henkilöstösivukulut 200 441 euroa eli yhteensä 697 246 euroa. Palkkoja ja henkilöstömenoja on aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin 41 467 euroa, joten palkat ja muut henkilöstösivukulut ovat yhteensä 738 713 euroa. Vastaava summa edellisvuonna oli 799 683 euroa. Henkilöstömenot alentuivat edellisvuoteen verrattuna n. 6,7 % henkilömäärän vähentymisestä johtuen.

Palveluiden ostot

Taloushallinto, palkkalaskenta, atk-palvelut, suunnittelu- ja mittauspalvelut, siivous, postitus, lähetti- ja muut toimisto- sekä tukipalvelut tilattiin ostopalveluina muilta, pääasiassa kaupungin palveluyksiköiltä.

Jätevedenpuhdistamon käyttö- ja velvoitetarkkailun laboratoriotutkimukset on suorittanut Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy, puhdistamolietteen jälkikäsittelypalvelutuottajana on toiminut Ekokem Palvelu Oy ja puhdistamon siivouksesta on vastannut Suomen ISS- palvelut Oy.

Työterveyshuollosta vastasi Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän työterveyshuolto.

5.2 Toiminnan ja talouden kehitys

Vesilaitostoiminta

Toimintavuodelle asetettu myynnin määrätavoite alittui puhtaan veden osalta n. 3,3 % budjetoidusta. Määrällinen kokonaismyynti edellisvuodesta laski n. 1,9 %. Myynti normaalikuluttajien osalta lisääntyi n. 6,3 %, mutta teollisuudelle ja muille suurkuluttajille se alentui n. 4,8 %. Liiketoiminnan tuotot talousarvioon nähden alittuivat n.11,5 %, mutta myös kulut alittuivat 18,4 %. Yhteistyö Ylä-Savon Vesi Oy:n kanssa oli toimiva ja täytti veden toimitusmäärän ja laadun suhteen vesilaitoksen asettamat määrä- ja laatutavoitteet pääosin

Vesijohtoverkoston kulutuspaikkamäärä oli vuoden lopussa 4 622. Se aleni edellisvuodesta 16 kpl. Uusia erisisältöisiä liittymissopimuksia tehtiin 42 kpl, joista n. 26 kpl uudisrakennuksia ja loppuosa haja-asutusalueilta liittyneitä asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöjä, sekä eräitä erityissopimuksia. Kulutuspaikkojen vähentyminen johtui Ahmon vesiosuuskunnan alueilla vesilaitoksen kulutuspaikkojen muuttumisesta osuuskunnan kulutuspaikoiksi.

Talousveden laatu täytti hyvin talousvedelle asetetut laatuvaatimukset ja suositukset, eikä talousveden laatuun kohdistuvia reklamaatioita ollut. Vuotoveden sekä muun mittaamattoman veden määrä kokonaisvesimäärästä oli n. 8,5 %, joka oli 1,2 % korkeampi kuin edellisvuonna. Vuotoja omissa runkovesijohdoissa ei kertomusvuonna ollut. Hukkavesimäärän lisääntymiseen on vaikuttanut verkoston huuhtelujen lisääntymien

Investointien käyttösuunnitelman mukaiset rakennuskohteet voitiin pääosin toteuttaa. Runkovesijohtoja rakennettiin n. 2 340 m.

Toteutuneet netto investointikustannukset olivat n. 326 000 euroa, joka oli n. 88 % budjetoidusta.

Merkittävimmät uudisrakennuskohteet olivat Venakkoniemen uusi asuntoalue, Pihlajaharjun alueen laajennus, sekä Soinlahden teollisuuskaava-alue. Saneerauskohteista tärkein oli Aurankadun alue.

Vesitornin korjaussuunnittelu käynnistyi kolmen laitoksen yhteishankkeena tornien kuntokartoituksella ja tämän jatkeena varsinaisena korjaussuunnitteluna. Kuntotutkimuksen suoritti Contesta Oy ja korjaussuunnittelun Finmap Contulting Oy. Korjaussuunnitelmat valmistuvat 2/2014.

Viemärlaitostoiminta

Viemäriverkostoon liittyneitä talouksia oli vuoden lopussa 3 295 kpl.

Vastaanotettu jätevesimäärä ylitti määrätavoitteen talousarvioon nähden n. 2,2 %, mutta edellisvuoteen verrattuna se aleni n. 6 %. Laskutettu jätevesimäärä edelliseen vuoteen verrattuna aleni n. 1,2 %.

Tuotot talousarvioon nähden alittuivat n. 4,7 %, myös kulut alittuvat n. 6,3 %.

Sulamis- ja hulevesien osuus vastaanotetusta jätevesimäärästä oli n. 23,5 %. Jätevedenpuhdistamon biologisessa prosessissa oli edellisvuotta vähemmän toimintahäiriöitä, mutta lupaehtoja kaikilla tarkkailukerroilla ei täysin saavutettu.

Puhdistamoliikkeen jälkikäsittelystä on vastannut Ekokem Palvelut Oy Siilinjärven lietteenkäsittelyalueellaan. Jäte- ja hulevesipumppaamot ovat toimineet normaalisti, eikä niistä ole aiheutunut ympäristöhaittoja.

Vuohiniemen puhdistamon jälkikäsittelylaitoksen rakennusinvestointi alkoi joulukuussa 2012 ja pääosa rakennuskustannuksista siirtyi vuodelle 2013. KVR- urakoitsijana kohteessa toimii Suomen Maastorakentajat Oy Siilijärveltä ja laitossuunnittelusta ja koneistoasennuksista urakoitsijalle vastaa Savo-Karjalan Vesihuolto Oy. Urakan kokonaissumma on 1,545 miljoonaa euroa. Rakennettavaan kiinteistöön sijoittuu myös Olvi Oy:n jätevesien esikäsittelylaitteistoa. Laitos oli kertomusvuodenvaihteessa koekäyttövaiheessa ja varsinainen käyttöönotto tapahtuneen 2/2014.

Jäte- ja huleveden verkostoinvestoinnit voitiin toteuttaa lähes suunnitellusti.

Vuohiniemen jälkikäsittelylaitoksen viivästymisen vuoksi lisämäärärahaa jouduttiin hakemaan n. 700 000 euroa, joka oli säästynyt edelliseltä vuodelta samasta kohteesta.

Nettoinvestointikustannukset olivat n. 2 012 000 euroa n. 76 % budjetoidusta.

Jätevesiviemäriä rakennettiin n. 2 283 m ja hulevesiviemäriä 1 887 m, jotka olivat pääasiassa uudisrakentamista. Tärkeimmät uudisrakennus- ja saneerauskohteet olivat samat kuin vesijohtolinjojen rakentamisessa.

Taksat ja talous

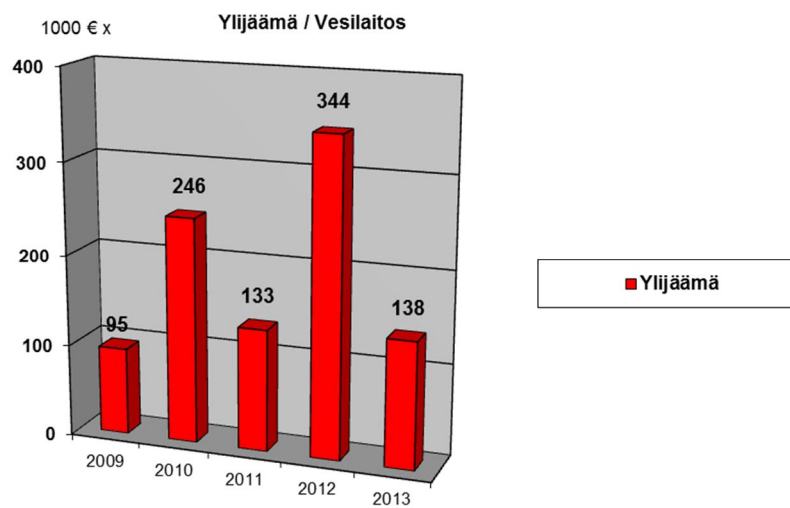
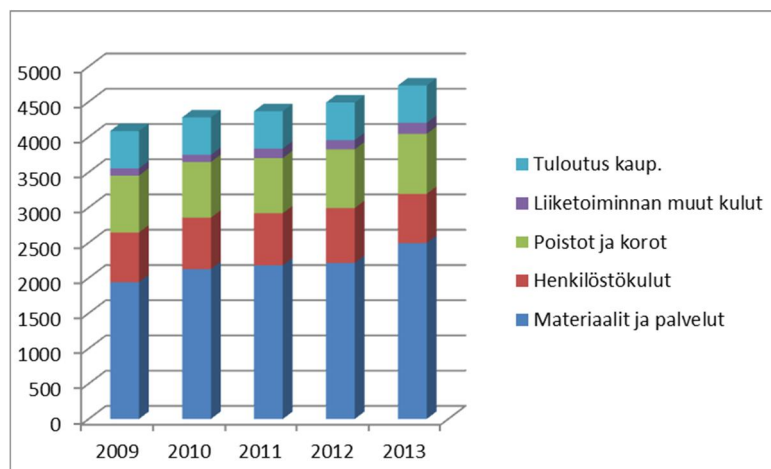
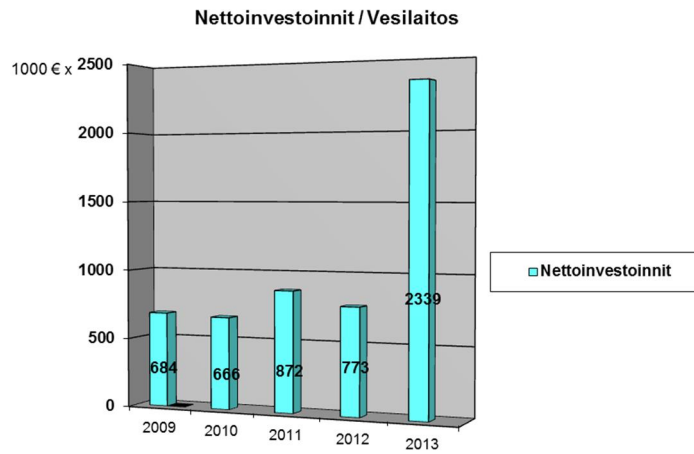
Veden kulutusmaksu säilyi vuoden 2013 edellisvuoden tasolla, huolimatta Ylä-Savon Vesi Oy:n tukkuveden 0,02 e/m³ hinnan korotuksesta. Jätevesitaksaa korotettiin 0,03 e/m³ (1,40 e/m³). Korotus johtui jäteveden käsittelyn kohonneista energia- ja puhdistusmateriaalien ja – palveluiden hankintakustannuksista.

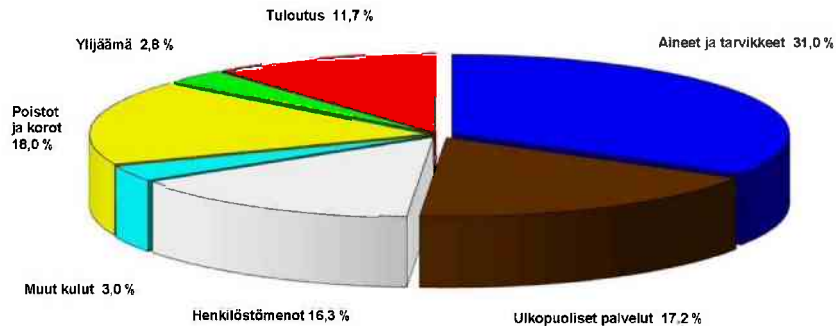
Sekä vesi-, että jätevesimaksut olivat valtakunnallisessa Vesi- ja Viemärlaitosyhdistyksen vertailussa alle valtakunnallisen keskiarvon.

Vesilaitoksen liikevaihto oli n. 4,788 milj. euroa, joka kasvoi edellisvuodesta n. 2,6 %. Liikevaihdon kohoamisen aiheutti pääasiassa laskutetun jäteveden taksan korotus. Peruspääoman korvaus kaupungille oli 0,531 milj. euroa, joka on n. 11,65 % peruspääomasta. Tilikauden ylijäämä oli 0,138 milj. euroa.

Koko vesilaitoksen investoinnit n. 2 338 000 euroa olivat n. 77 % suunnitellusta.

Investoinnit jakautuivat siten, että n. 14 % kohdistui vesilaitos- ja n. 86 % viemärlaitostoimintaan.

Veden ja jäteveden hinnan muodostuminen 2013**Valtuuston asettamien sitovien ja ohjeellisten tavoitteiden toteutuminen:**Sitovat tunnusluvut ja tavoitteet:

	Tp 2012	Tavoite 2013	Toteutuma 2013	Poikkeama
- Tuloutus/ korvaus peruspääomasta, €	531 000	531 000	531 000	0
- Liikelylijäämä, €	836 734	541 280	630 116	+88 836
- Kokonaisinvestoinnit, €	772 980	3 024 350	2 338 757	-685 593

Taksat

- Jäteveden käyttömaksun korotus 1.1.2013 lukien (0,03 €/m³)
 - Kulutustaksat ovat VVY:n tilaston perusteella
- valtakunnallisen keskitason alapuolella nykyisellä tuloutusmäärällä laskettuna

Ok -
Ok -

Ohjeelliset tunnusluvut ja tavoitteet:

- Liikevaihto, €	4 740 024	4 871 450	4 787 507	- 83 943
- Lainojen muutos, €	- 344 000	+1 306 000	+ 511 000	- 795 000
- Henkilöstö 31.12.	16	16	16	0
- Puhtaan veden vuotovesien osuus kokonaisvesimäärästä, %	6,7	10–15	8,5	-1,5
- Vastaanotetun ja laskutetun jäteveden erotuksen (vuotovesien) osuus, %	29,8	alle 30	23,5	0
- Kuluttajille ei tule ennakkoimattomia laitoksesta riippuvia jakelukeskeytyksiä (vuotoja) runkolinjoissa	4	0	0	0
- Jätevesipumppaamoiden ja viemäriverkoston hoito niin, että ympäristöhaitat kiinteistöille ja luonnolle ovat mahdollisimman vähäiset - hoidosta tulevat reklamaatiot alle 5 kpl/ v.	saavutettiin		saavutettiin	-

Johtokunnan asettamien sitovien ja ohjeellisten tavoitteiden toteutuminen:MäärätavoitteetSitovat tavoitteet:

Verkkoon pumpattu (ostettu) vesimäärä, 1 000 m ³	1 806	1 830	1 807	-23
Vastaanotettu jätevesimäärä, 1 000 m ³	2 126	2 000	2 044	44
Vesijohtoverkoston pituus, km	236	250	258	8
Myyty vesimäärä, 1 000 m ³	1686	1710	1653	-57
Liittymien lukumäärä	4638	4800	4622	-178
Viemäriverkoston pituus, km	241	247	242	-5

	Tp 2012	Tavoite 2013	Toteutuma 2013	Poikkeama
Jv. pumppaamoiden määrä, kpl	54	57	56	-1
Laskutettu jätevesimäärä, 1 000 m ³	1575	1615	1556	-59

Toiminnalliset tavoitteet:Sitovat tavoitteet:

Mittaamaton veden (vuotovesien) osuus kokonaisvesimäärästä, %	6,7	10,0	8,5	- 1,5
Vastaanotetun ja laskutetun jäteveden erotuksen (vuotovesien) osuus, %	29,8	25,0	23,5	- 1,5

Ohjeelliset tavoitteet:

Veden hinta, €/m ³ (sis. alv)	1,48	1,48	1,49	0,01
Jäteveden hinta, €/m ³ (sis. alv)	1,69	1,72	1,74	0,02

Laadulliset tavoitteet:Sitovat tavoitteet:

-Liittyjille toimitettava talousvesi täyttää talousvesi-asetuksen 461/2000 mukaiset vaatimukset ja tavoitteet	Ok	-
-Vuohiniemen jätevedenpuhdistamon puhdistustulos lupaehtojen edellyttämällä tasolla	Ok	-

Taloudelliset tavoitteet:Sitovat tavoitteet:Puhdas vesi:

Toimintakate, 1 000 €	784,4	633,1	691,4	58,3
Investoinnit, €	139 746	370 000	326 283	- 43 717

Jätevesi:

Toimintakate, 1 000 €	884,2	855,7	773,4	- 82,3
Investoinnit, €	632 930	2 654 350	2 012 474	-641 876

Ohjeelliset tavoitteet:Puhdas vesi:

Toimintakate, %	31,2	25,7	27,6	1,9
Toimintatuotot, €/as.	539	512,77	541,50	28,73
Kustannukset, €/m ³	1,26	1,30	1,34	0,04
Tuloutus, €/myyty m ³	0,24	0,23	0,24	+ 0,01

Jätevesi:

Toimintakate, %	38,7	35,5	33,5	- 2,0
Kustannukset, €/m ³	0,99	1,08	1,08	0,00
Tuloutus, €/myyty m ³	0,08	0,08	0,08	0,00

Henkilöstö:

Ohjeelliset tavoitteet:

- Henkilöstömäärää sopeutetaan vastaamaan laitoksen tarpeita. Ostopalveluiden käyttöä pyritään tehostamaan palvelutarjonnan rajoissa.

5.3 Vesilaitostoiminnan riskit

Iisalmen Vedellä on kiinnitetty erityistä huomiota vesilaitostoiminnan kaikilla osa-alueilla toiminnan turvallisuuteen ja ennakoitavuuteen. Näitä asioita selvitettiin kertomusvuonna valmistuneessa laitoksen riskikartoituksessa. Hanke oli alueellinen ja siinä olivat mukana Ylä-Savon Veden lisäksi, kaikki sen osakslaitokset.

Valmistunutta kartoitusta tullaan hyödyntämään tulevaisuudessa toiminnan suunnittelussa ja varmentamisessa.

Arvio merkittävimmistä riskeistä**Henkilöstöriskit****Henkilöstön sairastamiseen liittyvät riskit:**

- Ikärakenne ja suoritelmäärien kasvu verrattuna henkilöstömäärään.
- Fyysisesti raskas työ yhdessä korkean iän kanssa.
- Henkisesti rasittavat työt, kiire ja mm. laskutuksen atk-ongelmat.

Suojautuminen

- Panostus työkykyä ylläpitävään toimintaan.

Henkilöstön eläköitymiseen ja korvaavan työvoiman saatavuuteen liittyvät riskit:

- Suuri osa henkilöstöstä saavuttaa eläkeiän lähimmän kymmenen vuoden kuluessa.
- Henkilöstömäärä on pyritty sopeuttamaan toiminnan edellyttämälle tasolle, sen seurauksena uutta työvoimaa ei ole voitu palkata ja henkilöstön keski-ikä on kohonnut huomattavasti.
- Uutta koulutettua työvoimaa on ollut saatavissa, mutta lähes poikkeuksetta kunnallistekninen työkokemus puuttuu.

Suojautuminen

- Siinä vaiheessa kun uutta työvoimaa tarvitaan, on erityistä huomiota kiinnitettävä uuden henkilöstön perehdytykseen ja työssä oppimiseen.

Henkilöstön osaamiseen liittyvät riskit

- Muuttuvat työtavat ja esim. uudet atk-ohjelmat ja sovellutukset.

Suojautuminen

- Panostus henkilöstön koulutukseen.

Talousriskit

- Muutokset suurkuluttajien (elintarvike ym. teollisuus) toiminnassa.

Omaisuus ja vastuuriskit

- Mm. verkostojen ikääntyminen ja saneerausvelka (ei erityisen suuri Iisalmen edellä).
- Verkostovaurioiden riskit kolmansille osapuolille (vuodot, viemäritulvat).
- Veden laatuongelmien aiheuttamat taloudelliset riskit (esim. elintarviketeollisuus).

Suojautuminen

- riittävä saneerausinvestointien taso
- ajantasaiset vastuuvakuutukset.

Vesilaitostoiminnan riskit**Veden laadun heikkeneminen**

- terveysriskit (teollisuus, yksityishenkilöt)
- tuotevastuu (teollisuus)
- korvaukset
- kielteinen julkisuus.

Suojautuminen

- valmiussuunnitelma ja sen ajan tasalla pitäminen
- valmiussuunnitelman mukainen valvonta ja näytteenotto verkosta
- vastuuvakuutusten ajantasaisuus ja sisältö.

Jätevesihuollon toimimattomuus

- terveysriskit
- vaikutukset luontoon
- kielteinen julkisuus.

Suojautuminen

- Valmiussuunnitelma ja sen ajan tasalla pitäminen ennakkoiva laitosten ja verkostojen huolto ja riskien kartoittaminen valmiussuunnitelman pohjalta
- Ennakkoiva ympäristövaikutusten huomioon otto uudisrakentamisessa ja ylläpidossa.

Veden toimitusvarmuuden heikkeneminen

- keskeytykset vedenjakelussa
- korvaukset.

Suojautuminen

- ennakkoiva huolto ja verkostosaneeraus
- välitön puuttuminen häiriötilanteisiin.

5.4 Selonteko sisäisen valvonnan järjestelmästä

Sisäisen valvonnan toteutusta ohjaavat kaupunginhallituksen vuonna 2003 vahvistamat sisäisen valvonnan ohjeet. Kaupungin valvonta jakaantuu ulkoiseen valvontaan ja sisäiseen valvontaan.

Ulkoisen valvonnan tärkein osa on tilintarkastus, jota toteuttavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Sisäinen valvonta on osa organisaation johtamista, joka kattaa koko kaupungin organisaation. Riittävän ja toimivan sisäisen valvontajärjestelmän luomisesta, ohjeistuksesta, ylläpitämisestä ja seurannasta vastaa kaupunginhallitus.

Jokainen viranhaltija vastaa johtamansa toiminnan sisäisestä valvonnasta, jolla varmennetaan mm. määräysten noudattaminen ja toiminnan tuloksellisuus. Erityinen vastuu sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta on tilivelvollisilla. Sisäistä valvontaa täydentää sisäinen tarkastus, joka tapahtuu kaupunginjohtajan johdolla ja sen käytännön toteutuksesta vastaa taloustoimi. Ulkoinen ja sisäinen valvonta muodostavat yhtenevän toisiaan täydentävän ja kattavan valvontajärjestelmän. Kaupungin tilintarkastaja antaa tarkastus-kertomuksessa lausunnon sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta.

Sisäisen valvonnan keskeisiä osa-alueita ovat:

- strateginen suunnittelu
- talousarvio ja -suunnitelma
- toiminnan ja talouden raportointi
- johtamisjärjestelmä
- hyvä hallintotapa
- henkilöstöhallinto
- riskien tunnistaminen ja hallinta
- lakien, ohjeiden ja määräysten noudattamisen valvonta.

Sisäisen valvonnan suunnitelma laaditaan puolivuositain. Suunnitelman toteutus raportoidaan tekniselle johtajalle, joka raportoi edelleen liikelaitoksen johtokunnalle ja sisäiselle valvonnalle, joka raportoi taas edelleen kaupunginjohtajalle, kaupunginhallitukselle, tarkastuslautakunnalle ja tilintarkastajalle.

Sisäisen valvonnan painopistealueita teknisessä keskuksessa vuonna 2013 olivat:

- hankinnat ja ostot
- hankinta- ja urakkasopimukset
- sijaisuusmäärärahat ja -järjestelyt, määräaikaiset työsuhteet.

Sisäisen valvonnan yhteydessä ei ole todettu merkittäviä virheitä tai puutteita.

5.5 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

2.5.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2013 1000 €	2012 1000 €
Tuotot:		
Liikevaihto	4787	4740
Liiketoiminnan muut tuotot	26	54
Kulut:		
Materiaalien ostot	-1 636	-1473
Palveluiden ostot	- 859	- 742
Henkilöstökulut	- 697	- 778
Poistot ja arvonalentumisen	- 835	- 832
Liiketoiminnan muut kulut	- 156	- 133
Liikelylijäämä(-alijäämä)	630	837
Rahoitustuotot ja -kulut	- 545	- 554
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	85	283
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	85	283
Poistoeron muutos lisäys(-) tai väh.(+)	- 257	61
Vapaaeht.varausten vähennys	310	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	138	344
<u>Tuloslaskelman tunnusluvut:</u>		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	5,4	7,3
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	6,5	8,7
Voitto, %	1,8	6,0

Tunnuslukujen laskentakaavat:**Sijoitetun pääoman tuotto, %**

$100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut} + \text{muille maksetut korkokulut} + \text{korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

$100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{kunnalle maksetut korkokulut} + \text{korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{lainat kunnalta/kuntayhtymältä} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$

Voitto, %

$100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen varauksia/Liikevaihto})$

2.5.1 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2013	2012
	1000 €	1000 €
Toiminnan rahavirta		
Liikeliiketoiminta (-alijäämä)	630	837
Poistot ja arvonalentumiset	835	832
Rahoitustuotot ja -kulut	- 545	- 554
Tulorahoituksen korjauserät	0	-10
Yhteensä	920	1 104
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 447	- 773
Rahoitusosuudet investointimenoihin	108	10
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 419	341
Rahoituksen rahavirta		
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen lisäys	900	0
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	- 389	- 344
Lainakannan muutokset yhteensä	511	344
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kaupungilta	547	- 169
Saamisten muutos muilta	32	- 25
Korottomien velkojen muutos kaupungilta	104	- 1
Korottomien velkojen muutos muilta	225	196
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	908	3
Rahoituksen rahavirta	1 419	341
Rahavarojen muutos	0	0
<u>Rahoituslaskelman tunnusluvut:</u>		
Investointien tulorahoitus, %	39,3	142,9
Pääomamenojen tulorahoitus, %	33,7	98,9
Lainanhoitokate	2,3	3,0
Kassan riittävyys, pv	51	117
Quick ratio	1,2	2,4
Current ratio	1,2	2,4

Tunnuslukujen laskentakaavat:**Investointien tulorahoitus, %**

100 * Vuosikate/Investointien omahankintameno

Pääomamenojen tulorahoitus, %

100 * Vuosikate/ (Investointien omahankintameno + antolainojen nettolisäys + lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate

(Vuosikate + korkokulut)/ (Korkokulut + lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys, pv

365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Quick ratio(Rahat ja pankkisaamiset + rahoitusarvopaperit + lyhytaikaiset saamiset)/
(lyhytaikainen vieras pääoma - saadut ennakot)

Current ratio

(Vaihto-omaisuus + lyhytaikaiset saamiset + rahoitusarvopaperit + rahat ja pankkisaamiset)
(lyhytaikainen vieraspääoma – saadut ennakot)

2.6 Rahoitusasema ja sen muutokset**Tase ja sen tunnusluvut**

VASTAAVAA	2013 1000 €	2012 1000 €
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	24	50
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	736	852
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 853	6 665
Koneet ja kalusto	51	85
Keskeneräiset hankinnat	1 493	0
Yhteensä	9132	7 602
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	3 031	3 031
Pysyvät vastaavat yht.	12 187	10 683
Vaihtuvat vastaavat		
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	29	23
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	245	329
Saamiset kunnalta/kuntayhtym.	995	1 542
Muut saamiset	89	44
Yhteensä	1 330	1 915
Saamiset	1 358	1 915
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	1 358	1 938
Vastaavaa yhteensä	13 546	12 621

VASTATTAVAA	2013	2012
Oma pääoma		
Peruspääoma	4 558	4 558
Edellisten tilikausien ylijäämä	4 155	3 811
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	138	344
Yhteensä	8 851	8 713
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Poistoero	698	441
Investointivaraukset	0	310
Yhteensä	698	751
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 126	1 705
Muut velat	785	661
Yhteensä	2 911	2 366
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	434	344
Ostovelat	409	305
Muut velat	107	0
Siirtovelat	136	142
Yhteensä	1 086	791
Vieras pääoma yhteensä	3 997	3 157
Vastattavaa yhteensä	13 546	12 621
<u>Taseen tunnusluvut:</u>		
Omavaraisuus, %	70,5	75,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	83,0	65,9
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	4 293	4 155
Lainakanta 31.12., 1000 €	2 560	2 049

Tunnuslukujen laskentakaavat:**Omavaraisuus, %**

$100 * (\text{Oma pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Lainakanta 31.12.

$\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{ostovelat} + \text{siirtovelat} + \text{muut velat})$

2.7. Kokonaistulot ja -menot

TULOT	1 000 €	MENOT	1000 €
Toiminta:		Toiminta:	
Liikevaihto	4 788	Toimintakulut	3 349
Liiketoiminnan muut tuotot	26	Korkokulut	16
Muut rahoitustuotot	2	Muut rahoituskulut	531
Investoinnit:		Investoinnit:	
Rahoitusosuudet inv.menoihin	108	Investointimenot	2 447
Rahoitustoiminta:		Rahoitustoiminta:	
Pitkäaik. lainojen lisäys	900	Pitkäaik.lainojen väh.	389
Lyhytaik. lainojen lisäys	0	Lyhytaik. lainojen väh.	0
Kokonaistulot yht.	5 824	Kokonaismenot yht.	6 732

Täsmäytys:

Kokonaistulot – Kokonaismenot = **5 824 - 6 732 = 908**

Muut maksuvalmiuden muutokset – Rahavarojen muutos = **908 - 0 = 908**

2.8. Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain mukaan johtokunnan on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tällöin tilikauden yli- tai alijäämää ennen varaus-siirtoja. Mikäli taseessa on kattamatonta alijäämää, on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Tilikauden tuloksen käsittely

Poistoeron lisäys 310 000 euroa ja poistoeron vähennys 53 000,00 euroa, jotka kohdistuvat kokonaisuudessaan jätevesi – toiminnolle.

Vapaaehtoisten varausten vähennys 310 000 euroa.

Tilikauden ylijäämä 137 813,74 euroa kirjataan taseen oman pääoman yli-/alijäämätilille.

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Iisalmen Vesi -liikelaitoksen taseessa on kertyneitä ylijäämiä 4 292 812,82 euroa.

3 Talousarvion toteutuminen

Talousarvion toteutuminen on esitetty käyttötalouden investointien, tuloslaskelman, - sekä rahoituslaskelman osalta.

3.1 Käyttötalouden toteutumisvertailu

Käyttötalouden toteutumisvertailu tehdään talousarviorakennetta noudattaen tulosalueittain.

Toteutumisvertailussa esitetään arvioidut ja toteutuneet menot ja tulot sekä niiden poikkeamat alkuperäiseen talousarvioon.

	Alkuperäinen talousarvio	Ta- muutos	Ta-muut. muutos	Toteuma	Poikkeama
Puhdasvesi					
Toimintatuotot	2 461	0	2 461	2 503	-42
Toimintakulut	-1 828	0	-1 828	-1 811	-17
Poistot	-231	0	-231	-207	-24
Netto	402	0	402	485	-83
Jätevesi					
Toimintatuotot	2 410	0	2 410	2 311	99
Toimintakulut	-1 554	0	-1 554	-1 537	-17
Poistot	-716	0	-716	-628	-88
Netto	140	0	140	146	-6
Yhteensä					
Toimintatuotot	4 871	0	4 871	4 814	57
Toimintakulut	-3 382	0	-3 382	-3 349	-33
Poistot	-947	0	-947	-835	-112
Netto	542	0	542	630	-88

3.2 Investointiosan toteutumisvertailu

Investointiosan toteutumisvertailussa esitetään hankkeittain tai hankeryhmittäin määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Toteutumisvertailussa esitetään investointihankkeen tai hankeryhmän talousarviovuodelle hyväksytty määräraha ja sen käyttö sekä niiden erotus. Lisäksi esitetään poikkeama alkuperäiseen talousarvioon ja hyväksytyt muutokset määrärahaan.

Investointituloja ovat rahoitusosuudet ja käyttöomaisuuden myynnit.

Projekti	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa

Puhdasvesi

Vesijohtoverkoston rakentaminen ja peruskorjaus (Soinlahti, Pihlajaharju 2, Venakkoniemi, Partala, Viikatteenkatu/Aurankatu, verkoston saneeraus katusaneerauskohteissa, vesitornin kuntotutkimus, Paloisvirran vesijohtoken alituksen saneeraus, vesijohtojen täydennys haja-asutusalueella, muut linjat)

Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	330 000	0	330 000	289 257	-40 743
Netto	330 000	0	330 000	289 257	-40 743

Vesijohtoverkosto, Soinlahti

Tuotot	0	-25 000	-25 000	-36 718	-11 718
Kulut	0	50 000	50 000	73 744	23 744
Netto	0	25 000	25 000	37 026	12 026

Kalusto

Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	15 000	0	15 000	0	-15 000
Netto	15 000	0	15 000	0	-15 000

Puhdasvesi yhteensä

Tuotot	0	-25 000	-25 000	-36 718	-11 718
Kulut	345 000	50 000	395 000	363 001	-31 999
Netto	345 000	25 000	370 000	326 283	-43 717

Projekti	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa

Jätevesi**Jätevesipumppaamoiden hankinta ja peruskorjaus**

Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	100 000	0	100 000	22 654	-77 346
Netto	100 000		100 000	22 654	77 346

Viemäriverkoston rakentaminen ja peruskorjaus (Soinlahti, Pihlajaharju 2, Venakkoniemi, Partala, Lippuniemen eteläosan saneeraus, viemäriverkoston saneeraus katusaneerauskohteissa, Paloisvirran viemärin alituksen saneeraus, verkoston laajennus vesilaitoksen toiminta-alueilla, viemärin saneeraus kaivamatta, muut linjat)

Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	700 000	-48 450	651 550	436 027	- 215 523
Netto	700 000	-48 450	651 550	436 027	- 215 523

Viemäriverkosto, Soinlahti

Tuotot	0	-50 000	-50 000	-71 666	-21 666
Kulut	0	100 000	100 000	143 333	43 333
Netto	0	50 000	50 000	71 667	21 667

Jätevedenpuhdistamo (Jätkäsuodatuslaitoksen rakentaminen, Vuohiniemen puhdistamon toiminnan tehostaminen)

Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	1 120 000	712 800	1 832 800	1 482 125	-350 675
Netto	1 120 000	712 800	1 832 800	1 482 125	-350 675

Kalusto

Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	20 000	0	20 000	0	- 20 000
Netto	20 000	0	20 000	0	- 20 000

Jätevesi yhteensä

Tuotot	0	-50 000	-50 000	-71 666	-21 666
Kulut	1 940 000	764 350	2 704 350	2 084 140	-620 210
Netto	1 940 000	714 350	2 654 350	2 012 474	-641 876

Vesilaitos yhteensä

Tuotot	0	-75 000	-75 000	-108 384	-33 384
Kulut	2 285 000	814 350	3 099 350	2 447 141	-652 209
Netto	2 285 000	739 350	3 024 350	2 338 757	- 685 593

3.3. Tuloslaskelman toteutumisvertailu

	Talousarvio	Ta-muutos	TA+muutos	Toteutuma	Poikkeama muutoksen jälkeen
Liikevaihto	4 871 450	0	4 871 450	4 787 507	83 943
Liiketoiminnan muut tuotot	0	0	0	17 265	-17 265
Muut tuet ja avustukset	0		0	9 286	-9 286
Materiaalit ja palvelut	-2 397 160	0	-2 397 160	-2 495 775	-98 616
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 480 350	0	-1 480 350	-1 636 858	-156 508
Palvelujen ostot	-916 810	0	-916 810	-858 918	57 892
Henkilöstökulut	-649 410	0	-649 410	-697 247	-47 837
Palkat ja palkkiot	-464 780	0	-464 780	-496 805	-32 025
Henkilösivukulut	-184 630		-184 630	-200 440	-15 810
Eläkekulut	-159 000	0	-159 000	-166 151	-7 150
Muut henkilösivukulut	-25 630	0	-25 630	-34 290	-8 660
Poistot ja arvonalentumiset	-947 500	0	-947 500	-834 719	112 781
Suunnitelman muk. poistot	-947 500	0	-947 500	-834 719	112 781
Liiketoiminnan muut kulut	-336 100	0	-336 100	-156 200	179 900
Liikeliikelyjäämä (-alijäämä)	541 280	0	541 280	630 116	88 836
Rahoitustuotot ja -kulut	-592 090	0	-592 090	-545 303	46 787
Muut rahoitustuotot	3 200	0	3 200	1 932	1 268
Muille maksetut korkokulut	-64 290	0	-64 290	-16 235	48 056
Korvaus peruspääomasta	-531 000	0	-531 000	-531 000	0
Ylijäämä (alij.) ennen satunnaisia eriä	-50 810	0	-50 810	84 813	135 624
Ylijäämä (alij.) ennen varauksia	-50 810	0	-50 810	84 813	135 624
Poistoeron lisäys	-257 000	0	-257 000	-257 000	0
Vapaaeht.varausten lisäys	310 000	0	310 000	310 000	0
Tilikauden ylijäämä (alij.)	2 190	0	2 190	137 813	135 624

3.4. Rahoituslaskelman toteutumisvertailu

	Talousarvio	Ta-muutos	Ta+ muutos yht.	Toteutuma	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toiminnan rahavirta					
Liiketoimintaa (-alijäämä)	541 280	0	541 280	630 116	- 88 836
Poistot ja arvonalentumiset	947 500	0	947 500	834 719	112 780
Rahoitustuotot ja -kulut	-592 090	0	-592 090	- 545 302	- 46 787
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	0	0
Toiminnan rahavirta	896 690	0	896 690	919 533	- 22 843
Investointien rahavirta					
Investointimenot	- 2 285 000	- 814 350	- 3 099 350	- 2 447 140	- 652 209
Rahoitusosuudet inv. menoihin	0	75 000	75 000	108 384	- 33 384
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta	-2 285 000	- 739 350	- 3 024 350	-2 338 756	- 685 593
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 388 310	- 739 350	-2 127 660	- 1 419 223	-708 437
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset					
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 800 000	0	1 800 000	900 000	900 000
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	- 494 000	0	- 494 000	- 389 000	- 105 000
Lainakannan muutokset yhteensä	1 306 000	0	1 306 000	511 000	795 000
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Saamisten muutos kaupungilta	0	0	0	546 552	- 546 552
Saamisten muutos muilta	0	0	0	32 085	- 32 085
Korottomien velkojen muutos kaupungilta	0	0	0	103 949	- 103 949
Korottomien velkojen muutos muilta	0	0	0	225 637	- 225 637
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	0	0	0	908 223	- 908 223
Rahoituksen rahavirta	306 000	0	0	1 419 223	- 113 223
Rahavarojen muutos	- 82 310	-739 350	- 821 660	0	- 821 660

4 Tuloslaskelma

	2013	2012
Liikevaihto	4 787 507,17	4 740 024,07
Liiketoiminnan muut tuotot	26 551,64	53 625,41
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-1 636 858,44	-1 473 288,45
Palvelujen ostot	- 858 917,50	-741 536,37
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	- 496 805,69	- 563 326,40
Eläkekulut	- 166 150,95	- 173 418,04
Muut henkilösivukulut	-34 290,28	- 41 076,93
Yhteensä	- 697 246,92	777 821,37
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-834 719,62	- 831 519,41
Liiketoiminnan muut kulut	-156 199,95	-132 750,10
Yhteensä	-4 183 942,43	- 3 956 915,70
Liikelylijäämä/(alijäämä)	630 116,38	836 733,78
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	1 932,05	7 440,74
Muille maksetut korkokulut	- 16 234,61	- 30 603,34
Korvaus peruspääomasta	- 531 000,00	- 531 000,00
Muut rahoituskulut	0,00	0,00
Yhteensä	- 545 302,56	- 554 162,60
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	84 813,82	282 571,18
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	84 813,82	282 571,18
Poistoeron muutos lisäys (-) tai väh.(+)	- 257 000,08	61 300,00
Vapaaehtoisten varausten lis. (-) tai väh. (+)	310 000,00	0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	137 813,74	343 871,18

5 Rahoituslaskelma

	2013	2012
Toiminnan rahavirta		
Liikelyljäämä (-alijäämä)	630 116	836 734
Poistot ja arvonalentumiset	834 719	831 519
Rahoitustuotot ja -kulut	-545 302	-554 163
Tulorahoituksen korjauserät	0,0	-9 696
*Toiminnan rahavirta yhteensä	919 533	1 104 395
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 447 140	-772 980
Rahoitusosuudet investointimeno	108 384	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden uovutusvoitot	0	10 000
* Investointien rahavirta yhteensä	-2 338 756	-762 980
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 419 223	341 414
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	900 000	0
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	-389 000	-344 000
* Lainakannan muutokset yhteensä	511 000	-344 000
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kaupungilta	546 552	-169 632
Saamisten muutos muilta	32 085	-25 432
Korottomien velkojen muutos kaupungilta	103 948	1 108
Korottomien velkojen muutos muilta	225 638	196 541
* Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	908 223	2586
Rahoituksen rahavirta	1 419 223	-341 414
Rahavarojen muutos	0	0

6 Tase

	2013	2012
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	24 108,49	50 822,67
* Aineettomat hyödykkeet	24 108,49	50 822,67
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	735 864,14	852 162,44
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 853 222,14	6 664 904,39
Koneet ja kalusto	50 515,99	84 846,47
Keskeneräiset hankinnat	1 493 062,25	0,00
*Aineelliset hyödykkeet	9 132 664,52	7 601 913,30
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	3 030 720,00	3 030 720,00
* Sijoitukset	3 030 720,00	3 030 720,00
* Pysyvät vastaavat	12 187 493,01	10 683 455,97
Vaihtuvat vastaavat		
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	29 420,00	22 480,00
Pitkäaikaiset saamiset	29 420,00	22 480,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	244 914,12	329 055,06
Saamiset kaupungilta	995 294,37	1 542 272,65
Muut saamiset	89 331,82	43 789,60
Lyhytaikaiset saamiset	1 329 540,31	1 915 117,31
**Saamiset	1 358 960,31	1 937 597,31
Vastaavaa	13 546 453,32	12 621 053

	2013	2012
VASTATTAVAA		
Oma pääoma		
Peruspääoma	-4 557 689,22	-4 557 689,22
Edellisten tilikausien ylijäämä		
(-)/alijäämä(+)	-4 154 999,08	-3 811 127,90
Tilikauden ylijäämä (-)/alijäämä (+)	-137 813,74	-343 871,18
* Oma pääoma	-8 850 502,04	-8 712 688,30
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Poistoero	-698 225,77	-441 225,69
Investointivaraukset	0,00	-310 000,00
* Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	-698 225,77	-751 225,69
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	-2 126 000,00	-1 705 000,00
Muut velat/liitt. maksut	-785 528,75	-660 798,75
* Pitkäaikainen	-2 911 528,75	-2 365 798,75
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	-434 000,00	-344 000,00
Ostovelat	-409 612,71	-305 463,03
Muut velat kaupungilta	- 264,15	0,00
Muut velat	-106 757,05	0,00
Siirtovelat	-135 562,85	-141 877,51
*Lyhytaikainen	-1 086 196,76	-791 340,54
**Vieras pääoma	-3 997 725,51	-3 157 139,29
Vastattavaa	-13 546 453,32	-12 621 053,28

7 Tilinpäätöksen liitetiedot

7.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Pysyvien vastaavien arvostus

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Konsernitili

Kaupungin konsernitilisopimuksen mukaisesti Iisalmen Veden rahavarat esitetään kaupungin taseessa rahoissa ja pankkisaamisissa. Iisalmen Veden taseessa ne esitetään lyhytaikaisten saamisten ryhmässä, erässä saamiset kaupungilta.

7.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

7.2.1 Toimintatuotot

	2013	2012
Liikevaihto		
Vesimaksut	1 983 415,73	2 020 030,46
Jätevesimaksut	2 085 577,08	2 061 677,59
Perusmaksut	343 723,47	342 803,97
Muut liiketoiminnan tuotot	374 790,89	315 512,05
Liikevaihto yhteensä	4 787 507,17	4 740 024,07
Liiketoiminnan muut tuotot	26 551,64	53 625,41
Toimintatuotot yhteensä	4 814 058,81	4 793 649,48
Toimintatuotot toiminnoittain		
Puhdas vesi	2 502 833,55	2 509 624,25
Jätevesi	2 311 225,26	2 284 025,23
Yhteensä	4 814 058,81	4 793 649,48

7.2.2. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa.

Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet:

Aineettomat hyödykkeet	Poistomenetelmä	Poistoaika/ tai poisto -%
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Perustamis- ja järjestelymenot	Tasapoisto	3 vuotta
Tutkimus- ja kehittämismenot	Tasapoisto	3 vuotta
Konserniliikearvo	Tasapoisto	5 vuotta
Liikearvo	Tasapoisto	5 vuotta
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	3 vuotta
Muut	Tasapoisto	3 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Talousrakennukset	Tasapoisto	15 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		

Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäännöspoisto	15 %
Sillat, laiturit ja uimalat	Menojäännöspoisto	15 %
Muut maa ja vesirakenteet	Menojäännöspoisto	15 %
Vedenjakeluverkosto	Menojäännöspoisto	9 %
Viemäriverkko	Menojäännöspoisto	9 %
Kaukolämpöverkko	Menojäännöspoisto	13 %
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistus	Menojäännöspoisto	18 %
Muut putki- ja kaapeliverkot	Menojäännöspoisto	18 %
Sähkö, vesi-, yms. laitojen		
laitoskoneet ja laitteet	Menojäännöspoisto	25 %
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	Menojäännöspoisto	18 %
Liikenteen ohjauslaitteet	Menojäännöspoisto	22 %
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Menojäännöspoisto	23 %
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	Menojäännöspoisto	20 %
Puiset alukset ja muut uivat		
Työkoneet	Menojäännöspoisto	27 %
Muut kuljetusvälineet	Menojäännöspoisto	30 %
Muut liikkuvat työkoneet	Menojäännöspoisto	30 %
Muut raskaat koneet	Menojäännöspoisto	25 %
Muut kevyet koneet	Menojäännöspoisto	25 %
Sairaala-, terveydenhuolto, yms. laitteet	Menojäännöspoisto	30 %
Atk-laitteet	Menojäännöspoisto	40 %
Muut laitteet ja kalusteet	Menojäännöspoisto	40 %
Muuta aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	
Arvo ja taide-esineet	Ei poistoa	
Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	

Arvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu hankintamenosta vähennettynä mahdollisella rahoitusosuudella.

Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa
---------------------	------------

7.2.3 Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta vuosina 2012–2016.

Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot	1 047 818
Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno	1 645 347
Ero (€)	-597 529
Ero %	-36,3

Investointi- ja poistotason poikkeama johtuu pääosin siitä, että tarkastelujaksolle ajoittuu tavanomaista suuremmat investointimenot. (Vuohiniemen jätevedenpuhdistamon jälkisuodatuslaitoksen rakentaminen ja vesitornin peruskorjaus).

7.3. Tasetta koskevat liitetiedot

7.3.1. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

7.3.1.1 Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

Pysyvät vastaavat				Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet			
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat ja ennakkomaksut	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	50 822,67	0,00	50 822,67	0,00	852 162,44	6 664 904,39	84 846,47	0,00	0,00	7 601 913,30
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	845 694,41	0,00	0,00	1 601 446,25	2 447 140,66
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	108 384,00	108 384,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	26 714,18	0,00	26 714,18	0,00	116 298,30	657 376,66	34 330,48	0,00	0,00	808 005 44
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	24 108,49	0,00	24 108,49	0,00	735 864,14	6 853 222,14	50515,99	0,00	1 493 062,25	9 132 664,52
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	24 108,49	0,00	24 108,49	0,00	735 864,14	6 853 222,14	50 515,99	0,00	1 493 062,25	9 132 664,52
Olennot lisäpoistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien sijoitukset										
				Osakkeet ja osuudet		Jvk-, ja muut laina- ja muut saamiset				Yhteensä
	Osakkeet tytäryhteisöt	Kuntayhtymäosuudet	Osakkeet osakkuus- ja muut omist. Yht.	Muut osakkeet ja osuudet	Saamiset tytäryhteisöt	Saamiset kuntayhtymät	Saamiset osakkuus- ja muut omist. Yht.	Saamiset muut yhteisöt		
Hankintameno 1.1.	0,00	0,00	3 030 720,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		3 030 720,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
Hankintameno 31.12.	0,00	0,00	3 030 720,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		3 030 720,00
Arvonlennukset ja niiden pal.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	3 030 720,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		3 030 720,00

7.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

7.3.2.1 Oman pääoman erittely	2013	2012
Peruspääoma 1.1.	4 557 689,22	4 557 689,22
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	4 557 689,22	4 557 689,22
Edellisten tilikausien ylijäämä	4 154 999,08	3 811 127,90
Muutos (tilikauden yli/alijäämä)	137 813,74	343 871,18
Tilikausien ylijäämä 31.12.	4 292 812,82	4 154 999,08
Oma pääoma yhteensä	8 850 502,04	8 712 688,30

7.3.2.2 Pitkäaikaisten velkojen erittely	2013	2012
Lainat Kuntarahoitus Oy:ltä	2 126 000,00	1 705 000,00
Liittymismaksut	785 528,75	660 798,75
Yhteensä	2 911 528,75	2 365 798,75

7.3.2.3. Siirtovelkojen erittely	2013	2012
Korkojaksotus	2 551,71	3 137,64
Lomapalkkajaksotus	133 011,14	131 997,65
Muut siirtovelat muille	0,0	6 742,22
Yhteensä	135 562,85	141 877,51

7.4 Henkilöstöä koskevat liitetiedot**7.4.1 Henkilöstön lukumäärä 31.12.**

	2013	2012
Vakinaiset	15	16
Tilapäiset	1	0
Yhteensä	16	16

7.4.2 Henkilöstökulujen erittely

Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	2013	2012
Palkat ja palkkiot	499 449,98	563 480,51
Eläkekulut	166 150,95	173 418,04
Muut henkilöstökulut	34 290,28	41 076,93
Sairaus- ja tapaturmakorvaukset	- 2 644,29	-154,11
Yhteensä	697 246,92	777 821,37
Aktivoidut henkilöstökulut		
Palkat ja muut henkilöstökulut	41 467,81	21 861,68
Yhteensä	41 467,81	21 861,68
Henkilöstökulut yhteensä	738 714,73	799 683,05

7.5 Liitetietojen erittelyt

7.5.1 Erittely suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonaalaisten investointien vastaavuudesta

	TP2012	TP2013	Taloussuunnitelma		
			2014	2015	2016
Poistonaalaiset investoinnit	772 980	2 447 141	2 267 500	1 415 000	1 465 000
Rahoitusosuudet	304	108 384	32 500	0	0
Investointien omahankintameno	772 980	2 338 757	2 235 000	1 415 000	1 465 000
Suunnitelman mukaiset poistot	831 519	834 720	1 158 240	1 194 440	1 220 170
Viiden vuoden keskiarvo:					
Suunnitelman mukaiset poistot	1 047 818				
Poistoalaisten investointien omahankintameno	1 645 347				
Ero, €	-597 529				
Poikkeama, %	-36,3				

Jos eroa verrataan suunnitelman mukaisiin poistoihin: - 57,0 %

Jos eroa verrataan investointeihin: - 36,3 %

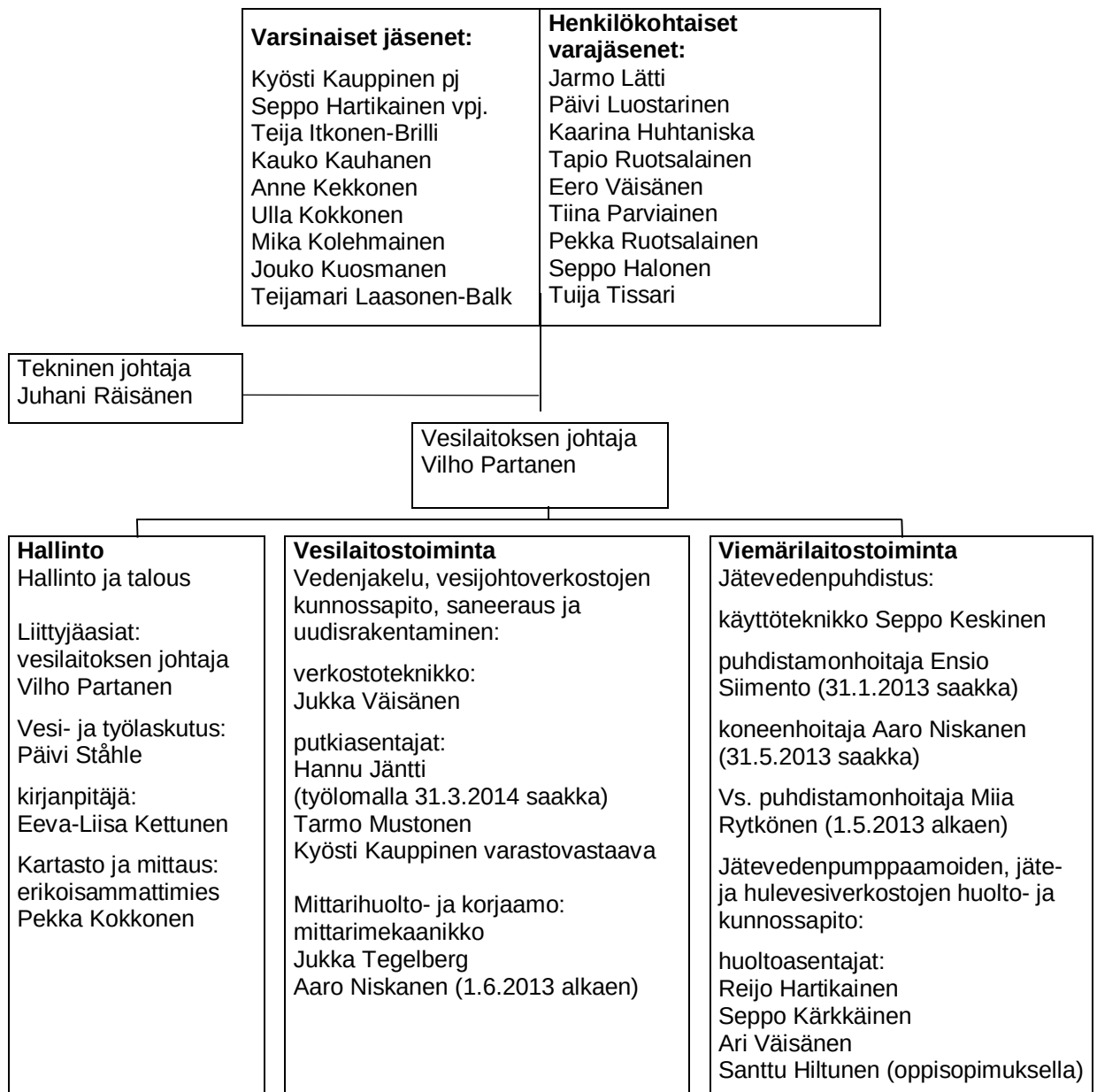
Eli suunnitelman mukaiset poistot investoinneista: 63,7 %

7.5.2 Arvonlisäveron palautusvastuu

Ei palautuksen alaisia kiinteistöjä.

8 Organisaatio

Iisalmen Vesi johtokunta

Käytetyt kirjanpitokirjat 2013**Päiväkirjat****Tapahtumalaji****Ulkoisen kirjanpidon toteumat****Rondon arkisto****Tositelaji****Nimitys**

ALKUSA	Alkusaldot	
BUD	Talousarvio	
BUDL	Lisätalousarvio	
KOMMUI	Käyttöomaisuusmuistiot	
KOMTOS	Käyttöomaisuustositteet	
MUIST1	Muistiotositteet	x
MUISRO	Muistiotositteet Rondo	x
MUISRS	Muistiotositteet Rondo sisäinen	x
OMAKSU	Ostoreskontran maksut	x
PALKAT	Palkkatositteet	
PANKKI	Pankkien tiliotteet	

PÄÄKIRJAT**Seurantaraudit**

- Tuloslaskelma
- Rahoituslaskelma
- Tase
- Tilierittely -raportit

Henkilökirjat**Asiakasrekisterit:****Ostoreskontra**

- Rondon elektroniseen arkistoon on arkistoitu x-merkityt saldolajit.
- Päiväkirjat, kumulatiivinen tilierittely ja tilinpäätöstiedot on arkistoitu Rondon elektroniseen arkistoon.
- Pankkien tiliotteet säilytetään paperilla arkistossa.

Iisalmessa, helmikuun 25. päivänä 2014

Iisalmen Veden johtokunta

 Sanna Laaksonen Mika
Anne Kekkonen Antti Hakkarainen Matti
Matti Juha Teija
Kari

Tilintarkastusmerkintä:

Tilintarkastuskertomus on tänään annettu.

Iisalmessa, lok kuun 22 päivänä 2014

KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy

Sanna Olli-Toivanen
Rauno Hellein-Toivanen, JAT

KAUPUNKI

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista**Käytetyt kirjanpitokirjat 2013****Päiväkirjat****Tapahtumalaji****Ulkoisen kirjanpidon toteumat**

Tositelaji	Nimitys	Rondo arkisto
ALKUSA	Alkusaldot	
BUD	Talousarvio	
BUDL	Lisätalousarvio	
KASSA1	Kassatositteet 1	X
KOMMUI	Käyttöomaisuus muistiot	
KOMTOS	Käyttöomaisuustositteet	
MUISIS	Muistio sisäinen	X
MUISRO	Muistiotosite Rondo	X
MUISRS	Muistiotosite Rondo sisäinen	X
MUIST1	Muistiotositteet 1	X
OMAKSU	Ostoreskontra maksut	X
OSTOT	Ostolaskut	X
PALKAT	Palkkatositteet	X
PANKKI	Pankkien tiliotteet	X
PUSATE	Pusatek	X
SISLAS	Sisäiset laskut	X
SISRON	Sisäiset laskut Rondo	X
VANHAT	Vanhat saldot	
YMR 01-99	MR laskulajit 01-99	
YMRHYV	MR Hyvityslasku kuittaus	
YMRK	MR Tileistä poisto	
YMRMAN	MR Manuaalisuoritukset	
YMRVII	MR Viitesuoritukset	
KONSERNI	Konsernikirjanpito	
Pääkirja		X

Seurantaraportit:

- Tuloslaskelma
- Rahoituslaskelma
- Tase
- Tilierittelyt, -raportit

Henkilökirjat

Asiakasrekisterit:

- Ostoreskontra
- Myyntireskontra
- Laskutus

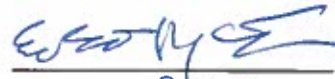
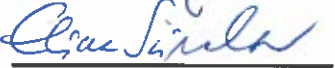
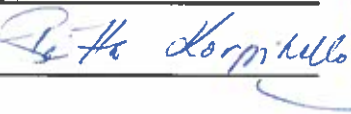
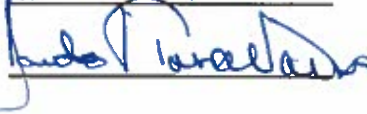
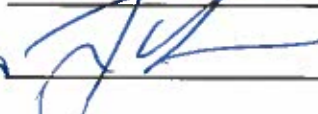
Rondon elektroniseen arkistoon on arkistoitu X-merkityt saldolajit.

Päiväkirjat, kumulatiivinen tilierittely ja tilinpäätöstiedot on arkistoitu Rondon elektroniseen arkistoon. Kirjanpitokirjat säilytetään vähintään 10 vuotta ja tositteet vähintään 6 vuotta kirjausjärjestyksessä

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Iisalmessa maaliskuun 31. päivänä 2014

Iisalmen kaupunginhallitus

Tilintarkastusmerkintä

Tilintarkastuskertomus on tänään annettu.

Iisalmessa touko kuun 22. päivänä 2014**KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy, JHTT-yhteisö**
Paula Hellén-Toivanen, JHTT